

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Barbara Bejek

Simbolna anihilacija žensk v diskurzu športnega novinarstva

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Barbara Bejek

Mentor: doc. dr. Igor Vobič
Somentor: doc. dr. Simon Ličen

Simbolna anihilacija žensk v diskurzu športnega novinarstva

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

Tako. Zadnja pika je postavljena. Čas je za zahvalo.

Najprej – hvala mentorju, doc. dr. Igorju Vobiču s Fakultete za družbene vede, in hvala somentorju, doc. dr. Simonu Ličnu z Washington State University, za pripombe in priporočila, kako to delo smiselno oblikovati v njegovo končno podobo. Hvala, da sta mi z nesebičnim deljenjem svojega znanja pomagala priti do cilja.

Hvala zaposlenim v Dokumentaciji Dela, ki so mi omogočili zbrati na prvi pogled skoraj nepregledno množico podatkov. Hvala tudi novinarjem Dela in Slovenskih novic, ki so namenili del svojega časa za pogovore o načinih ustvarjanja vsebine svojih medijev. Z vašo pomočjo sem lahko prišla do sklepa in zaključka svojega raziskovanja.

Hvala tudi sodelavcem za izkazano razumevanje in podporo ob zaključevanju študija.

Največja zahvala pa gre družini. Hvala, ker ste mi stali ob strani vsa leta raziskovanja. Hvala, ker ste zaupali in verjeli. Brez vas bi bila le ideja.

Simbolna anihilacija žensk v diskurzu športnega novinarstva

Športno novinarstvo je do nedavnega veljalo za skoraj povsem zapostavljeno raziskovalno temo v slovenskih novinarskih in medijskih študijah. Več pozornosti je dobilo šele v zadnjem desetletju raziskovanja z izdajo samostojnega zbornika (slovenskih) športnih študij, ki ga je s sodelavci uredil Velikonja, ter z Ličnovim raziskovanjem športa znotraj novinarskih študij, v katerem se je pretežno ukvarjal s podobo identitet na javni televiziji. Doslej največja raziskava analize vsebine slovenskih časopisov je bila leta 2011 opravljena v sklopu Mednarodne raziskave športnega tiska (ISPS). Vanjo so bili vključeni trije slovenski časopisi, njena glavna omejitev pa je ožji raziskovalni okvir, ki iz analize izpušča v Sloveniji precej priljubljene in novičarsko vredne zimske športe, s tem pa predstavlja zgolj delno sliko poročanja slovenskih časopisov o športu.

Osnovni namen magistrskega dela je bil dopolniti obstoječe znanje o vsebini in diskurzu športnega novinarstva v slovenskih medijih. Teoretsko izhodišče predstavljajo novinarske študije, osrednji teoretski koncept, ki usmerja raziskovanje, pa je simbolna anihilacija kot način medijskega poročanja o določeni družbeni skupini, za katerega so značilni podreprezentiranost ali splošna odsotnost reprezentacije subjekta ter obsojanje in trivializiranje subjekta.

Z uporabo različnih metod analize smo skušali predstaviti različne vidike poročanja o športu in tako dobiti širše razumevanje prakse in vsebine diskurza športnega novinarstva. Kakšna je bila reprezentacija športnic in športa žensk v *Delu* in *Slovenskih novicah* v letu 2015, smo preverjali s kombinacijo preproste frekvenčne analize besedil in kritične diskurzivne analize, s čemer smo želeli zajeti tako kvantitativne kot kvalitativne značilnosti poročanja o športnicah. Z metodo analize besedil smo analizirali 3155 novinarskih prispevkov o športu, da bi spoznali ključne lastnosti novinarskih prispevkov, ki poročajo izključno o športnicah in športu žensk, ter jih primerjali z novinarskimi prispevki, ki poročajo izključno o športnikih in športu moških. V drugem koraku smo se s pristopom kritične diskurzivne analize, kot jo razume Norman Fairclough, poglobili v poročanje o kolesarski dirki *Giro Rosa*, v tretjem koraku pa smo na diskurzivni in družbeni ravni kritične diskurzivne analize, ki smo jo dopolnili z metodo polstrukturiranih intervjujev s šestimi ustvarjalci novinarskega diskurza o športu v *Delu* in *Slovenskih novicah*, ugotavljali še, kateri so razlogi za (ugotovljeno) obstoječo medijsko reprezentacijo športnic v slovenskih dnevnikih.

Poročanje o športnicah in športu žensk je v *Delu* in *Slovenskih novicah* v letu 2015 predstavljajo izrazito manjšino. Novinarski prispevki o športu žensk so bili krajši in tehnično bolj preprosti kot novinarski prispevki o športu moških. Za poročanje o športnicah sta značilna še omejen nabor (so)delovanja v športu in poudarjanje manjših fizičnih sposobnosti športnic v primerjavi s športniki. Športnice so bile v poročanju *Dela* in *Slovenskih novic* simbolno razveljavljene: marginalizirane, trivializirane in prikazane kot manj sposobne in manj vredne kot športniki.

Ključne besede: športno novinarstvo, simbolična anihilacija žensk, analiza besedil, kritična diskurzivna analiza

Symbolic annihilation of women in sports journalism's discourse

Sports journalism has been, until very recently, a neglected area of research in Slovenian journalism and media studies. In the last decade, it gained more attention with publication of Slovenian sports studies collection, edited by Velikonja et al., and with the analyses of sports within journalism studies, carried out by Ličen, mainly focusing on the image of different identities on Slovenian public television. The largest analysis of Slovenian newspapers so far is the analysis of three Slovenian dailies, done in 2011 within the International Sports Press Survey (ISPS). Its main limitation, however, is a narrow time-frame, excluding from analysis almost all winter sports which are considered highly popular and news-worthy in Slovenia, thus providing only a partial picture of sports coverage in Slovenian newspapers.

The primary goal of this thesis was to complement the existing knowledge of sports journalism's content and discourse in Slovenian media. Theoretical starting point is in journalism studies, providing understanding of journalistic work routines. The main theoretical concept, framing our research, is symbolic annihilation. It is understood as a way of media coverage of a particular group, characterized by underrepresentation or general absence of subject's representations, condemnation and trivialization of the subject.

By combining different methods of analysis, the aim was to present different aspects of sports reporting to gain a wider understanding of both practice and content of sports journalism's discourse. To provide an answer to how female athletes were represented in *Delo* and *Slovenske novice* in 2015, we carried out a simple content analysis and critical discourse analysis to grasp both quantitative and qualitative aspects of media coverage. Firstly, 3155 articles about sports were analyzed with content analysis to learn about the key characteristics of stories, strictly reporting on female athletes, and to compare them with stories, strictly reporting on male athletes. Secondly, in-depth analysis of media coverage of *Giro Rosa* cycling race was done according to Norman Fairclough's critical discourse analysis. The analyses of discourse practice and sociocultural practice were complemented with semi-structured interviews with six journalists, creators of the analysed sports journalism's discourse, to gain insight to what are the reasons for the identified media representations of female athletes in daily newspapers.

Female athletes were a minority in sports coverage in *Delo* and *Slovenske novice* in 2015. News stories of female athletes were on average shorter and, in terms of technical production, less complex compared to news stories of male athletes. Other characteristics of media coverage of female athletes are also a limited scope of action in sports, and emphasis on lesser physical abilities compared to male athletes. Female athletes were thus symbolically annihilated in sports' coverage of *Delo* and *Slovenske novice*: they were marginalized, trivialized and represented as less competent and inferior compared to male athletes.

Key words: sports journalism, symbolic annihilation of women, content analysis, critical discourse analysis

KAZALO

1	UVOD	13
1.1	Opredelitev teme in njena raziskovalna relevantnost.....	15
1.2	Predstavitev okvira raziskovanja	22
2	RAZUMEVANJE ŠPORTA V DRUŽBI	26
3	DISKURZ ŠPORTNEGA NOVINARSTVA	35
3.1	Konstrukcija družbene realnosti v novinarskem diskurzu	35
3.2	Kaj je športno novinarstvo?	39
3.3	Posebnosti športnega novinarstva	42
3.3.1	Status športnega novinarstva: »otroški oddelek« ali oglaševalska agencija?	43
3.3.2	Objektivno poročanje ali športno navijanje	45
4	PRODUKCIJA ŠPORTNEGA NOVINARSTVA	48
4.1	Prednostno tematiziranje: ustvarjanje in postavljanje športne agende.....	48
4.2	Zbiranje in odbiranje informacij	51
4.3	Pomen novičarskih dejavnikov	56
5	SIMBOLNA ANIHILACIJA ŠPORTNIC IN ŠPORTA ŽENSK V MEDIJIH	59
5.1	Kvantitativni vidiki simbolne anihilacije športnic in športa žensk v medijih.....	63
5.2	Kvalitativni vidiki simbolne anihilacije športnic in športa žensk v medijih.....	68
5.2.1	Produkcija medijskih vsebin	68
5.2.2	Opisi lastnosti športnic in športnikov.....	71
5.2.3	Formule izključitve	73
5.2.4	Simbolna dominanca.....	74
5.3	Simbolna anihilacija športnic v športnih uredništvih.....	79
6	RAZISKOVALNI VPRAŠANJI	86
7	METODE RAZISKOVANJA.....	89
7.1	Predstavitev analiziranih časopisov	89
7.2	Športni dogodki v letu 2015.....	91
7.3	Predstavitev analiziranega vzorca in enot analize.....	94
7.4	Analiza besedil	97
7.4.1	Spremljane kategorije: definicija in operacionalizacija spremenljivk	98
7.5	Kritična diskurzivna analiza.....	111
7.6	Intervju	112

8	REPREZENTACIJA ŠPORTNIC V <i>Delu</i> IN <i>Slovenskih novicah</i>	115
8.1	Analiza besedil: športnice in šport žensk v številkah.....	115
8.1.1	Oblika novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk	118
8.1.1.1	Velikost novinarskega prispevka	118
8.1.1.2	Položaj novinarskega prispevka na strani	120
8.1.1.3	Število fotografij v novinarskem prispevku.....	124
8.1.1.4	Velikost fotografij v novinarskih prispevkih	129
8.1.1.5	Spol subjekta/subjektov na fotografijah v novinarskih prispevkih.....	131
8.1.1.6	Število dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	135
8.1.2	Vsebina novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk	145
8.1.2.1	Vodilna tema novinarskega prispevka	145
8.1.2.2	Žanr novinarskega prispevka	152
8.1.2.3	Šport, o katerem novinarski prispevek poroča.....	157
8.1.3	Avtorji novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk.....	164
8.1.3.1	Avtor novinarskega prispevka in oblika njegovega podpisa	164
8.1.3.2	Spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu.....	169
8.2	Kritična diskurzivna analiza: pomen športnic in športa žensk.....	174
8.2.1	Poročanje o kolesarski dirki <i>Giro Rosa</i>	175
8.2.1.1	Besedilna analiza.....	177
8.2.1.2	Analiza diskurzivne prakse	182
8.2.1.3	Analiza družbene prakse	189
8.3	Intervju: ustvarjanje novic o športu (žensk).....	193
8.3.1	Praksa poročanja o športu v <i>Delu</i>	193
8.3.1.1	Selekcija poročanja in delitev dela v uredništvu.....	193
8.3.1.2	Pristop k poročanju o športu žensk	194
8.3.2	Praksa poročanja o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	197
8.3.2.1	Selekcija poročanja in delitev dela v uredništvu.....	198
8.3.2.2	Pristop k poročanju o športu žensk	199
9	RAZPRAVA	202
10	SKLEP	214
11	LITERATURA.....	225
	PRILOGE	239
	Priloga A: Definicije in operacionalizacije pomožnih spremenljivk v analizi besedil	239

Priloga B: Kodirni list	245
Priloga C: Analiza besedil (dodatne tabele) v <i>Delu</i> in <i>Slovenskih novicah</i>	248
Priloga Č: Seznam analiziranih novinarskih prispevkov (KDA)	260
Priloga D: Intervjuji	261

KAZALO TABEL

Tabela 7.1: Vzorec izbranih datumov za analizo	95
Tabela 7.2: Razporeditev izbranih datumov po posameznih mesecih in četrletjih.....	96
Tabela 7.3: Razporeditev izbranih datumov po posameznih dneh v tednu.....	96
Tabela 7.4: Seznam glavnih tem v novinarskih prispevkih	103
Tabela 8.1: Povprečno število športu namenjenih strani na posamezni dan v tednu	116
Tabela 8.2: Povprečno število novinarskih prispevkov na notranjih straneh.....	116
Tabela 8.3: Spol osrednjega akterja novinarskih prispevkov o športu.....	117
Tabela 8.4: Povprečna velikost novinarskih prispevkov o športu v <i>Delu</i>	119
Tabela 8.5: Povprečna velikost novinarskih prispevkov o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	119
Tabela 8.6: Položaj novinarskega prispevka o športu na časopisni strani v <i>Delu</i>	120
Tabela 8.7: Povezanost spremenljivk » <i>položaj novinarskega prispevka na časopisni strani</i> « in » <i>spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Delu</i>	121
Tabela 8.8: Položaj novinarskega prispevka o športu na časopisni strani v <i>Slovenskih novicah</i>	122
Tabela 8.9: Povezanost spremenljivk » <i>položaj novinarskega prispevka na časopisni strani</i> « in » <i>spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	123
Tabela 8.10: Število fotografij v novinarskih prispevkih o športu v <i>Delu</i>	124
Tabela 8.11: Povezanost spremenljivk » <i>število fotografij v novinarskem prispevku (rekodirano)</i> « in » <i>spol osrednjega akterja novinarskega prispevka</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Delu</i>	125
Tabela 8.12: Število fotografij v novinarskih prispevkih o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	127
Tabela 8.13: Povezanost spremenljivk » <i>število fotografij v novinarskem prispevku</i> « in » <i>spol osrednjega akterja novinarskega prispevka</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	128
Tabela 8.14: Povprečna velikost fotografij v novinarskih prispevkih o športu v <i>Delu</i>	129
Tabela 8.15: Povprečna velikost fotografij v novinarskih prispevkih o športu v <i>Delu</i> glede na spol osrednjega subjekta fotografije.....	129
Tabela 8.16: Povprečna velikost fotografij v novinarskih prispevkih o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	130

Tabela 8.17: Povprečna velikost fotografij v novinarskih prispevkih o športu v <i>Slovenskih novicah</i> glede na spol osrednjega subjekta fotografije.....	130
Tabela 8.18: Spol osrednjega subjekta na fotografijah v novinarskih prispevkih o športu v <i>Delu</i>	132
Tabela 8.19: Povezanost spremenljivk » <i>spol osrednjega subjekta fotografije</i> « in » <i>spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Delu</i>	133
Tabela 8.20: Spol osrednjega subjekta na fotografijah v novinarskem prispevku o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	134
Tabela 8.21: Povezanost spremenljivk » <i>spol osrednjega subjekta fotografije</i> « in » <i>spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	135
Tabela 8.22: Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskih prispevkih o športu v <i>Delu</i>	136
Tabela 8.23: Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskih prispevkih o športu v <i>Delu</i>	136
Tabela 8.24: Povezanost spremenljivk » <i>število dopolnitvenih elementov (brez fotografije) v prispevku</i> « in » <i>spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Delu</i>	137
Tabela 8.25: Povezanost spremenljivk » <i>število vseh dopolnitvenih elementov v prispevku</i> « in » <i>spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Delu</i>	139
Tabela 8.26: Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskih prispevkih o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	140
Tabela 8.27: Število vseh dopolnitvenih elementov (vključno s fotografijami) v novinarskih prispevkih o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	141
Tabela 8.28: Povezanost spremenljivk » <i>število dopolnitvenih elementov (brez fotografije) v prispevku</i> « in » <i>spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	142
Tabela 8.29: Povezanost spremenljivk » <i>število vseh dopolnitvenih elementov v prispevku</i> « in » <i>spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku</i> « za novinarske prispevke o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	143
Tabela 8.30: Primerjava vodilnih tem novinarskih prispevkov o športu v <i>Delu</i> in <i>Slovenskih novicah</i>	146

Tabela 8.31: Povezanost spremenljivk »vodilna tema novinarskega prispevka« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v <i>Delu</i>	147
Tabela 8.32: Povezanost spremenljivk »vodilna tema novinarskega prispevka« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	150
Tabela 8.33: Žanri novinarskih prispevkov o športu v <i>Delu</i>	152
Tabela 8.34: Povezanost spremenljivk »žanr novinarskega prispevka« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v <i>Delu</i>	153
Tabela 8.35: Žanri novinarskih prispevkov o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	155
Tabela 8.36: Povezanost spremenljivk »žanr novinarskega prispevka« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v <i>Slovenskih novicah</i> .	156
Tabela 8.37: Deset športov, o katerih se je v <i>Delu</i> najbolj pogosto poročalo	158
Tabela 8.38: Deset športov, o katerih so v <i>Delu</i> najbolj pogosto poročali prispevki z izključno akterji moškega spola	159
Tabela 8.39: Deset športov, o katerih so v <i>Delu</i> najbolj pogosto poročali prispevki z izključno akterji ženskega spola.....	159
Tabela 8.40: Deset športov, o katerih so v <i>Delu</i> najbolj pogosto poročali prispevki z akterji obeh spolov	160
Tabela 8.41: Deset športov, o katerih se je v <i>Slovenskih novicah</i> najbolj pogosto poročalo .	161
Tabela 8.42: Deset športov, o katerih so v <i>Slovenskih novicah</i> najbolj pogosto poročali prispevki z izključno akterji moškega spola	162
Tabela 8.43: Deset športov, o katerih so v <i>Slovenskih novicah</i> najbolj pogosto poročali prispevki z izključno akterji ženskega spola	163
Tabela 8.44: Deset športov, o katerih so v <i>Slovenskih novicah</i> najbolj pogosto poročali prispevki z akterji obeh spolov.....	164
Tabela 8.45: Oblika podpisa avtorja novinarskih prispevkov o športu.....	167
Tabela 8.46: Vloga avtorjev novinarskih prispevkov o športu	168
Tabela 8.47: Neposredno razviden spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu v <i>Delu</i> ...	169
Tabela 8.48: Posredno razviden spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu v <i>Delu</i>	170
Tabela 8.49: Povezanost spremenljivk »spol avtorja novinarskega prispevka (posredno)« in »spol osrednjega akterja novinarskega prispevka« za novinarske prispevke o športu v <i>Delu</i>	171

Tabela 8.50: Neposredno razviden spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	172
Tabela 8.51: Posredno razviden spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	172
Tabela 8.52: Povezanost spremenljivk »spol avtorja novinarskega prispevka (posredno)«, in »spol osrednjega akterja novinarskega prispevka« za novinarske prispevke o športu v <i>Slovenskih novicah</i>	173
Tabela 8.53: Število novinarskih prispevkov o kolesarstvu v <i>Delu</i> glede na spol osrednjega akterja	176
Tabela A.1: Širina časopisnih stolpcev v <i>Delu</i>	240
Tabela A.2: Širina časopisnih stolpcev v <i>Slovenskih novicah</i>	241
Tabela A.3: Širina časopisnih stolpcev v <i>Delu</i>	242
Tabela A.4: Širina časopisnih stolpcev v <i>Slovenskih novicah</i>	244
Tabela C.1: Frekvenčna porazdelitev vrednosti »spol osrednjega subjekta fotografije« v novinarskih prispevkih v <i>Slovenskih novicah</i>	248
Tabela C.2: Povezanost spremenljivk »število fotografij v novinarskem prispevku« in »spol osrednjega akterja novinarskega prispevka« v <i>Delu</i>	248
Tabela C.3: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem novinarski prispevek poroča« za novinarske prispevke v <i>Delu</i>	250
Tabela C.4: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih moškega spola« za novinarske prispevke v <i>Delu</i>	251
Tabela C.5: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih ženskega spola« za novinarske prispevke v <i>Delu</i>	253
Tabela C.6: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih obeh spolov« za novinarske prispevke v <i>Delu</i>	254
Tabela C.7: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem novinarski prispevek poroča« za novinarske prispevke v <i>Slovenskih novicah</i>	255
Tabela C.8: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih moškega spola« za novinarske prispevke v <i>Slovenskih novicah</i>	256
Tabela C.9: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih ženskega spola« za novinarske prispevke v <i>Slovenskih novicah</i>	258
Tabela C.10: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih obeh spolov« za novinarske prispevke v <i>Slovenskih novicah</i>	259

1 UVOD

»Začne se z idejo. Idejo, ki je živa in strastna in polna inspiracij – takšna, ki se bo čez čas razvila in razcvetela v poglobljen zapis, ki bo izpodrinil obrabljene formule, ki smo jih vajeni v časopisu,« je o športnem pisanju zapisal Elliot Almond (2003, 191), ameriški športni novinar z več kot 40 leti izkušenj. Tudi to magistrsko delo se je začelo z idejo – z idejo o poglobljenem ukvarjanju z diskurzom športnega novinarstva, ki je bilo v tistem času pri nas še skoraj povsem nikogaršnja tema v medijskih študijah, pa čeprav ponuja obilico družbeno pomembnih in zanimivih tem za podrobnejšo analizo.

V času, ko se je začetna ideja razvijala v to magistrsko delo, so študije športa – ki se kot samostojna raziskovalna smer sicer opirajo na različne druge vede in študije od zgodovine, sociologije in filozofije do kulturnih, komunikacijskih in medijskih študijev (Starc 2009, 10) – tudi pri nas pridobile na veljavi. V tem pogledu prelomnico predstavljata izdaja samostojnega zbornika (slovenskih) športnih študij (Velikonja in drugi 2009), ki med drugim ponuja pregled različnih teoretskih pristopov k proučevanju športa, in Ličnovo raziskovanje športa znotraj novinarskih študij, v katerem se ukvarja tako z analizo diskurza športnega novinarstva na javni televiziji (Ličen 2011; Ličen in Billings 2012; Ličen 2014) kot tudi v tiskanih medijih (Ličen 2013; Ličen in drugi 2016). Kot ključne ugotovitve svojih raziskav Ličen (2013, 148) izpostavlja pristransko poročanje o slovenskih športnikih, ki so poimenovani kot »naši«, spreminjanje koncepta »naši«, da se vanj vključuje tudi pripadnike drugih jugoslovanskih narodnosti ali njihove potomce (glej tudi Stanković 2002), nesorazmerno reprezentiranje športnic in občasno nekaznovan seksistični jezik v govoru o športnicah ter skromno in stereotipno poročanje o etnično raznolikih tekmovalcih.

Pred tem je novinarskim reprezentacijam športa še največ pozornosti namenila sociologinja športa M. Doupona Topič, ki so jo zanimale predvsem razlike v poročanju o športnikih in športnicah. Analizirala je tako poročanje različnih dnevnih časopisov kot tudi televizijske športne prenose, vendar pa njene študije zaradi svoje narave (kratkih časovnih okvirov raziskovanja, osredotočenosti na poročanje o posameznem športu in drugih metodoloških omejitvah) ne ponujajo celovitejših slik poročanja o športnicah v slovenskih medijih (Bon in Doupona Topič 2004; Lavrinc in Doupona Topič 2006; Doupona Topič in Erčulj 2008; Doupona Topič in Lavrinc 2009).

Napredek je (za zdaj skromen, a vendarle) zaznati tudi v študijskem programu novinarstvo. V okviru predmeta *Specializirano novinarstvo*, katerega cilj je »študentom

ponuditi ključna teoretska znanja in praktične sposobnosti upovedovanja na enem izmed področij specializiranega novinarstva« (FDV 2016), so v študijskem letu 2015/2016 študenti lahko spoznali športno novinarstvo kot eno od novinarskih specializacij. Prav tako se je specialistična znanja (znova v manjšem obsegu) vključilo tudi v študijsko literaturo. Učbenik *Uvod v novinarske študije*, ki naj bi pomagal »izobraziti strokovno celovito usposobljenega publicista, novinarja, urednika, komentatorja, poročevalca, skratka, medijskega sporočevalca, ki bo družboslovno razgledan, visoko pismen, profesionalno novinarsko kompetenten, obenem pa tudi ožje področno izobražen« (Poler Kovačič in Erjavec 2005), se športnega novinarstva dotakne le v povezavi z jezikovno-stilističnega vidika (Korošec 2005). Kasnejši in nekoliko ožje usmerjeni učbenik *Uvod v novinarstvo*, namenjen študentom prvega letnika novinarstva (prvi študente spremlja skozi vsa leta študija), značilnosti in probleme športnega novinarstva na kratko predstavi v sklopu o različnih tematskih vrstah novinarstva, »ki so v programih novinarskih predmetov in učbenikih zapostavljene, v novinarski praksi pa prevladujoče,« sta zapisali M. Poler Kovačič in K. Erjavec (2011, 7). Športno novinarstvo tako predstavita kot prakso na stičišču informiranja in razvedrila, ki poroča o predvidljivih dogodkih z negotovim rezultatom, pri čemer so dopuščena odstopanja od tradicionalnih žanrskih konvencij, kakršna je na primer ločitev na informativne in interpretativne žanre.

Kljub tem bolj ali manj opaznim premikom športno novinarstvo, ki vsakodnevno ustvarja zanimiv material za analizo v obliki časopisnih, televizijskih, radijskih in spletnih prispevkov, znotraj medijskih in novinarskih študij ostaja relativno neraziskano. Osnovni namen tega dela je tako dopolnitev obstoječega znanja o praksi in diskurzu športnega novinarstva s poglobljeno analizo reprezentacije športnic v dnevnikih časopisih. »Čeprav živimo v visoko vizualni medijski kulturi, tiskani mediji ostajajo pomemben vir informacij, govoric in notranjega vpogleda za športne navdušence«, sta sicer že pred več kot desetletjem o vlogi časopisov v sodobni družbi zapisala Boyle in Haynes (2000, 147). Njuno misel o pomembnosti tiskanih medijev na neki način potrjujejo tudi rezultati Nacionalne raziskave branosti za leto 2015: kljub trendu upadanja naklad dnevnikih časopisov te v klasični tiskani obliki (ne v spletnih izdajah) še vedno bere četrtnina prebivalcev Slovenije (Slovenska oglaševalska zbornica 2016).

Motivacija za ukvarjanje s podobo športnic v dnevnem tisku delno izhaja tudi iz osebnih izkušenj avtorice tega dela, pridobljenih v preteklih dveh desetletjih. Kot športnica sem se soočala z neenako obravnavo v primerjavi z vrstniki-športniki tako v šolskem kot v klubskem okolju – v obeh so bile moške/deške ekipe deležne več sredstev in podpore vodstva kluba

oziroma šole. Kot športna novinarka v bolj kot ne še vedno skoraj povsem moškem okolju športnih uredništev (sprva časopisnega, kasneje spletnega medija) sem »spoznala«, da je šport žensk v primerjavi s športom moških enostavno manj zanimiv ali celo povsem nezanimiv, ker (da) ga nihče ne spremlja in ker (da) športnice zaradi bioloških predispozicij niso sposobne dosegati (v smislu kakovosti) enakih/enakovrednih predstav kot športniki. Zanimive so le tiste športnice s pravimi »ženskimi«, ne preveč mišičastimi postavami – najbolj zgovoren primer je nekdanja ruska teniška igralka Ana Kurnikova, ki je bila deležna veliko medijske pozornosti tudi zaradi svojega videza (Harris in Clayton 2002). Navsezadnje pa se tudi kot uporabnica medijev (predvsem bralka časopisov in gledalka televizije) vsakodnevno soočam z različno obravnavo športnic in športnikov v medijskih reprezentacijah, v katerih – kot smo že zapisali – prevladujejo športniki.

Upoštevajoč vse to se je koncept »simbolne anihilacije« žensk, ki ga je v svojem dolgoletnem raziskovanju nasilja v televizijskih reprezentacijah prvi predstavil Gerbner (Gerbner in Gross 1976) in za njim na primeru podobe žensk v medijih razvila G. Tuchman (1978b), zdel povsem naravna izbira za raziskovalno temo na naslednjih straneh, na katerih skušamo v času študija pridobljeno teoretsko znanje o novinarstvu in novinarskem diskurzu ter izkušnje iz prakse v športnem novinarstvu združiti v smiselno celoto, ki bo primerno osvetlila en vidik športno-medijskih študij ter s tem ponudila tudi izhodišča za nadaljnje znanstveno raziskovanje diskurza športnega novinarstva, ki – kot že omenjeno zgoraj – ponuja obilico zanimivih tem za podrobnejšo analizo.

1.1 Opredelitev teme in njena raziskovalna relevantnost

»Smo drugorazredni člani družbe,« je o pozornosti, ki jo ameriški mediji namenjajo športu žensk, prepričana Michelle Akers, dvakratna svetovna prvakinja v nogometu z reprezentanco ZDA (v Kaufman 2003, 237). Njeno izjavo potrjujejo različne analize medijskih reprezentacij športa in diskurza športnega novinarstva, ki so pokazale, da mediji veliko več pozornosti namenijo poročanju o športu moških kot poročanju o športu žensk. V primerjavi s prvimi raziskavami športne vsebine dnevnih časopisov in televizijskega programa s konca 80. let 20. stoletja, ko so se študije športa začele uveljavljati kot samostojna raziskovalna disciplina, se je delež novinarskih prispevkov o športu žensk do danes sicer povečal, a športnice še vedno ostajajo v izraziti manjšini (Duncan in drugi 1991; Duncan in Messner 1998; Koivula 1999;

Boyle in Haynes 2000; Messner 2002; Gordy 2003; Knoppers in Elling 2004; Schultz-Jørgensen 2005; Rowe 2007; Horky in Nieland 2013b).

Ena najnovejših, po obsegu pa tudi največjih raziskav, Mednarodna raziskava športnega tiska iz leta 2011 (*International Sports Press Survey 2011*, v nadaljevanju ISPS 2011), je na primer pokazala, da o športu žensk poroča 11 odstotkov, o športu moških pa 88 odstotkov vseh analiziranih prispevkov (Horky in Nieland 2013b).¹ Tudi predhodna, po obsegu sicer manjša raziskava iz leta 2005 (*International Sports Press Survey 2005*, v nadaljevanju ISPS 2005) je pokazala podobno: o športu žensk je poročalo šest odstotkov, o športu moških pa 86 odstotkov vseh analiziranih prispevkov (Schultz-Jørgensen 2005).² V sklopu raziskave ISPS 2011 je bila izvedena tudi za zdaj edina večja raziskava športne vsebine v slovenskih dnevnikih, ki je pokazala podobno sliko: o športnicah je poročalo 14, o športnikih pa 84 odstotkov novinarskih prispevkov o športu – razlika v primerjavi z rezultati na globalni ravni ni statistično značilna (Ličen 2013, 160). Novice o športu so torej »še vedno novice o športu moških« (Messner 1992, 165), športnice in šport žensk pa so potisnjeni na obrobje krajine športnega novinarstva.

Raziskave so pokazale tudi, da so novinarski prispevki o športnicah tehnično in vsebinsko preprostejši. V novinarske prispevke o športnikih so na primer bolj pogosto vključene izjave akterjev in njihove fotografije, v televizijskih prenosih športnih dogodkov moških pa uporabljeni dodatna statistika in počasni posnetki, kar vse pri občinstvu zbuja dodatno zanimanje in posledično dogodku pripisuje večjo pomembnost (Duncan in Messner 1998; Bon in Doupona Topič 2004; Doupona Topič in Erčulj 2008).

Mediji športnice pogosto trivializirajo s poudarjanjem njihove fizične privlačnosti in/ali družinske vloge mame, žene ali dekleta pred njihovimi osebnostnimi lastnostmi in atletskimi sposobnostmi (Duncan in Messner 1998; Kinkema in Harris 1998; Theberge 2002; Theberge in Cronk 1986). Športu žensk novičarsko vrednost pogosto prinaša nenavadnost, športnice pa morajo za medijsko pozornost ponuditi boljšo zgodbo kot športniki (Cramer 1994, 173). Prav tako se zdi, da so (športni) mediji »po tradiciji odločeni, da je šport žensk področje, kjer so

¹ Raziskava ISPS 2011 je zajela 18.340 novinarskih prispevkov o športu (izključene so bile kratke novice/vesti, telegramske novice in goli rezultati/statistike), ki so bili med aprilom in julijem 2011 objavljeni v 80 dnevnikih časopisih iz 22 držav (Anglije, Avstralije, Brazilije, Danske, Francije, Grčije, Južnoafriške republike, Kanade, Malezije, Nemčije, Nepala, Nove Zelandije, Poljske, Portugalske, Romunije, Singapurja, Slovaške, Slovenije, Škotske, Švice (nemški in francoski tedniki) in ZDA) (Horky in Nieland 2013b).

² Raziskava ISPS 2005 je zajela 10.007 novinarskih prispevkov o športu (izključene so bile kratke novice/vesti), ki so bili med 11. aprilom in 24. julijem 2005 objavljeni v 37 dnevnikih časopisih iz 10 držav (Anglije, Avstralije, Avstrije, Danske, Nemčije, Norveške, Romunije, Škotske, Švice in ZDA) (Schultz-Jørgensen 2005).

novice najmanj pogoste« (Cramer 1994, 167); največ medijske pozornosti pa dobijo t.i. žensveni športi, ki so družbeno sprejemljivi³ za ženske (Creedon in drugi 1994; Starc 2003).

»Ignorirati medijski šport danes bi bilo kot ignorirati vlogo Cerkve ali vlogo umetnosti v renesansi,« je prepričan Real (1998, 15). Večina športnih navdušencev namreč šport oziroma športne dogodke v veliki meri doživlja prav prek medijskih reprezentacij športa. Kljub temu je šport, razumljen kot »trivialna, neproduktivna dimenzija družbe in kulture« (Coakley in Dunning 2002, xxiv), dolgo ostajal v ozadju znanstvenega raziskovanja medijskih praks, v katerem so prevladovale poglobljene analize političnih novic in različnih drugih medijsko posredovanih ter za družbo pomembnih politik in reprezentacij sveta. Wenner to začetno nezanimanje komunikologije za odnos športa in medijev opravičuje z njeno »starostjo« – kot mlada disciplina se je pač osredotočala na »'bolj resna' vprašanja o politiki, nasilju in otrocih« (1998, 7). Bolj kritičen do tega nezanimanja je John Hargreaves, ki bistveni razlog za začetno akademsko nezanimanje za ukvarjanje s športom (v družbenih vedah na splošno) vidi v tem, da šport za mnoge opazovalce, tudi za akademike, predstavlja »idealizirano verzijo družbenega reda z avro svetosti«, zato je bil vsak poskus analize »zaustavljen kot 'resnično razdiralen' do obstoječega družbenega reda, njegove legitimnosti in pomena« (Real 1989, 182). Podobno tudi Šaver šport razume kot »nevidni cement dominantne družbene ideologije, ki po eni plati utrjuje ideološko reprodukcijo obstoječega sistema, po drugi pa uteleša eno izmed najmočnejših orodij hegemonije« (2009, 20).

Ker je bilo znanstveno raziskovanje medijsko posredovanega športa in diskurza športnega novinarstva v Sloveniji še nedavno skoraj povsem neraziskano področje, je osnovni namen tega dela (vsaj) delno zapolniti predstavljeno raziskovalno vrzel, pri čemer se bomo torej osredotočali na reprezentacijo športnic v dnevnikih časopisih, ki s svojim poročanjem na neki način dopolnjujejo televizijsko poročanje o športu. Kot smo že omenili, so se dosedanje slovenske študije diskurza športnega novinarstva v večji meri osredotočale prav na televizijo kot medij in na podobe različnih identitet (od spolne do nacionalne). Najbolj pomembno analizo (vsebine) športnega tiska predstavlja raziskava ISPS 2011 (Horky in Nieland 2013b; Ličen 2013), ki sicer pregledno predstavlja poročanje treh slovenskih dnevnikih časopisov, a je hkrati časovno omejena na ožji raziskovalni okvir, ki iz raziskovanja izpušča v Sloveniji precej priljubljene in kulturno pomembne zimske športe, kot sta alpsko smučanje in smučarski skoki. S tem delom želimo znanje o diskurzu športnega novinarstva dopolniti z razširjenim

³ Družbeno sprejemljiv oziroma »primeren« šport je tisti, ki ne oporeka tradicionalnim pričakovanjem o vlogi spola, pri čemer velja opozorilo, da je ta "družbena sprejemljivost/primernost" tudi družbeno pogojena – v različnih okoljih so za ženske družbeno primerni različni športi.

časovnim okvirom raziskovanja na celo koledarsko leto, pri čemer bomo ostali osredotočeni predvsem na poročanje o športnicah. Hkrati skušamo z uporabo različnih raziskovalnih metod predstaviti različne vidike reprezentacije športnic v dnevnikih časopisih, jih v zaključku sestaviti v celoto in tako dobiti širše razumevanje prakse športnega novinarstva in njegovega diskurza.

V raziskavi najprej želimo ugotoviti, kakšen delež vseh novinarskih prispevkov o športu predstavljajo novinarski prispevki o športnicah in športu žensk ter kakšne so osnovne značilnosti teh prispevkov, objavljenih v dveh najbolj branih slovenskih dnevnikih časopisih – *Delu* in *Slovenskih novicah*, ki sta v letu 2015 v povprečju skupaj dosegla skoraj pol milijona bralcev.⁴ Poleg kvantitativnih vidikov medijske reprezentacije športnic in športa žensk bomo skušali spoznati tudi kvalitativne: zanima nas, kakšen pomen novinarji pripisujejo športnicam in športu žensk. V tretjem raziskovalnem koraku bomo s poglobljenimi intervjuji skušali ugotoviti še vrednote in prepričanja športnih novinarjev izbranih dnevnikov kot ključnih akterjev v procesu produkcije diskurza športnega novinarstva ter bolje spoznati produkcijske prakse, ki ta diskurz ustvarjajo. Spoznanja iz tega dela raziskovanja bodo tako lahko širše uporabna: ne zgolj za razumevanje časopisnega športnega novinarstva, ampak tudi za razumevanje radijskega, televizijskega in spletnega športnega novinarstva. Hkrati s spoznavanjem diskurza športnega novinarstva v izbranih slovenskih časopisih bomo opozorili tudi na neenakost spolov v družbi, kot se kaže v medijskih reprezentacijah športnic in športa žensk, pri čemer kot osnovno predpostavko raziskovanja sprejemamo izhodiščno tezo feminističnih športnih študij o diskriminaciji žensk v športu.

Ali je torej šport žensk tudi v slovenskem tisku ignoriran in predstavljen kot manj legitimna različica športa moških? Kakšna novičarska vrednost je sploh pripisana poročanju o športnicah v slovenskih časopisih? Izhajajoč iz osebnih izkušenj športnice in športne novinarke domnevamo, da je situacija v slovenskem prostoru vsaj podobna, če že ne identična stanju, ki je predstavljeno v tujih raziskavah: da torej poročanje o športnicah in športu žensk predstavlja manjši del vsega poročanja o športu ter da ima šport žensk v primerjavi s športom moških nižjo novičarsko vrednost, zaradi česar se o njem manj poroča.

Hkrati se takšen odgovor vseeno zdi poenostavljen. Slovenska medijska krajina se namreč v nekaterih vidikih bistveno razlikuje od severnoameriške, ki jo analizira večji del študij, na katere se v nadaljevanju sklicujemo. Slovenski medijski trg je v primerjavi z

⁴ Po podatkih Nacionalne raziskave branosti (NRB) je posamezni izvod *Dela* v letu 2015 v povprečju dosegel 141.000 ljudi, posamezni izvod *Slovenskih novic* pa 314.000 ljudi (Delo.si 2016).

medijskih trgov v ZDA majhen, športna industrija pa manj razvita. Leta 2015 je poleg *Dela* in *Slovenskih novic*, ki sta bila kot najbolj brana dnevnik izbrana za analizo, izhajalo še šest dnevnih časopisov: splošni *Dnevnik*, *Večer*, *Primorske novice* in *Svet24* ter specializirana *Finance* in *Ekipa SN*. Pri poročanju o športu se slovenski časopisi skoraj izključno osredotočajo na tekmovalni/profesionalni šport, ki v Sloveniji poteka v klubskih tekmovanjih. Nasprotno ameriški časopisi – ki so v večini primerov mestno (na primer *Seattle Times* ali *The Miami Herald*) in ne nacionalno ali vsedrjavno usmerjeni kot slovenski časopisi – pozornost namenjajo tako športu na profesionalni ravni kot tudi na šolski, predvsem univerzitetni, pa tudi srednješolski ravni. Razlika je tudi v organiziranosti (določenih) športnih tekmovanj. Medtem ko v Sloveniji ligaška tekmovanja v vodilnih ekipnih športih v ženski in moški konkurenci potekajo vzporedno (tekmovanja za ženske so običajno nekoliko krajša), pa se v ZDA tekmovanja na najvišjem nivoju (torej v profesionalnih ligah) ne prekrivajo nujno. Ko se na primer zaključi sezona v moški košarkarski ligi NBA, se sezona v ženski košarkarski ligi WNBA šele začne, kar pomeni, da se košarkarice in košarkarji ne borijo neposredno za pozornost ameriških medijev.⁵ Simbolna razveljavitev športnic se v slovenskih medijih tako lahko kaže na drugačne načine, kot je bila prepoznana v tujih študijah.

Na slabo zastopanost in omejen nabor vlog žensk v medijskih reprezentacijah je – kot smo že omenili – prvi opozoril Gerbner v svojih študijah vpliva nasilja na televiziji na gledalce, ki so pokazale, da dominantno večino v televizijskem programu predstavljajo moški, ženske pa so zgolj ena od družbenih manjšin z v veliki meri omejenimi aktivnostmi (Gerbner in Signorielli 1979). Reprezentacija posameznikov ali skupin v medijih po Gerbnerju potrjuje njihov družbeni obstoj, odsotnost reprezentacije pa pomeni njihovo simbolno razveljavitev (Gerbner in Gross 1976).

Gerbnerjevo preprosto razumevanje koncepta simbolne anihilacije – ki je pokazal, da je nevidnost v svetu televizije lahko enako pomembna kot aktivno negativno predstavljanje – je G. Tuchman (1978b) razširila tako, da je vanj zajela tudi trivializacijo in obsodbo žensk, ki so prisotne v medijih. Podrobneje se je ukvarjala s podobo žensk v medijskih reprezentacijah in ugotovila, da »/t/ako kot srednjeveška Cerkev, ki je prenašala eno sporočilo vsem družbenim razredom, vsi množični mediji vsem družbenim razredom prenašajo isto temo o ženskah: razglašajo njihovo simbolno anihilacijo in trivializacijo« (1978b, 30). Medijsko

⁵ Takšna delitev tekmovalnih sezon v ligah WNBA in NBA pomeni tudi, da se košarkarice in košarkarji neposredno ne borijo za športno dvorano, v kateri igrajo. Osem od 12 ekip v ligi WNBA si namreč športno dvorano deli z ekipo iz lige NBA. Izven tekmovalne sezone v ligi WNBA, to je od jeseni do pomladi, pa košarkarice igrajo v evropskih košarkarskih tekmovanjih.

(ne)ukvarjanje z ženskami je po njenem mnenju pomemben družbeni problem, ker so množični mediji danes še bolj kot prej pomemben akter pri prenašanju družbene dediščine iz generacije v generacijo, kar je kot funkcijo množičnega sporočanja izpostavil že Laswell (1949/1999). S tem ko so ženske v množičnih medijih manj prisotne, trivializirane in prikazane kot nesposobne ali manj vredne kot moški, je simbolno razveljavljena tudi njihova vloga v družbi (Tuchman 1978b, 11).

Simbolna anihilacija ali simbolna razveljavitev je torej način medijskega poročanja o določeni družbeni skupini (pogosto osnovan na njihovi rasi, spolu, spolni usmerjenosti itd.), za katerega so značilni splošna odsotnost reprezentacije subjekta ali njegovo nesorazmerno reprezentiranje, obsojanje in trivializiranje subjekta. Takšno medijsko poročanje lahko poveča družbeno nemoč tega subjekta, hkrati pa odsotnost reprezentacij določenih skupin ali posameznikov v medijih te skupine in posameznike lahko izbriše iz javne zavesti, opozarjata R. Means Coleman in E. Chivers Yochim (2008).

Izhajajoč iz konstruktivistične paradigme in prepričanja, da je realnost družbeno konstruirana (Berger in Luckmann 1966/1988), množične medije razumemo kot oblikovalce družbene realnosti in ne le kot prenašalce bolj ali manj objektivnih sporočil o svetu tam zunaj, novice pa kot načrtno ustvarjen proizvod, prek katerega mediji gradijo (v našem primeru športno) družbeno realnost. Ta je zgolj konstrukt – produkt novinarskega diskurza, saj tako mediji kot posamezniki zaradi svoje časovne in prostorske omejenosti ne morejo nikoli v celoti spoznati prave realnosti, zato iz nje zajemajo le posamezne elemente – dogodke, ki jim pripišejo pomembnost in pomen. Pomen je v medijskih tekstih proizveden in posredovan prek jezika, ki je uporabljen v medijskih reprezentacijah; odvisen je od konceptov in podob, s katerimi mediji reprezentirajo družbeno dogajanje. Občinstvo medija z različnimi družbeno-kulturnimi izkušnjami (lahko) pomen medijskega teksta različno interpretira (dekodira), vendar pa je v skladu s Hallovim (1999) konceptom preferenčnega branja pomen, ki ga želi avtor teksta prenesti k njegovemu prejemniku, vedno že vkodiran v sporočilo. V medijih predstavljeni izbrani izrez iz kompleksne realnosti je zato odvisen od tistih, ki medije nadzorujejo, in od tistih, ki jih neposredno ustvarjajo.

S pripisovanjem in posredovanjem določenih pomenov se oblikujejo tudi skupni kulturni zemljevidi, ki v ospredje postavljajo vladajočo ideologijo, kar se jasno kaže v oblikovanju hegemonnega pogleda na svet, znotraj katerega je postavljena družbena realnost (McQuail 2006, 342–343). Ideologija kot »sistem pomenov, znotraj katerega ljudje živijo resničnost« (Grossberg in drugi 1998, 191), je torej vedno že vključena v način, na katerega

mediji reprezentirajo določene družbene segmente. Novinarstvo je zato lahko razumljeno tudi kot ideološko: »ne prenaša le dejstev, ampak tudi domneve, razpoloženja, prepričanja in vrednote svojih ustvarjalcev, ki izhajajo iz določenega pogleda na svet in ga tudi izražajo« (McNair 1998, 6).

Medije kot ključne akterje pri ustvarjanju in širjenju (dominantne) ideologije razumejo tudi drugi avtorji (Hall in drugi 1978/1999; Grossberg in drugi 1998). Zaradi specifičnih rutin, ki so značilne za novinarsko delo (na primer norma objektivnosti in novičarski dejavniki), se namreč njihovo reprezentacijo družbenega sveta dojema kot zdravorazumsko, medijski delavci kot ključni odbiralci v procesu ustvarjanja novic, prek katerih je družbena realnost reprezentirana, pa so tako ena od (dominantnih) družbenih skupin, ki imajo moč za prepričevanje podrejenih skupin za ideje, ki so njihovim interesom lahko tudi nasprotne.

Tako kot je šport dolgo ostajal na obrobju znanstvenega raziskovanja, je bil tudi znotraj sheme novičarskih vrednot pogosto razumljen kot trivialna zadeva, športno novinarstvo pa kot »otroški oddelek« (Wenner 1989a; Boyle in Haynes 2000; Rowe 2007). Danes se novinarski teoretiki in praktiki (Rudin in Ibbotson 2005; Andrews 2006; Steen 2008; Ličen 2011) strinjajo, da je kljub specifičnemu predmetu upovedovanja delo športnega novinarja enako delu katerega koli drugega (specializiranega) novinarja: v skladu s profesionalnimi in etičnimi načeli mora iskati in predstavljati novice iz sveta športa. Kot tematsko in sporočanje specializirana dejavnost, za katero so značilni kratki časovni roki, saj delo praviloma poteka zvečer, sodi med zahtevnejše novinarske specializacije, poleg tega pa mora športni novinar imeti enako količino znanja kot najbolj fanatični oboževalci.

»Šport je vedno bil bojno polje spolov,« sta prepričana Boyle in Haynes (2000, 127). Takšna je po njunem mnenju tudi medijska reprezentacija športa, ki je ključna za posameznikovo doživetje športa v družbi in je zato tudi ena od ključnih tem analize športa v medijih. Šport in z njim povezani dogodki kot specifičen predmet upovedovanja diskurza športnega novinarstva namreč odpirajo številna družbeno pomembna vprašanja, čeprav v medijih primarno opravljajo Wrightovo (1959/1999) funkcijo zabave.⁶ Boyle in Haynes tako pišeta, da športno poročanje daje vpogled v odnose med spoloma v posamezni družbi, prav tako pa lahko »več, kot smo pripravljeni priznati, pove tudi o politiki in kulturi« (2000, 185). M. Duncan in Messner sta na primer prepričana, da je šport v 20. stoletju »moškimi dal prostor, v katerem ustvarjajo in krepijo ideologijo moške superiornosti« (1998, 170). Kot piše

⁶ Wright množično posredovan šport razume kot »razmeroma neraziskano, toda zelo obetajoče področje za sociološko raziskovanje množičnega sporočanja« (1959/1999, 87–88).

M. Hardin, »novinarji delujejo na podlagi neprave, hegemonne ideologije, po kateri so moški v športu in (nadalje) v kulturi več vredni od žensk in morajo taki tudi ostati« (2005, 63). Šport tako lahko razumemo tudi kot areno kulturnega boja, v kateri zatirane skupine (ženske) šport uporabljajo kot obliko simbolnega upora in v kateri lahko ideje o različnih vidikih družbenih razmerij postanejo naturalizirane (Boyle in Haynes 2000, 145–147). Športnonovinarski diskurz ter odnos med mediji, športom in družbo zato zgolj zaradi svojega popularnokulturnega objekta ne bi smela biti izvzeta iz raziskovanja profesionalnih konvencij v areni novic: »Seveda je tam zunaj v svetu novinarskega straženja⁷ veliko bolj 'resnih' tem, vendar pa te 'pomembne' teme nimajo nič večjega vpliva pri razumevanju kulture« (Wenner 1989a, 44).

1.2 Predstavitev okvira raziskovanja

V uvodnih poglavjih magistrskega dela so predstavljeni teoretski temelji za raziskovanje simbolne anihilacije žensk v diskurzu slovenskega športnega novinarstva, pri čemer glavni steber predstavljajo novinarske študije. Te se ukvarjajo s proučevanjem novinarstva kot profesionalne prakse in »obsegajo kritično analizo različnih procesov, vključenih v zbiranje, vrednotenje, interpretiranje, raziskovanje, pisanje, urejanje, poročanje ter predstavljanje informacij in komentarjev o številnih temah« (Franklin in drugi 2005, 15). Drugi steber teoretskega izhodišča so feministične (športne) študije, za katere je šport »izjemno konzervativna domena za reprezentacijo moških in žensk« (Boyle in Haynes 2000, 128), mediji pa »primarno mesto za reprodukcijo definicij spola in odnosov med spoloma« (Kinkema in Harris 1998, 38). Dve od osrednjih tem feminističnih študij športa sta tako produkcija moške ideologije in moške moči prek športa ter medijske prakse, prek katerih se reproducirajo dominantne predstave o ženskah.

Uvodu v nalogo, v katerem na kratko predstavljamo raziskovalni problem, sledi predstavitev teoretičnega okvira raziskovanja. V drugem poglavju najprej predstavljamo razumevanje športa v družbi in pomen medijskih reprezentacij športa za družbo. V tretjem poglavju sledi predstavitev športnega novinarstva kot ene od specializiranih tematskih vrst novinarstva, v naslednjem poglavju pa predstavljamo produkcijo športnega novinarstva, kjer

⁷ Ang. watchdogging.

opirajoč se predvsem na tuje avtorje – tako teoretike kot praktike – predstavljamo zakonitosti procesov, v katerih se ustvarja vsebina športnega novinarstva.

V petem poglavju se posvečamo ključnemu konceptu magistrskega dela – najprej podrobneje predstavljamo teoretični koncept simbolne anihilacije žensk v množičnih medijih, zatem pa sledi še (delno kronološki) pregled nam dosegljivih študij in analiz medijsko posredovanega športa. Pri tem posebej predstavljamo kvantitativne in kvalitativne vidike simbolne anihilacije športnic in športa žensk v medijih, ki se v nekaterih točkah prepletajo, prav tako pa tudi analize produkcijskih praks, v katerih se kaže simbolna razveljavitev športnic in športa žensk v novinarskih reprezentacijah. V pregled vključujemo tudi sicer manj številne študije vsebine in produkcijskih praks športnega novinarstva v slovenskem medijskem prostoru – a zaradi relativne neraziskanosti tematike v slovenskem prostoru ključne ostajajo tuje študije in raziskave.

Odgovore na (v šestem poglavju) zastavljeni raziskovalni vprašanji, ki izhajata iz predstavljenega teoretičnega okvira, iščemo v empiričnem delu magistrske naloge, v katerem analiziramo diskurz športnega novinarstva. Za analizo smo izbrali najbolj brana dnevnika pri nas: *Delo* in *Slovenske novice* (Delo 2016); s takšnim izborom delno sledimo tudi kriteriju raziskav ISPS 2005 in 2011.⁸ Da bi se izognili popačeni podobi medijskega športa zaradi sezonskih omejitev, časovni okvir raziskave zajema celo leto 2015, v vzorec pa smo vključili 101 izdajo vsakega od obeh dnevnikov oziroma skupaj 3155 novinarskih prispevkov o športu, objavljenih na naslovnici časopisa ali na notranjih, športu namenjenih straneh, pri katerih je iz naslovja razvidna povezava s športom in se torej vsaj njegova osrednja, če ne tudi edina tema nanaša na šport.

Podrobnejši predstavitvi okvira in metod raziskovanja v sedmem poglavju sledi predstavitev rezultatov raziskave, kjer ločeno predstavljamo kvantitativne in kvalitativne vidike poročanja o športu. N. Koivula je prepričana, da bi proučevanje športa v medijih povečalo »naše razumevanje kulturnih vrednot, zakoreninjenih v športu, pa tudi družbenih struktur in vrednot, ki temeljijo na družbenem spolu ter so povezane z njim in z zaznanimi razlikami med spoloma« (1999, 590). Kombinacija raziskovanja kvantitativnih in kvalitativnih vidikov medijskega poročanja o športnicah je po njenem mnenju »ključnega pomena za razumevanje vloge športa in medijev kot konservatorjev družbenih norm in krepitev tradicionalnih vrednot, ki ovirajo napredovanje žensk v športu« (Koivula 1999, 592).

⁸ V vsaki državi, ki je sodelovala v omenjenih raziskavah ISPS, je bilo za analizo izbranih od tri do pet večjih dnevnik časopisov, in sicer vsaj po en resni, en tabloidni in en lokalni časopis (Schultz-Jørgensen 2005; Horky in Nieland 2013b; Ličen 2013).

Odgovor na prvo raziskovalno vprašanje – kakšna je bila reprezentacija športnic v slovenskih dnevnikih časopisih v letu 2015 – smo iskali s kombinacijo preproste (frekvenčne) analize besedil in kritične diskurzivne analize. Kot piše J. Stokes, se kvantitativne in kvalitativne raziskovalne metode pogosto razume kot medsebojno izključujoči se raziskovalni paradigmi, a sta obe povsem uporabni v medijskih študijah: »v/ečina študij medijev in kulture se v določeni meri ukvarja tako s številkami kot s pomenom« (2003, 13–14). Takšen kombiniran pristop navsezadnje zahteva tudi večplastnost zastavljenega raziskovalnega vprašanja, pri čemer želimo odkriti tako kvantitativne kot kvalitativne vidike poročanja. Dosedanje študije so namreč pokazale, da se simbolna anihilacija športnic v medijih kaže tako v kvantiteti kot v kvaliteti medijskega poročanja – v številkah, ki predstavljajo športnice in šport žensk, ter v pomenu, ki jim je pripisan – zato menimo, da bo prav kombiniran raziskovalni pristop postregel z najširšo sliko športnonovinarskega diskurza, saj bo pokazal tako na njegove manifestne kot tudi na latentne elemente/lastnosti.

Analiza besedil je metoda za »objektivirano in sistematično identifikacijo in opisovanje jezikovnih lastnosti besedil, da bi iz njih lahko sklepali o zunajjezikovnih lastnostih posameznikov in družbenih skupin« (Splichal 1990, 29). Kot takšna omogoča obdelavo velikega števila podatkov (prepoznanih značilnostih besedil), na podlagi katerih se lahko sklepa o komunikatorju, recipientu in družbenem okolju, ki so v odnosu z analiziranimi besedili, vendar pa se – kot opozarja Splichal (1990, 31) – s to metodo ne more rekonstruirati komunikacijskega procesa, v katerem je bilo besedilo proizvedeno, zato jo je priporočljivo kombinirati z drugimi raziskovalnimi metodami.

Druga uporabljena metoda, kritična diskurzivna analiza, združuje jezikovno in družbeno analizo: »jezik analizira v odnosu na družbeni kontekst, v katerem je uporabljen, in na družbene posledice njegove uporabe«, analitik pa tako raziskuje »odnos med diskurzi in njihovimi družbenimi pogoji, ideologijami in odnosi moči« (Erjavec in Poler Kovačič 2007, 9). Po Faircloughu (1995) se lahko vsak diskurzivni dogodek analizira na treh ravneh: (1) tekstualni, (2) diskurzivni in (3) družbeni. Na tekstualni ravni se analizira obliko in vsebino, pri čemer se proučuje tako tisto, kar je v tekstu prisotno, kot tudi tisto, kar je v tekstu odsotno; na diskurzivni ravni se analizira povezavo med tekstom in družbenimi praksami produkcije in interpretacije oziroma recepcije teksta; na družbeni ravni pa se skuša pojasniti ugotovitve tekstualne analize na makro družbeni ravni (Fairclough 1995, 57–62).

Z deskriptivno statistiko smo v prvem koraku analizirali ključne lastnosti novinarskih prispevkov (na primer šport, o katerem se poroča, glavna tema prispevka, žanr prispevka in

druge), ki so bile proučevane tudi v obeh raziskavah ISPS (Schultz-Jørgensen 2005; Horky in Nieland 2013b), pa tudi nekaj drugih (na primer, velikost novinarskih prispevkov, velikost fotografij v prispevkih in uporabo dopolnitvenih elementov).

V drugem koraku smo se z metodo kritične diskurzivne analize poglobili v novinarske prispevke o kolesarski dirki *Giro Rosa*, ki so izstopali ob prvem pregledu vzorca izbranih besedil, da bi ugotovili še, kako so predstavljeni akterji v novinarskih prispevkih o športu. Besede, ki so izbrane in uporabljene v novinarskih prispevkih, namreč sporočajo družbene vrednote, ki pomembno vplivajo na način, kako so ti akterji razumljeni (Richardson 2007, 49). Vzorec analiziranih tekstov je v tem primeru zaradi specifičnosti metode ožji: izbor je temeljil na ugotovitvah analize besedil v prvem raziskovalnem koraku, vanj pa so bili vključeni novinarski prispevki o kolesarski dirki *Giro Rosa*, ki so bili v analiziranem časovnem okviru objavljeni v analiziranih časopisih. Kot pišemo v osmem poglavju, so bili v analizo dejansko vključeni zgolj prispevki iz *Dela*, saj *Slovenske novice* o omenjeni kolesarski dirki niso poročale.

Odgovor na drugo raziskovalno vprašanje – kateri so vzroki za (ugotovljeno) obstoječo medijsko reprezentacijo športnic v slovenskih dnevnikih časopisih – smo iskali na diskurzivni in družbeni ravni KDA. V tem delu raziskave smo si pomagali tudi z raziskovalno metodo polstrukturiranega intervjuja, ki omogoča spoznati posameznikove ideje, mnenja in poglede o določeni tematiki. V izbor intervjuvancev smo vključili šest športnih novinarjev in urednikov *Dela* in *Slovenskih novic*, in sicer štiri iz športnega uredništva *Dela* in dva iz športnega uredništva *Slovenskih novic*. Z njimi smo govorili o praksi, produkciji in vsebini diskurza športnega novinarstva, pri čemer smo bili osredotočeni na proces izbiranja športnih dogodkov, o katerih se poroča, in na način poročanja o športnih dogodkih glede na spol akterjev teh dogodkov. Ob tem nas je zanimalo tudi njihovo razumevanje svoje vloge športnega novinarja oziroma poslanstva športnega novinarstva samega in njihovo razumevanje poročanja o športu moških in športu žensk.

Nalogo nadaljujemo z razpravo, v kateri rezultate vseh treh sklopov raziskave interpretiramo skozi predstavljeni teoretski okvir in primerjamo s spoznanji iz drugih držav, hkrati pa predstavljamo tudi možnosti za nadaljnje raziskovanje diskurza športnega novinarstva, ki izhajajo iz te raziskave. V zaključnem poglavju odgovarjamo na postavljeni raziskovalni vprašanji ter povzemamo glavne ugotovitve, s katerimi dopolnjujemo obstoječe znanje o diskurzu športnega novinarstva.

2 RAZUMEVANJE ŠPORTA V DRUŽBI

V uvodu smo že omenili, da je šport dolgo ostajal v ozadju znanstvenega raziskovanja medijskih praks, ki je bilo osredotočeno na analize drugih, domnevno bolj pomembnih novic in reprezentacij sveta. Zaradi svoje globoke zakoreninjenosti v družbi – večini ljudi namreč predstavlja pobeg od pritiskov in problemov vsakdanjega življenja – se skoraj zdi popolnoma naravna, to je biološka, ne pa družbena sfera človekovega obstoja. Pa vendar je (sodobni) šport prav to – je družbena institucija, ki je k raziskovanju pritegnila že klasike sociologije, kot so Veblen, Adorno, Elias in Horkheimer, ki so ugotovili, da »šport ni zgolj trivialen družbeni pojav – k čemur se še danes nagiba pretežna večina družboslovcev – temveč opazna in pomembna družbena praksa« (Šaver 2009, 14). Šaver, ki je s pregledom teorij in pristopov k proučevanju športa postavil izhodišče za raziskovanje najrazličnejših vidikov športa v relativno kratki tradiciji slovenskih študij športa, šport razume predvsem kot družbeni pojav, ki je bil zaradi svoje močne zakoreninjenosti v družbo in kulturo dolgo spregledan v analizah družbenih pojavov:

V zgodovini družboslovnih in humanističnih ved so se kot poglobitvi analizirali predvsem tisti družbeni pojavi, ki so v domeni religije, politične ekonomije in struktur ideološke moči ter dominacije: družbeni razredi, kapital, religijska verovanja, kulturna in nacionalna razlikovanja ipd. Kot da bi družbo hoteli slikati v luči velikih narativnih epov, pri tem pa izpustiti najbolj vsakdanje in globoko zakoreninjene pojave. V tem pogledu je šport tudi in predvsem družbeni pojav. (Šaver 2009, 13)

V zadnjih treh desetletjih so študije športa postale hitro rastoče raziskovalno področje. Najgloblje korenine s posameznimi študijami sicer segajo že na konec 18. oziroma v začetek 19. stoletja, pravi začetek raziskovanja športa pa je v 60. letih 20. stoletja, ko je skupina sociologov (med njimi sta bila na primer tudi že omenjena Adorno in Horkheimer) šport in telovadbo prepoznala kot družbeno prakso ter kot tako tudi kulturno in zgodovinsko pogojena (Coakley in Dunning 2002, xxii). Šport se je kot »legitimno področje družboslovnega in humanističnega raziskovanja« dokončno zakoreninil po letu 1970, do danes pa je tudi zaradi svojih globokih družbenih korenin dosegel »vidno konceptualizacijo številnih teoretskih pristopov in modelov« (Šaver 2009, 14). Novinarske študije, ki proučujejo novinarstvo kot profesionalno prakso, so tako le ena izmed disciplin, skozi katere se lahko proučuje vpliv športa na družbeno življenje.

V nalogi izhajamo iz prepričanja, da je šport kot kulturni fenomen danes bolj kot kdaj koli prej odvisen od svoje predstavitve v medijih, na kar je opozoril že Wenner (1989b). Pravi namreč, da »pomembne medijske študije ostajajo osredotočene na 'agende', ki jih je treba

postaviti, na 'molk', ki ga je treba zavrteti, na 'uporabe', ki morajo biti analizirane, in na 'potrebe', ki morajo biti zadovoljene,«⁹ a da je ob poglobljanju obstoječih raziskav treba postavljati tudi nova vprašanja o temah, ki se jih še ni raziskovalo, kar je po njegovem mnenju precej težje (1989b, 7). Šport je – kot smo že zapisali – dolgo predstavljal prav eno od teh, še neraziskanih tem, prav tako pa se znotraj porajajočih se študij športa v Sloveniji še ni poglobljeno raziskovalo vsebine dnevnih časopisov, pri čemer bi bile v središču pozornosti športnice in njihova podoba v novicah o športu.

Medtem ko medijski teoretiki in praktiki – če se tega vprašanja sploh dotaknejo – šport primarno razumejo in predstavljajo kot (resno in pomembno) zabavo (Boyle in Haynes 2000; Harcup 2004) ali pa kot posel (Garrison in Sabljak 1993; Andrews 2006), ga drugi avtorji razumejo bolj kompleksno. Omenili smo že, da Šaver šport razume kot »nevidni cement dominantne družbene ideologije, ki po eni plati utrjuje ideološko reprodukcijo obstoječega sistema, po drugi pa uteleša eno izmed najmočnejših orodij hegemonije« (2009, 20). Šport je zato zanj »med temeljnimi družbenimi institucijami v sodobnem času ena najbolj prezentnih in daleč od domnevne trivialnosti« (2009, 20). Kot eno od ključnih, a pogosto spregledanih družbenih vlog športa vidi ohranjanje razredne neenakosti; šport je namreč po njegovem mnenju ena od družbenih institucij, ki »najbolj izrazito zrcalijo razlike med posamezniki in skupinami« (2009, 21). Ob tem se Šaver opira tudi na različne študije medijskih reprezentacij športnic, ki so pokazale, da mediji bolj kot osebnostno ali atletske prvine športnic poudarjajo njeno telo kot seksualni objekt (2009, 22).

Danes prek množičnih medijev vedno bolj posredovani šport tako »predstavlja, slavi in interpretira sodobno družbeno življenje,« trdi Real (1998, 25). Podobno tudi M. Doupona in Petrović poudarjata, da je šport fenomen, »v katerem se srečujejo, prepletajo in zrcalijo politični, ekonomski in kulturni problemi vsakega /.../ časa« (2000, 15). Strinjamo se tudi z M. Doupona Topič, ki pravi, da »športne aktivnosti niso preproste predstave sedanjosti, ampak so izražene znotraj okvira zgodovinsko pogojenih in družbeno proizvedenih omejitev in zmožnosti. Prav tako niso statični odsevi preteklosti niti niso jasne vizije prihodnosti, predstavljajo pa položaj, kjer se odražajo družbeni odnosi moči in privilegijev« (2004, 19). Prav tako tudi Starc poudarja, da je bil razvoj telesnih praks športa »vedno pogojen s trenutnimi pogoji, ki so vladali v družbi, zaradi česar so bile te prakse nujno vpete v oblastne mehanizme« (2003, 30).

⁹ V izvorniku: »Certainly, important media studies remain to be mounted about 'agendas' to be set, 'silences' to be spiraled, 'cultivations' to be analyzed, and 'uses' to be gratified« (Wenner 1989b, 7).

Tako kot Šaver tudi Messner, ameriški sociolog športa, ki se v svojem raziskovanju v precejšnji meri posveča reprezentaciji športnic in športnikov v medijih, poudarja, da »šport ni izraz človekovih bioloških potreb; je družbena institucija« (1992, 8). Zanj – tako kot za druge družbene institucije (kot primere navaja ekonomijo, politiko in družino) – velja, da se njegove strukture in vrednote lahko pojavljajo in spreminjajo, v veliki meri tudi »kot rezultat bojev za moč med skupinami ljudi« (prav tam). Messner ob tem poudarja, da so bile »vrednote in strukture športa vedno tesno prepletene z dominantnimi družbenimi vrednotami, odnosi moči in konflikti med skupinami in narodi. Zgodovinske analize športa so na primer razkrile, da so vladajoče skupine oblikovale in izkoriščale šport za ohranjanje nadzora, a so tudi podrejene skupine občasno šport uporabljale za izzivanje tega nadzora« (1992, 10). Kot primer ob tem navaja boksarski dvoboj, v katerem sta se 4. julija¹⁰ 1910 pomerila aktualni svetovni prvak v težki kategoriji, temnopolti Jack Johnson in nekdanji prvak, svetlopolti Jim Jeffries, ki se je posebej za ta dvoboj vrnil v boksarski ring. V Johnsonovi zmagi je mnogo temnopoltih videlo simbolno zmago nad rasizmom. Na to so sicer že pred dvobojem, poimenovanim kot »Dvoboj stoletja«, opozarjali tudi v medijih – v *New York Timesu* je tako na primer pisalo: »Če zmaga temnopolti človek, bodo tisoči in tisoči njegovih ignorantskih bratov napačno interpretirali zmago kot potrditev zahtev po več kot zgolj fizični enakosti s svojimi belimi sosedi«¹¹ (Powell 2015). Nekdanji prvak Jeffries, ki se je v ring vrnil po šestih letih športne upokojitve, ni uspel ubraniti domnevne »atletske superiornosti« bele rase, kar je pred dvobojem izpostavil kot razlog za vrnitev v boksarski ring.¹² Časopisi, ki so pred dvobojem pričakovali Jeffriesovo zmago, ker naj bi bili temnopolti »očitno manjvredni«, so tudi po zmagi Johnsona ohranili diskurz večvrednosti belopoltnih – Messner ob tem navaja zapis neimenovanega avtorja, da je Johnson z zmago pokazal, da je »njegova rasa dosegla razvojno stopnjo človeka. Ali bodo kdaj razvili možgane, ki bodo enakovredni njegovim mišicam, pa se mora še dokazati« (v Messner 1992, 12; glej tudi Gustkey 1990).

Po Messnerjevem mnenju vse večje sodelovanje žensk v športu na enak način izziva predpostavko, da »šport je in mora biti moški svet« (1992, 4). Številne feministične študije so namreč pokazale, da je ključen element moških v ohranjanju moči nad ženskami

¹⁰ V ZDA 4. julija praznujejo dan neodvisnosti, ki obeležuje sprejetje Deklaracije neodvisnosti, s katero se je 4. julija 1776 trinajst kolonij združilo v Združene države Amerike in razglasilo neodvisnost od britanskega imperija.

¹¹ V izvirniku: »If the black man wins, thousands and thousands of his ignorant brothers will misinterpret his victory as justifying claims to much more than mere physical equality with their white neighbours« (Powell 2015).

¹² International Boxing Hall of Fame. *Racism takes a blow in Reno*. Dostopno prek: <http://www.ibhof.com/pages/archives/johnsonjeffries.html> (12. november 2015).

povzdigovanje moškega telesa kot superiornega z uporabo telesne sile ali grožnje z njo: »Pri promoviranju dominance in podreditve, v izenačenju sile in agresije s fizično močjo, je moderni šport naturaliziral enačenje moškosti z močjo, s tem pa legitimiral izzvan in negotov sistem maskuline dominacije« (1992, 15). Za Messnerja je tako sodobni šport »'institucija spola', /.../ oblikovana s strani moških v veliki meri kot odziv na krizo odnosov med spoloma v poznem 19. in zgodnjem 20. stoletju« (1992, 16).

Politični boji za enakopravnost, ki so jih ženske bile in dobile od konca 19. stoletja, se v športu najbolj jasno kažejo v postopnem vključevanju žensk v olimpijsko gibanje. Znano je, da je začetnik olimpijskih iger moderne dobe, Pierre de Coubertin, močno nasprotoval sodelovanju žensk. Starc na primer navaja njegovo izjavo, da so moderne olimpijske igre namenjene »dostojanstvenemu in periodičnemu zmagoslavju moškega atletizma [...], ki je nagrajen z ženskim aplavzom« (Cashmore v Starc 2003, 93). Vseeno so ženske na olimpijskih igrah prvič sodelovale že na drugi izvedbi: leta 1900 je bilo v Parizu med 997 sodelujočimi tudi 22 žensk, ki so sicer predstavljale komaj dva odstotka vseh sodelujočih, je pa vse od takrat število sodelujočih športnic na olimpijskih igrah postopno raslo – tako so na zadnjih igrah leta 2012 v Londonu športnice predstavljale 44 odstotkov vseh sodelujočih (IOC 2016, 1).

Predstavljanje športa kot za ženske neprimerne aktivnosti se morda najbolj nazorno kaže v primeru iz zgodovine olimpijskih iger, ki ga izpostavlja M. Doupona Topič. Leta 1928 so na olimpijskih igrah v Amsterdamu ženske prvič tekmovali tudi v atletiki, kjer je kot za ženske »neprimerna« disciplina izstopal tek na 800 metrov, ki je bil zatem do leta 1960 umaknjen iz programa, saj naj bi – tako so namreč poročali novinarji o premiernem tekmovanju v ženski konkurenci – »nekaj tekmovalk skoraj popolnoma izčrpal« (Doupona Topič 2004, 35). Kot piše M. Doupona Topič, so tako novinarji kot funkcionarji Mednarodnega olimpijskega komiteja menili, da so ženske prešibke za tekmovanje v takrat najdaljši ženski olimpijski tekaški preizkušnji:¹³ »Rezultat tega mišljenja pa so bila tudi neresnična poročila s tega tekmovanja. Ne samo, da so mediji ponarejali rezultate tega teka, v nekaterih primerih so popolnoma spremenili dejstva, in sicer samo zato, da bi ta bolj ustrezala njihovemu pogledu

¹³ Podobno so atletinje možnost tekmovali v maratonu kot najdaljši tekaški preizkušnji na olimpijskih igrah dobile šele v Los Angelesu leta 1984, medtem ko so atleti v maratonu na olimpijski igrah tekmovali vse od premiernih olimpijskih iger moderne dobe v Atenah leta 1896. Kot zanimiv zapis o vključevanju žensk v maratone lahko na tem mestu izpostavimo poglavje »Boj za uveljavljanje ženskega teka« (ang. *The Fight to Establish the Women's Race*) v knjigi Charlieja Lovetta *Olympic Marathon: a centennial history of the games' most storied race* (dostopno prek: <http://www.marathonguide.com/history/olympicmarathons/chapter25.cfm> (7. maj 2016)).

na svet« (2004, 35). Primer takšnega ponarejanja, ki ga navaja tudi M. Doupona Topič, je pisanje ameriškega športnega novinarja Johna Tunisa, ki je za *New York Evening Post* zapisal: »Pred nami je bilo na tekališču enajst izmozganih žensk, od katerih jih je pet odstopilo že pred ciljem, pet pa se jih je zgrudilo takoj, ko so dosegle ciljno črto« (v Robinson 2012). A kamera¹⁴ na atletskem stadionu je zabeležila drugačno sliko: v finalu teka na 800 metrov, v katerem je zmagovalka Nemka Lina Radke izboljšala svetovni rekord,¹⁵ je bilo devet tekmovalk, le ena od njih pa se je po prihodu v cilj ulegla na tla (a je kmalu zatem ob pomoči uradnikov ob progi tudi vstala). M. Doupona Topič ob tem – s komentarjem, »da so bili moški lahko izčrpani, ko so pretekli 800 metrov, ženskam pa to ni bilo dovoljeno« (2004, 37) – predstavi še poročilo z moškega teka na 800 metrov na olimpijskih igrah v St. Louisu leta 1904: »V četrtek popoldne v cilju teka na 800 m sta dva moška padla po stezi popolnoma izčrpana. Eden od njiju je bil nemočen odnesen do slačilnic, drugi pa je ležal na travi in šele stimulansi so ga pripeljali nazaj v življenje« (Leigh v Doupona Topič 2004, 37).

Podobno zgovoren primer kot zgoraj predstavljeni boksarski »Dvoboj stoletja« je tudi teniška »Bitka spolov«. 20. septembra 1973 je takrat druga najboljša teniška igralka na svetu, 29-letna Billie Jean King, znana tudi po svojem boju za enakopravnost in pravice žensk, pred velikim televizijskim občinstvom – Chepko in L. Couturier (2001, 101) navajata številko 37 milijonov gledalcev – premagala izzivalca Bobbyja Riggsa. 55-letni Riggs, upokojeni profesionalni teniški igralec, je pred tem dvobojem – ki ga je sam predstavljal kot »bitko spolov« – trdil, da teniške igralke igrajo le s četrtino sposobnosti teniških igralcev. Maja istega leta je namreč v prvem od treh mešanih dvobojev, ki so kasneje postali znani kot t.i. bitke spolov, v dveh nizih premagal Margaret Court, takrat najboljšo teniško igralko na svetu.¹⁶ Prav njen poraz naj bi spodbudil B. J. King, takratno številko 2 v ženskem tenisu, da tudi sama odigra dvoboj z Riggsom, s katerim sta se pomerila na tri dobljene nize. »Riggs je igral za 100.000 dolarjev denarne nagrade, Billie Jean King pa je igrala za več – igrala je za vse ženske. Za ženske, ki se trudijo za enakopravnost na delovnem mestu, na igriščih in v sejnih sobah, je imel dvoboj ogromen alegoričen pomen. Zmaga Billie Jean King v treh setih s

¹⁴ Videoposnetek teka je dostopen na uradni spletni strani olimpijskega gibanja: Olympic.org. *Amsterdam 1928 – Radke Lina*. Dostopno prek: <http://www.olympic.org/videos/amsterdam-1928-radke-lina> (31. marec 2016).

¹⁵ Sports Reference. Olympic sports, Athletics at the 1928 Amsterdam summer games: Women's 800 metres. Dostopno prek: http://www.sports-reference.com/olympics/summer/1928/ATH/womens-800-metres.html#final_standings::none (31. marec 2016).

¹⁶ V tretji »bitki spolov« sta se septembra 1992 pomerila Martina Navratilova in Jimmy Connors, s 7:5, 6:2 je zmagal slednji.

6:4, 6:3, 6:3 je bila mejnik za šport žensk. Ženske so bile izzvane v tradicionalno moški areni in zmagale,« sta o pomenu dvoboja zapisala Chepko in L. Couturier (2001, 101).

Ideološkost športa priznavajo različni teoretski pristopi k športu. Funkcionalizem, na primer, ki je študijam športa pomagal doseči legitimnost in veljavo v akademskem raziskovanju, med funkcijami športa med drugim izpostavlja funkcije socializacije, integracije in družbene mobilizacije – šport ne le da vključuje in prenaša kulturno pogojena prepričanja in običaje, temveč vzdržuje tudi integracijo različnih skupin in posameznikov ter hkrati deluje tudi kot sredstvo družbene mobilnosti (Loy in Booth 2000, 15). Podobno je tudi marksistična teorija družbe športu kot družbeni dejavnosti pripisala »pomembno politično vlogo« (Šaver 2009, 39), hkrati pa se je šport povezovalo tudi z idejami dominantnih družbenih razredov (tistega) časa. Po Rigauerju bi moral biti glavni namen marksistične sociološke teorije športa prav »razlaga pravih družbenih funkcij športa s pomočjo kritične analize, usmerjene na kulturo in ideologijo« (Rigauer 2002, 42).

Novejši pristop k raziskovanju športa predstavljajo kulturne študije, ki so za Šavra »ena izmed najprimernejših iztočnic za branje sodobnega športa« (2009, 91). Proučujejo namreč sodobno popularno kulturo, ki je za kulturologe »eden tistih segmentov sodobne resničnosti, ki izredno intenzivno vplivajo na naše vsakdanje življenje, na naše razumevanje samih sebe, sveta, v katerem živimo, in tako naprej, kar seveda pomeni, da si zasluži vso ustrezno pozornost« (Stanković 2006, 10). J. Hargreaves in McDonald (2000, 48) kot posebnost kulturnih študij izpostavljata njihovo meddisciplinarno naravo, zaradi česar jih je težko umestiti znotraj ene sociološke tradicije, prav zaradi tega pa tudi niso označene kot disciplina, temveč bolj kot področje, v katerem se srečujejo različne discipline v svojem proučevanju kulturnih vidikov družbe.

Jhally, eden od avtorjev, ki se v perspektivi kulturnih študij ukvarjajo s proučevanjem športa, na primer piše, da je šport »v naprednih kapitalističnih družbah prevzel funkcijo, ki jo je po Marxovem mnenju v 19. stoletju imela religija – je 'opij za množice', ki zagotavlja osnovo za spektakularne šove in 'cirkuse', ki omamljajo velike dele populacije« (1989, 70). Izziv pristopa kulturnih študij k športu vidi v »razumevanju konteksta, znotraj katerega se spremljanje športa kot kulturne aktivnosti odvija, tako da področje športa postane ne le nekaj, kar je treba grajati, ampak kraj, na katerem se bori za definicije družbenega sveta« (1989, 71). Dve glavni temi kritičnega pristopa k športu, ki ju predstavi Jhally, sta tako spremljanje športa kot ritual oziroma ideologija in spremljanje športa kot nadomestna izpopolnitev. Po eni strani šport deluje kot oblika ritualističnega slavljenja dominantnega reda in njegovih vrednot, po

drugi pa skrbi za »nove kulturno-emocionalne potrebe množice«, s tem ko ponuja razburjenje in emocionalno zadoščenje, ki primanjkuje členu korporativne družbe ter na tak način znova deluje kot opij (Jhally 1989, 71–72).

Po Jhallyjevem prepričanju šport »ponuja družbeni zemljevid sveta, način, na katerega razumemo družbene odnose, znotraj katerih živimo svoja življenja« (1989, 73), a ob tem poudarja, da šport hkrati – v nasprotju z drugimi medijskimi sporočili, kot so novice – vključuje tudi čustveno komponento. Pomen medijsko posredovanega športa oziroma medijskih tekstov o športu je po njegovem mnenju »rezultat kompleksne povezave tehničnih, organizacijskih, ekonomskih, kulturnih, političnih in družbenih dejavnikov« (Jhally 1989, 84), ki se dogaja znotraj kapitalističnega konteksta z neenakomerno razdeljenim dostopom do sredstev. Podobno tudi Whannel šport razume kot »del sistema idej, ki podpirajo, vzdržujejo in reproducirajo kapitalizem. Ponuja način videnja sveta, ki našo specifično obliko družbene organizacije kaže kot naravno, pravo in neizogibno« (v Jhally 1989, 84).

Jhally se na kratko dotakne tudi vprašanja spola in vloge, ki jo medijsko posredovan šport ima v procesu določanja pomena družbenega spola – kaj pomeni biti moški ali ženska – ob tem pa izpostavlja tri vprašanja: (1) kako medijsko posredovan šport opredeljuje moškost, (2) kako medijsko posredovan šport opredeljuje ženskost in (3) kako se medijsko posredovan šport ukvarja s športnimi nastopi žensk in moških (1989, 86). Na zadnje vprašanje – na načine, na katere mediji poročajo o športnih nastopih žensk in moških – se bomo osredotočili tudi v nadaljevanju magistrskega dela, medtem ko prvi dve vprašanji zaradi omejenega prostora puščamo kot smernici za nadaljnje raziskovanje. Prav produkcija moške ideologije in moške moči prek športa ter medijske prakse, prek katerih se reproducirajo dominantne predstave o ženskah, sta namreč dve od osrednjih tem feminističnih študij športa, znotraj katerih je šport razumljen kot »izjemno konzervativna domena za reprezentacijo moških in žensk« (Boyle in Haynes 2000, 128), mediji pa pri tem predstavljajo »primarno mesto za reprodukcijo definicij spola in odnosov med spoloma« (Kinkema in Harris 1998, 38).

V športu ločena svetova deklic in dečkov, ki se nam danes vsem zdita povsem »naravna«, sta bila »dejansko družbeno konstruirana«, opozarja Messner (1992, 30). O športu in doživljanju športa se je pogovarjal s 30 moškimi, ki so v času njegovega raziskovanja sicer že končali svoje tekmovalne športne kariere, so pa vsi v nekem trenutku svojo identiteto utemeljevali na vlogi športnika – študijo je zaključil z ugotovitvijo, da je šport »družbena institucija, ki so jo v njenih dominantnih oblikah ustvarili moški za moške« (1992, 150). Za prav vse intervjuvance je bilo namreč v otroštvu nekaj povsem običajnega, normalnega in

samoumevnega, da so se ukvarjali s športom, četudi jih ta ni najbolj zanimal: »dečki se zgodaj naučijo, da če je težko opredeliti moško identiteto v smislu, kaj to *je*, je vsaj bolj jasno, kaj to *ni*. Deček ni razumljen kot moški, če je ženstven. Če v športu kdo od trenerjev, očetov ali vrstnikov reče, da nekdo 'meče kot punca' ali igra kot 'baba' ali 'ženska', je to ena od najbolj uničujočih žalitev, ki jih deček lahko dobi, in takšne besede imajo lahko velik vpliv na njegova dejanja, odnose in samopodobo« (Messner 1992, 35–36).¹⁷ Messner ob tem še opozarja, da »šport obstoječe moči in privilegijev moških ne reproducira preprosto in jasno« (1992, 151), saj ne konstruira zgolj enega dominantnega pojmovanja moškosti.

Messner piše, da šport tudi danes ostaja »ena najbolj spolno segregiranih institucij« (2002, 66). Ne le, da so fantje in moški v preteklosti imeli več možnosti za ukvarjanje s športom kot ženske, zdi se, da dekleta in ženske, ki se bolj ali manj profesionalno ukvarjajo s športom, še vedno niso dosegle povsem enakopravnega statusa v družbi: Messner ob tem predstavlja različne primere, ki kažejo na »znatno neenako distribucijo moči, avtoritete, prestiža in sredstev med moškimi in ženskami« (2002, 66). Dekleta v Los Angelesu tako na primer niso mogla dobiti prostega igrišča za igranje softballa, ker so jih (od vedno) zasedali fantje, Marianne Stanley, trenerka univerzitetne košarkarske ekipe Univerze v južni Kaliforniji (ang. *University of Southern California*), pa kljub izjemni sezoni ni bila »upravičena« do višje plače – trener moške univerzitetne ekipe je imel na primer ob slabšem statističnem izkupičku zmag in porazov več kot dvakrat višjo plačo (Messner 2002, 64).

Vrednote športa, ki se kažejo v predstavljenih primerih – boksarskem »Dvoboju stoletja« in teniški »Bitki spolov«, pa tudi v poročanju o prvem ženskem olimpijskem teku na 800 metrov in primerih, ki jih izpostavlja Messner – so v veliki meri oblikovale skupine, ki imajo moč v družbi, vendar pa – ob tem se Messner opira na kanadskega sociologa Gruneauja – njihova dominacija ni nikoli dokončna:

/.../ moč je proces, v katerem podrejene skupine lahko delno sprejmejo, a tudi poskušajo redefinirati, se pogajati o ali celo zavrniti pravila, vrednote in pomene vladajoče skupine. Ljudje imajo sposobnost prepoznati nepravilnost in uporabiti šport kot sredstvo upora (vsaj simbolnega) proti vsiljeni dominaciji nad njimi. Na šport moramo zato gledati kot na institucijo, prek katere se dominacija ne le vsiljuje, ampak tudi spodbija; kot na institucijo, znotraj katere je moč stalno v igri. (Messner 1992, 12–13)

¹⁷ Podjetje Procter & Gamble, ki ima pod svojim okriljem blagovno znamko higienskih vložkov, je junija 2014 začelo kasneje večkrat nagrajeno kampanjo »Kot dekle« (ang. »Like a girl«). Cilj kampanje je bil spremeniti splošno negativno razumevanje fraze »kot dekle« v pozitivno – v nekaj, kar izraža moč, nadarjenost, talent (D & AD). 60-sekundni oglas je bil leta 2015 predvajan tudi na finalni tekmi lige ameriškega nogometa (NFL), t. i. Super Bowlu.

Sodobne feministične študije razkrivajo, da »šport ostaja izjemno konzervativna domena za reprezentacijo moških in žensk« (Boyle in Haynes 2000, 128). Sistem biološkega/družbenega spola, ki je reproduciran prek športa, razumejo kot »kraj, kjer se lahko oporeka patriarhalni kulturni hegemoniji in da je pomembno opozoriti na možnost, da bi preoblikovanje športa lahko pomagalo razbiti stereotipne reprezentacije spolov, kot sta uokvirjena v medijih« (Boyle in Haynes 2000, 128).

Omenili smo že, da Boyle in Haynes kot eno od ključnih tem analize medijskega športa izpostavljata reprezentacijo: v medijih predstavljen šport namreč razumeta kot »prežet z idejami, vrednotami, podobami in diskurzi, ki občasno odsevajo, konstruirajo, naturalizirajo, legitimizirajo, izzivajo in celo rekonstruirajo razpoloženja, ki prodirajo v širšo družbo« (2000, 111). Prepričana sta, da pozitivne podobe – čeprav so boljše od negativnih in od ignoriranja – same po sebi še ne zagotavljajo globljih in bolj strukturalnih sprememb, ki bi vodile k manj rasistični (ali v našem primeru manj seksistični) družbi. Po njunem mnenju mediji lahko igrajo pomembno vlogo pri ustvarjanju javnega mnenja, znotraj katerega se lahko pojavijo širše spremembe, ali poskrbijo vsaj za manj nasprotovanja tem spremembam. Boyle in Haynes tako zaključita, da »športno pisanje lahko daje vpogled v odnose med spoloma, razredi, regijami in etnijami« v posamezni državi, prav tako pa lahko »več kot smo pripravljeni priznati, pove tudi o politiki in kulturi« (2000, 185).

Preden se bomo lotili analize diskurza športnega novinarstva v *Delu* in *Slovenskih novicah*, da bi spoznali, v kakšni meri in na kakšne načine najbolj brana slovenska časopisa poročata o športnicah, bomo najprej predstavili športno novinarstvo kot eno od specializiranih tematskih vrst znotraj novinarstva, zatem pa še procese, v katerih se ustvarja diskurz športnega novinarstva.

3 DISKURZ ŠPORTNEGA NOVINARSTVA

Osnovna naloga novinarstva je obveščanje o dogodkih, ki se vsak dan dogajajo po svetu, s pripisovanjem pomembnosti in pomena tem dogodkom pa posameznikom v družbi pomaga razumeti svet okoli njih. V tem poglavju tako najprej predstavljamo vlogo novinarskega diskurza v sodobni družbi, kot jo razume družbeni konstruktivizem, najnovejši pristop v proučevanju učinkov množičnih medijev. V nadaljevanju se osredotočamo na športno novinarstvo kot eno od prevladujočih tematsko specializiranih vrst novinarstva v vsakdanji praksi, ki je – kot sta v študentom novinarstva namenjenemu učbeniku zapisali M. Poler Kovačič in K. Erjavec – »ena najhitreje rastočih tematskih vrst novinarstva« (2011, 180). Ob tem predstavljamo tudi značilnosti športnega novinarstva, v katerih se ta bistveno razlikuje od tradicionalnih konvencij novinarskega poročanja.

3.1 Konstrukcija družbene realnosti v novinarskem diskurzu

Sodobna medijska tehnologija omogoča množično komuniciranje, ki je ena od temeljnih družbenih potreb, zato je pomen medijev za družbo tako na ravni politike in ekonomije kot na ravni (pop)kulture in vsakdanjega življenja velik. Splošno razširjeno prepričanje je, da imajo množični mediji – med katere sodijo tudi dnevni časopisi, ki so predmet raziskave – velik vpliv na življenje posameznika v sodobni družbi. Na manjše primere tega vpliva kažejo že najbolj vsakdanje prakse, kot so pogovor o vsebini novičarskih medijev, nakupovanje na podlagi oglasov in oblačenje v skladu z vremensko napovedjo. Kljub predstavljenim, precej nazornim primerom pa je vpliv množičnih medijev vseeno težko predvideti in dokazati, so pokazale številne raziskave učinkov množičnih medijev v 20. stoletju (McNair 1998; McQuail 2006).

V zgodovini raziskovanja medijskih učinkov, ki temelji na predpostavki, da mediji imajo določen vpliv na svoje občinstvo, je bila le-tem pripisana različna moč, jasnega zaključka o vplivu in učinkih množičnih medijev pa pravzaprav ni, saj se študije medijskih učinkov razvijajo hkrati z razvojem medijev samih (McQuail 2006, 458–464). V prvem obdobju raziskovanja medijskih učinkov je bil medijem pripisan močen vpliv na oblikovanje mnenj, prepričanj in vedenja ter na spreminjanje življenjskih navad, ki pa je bolj kot na znanstvenem raziskovanju temeljil na opazovanju izjemne priljubljenosti tiskanih medijev, še bolj pa novih medijev – radia in filma. V naslednjem obdobju, ko se je učinke množičnih

medijev začelo tudi empirično preverjati, je bil vpliv medijev razumljen kot močno omejen, v tretji fazi raziskovanja – ob pohodu televizije – pa je bil medijem znova pripisan večji pomen za izvajanje družbene in politične moči, pri čemer se je spremenilo razumevanje vpliva medijev na posameznika. Teorija prednostnega tematiziranja, ki se je razvila v tem času, tako na primer predlaga, da mediji ne vplivajo na posameznikovo mnenje, ampak zgolj postavljajo množico tem, o katerih si posameznik lahko oblikuje svoja mnenja – posamezniku tako ne povedo, kaj naj razmišlja, temveč »le« o čem naj razmišlja.¹⁸

V zadnjem obdobju raziskovanja učinkov množičnih medijev, ki se je začelo ob koncu 70. let 20. stoletja, se je medijske učinke začelo proučevati tudi s pristopom družbenega konstruktivizma, ki najpomembnejše učinke medijev vidi v oblikovanju pomenov medijsko posredovanih sporočil in posledično tudi medijsko posredovane realnosti. V. Burr (1998, 2–5) pod dežnikom družbenega konstruktivizma¹⁹ združuje vse pristope, ki temeljijo na eni ali več od štirih ključnih predpostavk – to so kritična drža do samoumevnega znanja, zgodovinska in kulturna specifičnost, vzdrževanje znanja z družbenimi procesi ter ujemanje znanja in družbene akcije. Družbeni konstruktivizem tako zahteva kritičen pristop k samoumevnim načinom razumevanja sveta. Načine razumevanja sveta razume kot zgodovinsko in kulturno specifične in relativne, odvisne od prevladujočih družbenih in ekonomskih ureditev. Znanje se ustvarja v vsakdanjih interakcijah med posamezniki v družbi; trenutno sprejeti načini razumevanja sveta so tako produkt družbenih odnosov, ne pa objektivnega opazovanja sveta. Izpogajana razumevanja sveta lahko zavzamejo različne oblike, zato lahko govorimo o nešteti možnih družbenih konstrukcijah sveta.

Pristop družbenega konstruktivizma tako pravi, da mediji dogodkom v realnosti pripisujejo pomembnost in pomen, strukturo, ideje in sile v družbi pa razume kot ustvarjene s strani človeka. Berger in Luckmann poudarjata, da se vsakdanje življenje kaže kot »realnost, ki jo ljudje različno interpretirajo in ima zanje subjektivni pomen kohezivnega sveta« (1966/1988, 27). To realnost razumeta kot v vzorce urejene pojave, tako da se jo lahko razume tudi kot že objektivizirano oziroma sestavljeno iz niza objektov, ki so »tukaj in zdaj«, zajema pa tudi pojave, do katerih posameznik nima zdajšnjega dostopa (1966/1988, 29). Prek novinarskega diskurza posredovana realnost je tako zgolj konstrukt, ki so ga oblikovali

¹⁸ Teorijo prednostnega tematiziranja nekoliko bolj podrobno predstavljamo v poglavju o produkciji diskurza športnega novinarstva, kjer jo povezujemo s procesom novinarskega sporočanja.

¹⁹ Avtorica sicer uporablja (in priporoča) izraz družbeni konstrukcionizem namesto družbeni konstruktivizem, a hkrati piše, da drugi avtorji izraza uporabljajo kot zamenljiva (Burr 1998, 2). V tem delu se ne poglobljamo v razliko med obema poimenovanjema, kot jo razume avtorica, zato ohranjamo uporabo izraza konstruktivizem, kot je pristop poimenovan pri drugih avtorjih (na primer v McQuail 2006).

medijski delavci in mu pripisali pomen. Tako tudi novice kot produkt novinarskega diskurza niso zgolj »informacije o pomembnih dogodkih v svetu« (Epstein 1978, 218) ali odsev zunanje realnosti, ampak so ustvarjene načrtno, poudarjajo številni avtorji (Hall in drugi 1978/1999; Gans 1980/1999; Fiske 1987/2004; Košir 1988; Hartley 1992/2004; Fairclough 1995; Grossberg in dr. 1998). Da so novice družbeni konstrukt, se strinja tudi G. Tuchman: »noben dogodek ni novica, če ga člani novičarske organizacije ne prepoznajo kot ločenega od 'presežka dogodkov' v vsakdanjem svetu, če ne zberejo informacij o njem, ne obdelajo teh informacij (preoblikujejo dogodka v zgodbo) in ne razširijo zgodbe« (1978c, 187).

S tem ko nam posredujejo različice dogodkov, ki jih sami ne moremo opazovati, mediji predstavljajo vezni člen med nami in družbeno realnostjo, vendar pa je to medijsko posredovanje zgolj metafora. Pomeni lahko nevtralnno obveščanje medijev (ti so »naše okno v svet«), »izpogajano« obveščanje prek procesa odbiranja informacij ali poskuse nadziranja informacij in manipuliranja z njimi (McQuail 2006, 83). Posameznikovo videnje sveta tako temelji na medijsko posredovani iluziji resnice, objektivnosti ali realnosti, je prepričan Hardt (v Pušnik 2004, 73).

Medijski diskurz torej nadzoruje, omejuje ali zgolj usmerja iskanje pomena v posameznih medijskih tekstih, ki imajo potencialno lahko različne pomene. Pomen sveta, ki ga povsem arbitrarno določata de Saussurejev (1997) označevalec (slušna podoba) in označenec (koncept), je namreč odvisen od konceptov in podob, prek katerih mediji reprezentirajo svet. Prav jezik,²⁰ ki ga v svojih reprezentacijah sveta uporabljajo družbeni akterji, je osnova posredovanja pomena družbene realnosti prek medijskega diskurza, piše Hall (1996/2004, 35, 46). Ob tem poudarja, da je pomen treba znati interpretirati (tj. brati in razlagati), ker se stalno spreminja. Na denotativni ravni je namreč jasen, neposreden in dobeseden, na drugotni, konotativni pa lahko znak dobi metaforični, vrednostno, čustveno in kulturno določen pomen. Jezik je namreč sestavljen iz različnih diskurzov,²¹ ki lahko isti dogodek predstavijo na različne načine.

V skladu s Hallovim (1999) konceptom preferenčnega branja je pomen, ki ga želi sporočevalec prenesti k prejemniku, vedno že vkodiran v sporočilo. Podobno so že zgodnji analitiki medijskih tekstov trdili, da ti odražajo vrednote in namene njihovih ustvarjalcev in

²⁰ Po Hallu (1996/2004, 38–39) je jezik sistem zvokov, podob, besed ali predmetov, ki nekaj označujejo in so organizirani tako, da lahko izražajo pomene. Tako lahko ločimo različne jezike: zapisani jezik, govornjeni jezik, vizualni jezik podob, jezik mimike, mode, oblek itd.

²¹ V. Burr diskurz opredeli kot »sklop pomenov, metafor, reprezentacij, podob, zgodb, izjav itd., ki skupaj ustvarijo določeno sliko dogodka (ali osebe, razreda, ljudi)« (1998, 48). Ob tem sicer poudarja, da je diskurz težko opredeliti, saj »nobena definicija diskurza ni zadovoljiva« (prav tam).

oblikovalcev – zato naj bi bili zanesljivi dokazi družbe in kulture, v kateri je bila ustvarjena njihova vsebina. S pripisovanjem in posredovanjem določenih pomenov se namreč oblikujejo skupni kulturni zemljevidi, ki v ospredje postavljajo vladajočo ideologijo, kar se kaže v oblikovanju hegemonnega pogleda na svet, znotraj katerega je postavljena družbena realnost (McQuail 2006, 342–343). Kot piše McQuail, naj množični mediji ne bi želeli namerno širiti ideologije; v praksi se ideologija prek medijskih vsebin večinoma širi implicitno s selektivnim poudarjanjem določenih vrednot.

Ideologijo lahko najbolj preprosto razumemo kot sistem idej, ki nam pomaga osmišljati družbeno realnost. Grossberg in sodelavci jo tako na primer razumejo kot skupek različnih načinov mišljenja, videnja, predstavljanja, omejevanja in izločanja realnosti oziroma kot »sistem pomenov, znotraj katerega ljudje živijo resničnost« (1998, 191). Po van Dijku (1998, 314–315) je ideologija družbena reprezentacija ali sistem ideoloških prepričanj, ki si jih člani skupine delijo in ki nadzorujejo njihovo znanje. Williams (v Fiske 2005, 171–172) ideologijo predstavlja kot sistem prepričanj posamezne skupine, ki ni nujno resnično znanje, in kot s tem sistemom povezano prakso družbenega ustvarjanja pomenov z uporabo mitov in drugih konotacij. Po Hardtu (2004, 16) pa ideologijo predstavljajo simbolni sistemi, ki jih proizvaja javni diskurz in ki ustvarjajo posebne rekonstrukcije realnosti.

Ključno vlogo medijev pri ustvarjanju in prenašanju ideologije poudarja več avtorjev. Grossberg in sodelavci (1998, 183–184) na primer trdijo, da je ideologija vedno že vključena v način, na katerega mediji reprezentirajo določene družbene segmente; ljudi skuša prepričati, da svet razumejo na način, ki ga je določila skupina, ki ima nadzor nad močjo v družbi. Podobno van Dijk (1995, 30) poudarja, da mediji ideologijo širijo prek javnega diskurza in javnega mnenja, ki temeljita na prevladujočih vrednotah, metaforah, temah in pripovedih, te pa legitimirajo in naturalizirajo obstoječi družbeni red. Ideologija je tako pomen, ki ga je družba naredila za nujnega v določenih pogojih, ki jih ta pomen hkrati pomaga tudi ohranjati, je prepričana J. Williamson (1978/2003, 300).

Fairclough (1995) in McNair (1998) se strinjata, da se ideološkost novinarstva oziroma medijev na splošno pogosto kaže tudi v novičarskih okvirih, prek katerih so novice (kot vsebina novinarskih prispevkov) oblikovane in predstavljene.²² Fairclough (1995, 12) je tako na primer prepričan, da so od medijsko posredovane ideologije oziroma od tega, kako mediji predstavljajo svet ter oblikujejo identitete in odnose, odvisni tudi medijski učinki. Po

²² Enotne definicije novičarskih okvirov pravzaprav ni. Entman (1991, 7) jih razume kot miselne okvire za obdelovanje informacij in kot lastnosti novičarskih tekstov, ki poudarjajo določen vidik v tekstu, s čimer mu pripišejo večji pomen.

McNairu (1998, 6–7) pa se ideološkost novinarstva skriva v kontekstualiziranju dogodkov, saj novinarji realnost upovedujejo tudi na podlagi lastnih vrednot in prepričanj, čeprav je kot temeljna premisa novinarstva razumljena norma objektivnosti, ki naj bi zagotavljala resnično in točno poročanje.

3.2 Kaj je športno novinarstvo?

Razlage o tem, zakaj in kako je novinarstvo pomembno, so za Harcupa (2004, 2) odvisne od tega, kdo govori. Poudarja, da je novinarstvo lahko razumljeno »kot četrta veja oblasti, kot del javne sfere, kot podpora svobodnemu tisku ali kot sredstvo za vbijanje ideologije vladajočega razreda« (Harcup 2004, 2). Andrews takšnega razumevanja novinarstva sicer ne zavrača, poudarja pa, da je ne glede na to, kako se novinarji vidijo – kot varuhi resnice ali javni psi čuvaji – njihova naloga precej enostavna: »Osnovna naloga vsakega novinarja je, da zapolni prostor [v mediju]« (2006, 9). Najbolj preprosto je novinarstvo tako lahko opredeljeno kot oblika komunikacije, ki temelji na iskanju odgovorov na vprašanja »Kdo?«, »Kdaj?«, »Kje?«, »Kaj?«, »Kako?« in »Zakaj?«.

Splichal in Sparks poudarjata, da je novinarstvo težko opredeljivo, ker gre za »nestabilno in spremenljivo dejavnost, ki se odziva na družbene in tehnološke spremembe« (1994, 20). Trenutno (časovno) sprejemljiva je tako Splichalova opredelitev, da se delo novinarjev nanaša na stalno »zbiranje, pisanje, urejanje, razširjanje informacij in siceršnje (predvsem duhovno) prispevanje k dnevnemu in drugemu periodičnemu tisku, radijskim in televizijskim programom ter 'online' časnikom na medmrežju« (2000, 48). Deuze (2005, 446–447) tako povzema pet idealnotipskih vrednot novinarstva, ki se jih lahko razume tudi kot ključne značilnosti profesije – to so služenje javnosti, objektivnost, avtonomija, aktualnost in etika. Novinarji tako v družbi skrbijo za zbiranje in razširjanje informacij, pri čemer sledijo profesionalni etiki poročanja. Pri svojem delu delujejo avtonomno, svobodno in neodvisno. O najrazličnejšem dogajanju v družbi poročajo hitro in ažurno, pri svojem poročanju pa so objektivni: nepristranski, nevtralni in pravični, zato so tudi razumljeni kot kredibilni za opravljanje tega dela.

Športno novinarstvo v tem delu preprosto razumemo kot tematsko in sporočanjejsko specializirano dejavnost (Korošec 2005; Andrews 2006), ki jo v veliki meri določa predvsem njen specifični predmet upovedovanja – to so športni dogodki in z njimi povezane teme, ki vplivajo na način, na katerega so novice predstavljene. Rowe športno novinarstvo bolj

kompleksno razume kot »dimenzijo popularne kulture, ki skuša svojim bralcem služiti v skladu s skupkom samooblikovanih načel in praks« (1992, 96). Kot tako je po njegovem prepričanju namenjeno reprezentiranju ene oblike popularne kulture prek druge, športni novinar pa takó ni primarni kulturni ustvarjalec, ampak zgolj razkriva sekundarne informacije o športu: »/k/ljub temu je javna intervencija športnega pisca razširjena v športno prakso prek sposobnosti ustvarjanja ali odsevanja javnega interesa in pojasnjevanja delnih interesov športa« (Rowe 1992, 97).

Delo športnega novinarja se v svojem bistvu sicer ne razlikuje od dela katerega koli drugega (specializiranega) novinarja (Sheridan Burns 2002; Rudin in Ibbotson 2005). Tako kot splošno novinarstvo tudi športno novinarstvo odgovarja na vprašanja »Kdo?«, »Kaj?«, »Kdaj?«, »Kje?«, »Kako?« in »Zakaj?«, športni novinar pa v skladu s profesionalnimi načeli išče dogodke iz sveta športa in jih predstavlja v informativnih ali interpretativnih novinarskih tekstih. Športna vsebina v časopisu bralca najprej pripravi na posamezni športni dogodek, ki ga kasneje v živo prenašata televizija in radio (vedno bolj pogosto pa tudi spletna družbena omrežja), s poročanjem o zgodovinskem kontekstu dogodka in dodanimi pogledi poznavalcev o trenerju, igralcih in njihovih strategijah pa se še poveča že tako visoka pomembnost dogodka, ki mu jo je pripisal televizijski prenos, piše Wenner (1989a, 15). Po tekmovanju se športne strani napolnijo z istimi temami kot pred njim, športni dogodek in njegove junake pa postavijo v fantazijski svet, ki so ga skupaj ustvarili novinarji in njihovi bralci (prav tam).

Športno poročanje se tako pretežno ukvarja z vsakdanjimi temami napovedovanja tekmovanj in poročanja o njih, ob tem pa zapostavlja resnejše družbene probleme, povezane s športom. Večina športnega pisanja je sestavljena iz »dramatičnih pripovedi, ki obširno poročajo o uspehih in neuspehih športnih dogodkov, udeležencev in organizacij« (Vande Berg in Trujillo 1989, 205). Takšna poročila bralcem, ki se dogodka niso udeležili, ponudijo »nadomestno doživetje«, zato morajo biti opisi »živahni«; tistim, ki so si dogodek ogledali v živo ali v televizijskem prenosu, pa ponudijo njegovo »podoživetje« (Andrews 2006, 46). Nekateri bralci si želijo ob opisu strokovnjaka (novinarja) preveriti lastna mnenja, ki so si jih izoblikovali ob ogledu dogodka, in izvedeti določene dodatne informacije; drugi, ki jih končni izid dogodka ne zanima, športno vsebino berejo iz zabave (Andrews 2006, 47). Ob vsem tem morajo poročila o športnih dogodkih ponuditi tudi analizo in kritiko predstave ter kontekstualizirati rezultat (prav tam). Ali kot pravi Lipsky: »Poročevalec v vseh svojih oblikah je tisti, ki da igri na igrišču pomembnost za ljudi ... športni poročevalec posreduje

svet; pripisuje odgovornosti, igri da dramatično obliko ter išče polemike in skrite pomene« (v Vande Berg in Trujillo 1989, 205).

Omenili smo že, da novinarski teksti o sedanjem dogajanju z dejstvi obveščajo v informativnih žanrskih vrstah, z interpretacijami pa v interpretativnih žanrskih vrstah. Osrednji element vsebine časopisov ter informativnega radijskega in televizijskega programa predstavljajo (objektivne) novice, ki nas informirajo, medtem ko žanri komentatorske vrste običajno predstavljajo manjšinski del novinarskih prispevkov. Podobno velja tudi za novinarske prispevke o športu. Komentarji in mnenja so na športnih straneh sicer nujni, pišeta Garrison in Sabljak (1993, 321), vendar večji del poročanja o športu predstavljajo poročila. Opisovanje športnih dogodkov je namreč osnovna veščina novinarskega sporočanja o športu, trdi Andrews (2006, 9), zato tovrstna sporočila zasedejo največ prostora v medijih. To se je potrdilo tudi v pilotni študiji analize športne vsebine v *Delu*, športnem dnevniku *Ekipa* in servisu *Slovenske tiskovne agencije (STA)*, pripravljeni ob začetku raziskovanja.²³ Študija je na vzorcu 782 novinarskih besedil pokazala, da v diskurzu slovenskega športnega novinarstva prevladujejo informativni žanri. Najbolj pogosto uporabljeni žanri so bili namreč žanri kratka vest (32,4 %), običajno poročilo (31,3 %) in razširjena vest (21,9 %).

Glede na temo, ki jo upovedujejo, so športne novice lahko predstavljene na več načinov, pišeta Boyle in Haynes (2000, 174), ob tem pa se opirata na tipologijo športnih novic, kot jo je na večinoma britanskem in avstralskem športnem tisku osnoval Rowe (1992). Glede na obliko, v kateri so predstavljene, je športne novice razdelil na štiri tipe: (1) tehtne novice, (2) razvedrilne novice, (3) ortodoksno retoriko in (4) reflektivno analizo (1992, 99–108). Tehtne novice (ang. *hard news*) objektivno beležijo športno dogajanje – analizirajo tekme, podajajo rezultate, poročajo o dogodkih – pri čemer sledijo novinarski ideologiji nevtralnosti, uravnoveženosti in točnosti. Tematsko tehtne novice pokrivajo klasično poročanje o športu, kot je predstavljanje rezultatov in statističnih podatkov, opisovanje in ocenjevanje prikazanega, pa tudi razsojanje o pomembnosti športnega dogodka. Tovrstne novice prav tako poročajo tudi o drugih temah, kot so prestopi igralcev med klubi, poškodbe in spremembe pravil. Razvedrilne novice (ang. *soft news*) so bolj kot k informacijam usmerjene k zabavi:

²³ Za potrebe analize smo umetno sestavili šestdnevni reprezentativni teden v prvih šestih mesecih leta 2007. V analizo smo zajeli novinarske prispevke o športu, ki so bili objavljeni pod sklopom Šport na novinarskem servisu *STA*, novinarske prispevke o športu, ki so bili objavljeni pod paginalnim naslovom Šport v *Delu* in vse novinarske prispevke v *Ekipi*, ob čemer pa smo izpustili napovedi in fotovesti na prvih straneh obeh časopisov, športne stave v *Ekipi* in góle, zgolj številске predstavitve rezultatov, statistik in lestvic v vseh treh medijih. Novinarski prispevek kot osnovno enoto analize smo razumeli kot grafično in jezikovno celoto z naslovjem, osrednjim tekstom in dopolnilnimi elementi.

ukvarjajo se s posameznimi športnimi zvezdniki in z njimi povezanimi govoricami, s čemer potrjujejo njihov status zvezdnikov – kot take pa spadajo na področje t.i. infotainmenta. Pri ortodoksni retoriki gre za avtorske komentarje novinarjev in sedanjih ali nekdanjih športnikov, ki se ukvarjajo z aktualnimi konflikti v športu, pri čemer je njihov namen pridobivanje pozornosti prek izzivanja polemik, kar naj bi vodilo k višji nakladi. Četrty tip športnih novic pa so – sicer najmanj pogoste – reflektivne analize, ki bolj kritično kot ortodoksna retorika opozarjajo na probleme sodobnega športa, pri čemer se ukvarjajo s športom kot družbenim fenomenom, pa tudi z njegovo družbeno konstrukcijo.

Nicholson kot pomemben element športnih novic izpostavlja še fotografijo. Opirajoč se na Halla poudarja, da »novinarska fotografija ni reprezentacija objektivne resnice, ampak posamezni dogodek, ki je bil izbran, da predstavlja kompleksno verigo dogodkov« (Nicholson 2007, 97). Fotografija, ki je dodana novinarskemu prispevku, bralcu jamči resničnost prikazanega, pa čeprav gre pri njenem izboru prav tako kot pri oblikovanju prispevka za selekcijo, ki je – opozarja Nicholson – »zelo ideološki proces« (2007, 97). Pomemben del analize diskurza športnega novinarstva tako predstavlja analiza športnonovinarske fotografije, katere razumevanje temelji tudi na zapisu ob njej, ki pojasnjuje njeno sporočilo: »podnapisi novičarskih fotografij v uveljavljeni praksi natančno in dobesedno sporočajo, kako *naj bi se brala* ekspresija subjekta« (Hall 1972/2004, 196). Zaradi kompleksnosti analize smo analizo fotografij v raziskovalnem delu omejili zgolj na kvantitativno merjenje pogostosti pojavljanja fotografij v novinarskih prispevkih o športu – poglobljeno analizo fotografij v novinarskih prispevkih o športu tako na tem mestu izpostavljam o zgolj kot smernico nadaljnjega raziskovanja diskurza športnega novinarstva, ki bi na svoj način obogatila trenutno znanje o teoriji in praksi športnega novinarstva.

3.3 Posebnosti športnega novinarstva

Osnovna naloga športnega novinarja – točno in ažurno obveščanje javnosti o zanj pomembnih športnih dogodkih – se v svojem temelju torej ne razlikuje bistveno od splošne novinarske prakse, vseeno pa je za športno novinarstvo v primerjavi z drugimi tematsko specializiranimi vrstami novinarstva značilno dovoljeno odstopanje od splošno sprejetih in prepoznanih norm novinarstva (Deuze 2005), prav tako pa tudi še posebej tesen odnos med novinarjem, njegovimi viri in objektom oziroma subjektom poročanja. V nadaljevanju tako predstavljamo vprašanje objektivnosti pri poročanju o športu in vprašanje avtonomije športnega novinarstva,

ki izhaja iz njegove dolgoletne tesne povezanosti s predmetom svojega poročanja – s tem je tudi (vsaj delno) povezano razumevanje športnega novinarstva znotraj širše prakse novinarstva.

3.3.1 Status športnega novinarstva: »otroški oddelek« ali oglaševalska agencija?

Čeprav se torej potrebna znanja športnega novinarja – z izjemo zanimanja za šport in poznavanja športnega žargona – ne razlikujejo od znanj, ki jih potrebuje kateri koli drug specializirani novinar, športni novinarji dolgo niso dosegli spoštovanja, ki so si ga želeli, ker si ga niso zaslužili, trdita Garrison in Sabljak (1993, xi). Pogosto so bili kritizirani zaradi lajnarskega pisanja, navijanja za domače moštvo, hvaležnega sprejemanja brezplačnih ugodnosti, nepripravljenosti za globlje poročanje in številnih drugih »grehov« (1993, 334). Podobno tudi Andrews navaja, da je bilo športno novinarstvo včasih razumljeno kot »klišejska proza, ki so jo skupaj spravili leni pisuni« (2006, 8). Hkrati so se športni novinarji zaradi specifične narave svojega dela vedno borili tudi proti »stereotipni podobi neuspešnega novinarja«, njihov status znotraj uredništva pa je pogosto trpel zaradi dojemanja športa kot trivialne zadeve znotraj širše sheme novičarskih vrednot (Boyle in Haynes 2000, 166). P. Creedon tako na primer poudarja, da so bile novice o športu »tradicionalno razumljene kot 'soft' news ali zabava, kar pomeni, da so manj pomembne« (1994a, 68), zaradi česar – kot smo omenili v uvodnem poglavju – tudi raziskovalci množičnega komuniciranja prakse in diskurza športnega novinarstva dolgo niso razumeli kot primernih za poglobljene analize.

Omenjene kritike izpostavljajo vprašanje o vlogi športnega novinarstva in njegovem mestu znotraj novinarstva. Garrison in Sabljak (1993, 334) sta prepričana, da kljub starim stereotipom športno novinarstvo počasi postaja resno. Poudarjata, da so si športni novinarji še posebej želeli »nadgraditi status novinarja iz odraslega otroka v resnega poročevalca in urednika« (1993, 333). Da se status športnega novinarstva počasi spreminja, poudarjajo tudi drugi avtorji: poimenovanje športnega novinarstva kot »otroški oddelek« novinarstva po njihovem mnenju ni (več) utemeljeno (Wenner 1989a; Garrison in Sabljak 1993; Boyle in Haynes 2006; Rowe 2007). Športni urednik tako ni več vodja »otroškega oddelka«, temveč vodja enega od bolj pomembnih uredništev sodobnega časopisa (Bodley v Garrison in Sabljak 1993, 313).

Šport in mediji so bili v preteklosti vedno povezani: k legitimiranju športa kot kulturne institucije in k vzponu sodobnega komercialnega športa je navsezadnje pomembno vplival

prav zgodnji športni tisk (McChesney 1989; Boyle in Haynes 2000). Kljub temu odnos med tema dvema velikima silama popularne kulture 20. stoletja še nikoli ni bil tako tesen, ugotavljata Boyle in Haynes (2000, 3). Oblikovati se je začel že ob prvih obrisih ameriškega kapitalizma sredi 19. stoletja, prvi ključni trenutek, ki je šport iz trivialnosti spremenil v posel, pa je sledil ob koncu istega stoletja (McChesney 1989). Ob tehničnih inovacijah, ki so ponudile višjo naklado časopisov, in z začetki tabloidnega novinarstva je šport – v boju za dobiček – s svojo privlačnostjo postal logično področje zanimanja (1989, 53). Naslednji ključni trenutek je prišel s prihodom televizije, ki je šport iz zabave dokončno spremenila v »tržno blago in prodajno orodje« (Andrews 2006, 6). Andrews je namreč prepričan, da je poročanje o športu danes »vitalnega pomena za zdravje in blaginjo tiskanih in oddajnih medijev« (2006, 2). »Šport s tem, ko skuša mlado moško občinstvo z razpoložljivim dohodkom izročiti oglaševalcem, ostaja vitalen del časopisne orožarne,« pa pišeta Boyle in Haynes (2000, 179).

Za na videz lahkotnim delom športnega novinarja se skriva težko in zahtevno delo s kratkimi časovnimi roki, ki po večini poteka zvečer in ob concih tedna ter ki zahteva veliko raziskovanja in vnaprejšnjih priprav ter (vsaj) enako količino znanja, kot ga imajo najbolj fanatični oboževalci športa. Le tako si lahko novinar prisluži sicer težko dobljeno zaupanje športnikov in drugih športnih delavcev. Delo do neke mere dodatno otežuje tudi tesen odnos med novinarjem, njegovimi viri in subjekti pisanja, v katerem je trenje neizogibno, zaradi česar novinarji težje zagotovijo uravnoteženo in ostro poročanje, opozarjajo avtorji (Garrison in Sabljak 1993; Andrews 2006). »Že po naravi je ta odnos nasproten in vedno je bil tak. Športnik je plačan, da nastopa, novinar pa, da poroča in ocenjuje njegov nastop,« o odnosu med novinarji in subjekti njihovega dela piše Powers (v Garrison in Sabljak 1993, 319).

Še bolj nazorno specifičen odnos med športnimi novinarji in športniki s prisposobdo novinarja kot »služabnika mnogih« pokaže Wenner (1989a). Pravi, da mora športni novinar v skladu s profesionalno etiko poročati točno in jasno, hkrati nanj lahko vplivajo posebne zahteve njegove lastne organizacije, ob vsem tem pa mora ostati v dobrih odnosih s športnimi akterji. Posledično se mora tako pri svojem delu športni novinar odzivati na množico nasprotujočih si pritiskov. Wenner se pri tem opira na Smithovo študijo družbenih sistemov športnega novinarstva, v kateri je ugotovil, da večina problemov izhaja iz »vplivanja športnih organizatorjev«:

Posledica spetosti športnega novinarja in športnega organizatorja je pogosto razdvojen športni novinar. Športni novinar ima razcepljeni odgovornosti. Če izvaja eno od svojih nalog, avtomatično že zavrača drugo. Po eni strani je tako o športu dolžan objektivno poročati javnosti; po drugi strani pa športni organizatorji od njega pričakujejo

poveličevanje športa. Ti dve nalogi si običajno neposredno nasprotujeta. (Smith v Wenner 1989a, 38)

Podobno tudi Nicholson opozarja na tesen odnos športnih novinarjev in njihovih virov, ki ga povezuje s sistemom poročanja o športu: »Po eni strani morajo zadovoljiti občinstvo, ki zahteva zanimive in na trenutke provokativne/kontroverzne zgodbe. Na drugi strani pa morajo vire ohraniti v dovoljenem položaju. Brez občinstva nimajo službe in brez virov nimajo službe. Z drugimi besedami, včasih je težko določiti, kdo je bolj močen gospodar« (2007, 112). T.i. novičarski *beat* kot »poseben način, na katerega novičarske organizacije po pomembnosti razvrščajo svoj čas, sredstva, osebje in denar« (Nicholson 2007, 111) od športnega novinarja zahteva ohranjanje tesnega odnosa z viri, ki predstavljajo njegovo temo poročanja (to je lahko posamezna športna panoga ali pa zgolj posamezna športna ekipa), saj lahko le tako o tej temi zagotavlja dovolj redne informacije. Poseben odnos simbioze med mediji in športom torej ostaja: mediji »očitno potrebujejo informacije, da zapolnijo svoje strani in novice«, športne organizacije pa »potrebujejo publiciteto, da na svoje dogodke in k svojemu blagu pritegnejo množice« (Andrews 2006, 36). Da športni tisk deluje kot »najboljša oglaševalska agencija na svetu«, so nenazadnje pokazale tudi ugotovitve mednarodne raziskave športnega tiska ISPS 2005:²⁴

Športni uredniki dnevnik časopisov športni industriji dovolijo, da postavlja agendo in prioritete poročanja o športnih dogodkih. /.../ na športnih straneh dnevnik časopisov dominirajo določene vrste športa, športnih zvezdnikov in mednarodnih dogodkov, ki ustvarjajo največje vrednosti parametrov, kot so oglaševanje, sponzorstvo, število televizijskih gledalcev in obiskovalcev ob igriščih. Nasprotno športni tisk s težavo poroča o čemer koli, kar se zgodi izven vidnega kota televizijskih kamer in zatem, ko se luči na igriščih ugasnejo. (Schultz Jørgensen 2005, 1)

3.3.2 Objektivno poročanje ali športno navijanje

Bistvena značilnost novinarstva, ki pomembno določa njegov pomen, je profesionalna norma objektivnosti, ki se jo danes razume kot bolj ali manj nedosegljiv cilj. Uveljavila se je po iznajdbi telegrafa in ustanovitvi prve tiskovne agencije *Associated Press* zaradi komercialne potrebe po služenju čim večjemu, politično in družbeno raznolikemu občinstvu. Najprej je morala zagotoviti »dovolj 'objektivno' poročanje« za vse naslovnike, kasneje pa je – kot vodilo novinarjev, da ločijo dejstva od mnenj – posameznikovi izjavi o svetu pripisala verjetnost, zaupljivost in resničnost (Schudson 1978/1999, 292–294).

²⁴ Raziskavo ISPS 2005 podrobneje predstavljamo v petem poglavju.

Harcup (2004, 60) objektivno poročanje razume kot uravnoteženo in nepristransko predstavljanje vseh strani, kot točno in resnično poročanje ter predstavljanje vseh ključnih točk, kot ločevanje dejstev in mnenj ob sočasnem upoštevanju pomembnih mnenj ter kot najmanjši možni vpliv avtorjevega stališča, mnenja in vključenosti. Po G. Tuchman (1972) se zahteva po objektivnosti kaže kot strateški ritual, ki novinarja brani pred problemi predelovanja množice informacij. Vobič (2008) objektivnost razume kot mit, iz katerega izhaja verodostojnost sodobnega novinarstva. Hkrati opozarja, da »stremljenje k nepristranskosti pod masko novinarske objektivnosti gradi pristranskost« (2008, 116). Novinarji tako normo objektivnosti še danes razumejo kot uravnoteženo poročanje o dejstvih, a ker je veliko novinarskih virov vključenih v strukture moči, novice kljub svoji objektivni naravi težijo k ohranjanju statusa quo (Soloski 1989/1999, 311–312).

Omenili smo že slabšalno poimenovanje športnih uredništev kot »otročkih oddelkov«, ki sicer izhaja iz izjave ameriškega novinarja Howarda Cosella, da je šport »otroški oddelek človeškega življenja« (v Rowe 2007, 386), povezan pa je z naravo športa, ki temelji na igri. Nicholson to poimenovanje razume predvsem kot problem »pomanjkanja poklicne kredibilnosti« (2007, 107). Kot najbolj pomembno oviro pri doseganju poklicne kredibilnosti izpostavlja specifičen način poročanja o športu: »ustvarjalci medijsko posredovanega športa v svojem poročanju bolj verjetno promovirajo šport, kot pa o njem poročajo objektivno« (prav tam). V podporo navaja študijo M. Hardin, v kateri je avtorica potrdila neproblematično razumevanje pristranskega poročanja o športu. Štirje od desetih (39 %) anketiranih urednikov namreč menijo, da bi morali športni novinarji navijati za domače ekipe, podoben delež (43 %) pa je prepričanih, da sprejemanje ugodnosti s strani športnih ekip, kot so na primer brezplačne vstopnice za ogled tekem in potovanja, ne bi vplivalo na poročevalčevo objektivnost pri poročanju (prav tam).

Zaradi časovnega pritiska, s katerim se soočajo športni novinarji – ti imajo pogosto zelo kratke časovne roke, v katerih morajo za objavo v časopisu pripraviti poročila o zadnjih športnih dogodkih, ki so na sporedu zvečer – so prva poročila pogosto neuravnotežena, kar pa novinar lahko popravi v kasnejših, bolj premišljenih prispevkih, je prepričan Andrews (2006, 53). V svojem priročniku o športnem novinarstvu tako piše, da »/č/eprav se od športnih novinarjev pričakuje, da se bodo obnašali tako kot drugi novinarji ter delali nepristranske in stvarne zgodbe, jim je občasno dovoljeno – in od njih tudi pričakovano – da se oddaljijo od absolutne nevtralnosti« (2006, 61).

Ob vprašanju objektivnosti se neizogibno postavlja tudi vprašanje navijaštva. Garrison in Sabljak (1993, 8) sta prepričana, da profesionalna drža športnih novinarjev ni več navijaštvo. Ob tem navajata nekdanjega športnega urednika agencije AP Wicka Templea, da športni novinar v prihodnosti ne bo več navijač domače ekipe, a da bo potrebnega še nekaj časa, da se novemu poslanstvu športnih novinarjev privadijo tudi športni delavci, hkrati pa opozarjata tudi na opazke nekaterih kritikov, da je nov način poročanja že sedaj šel predaleč, saj naj bi nekateri novinarji v težnji po čim bolj objektivnem in kritičnem poročanju postali nesramni in nespoštljivi (1993, 9).

Nasprotno Andrews (2006) več kot desetletje kasneje še vedno zaznava navijaško držo športnih novinarjev. Kot dopustni primer navijaštva navaja poročanje z vidika domače ekipe oziroma domačega posameznika, in to tako na nacionalni kot na lokalni ravni, ko ta igra proti ekipi oziroma posamezniku iz tujega okolja (2006, 61). Ob tem poudarja, da mora novinar pri poročanju o domačih dogodkih, pri katerih se ne ve, na katero stran se bo postavil bralec, ostati »strogo nevtralen« (prav tam). Z Andrewsom se strinjajo tudi športni komentatorji, novinarji in uredniki na TV Slovenija, s katerimi se je pogovarjal Ličen (2011). Menijo, da je »določen delež pristranskega in/ali navijaškega odnosa [do domače ekipe] *normalen*« (2011, 56), pri čemer pa nihče ne zna jasno opredeliti, kakšen točno je ta delež. Nadalje prakso navijanja za slovenske športnice in športnike v komentiranju mednarodnih športnih prenosov opravičujejo s pričakovanji občinstva (2011, 129). Hkrati se vsi tudi strinjajo, da »bi športni novinarji *morali* biti objektivni« (2011, 234), kar pa jim v neposrednih televizijskih prenosih mednarodnih športnih dogodkov, na katerih nastopajo slovenski športniki in športnice, ne uspeva vedno.

Podobno tudi Harcup (2004) na svoj način opravičuje navijaštvo v diskurzu športnega novinarstva. Poudarja namreč, da vsak, ki je bil vsaj ob kakšnem športnem dogodku bolj strasten, ve, da sta resnica in objektivnost v takem primeru zelo relativni, zato imajo novinarji, ki predstavljajo različne skupnosti, pogosto tudi različno videnje o tem, kar so si ogledali (2004, 60–61). »Ampak tak je šport. Od športnega novinarstva lahko pričakujemo, da nas bo obveščalo o subjektivnem, kljub temu pa novinarjem zaupamo, da bodo točni pri podajanju rezultata«, zaključuje Harcup (2004, 61).

4 PRODUKCIJA ŠPORTNEGA NOVINARSTVA

V uvodu smo že omenili, da mediji s pripisovanjem in posredovanjem pomena dogodkov v družbeni realnosti predstavljajo del te kompleksne realnosti, izbrani izrez pa je odvisen tako od tistih, ki neposredno ustvarjajo medijsko vsebino, kot od tistih, ki to vsebino nadzorujejo. Značilnosti diskurza športnega novinarstva smo že predstavili, v tem poglavju se zato posvečamo ozadju novinarskega sporočanja procesa.

Zanima nas torej, kako poteka proces ustvarjanja novinarskih prispevkov, pri čemer se bolj kot na samo oblikovanje novinarskega sporočila osredotočamo na procese v začetnih fazah ustvarjanja novinarskih vsebin: na izbor dogodkov in zbiranje informacij. V nadaljevanju poglavja tako predstavljamo tri teorije, ki pomagajo razložiti, kako se iz kompleksne družbene realnosti izbira dogodka, ki so kasneje predstavljeni v medijih. To so teorija prednostnega tematiziranja, ki sta jo zasnovala McCombs in Shaw (1972/1996) in smo jo na kratko že omenili, teorija odbiranja informacij, pri kateri se v največji meri naslanjamo na P. Shoemaker (1991), ki je star model odbiranja prenesla v sodobni medijski prostor, in teorija novičarskih dejavnikov, ki sta jo utemeljila Galtung in M. Ruge (1965/1999).

4.1 Prednostno tematiziranje: ustvarjanje in postavljanje športne agende

Zapisi smo že, da uredniki in novinarji z izbiranjem in objavljanjem novic v medijih igrajo pomembno vlogo pri oblikovanju družbene realnosti: občinstvo prek novinarskih prispevkov ne spoznava le posameznih tem, ki jim mediji namenijo pozornost, temveč tudi njihovo pomembnost, ki jo nakažeta količina informacij v novinarski zgodbi in pozicija zgodbe v mediju. To osnovno idejo teorije prednostnega tematiziranja je že leta 1963 izrazil Cohen, ko je zapisal, da novinarji »večino časa morda niso uspešni pri sporočanju ljudem, kaj naj mislijo, a so veliko bolj uspešni pri pripovedovanju svojim bralcem, o čem naj razmišljajo« (v McCombs in Shaw 1972/1996, 154). Desetletje kasneje sta McCombs in Shaw (1972/1996) objavila svojo vplivno študijo prednostnega tematiziranja, v kateri sta pokazala povezanost medijske postavitve tem v politični kampanji in percepcije občinstva o pomembnih temah: teme, ki so bile kot pomembne prikazane v medijih, so postale pomembne tudi pri občinstvu.

Dearing in Rogers prednostno tematiziranje opredeljujeta kot »konstantno tekmovanje med opredeljevalci tem za dobivanje pozornosti medijskih delavcev, javnosti in političnih elit« (1996, 1–2). Koncept prednostnega tematiziranja kot prenos pomembnosti teme iz

medijske agende na javno agendo – avtorja ob tem agendo razumeta kot »skupek tem, ki so posredovane v hierarhiji pomembnosti v določenem trenutku« (Dearing in Rogers 1996, 2) – tako pojasnjuje, zakaj so javnosti dostopne informacije o nekih temah, ne pa tudi o drugih. S tem je tesno povezan tudi koncept postavljanja medijske agende (ang. *agenda-building*) oziroma vprašanje, kdo jo določa.

Medijska agenda je rezultat prepleta norm in tradicij novinarstva, dnevnih interakcij novinarskih organizacij med seboj ter konstantnih interakcij novinarskih organizacij s številnimi viri informacij in njihovimi agendami (McCombs 2005, 548–549). Sigalova (1973) študija virov novinarskih besedil v *New York Timesu* in *Washington Postu* je na primer razkrila, da tri četrtine objavljenih besedil izhajajo iz pasivne predelave informacij: 58 odstotkov iz rutinskih virov (kot so uradne zadeve, sporočila za objavo in novinarske konference), 16 odstotkov iz neformalnih priložnosti (razni brifingi in seje), preostalih 26 odstotkov pa je temeljilo na aktivnem iskanju informacij. Podobne rezultate je v analizi virov pri slovenskem lokalnem časopisu dobila tudi I. Drame (1994): v skoraj 62 odstotkih so prevladovali rutinski viri, 22 odstotkov besedil je izhajalo iz neformalnih, preostalih 16 pa iz aktivnega iskanja informacij.

Nasprotno kot Sigal (1973) in I. Drame (1994), ki sta analizirala vire v novinarskih prispevkih, pa je J. Turk (1986) analizirala sporočila, ki so jih medijem posredovali predstavniki za odnose z javnostmi. Njena študija je pokazala, da je bila približno polovica tako posredovanih informacij uporabljenih v novinarskih zgodbah, prav tako pa tudi, da so bile teme, pomembne za predstavnike za odnose z javnostmi, kot pomembne prepoznane tudi v medijskem poročanju. Predstavniki za odnose z javnostmi z zagotavljanjem novinarsko vrednega materiala za objavo – Gandy (1980) je tovrstna sporočila poimenoval informacijske subvencije – oziroma idej za nadaljnje novinarjevo delo torej pomembno pomagajo urednikom in novinarjem. Na domačnost takšne prakse v sodobnem novinarstvu opozarjajo tudi drugi avtorji (Grunig in Hunt 1984; Creedon 1994b; Cutlip in drugi 1994; Jefkins 1998; Sheridan Burns 2002; Davis 2003; Poler Kovačič 2004).

Novinarji odvisnosti od predstavnikov za odnose z javnostmi in njihovega materiala že zgodaj niso želeli priznavati, pa čeprav so se zavedali pomembnosti vloge tiskovnega predstavnika, ki je novinarjem takoj ponudil informacije o dogodku (in jim s tem tudi omogočal zapolniti časopis z manj zaposlenimi), pišeta D. DeLorme in Fedler (2003, 111). Avtorja v svoji zgodovinski analizi konflikta med novinarji in predstavniki za odnose z javnostmi med drugim navajata študijo vsebine številke *The New York Timesa*, ki je izšla 29.

decembra 1926: pokazala je, da je bilo okoli 60 odstotkov vseh zgodb predlaganih, ustvarjenih ali priskrbljenih s strani predstavnikov za odnose z javnostmi (prav tam).

Odnosi z javnostmi in novičarska produkcija sta torej močno odvisna drug od drugega, vpliv prvih na drugo pa je bil »vedno veliko večji, kot so ga zaznavali poznavalci, priznavali novinarji ali se ga zavedali porabniki novic,« piše Davis (2003, 31). Avtor med drugim navaja tudi, da sta se med leti 1960 in 1990 število besed, ki jih mora posamezni novinar napisati, in velikost prostora, ki ga mora z njimi zapolniti vsaj podvojila, če ne potrojila, in ker morajo novinarji z manj sredstvi narediti več, »lahko hitro postanejo odvisni od rednih zalog primerno zapakiranih (in brezplačnih) 'informacijskih subvencij' odnosov z javnostmi,« opozarja Davis (2003, 32).

Vpliv informacijskih nadomestil na medijsko vsebino poudarja tudi P. Creedon (1994b, 17–18), ki ocenjuje, da več kot polovica športne vsebine temelji na tovrstnih sporočilih. Pri tem se opira na raziskavo Pincusa in sodelavcev (1993), ki je pokazala, da imajo športni uredniki prav zaradi zagotavljanja uporabnih, hitrih in poceni informacijskih nadomestil predstavnike za odnose z javnostmi raje kot uredniki drugih področij. Športni uredniki so v tej raziskavi značilno bolj naklonjeno ocenili predstavnike za odnose z javnostmi kot pa uredniki gospodarstva in uredniki novic (Pincus in drugi 1993, 36–37).

Informacijska nadomestila torej tudi športnim novinarjem in urednikom pomagajo zapolniti športu namenjen prostor v medijih, pomanjkanje informacijskih nadomestil o športu žensk pa lahko pomeni tudi odsotnost športnic v medijih. J. Cramer piše, da je »večina poročanja o športnicah in športu žensk /.../ tako rezultat dodatnega truda posameznih športnih novinarjev, urednikov in direktorjev ter osebnega truda športnic in trenerjev, da bi dosegli medije« (1994, 167).

Ob informacijskih nadomestilih, ki smo jih že omenili, na vsebino športnih strani vpliva tudi standardizacija poročanja, ki novinarjem sicer pomaga opravljati njihovo delo. Obseg vsebine je namreč zmanjšan z rednim poročanjem o določenih subjektih, ki pa so povečini moškega spola. Zanašanje novinarjev in urednikov na birokratske novičarske vire in standardizacijo produkcijskega procesa pomeni, da so novice o športu rutinsko definirane kot novice o športu moških, poudarjata N. Theberge in Cronk (1986, 195). Prednost športa moških pred športom žensk tako ni le v domnevno večjem interesu občinstva, kot pogosto trdijo športni novinarji in uredniki, temveč tudi v večjih organizacijskih in institucionalnih virih, ki športu moških zagotavljajo večinski prostor v medijih. Uveljavljeni birokratski viri namreč povečini podpirajo šport moških: »Rezultat je pomanjkanje poročanja o 'manjšinskih'

športih na splošno, še posebej pa pomanjkanje poročanja o športu žensk,« zaključita N. Theberge in Cronk (1986, 199).

4.2 Zbiranje in odbiranje informacij

Omenili smo že, da je medijsko posredovanje med občinstvom ter podobami, idejami in informacijami, ki jih to ne more opazovati, zgolj metafora, ki lahko pomeni nevtralno obveščanje, izpogajano obveščanje prek odbiranja informacij ali poskus nadziranja informacij in manipuliranja z njimi (McQuail 2006, 83). S procesom odbiranja kot načinom, na katerega so sporočila izbrana, ustvarjena in nadzorovana, sta se prva ukvarjala Lewin (1943/1999) in White (1950/1999). Ključna Lewinova (1943/1999) ugotovitev je, da na selekcijo enot v (komunikacijskem) kanalu najbolj pomembno vplivajo sile z največjim nadzorom nad pretokom informacij. White (1950/1999) je na primeru uredniške selekcije gospoda Gatesa pokazal, da je odbiranje izrazito subjektiven proces, temelječ na osebni oceni odbiratelja, pri tem pa – kot opozarja P. Shoemaker (1991, 11) – ni prepoznal različnih vlog množice odbirateljev, ki prav tako sodelujejo v tem procesu.

P. Shoemaker (1991), ki je stare modele in študije odbiranja prenesla v sodoben medijski prostor, je v svoj model poleg medijskih delavcev kot ključne odbiratelje vključila še vire informacij, oglaševalce, trg, interesne skupine, vlado in založnike, kot pomembne dejavnike pa je označila tudi obstoječo ideologijo in kulturo družbe ter izkušnje, vrednote, mišljenje in odnos odbirateljev.²⁵ Zanj o odbiranje tako ni vezano zgolj na selekcijo novic, temveč vključuje tudi prikrivanje, prenašanje, oblikovanje, prikazovanje, ponavljanje in časovno usklajevanje novic. Je torej »proces, ki vključuje vse vidike izbiranja sporočil, ukvarjanja z njimi in njihovega nadzorovanja« (Shoemaker 1991, 1). Avtorica proces odbiranja informacij opredeli tudi kot »proces ustvarjanja družbene realnosti: če medij, ki ga uporablja, zavrne neki dogodek, ta dogodek najverjetneje ne bo postal del realnosti, ki jo dojemamo« (Shoemaker 1991, 27).

Proces odbiranja se začne, ko je informacija ustvarjena ali odkrita s strani komunikacijskega delavca, do katerega pride po različnih komunikacijskih kanalih. Pri rutinskih in neformalnih kanalih – Sigal (1973, 120) ob teh loči še aktivne kanale –

²⁵ P. Shoemaker (1991, 32, 34–70) se je teoretske analize procesa odbiranja lotila na petih ravneh: (1) na individualni ravni vsakega posameznega odbiratelja, (2) na ravni komunikacijskih rutin in praks, (3) na ravni organizacije, (4) na družbeni in institucionalni ravni ter (5) na ravni družbenega sistema.

informacije v novinarsko organizacijo prihajajo od zunaj. Njihov prehod nadzorujejo vratarji: pošiljatelji (viri informacij, ki so pogosto predstavniki za odnose z javnostmi) in prejemniki (novinarji in uredniki), zato se prvi »z upanjem, da bo privlačnost sporočila ustvarila prijazne sile na vratih, ki bodo olajšale prehod« (Shoemaker 1991, 19), trudijo ustvarjati zanimiva sporočila za druge.

Velika večina vseh možnih sporočil, ki bi lahko pritegnila pozornost komunikacijskih delavcev, sicer sploh ne prečka prvih vrat: novinar sprejme le tiste informacije, za katere meni, da imajo zadostno novičarsko vrednost (Košir 1988; Shoemaker 1991; Grossberg in drugi 1998). Sporočila, ki so dokončno izbrana, so nato poslana dalje skozi izstopna vrata k občinstvu ali drugi komunikacijski organizaciji, končna selekcija pa po P. Shoemaker (1991, 72) v veliki meri temelji na selektivnih kriterijih prejemnika. V tem delu poti je tudi vidno, kako so v procese odbiranja organizacije vključene njene komunikacijske rutine in lastnosti, ki vplivajo na odločanje posameznega odbiralca, prav tako pa je nakazan tudi možen vpliv skupinskega mišljenja družbeno povezanih skupin odbiralcev (1991, 72–75).

Mediji naše doživetje sveta, skupin, ki jim pripadamo, in skupin, ki jim ne pripadamo, posredno oblikujejo z nudenjem kanalov sporočanja posameznim, domnevno pomembnim akterjem v družbi, ki jim s tem, ko jim dajo priložnost spregovoriti širši družbi, to pomembnost tudi pripišejo (Lazarsfeld in Merton 1972/1999, 28). Viri informacij v produkciji novinarskega diskurza torej določajo videnje sveta in dogajanja, ki ga novinarji niso videli. Kot poudarja P. Shoemaker (1991, 61), imajo pri tem politično in ekonomsko močnejši viri več možnosti, da se njihova informacija objavi. Podobno tudi M. Poler Kovačič ugotavlja, da profesionalni zahtevi po nepristranskosti in objektivnosti skupaj s praktičnimi pritiski nenehnih časovnih stisk ustvarjata »sistematično strukturiran čezmerni dostop tistih, ki so na močnih in privilegiranih družbenih položajih« (2004, 58). Mediji tako težijo k simbolni reprodukciji obstoječe strukture moči:

Gre za t. i. hierarhijo verodostojnosti – za verjetnost, da bodo sprejete definicije tistih z visokim statusom ali na vplivnih položajih v družbi, ki ponujajo svoja mnenja o kontroverznih temah, kajti ti govorniki so razumljeni kot tisti, ki imajo dostop do točnejših in strokovnejših informacij kot pa večina prebivalstva. Rezultat te strukturirane prednosti, ki jo imajo v medijih mnenja vplivnih, je, da ti govorniki postajajo t. i. prvotni opredeljevalci tem (Hall in drugi 1999, 254). (prav tam)

Proces odbiranja, v katerem se izbira in zavrača določene informacije pri vstopu v medije in kasnejšem prehodu do občinstva, se tako lahko razume tudi kot moč dati ali odvzeti dostop različnim glasovom v družbi, zaradi česar je pogosto mesto konflikta, piše McQuail

(2006, 309). Podobno kot P. Shoemaker (1991) in M. Poler Kovačič (2004) je namreč tudi van Dijk opozoril, da:

Dostopnost virov daje prednost zgodbam in novičarskim akterjem, ki imajo organizirane odnose z novinarji, kot so predstavniki, novinarska sporočila in novinarske konference. Rutine novičarske produkcije tako prek svoje posebne selekcije in pozornosti organizacijam, institucijam in osebam, ki dosegajo te pogoje, reproducirajo družbeno strukturo. /.../ Družbena pomembnost in moč elitnih akterjev in njihovih dogodkov sta reproducirana in potrjena v novinarstvu. /.../ Ta posebna in ponavljajoča se pozornost elitnim osebam, skupinam in državam novinarje tudi vodi k modelom in okvirom, v katerih so te elite dominantni akterji. /.../ In ta model ali shema v zameno daje prednost selekciji in produkciji novičarskih zgodb o teh istih elitah. Potrdilo se je, da je zelo težko prekiniti ta začarani krog. (van Dijk 1988, 120)

Takšna rutinskost poročanja je še posebej značilna za športno novinarstvo. Njegova morda bistvena značilnost v primerjavi s poročanjem o drugih specializiranih temah (npr. o politiki, gospodarstvu, znanosti ipd.), ki pomembno vpliva na proces odbiranja novic o športu, je, da šport ponuja skoraj neusahljiv vir vsebine. Hkrati so športni dogodki do neke mere povsem predvidljivi, saj se dogajajo redno, nepredvidljivost športnih rezultatov pa zagotavlja privlačnost, ki jim zagotovi vstop med izbrane vsebine. Rutinskost poročanja, ki novinarjem pomaga obvladovati to »nepregledno« množico dogodkov, se še posebej izrazito kaže v sistemu t.i. *beat* poročanja o glavnih tekmovanjih, ekipah in posameznikih, ki naj bi zanimali občinstvo posameznih medijev, s čemer se procesa odbiranja in selekcioniranja športnih novic precej poenostavita (Theberge in Cronk 1986; Nicholson 2007; Ličen 2009).

Izbira posameznega medija, o katerih športih in športnih dogodkih poroča, odraža interese njegovih bralcev, trdijo športni uredniki (Schultz-Jørgensen 2005). J. Cramer (1994) ob tem poudarja, da interes občinstva, na katerega se sklicujejo novinarji in uredniki, ponavadi ni jasen, ampak temelji na njihovih percepcijah interesa občinstva. Tako se o njem le predpostavlja: »Njihova podzavestna tendenca v večini primerov je, da se kot novičarsko vredne razume tiste športe, s katerimi so najbolj seznanjeni in najbolj domači« (Cramer 1994, 167). Podobno kot J. Cramer tudi Boyle in Haynes (2000, 173) trdita, da prioriteta, ki jo mediji dajo posameznemu športnemu dogodku ali športu, oziroma pomembnost, ki mu jo pripišejo, predvsem odraža njegovo dostopnost in/ali stopnjo promoviranja dogodka, za katerega ima medijska organizacija (tu gre predvsem za televizijske pravice prenosa) ekskluzivne pravice.

Andrews (2006, 14–16) pritrjuje urednikom, da časopisi največ pozornosti namenjajo najbolj priljubljenim športom v njihovem dosegu – torej športom, ki naj bi najbolj zanimali njihove bralce. Resni (britanski) časopisi poleg tega precej pozornosti posvečajo tudi športom, ki zanimajo bolj vplivne ljudi (to so tenis, golf in veslanje), medtem ko se (britanski) tabloidi

ob poročanju o najbolj priljubljenih športih ukvarjajo še s klasičnimi tabloidnimi zgodbami o slavnih, o drugih športnih dogodkih pa poročajo le ob velikih tekmovanjih, ki jih »ne morejo spregledati«, ob čemer precej poudarjajo patriotizem (2006, 15–16). Za regionalne časopise, ki se zaradi specifične regionalne usmeritve ukvarjajo predvsem z lokalnim športom, Andrews piše, da »brez sramu pristransko poročajo o lokalnih športnikih in ekipah« (2006, 17). Podobno je tudi Ličen (2013, 159) v sklopu Mednarodne raziskave športnega tiska (ISPS 2011) ugotovil, da so o temah, povezanih z lokalnim športom in športom mladih, skoraj izključno poročale le regionalne *Primorske novice*.

Mednarodna raziskava športnega tiska (ISPS 2005) je pokazala še na eno značilnost športnega novinarstva, ki je še nismo omenili – to je njegova globalna narava. Poročanje o športu v različnih državah se z izjemo zgodovinskih in kulturnih razlik, ki v ospredje postavljajo nacionalno najpomembnejše športe, ne razlikuje bistveno. V ZDA res dominirajo košarka, bejzbol in ameriški nogomet, v Veliki Britaniji in Avstraliji kriket, na Norveškem smučanje in na Danskem rokomet, »/v/endar pa, če odmislimo te zgodovinsko in kulturno določene razlike, je Mednarodna raziskava športnega tiska jasno pokazala, da je športno novinarstvo globalna kultura – tako kot sam šport. Prioritete v športnem novinarstvu so bolj ali manj enake ne glede na to, ali ima časopis svoj sedež v Washingtonu, v Bergnu, na Dunaju ali v Bukarešti« (Schultz-Jørgensen 2005, 2–3). Schultz-Jørgensen kot osrednje ugotovitve raziskave tako izpostavlja omejenost tem, o katerih se poroča, odsotnost virov informacij in vedno večjo globalizacijo poročanja (2005, 3). Tako na športnih straneh analiziranih časopisov prevladujejo poročila o tekmah, rezultati in napovedi (takšnih je bilo 58 odstotkov analiziranih prispevkov), preostale teme, kot so na primer financiranje, športna politika ali doping, pa so redke. Dve petini analiziranih novinarskih prispevkov o športu sta se pri poročanju sklicevali na en vir, v petini prispevkov pa viri sploh niso bili navedeni. Trije viri ali več so bili prepoznani v 16 odstotkih analiziranih prispevkov, pri čemer pa Schultz-Jørgensen opozarja, da med viri športnih novinarjev dominirajo viri iz športnega sveta: športniki, trenerji in predstavniki športnih klubov (prav tam).

Podobno je tudi kasnejša raziskava, ISPS 2011, zaznala strogo usmerjenost na napovedovanje športnih dogodkov, posredovanje rezultatov in opisov dogajanja ter drugo poročanje, povezano s športnimi nastopi. Na globalni ravni so bile te teme primarne teme v 78 odstotkih analiziranih prispevkov (Horky in Nieland 2013a, 29–30). Ličen (2013, 159) sicer navaja še nekoliko višji odstotek (91 %) prispevkov, ki napovedujejo in poročajo o športnih dogodkih, značilnih razlik med slovenskimi in globalnimi podatki pa ni. Tudi glede uporabe

virov informacij bistvenih razlik novejša raziskava ni pokazala: še vedno največ prispevkov navaja en vir (41 %), delež prispevkov brez navedenega vira se je povečal na 26 odstotkov, delež prispevkov, ki se sklicujejo na tri vire ali več, pa se je znižal na 12 odstotkov (Horky in Nieland 2013a, 35). Prav tako med viri informacij športnih novinarjev še vedno prevladujejo športniki in njihovi trenerji, ki predstavljajo polovico (50 %) vseh virov informacij, ostali viri pa so redki (2013a, 36–37). V analiziranih slovenskih dnevnikih je bilo sicer značilno manj novinarskih prispevkov z navedenim le enim virom informacije (28,5 %) in značilno več prispevkov s tremi viri ali več (20 %), vendar pa Ličen (2013, 161) ob tem opozarja, da med viri še vedno prevladujejo športniki in trenerji. Prav tako časopisni novinarski prispevki o športu ostajajo osredotočeni na mednarodno športno dogajanje: delež takšnih prispevkov je s 35 odstotkov leta 2005 narasel na 43 odstotkov leta 2011, delež prispevkov z nacionalno perspektivo na šport pa se je znižal za deset odstotnih točk – s 55 odstotkov leta 2005 na 46 odstotkov leta 2011 (Horky in Nieland 2013a, 37).²⁶

Različni avtorji med pomembne dejavnike, ki vplivajo na izbiro v dnevnikih časopisih predstavljenih športov in športnih dogodkov, štejejo tudi televizijo, ki prav tako kot časopisi šport uporablja za privabljanje občinstva, zato največ pozornosti prav tako namenja najbolj priljubljenim športom (Andrews 2006, 17). Wenner tako na primer poudarja, da »športne strani v časopisu izražajo pomembnost dogodkov, ki so pogosto tudi predvajani na televiziji in radiu« (1989a, 15). J. Cramer (1994, 170) meni, da je (vsaj v ameriškem prostoru) televizija v tiskanih medijih »povzročila« bolj poglobljeno pisanje o športu z manj poudarka na klasičnih vprašanjih kdo, kaj, kdaj in kje ter z večjim številom poglobljenih, raziskovalnih in mnenjskih prispevkov.

Na obseg športov, o katerih poročajo posamezni mediji, pomembno vplivajo še oglaševanje v mediju ter različni nacionalni, regionalni in družbenoekonomski dejavniki (Andrews 2006, 19). Velikost prostora, ki ga posamezni medij namenjuje posameznemu dogodku ali športu, in skupni, športu namenjeni prostor v mediju, pa sta odvisna tudi od tega, kaj in koliko se posamezni dan dogaja (Andrews 2006, 24) oziroma z izjemo vedno in povsod prisotnega nogometa tudi od sezonskih sprememb (Boyle in Haynes 2000, 168). Prevlado poročanja časopisov o nogometu sta potrdili tudi obe Mednarodni raziskavi športnega tiska, ISPS 2005 in ISPS 2011 (Schultz- Jørgensen 2005; Horky in Nieland 2013a).

²⁶ Horky in Nieland (2013a) se ob tem sprašujeta tudi o smiselnosti takšne usmeritve poročanja v času ekonomsko težkih časov za tiskane medije. Poudarjata namreč, da bi bilo poročanje o mednarodnih športnih zvezdnikih in velikih športnih dogodkih, o katerih poročajo novinarske agencije, televizija in spletni mediji, lahko usodno za tisk, zato časopisom predlagata obrat k regionalnemu poročanju in bolj raznolikim vidikom športa (2013a, 38).

4.3 Pomen novičarskih dejavnikov

Na oblikovanje in upovedovanje novic poleg že predstavljenega procesa odbiranja informacij vplivajo tudi novičarski dejavniki,²⁷ ki določajo primernost posameznega dogodka za objavo. Kot opozarja G. Tuchman (1978a, 46), ti niso pripis neodvisno izpeljanih objektivnih kriterijev dogodkom, ampak so družbeno izbrani, oblikovani in posredovani. Po van Dijk »zagotavljajo kognitivno osnovo za odločanje o izbiri, pozornosti, razumevanju, predstavljanju, obujanju in uporabi informacij« (1988, 119). V splošnem tako velja, da bo posamezni dogodek dobil več pozornosti odbiralcev, če se sklada s kriteriji, ki jih določajo novinarski dejavniki, posledično pa bo imel tudi večjo možnost, da ga novinarji izberejo za objavo. Na tak način novičarski dejavniki delujejo kot neke vrste filtri, ki novinarjem pomagajo iz množice prejetih informacij odbrati manjši del informacij in jih hierarhično razvrstiti po pomembnosti in primernosti za objavo.

Prva sta na vpliv novičarskih dejavnikov na izbiro informacij za objavo pokazala Galtung in M. Ruge (1965/1999, 28–29), ki sta v analizi tujih novic v norveškem tisku izpostavila dvanajst dejavnikov: to so pogostost, vstopni prag, jasnost, pomembnost, konsonanca, nepričakovanost, kontinuiteta, kompozicija, nanašanje na elitne narode, nanašanje na elitne posameznike, nanašanje na osebe in negativnost. McQuail (2006, 310) novičarske dejavnike deli na tri tipe: organizacijske, žanrske in družbeno-kulturne. Organizacijski dejavniki pomagajo organizirati množico novic in kažejo nagnjenost k dogodkom, ki ustrezajo procesu izbire in posredovanja novic; žanrski dejavniki kažejo na večjo naklonjenost dogodkom, ki se skladajo s pričakovani občinstva in se jih lahko enostavno umesti v znane interpretativne okvire; družbeno-kulturni dejavniki pa kažejo na vpliv vrednot zahodne družbe. McQuail (prav tam) ob tem kot glavne novičarske dejavnike v zahodnih medijih izpostavlja velikost dogodka, bližino domu, jasnost pomena, kratek časovni razpon, relevantnost, konsonanco, posebitev, negativnost, pomembnost ter dramatičnost in akcijo.

Van Dijk (1988) je dejavnike, ki vplivajo na proces produkcije novinarske vsebine, razdelil nekoliko drugače. V eno skupino je združil dejavnike, ki so povezani z ekonomskimi vidiki produkcije novic v različnih tržnih sistemih in v k dobičku usmerjeni organizaciji – na

²⁷ V literaturi se uporabljajo tudi poimenovanja dejavniki objavnosti, novičarski faktorji in novičarske vrednosti.

primer branost medija (v obliki prodaje in naročnin) ter proračun novinarske organizacije, ki prav tako na svoj način omejuje prostor, ki je v mediju na voljo, v drugo skupino pa je uvrstil dejavnike, ki so »bolj tesno povezani z družbenimi rutinami zbiranja novic in organizacijsko produkcijo, ki so prav tako delno povezane z ekonomskimi omejitvami« (1988, 120).

Van Dijk (1988, 121–124) kot posebne kognitivne omejitve, ki opredeljujejo novičarske dejavnike, izpostavlja novost, nedavnost, predpostavlanje, soglasje, relevantnost, odklonskost in negativnost ter bližino. Novica tako – kot namiguje že njeno poimenovanje – (načeloma) sporoča o novih dogodkih, prav tako ne sme biti (pre)stara. Ocena novosti in nedavnosti informacije predpostavlja obstoječa znanja in prepričanja, prav tako morajo biti novice skladne z družbenimi normami, vrednotami in stališči. Bolj zaželene so novice, ki posredujejo informacije o dogodkih, ki so relevantne za bralca, pri čemer van Dijk (1988, 122) poudarja, da primarni kriterij izbire nista relevantnost ali uporabnost informacij za bralce na splošno, ampak za večjo ali močno skupino bralcev. Novice pogosto poročajo o negativnih dogodkih, prav tako pa so kot novice bolj verjetno izbrani krajevno/geografsko in ideološko bližji dogodki. »Novice so tudi o osebah, državah ali dejanjih, ki niso skladni z našimi dominantnimi stališči, ampak (1) take novice imajo manj možnosti, da se bo o njih poročalo, razen če (2) potrjujejo naše negativne sheme o teh osebah ali državah in (3) je perspektiva opisa skladna s temi shemami,« piše van Dijk (1988, 122), ki ob tem opozarja, da disonantne zgodbe same po sebi nimajo nujno tudi nižje novičarske vrednosti.

McQuail (2006, 312) kot ključne dejavnike pri izbiri novic, še bolj pa pri njihovem upovedovanju, izpostavlja ljudi, kraj in čas dogajanja. Ti dejavniki so tudi najbolj izstopajoči na športnih straneh časopisov, ki so polne ljudi iz domačega okolja in tujih pomembnih držav ter dogodkov, ki so se doma ali po svetu zgodili nedavno oziroma se bodo zgodili v bližnji prihodnosti. Šport je za medije privlačen tudi zaradi svoje predvidljivo-nepredvidljive narave: v nasprotju z nepredvidljivimi tehtnimi novicami (o politiki, ekonomiji, mednarodnih zadevah in podobnih temah) se namreč dogaja redno in napovedano ter ponuja dovolj znanih obrazov, hkrati pa z nepredvidljivostjo športnih izidov zagotavlja tudi dovolj dramatičnosti (Andrews 2006, 2).

J. Cramer (1994) v povezavi z dejavniki, ki vplivajo na sporočanje proces športnega novinarstva, izpostavlja še en dejavnik. Ugotavlja namreč, da ima pri poročanju o športu večjo težo kot klasični novinarski dejavniki denar, ki določa dejansko »pomembnost« dogodka in »zanimanje« občinstva zanj: »Večji, kot je dobiček, ki ga šport ali športni dogodek ustvari, bolj verjetno je, da bo dobil precejšnjo medijsko pozornost. Športi, ki ne

prinašajo denarja in ki niso izpostavljeni na televiziji ali pa ne zanimajo moških, dobijo malo ali nič pozornosti medijev« (Cramer 1994, 172). Na vlogo denarja pri odločanju novinarjev, o kom in o čem bodo poročali, je na podlagi ugotovitev raziskave ISPS 2005 – kot smo že omenili – opozoril tudi Schultz-Jørgensen (2005).

Ob vseh že naštetih dejavnikih, ki igrajo pomembno vlogo v novinarski produkciji, na samo novinarsko delo vplivajo še poklicna etika, politika, ekonomija, tehnologija in informacijski menedžment, poudarja McNair (1998, 13–15). Etika zagotavlja profesionalne smernice; politika novinarsko delo usmerja z medijsko politiko, nadzorom in cenzuro; ekonomija vpliva na lastništvo medijev in s tem tudi na njihov nadzor; informacijska tehnologija in informacijski menedžment pa vplivata predvsem na zbiranje in produkcijo novic.

V uvodnih teoretičnih poglavjih smo predstavili razumevanje športa v družbi, športno novinarstvo kot tematsko in sporočanje specializirano dejavnost, izpostavili pa smo tudi ključne dejavnike, ki vplivajo na produkcijo novinarskega diskurza. V nadaljevanju se zdaj obračamo h ključnemu konceptu tega dela – simbolni anihilaciji športnic v novinarskem diskurzu. Najprej bomo predstavili teoretsko opredelitev pojma, zatem pa bomo še ugotovitve dosedanjih raziskav novinarskega sporočanja o športnicah in športu žensk.

5 SIMBOLNA ANIHILACIJA ŠPORTNIC IN ŠPORTA ŽENSK V MEDIJIH

Na nesorazmerno zastopanost žensk v medijskih reprezentacijah je prvi opozoril Gerbner, ki se je v svojih študijah televizijskega igranega in novičarskega programa sicer osredotočal na prikaz nasilja in na vpliv televizijskega nasilja na gledalce. Po desetletju spremljanja 1365 programov in analizi 16.888 oseb v teh programih se mu je televizijski svet razkril kot svet moških in svet maskulinih vrednot, v katerem ženske predstavljajo izrazito manjšino tako absolutno kot glede na dejansko populacijo, hkrati pa imajo v televizijskih reprezentacijah tudi precej omejen obseg aktivnosti, ki jih bolj kot ne vežejo na dom in družinsko življenje (Gerbner in Signorielli 1979, 17). Manjša predstavljenost žensk na televiziji zanj tako ne pomeni le številskega nesorazmerja, ampak tudi (in predvsem) »omejen obseg delovanja, stereotipne vloge, zmanjšane življenjske možnosti in podcenjevanje, ki sega od relativnega zapostavljanja do simbolne anihilacije« (1979, 5).

Gerbnerjeve ugotovitve o zapostavljenosti žensk v televizijskih reprezentacijah je potrdila tudi G. Tuchman (1978b), ki se je osredotočala izključno na reprezentacije žensk v različnih medijih. V pregledu obstoječih analiz podobe žensk na televiziji v časovnem razponu 20 let (od prve sistematične analize vsebine televizijskega programa iz leta 1954 do leta 1974) je ugotovila, da se delež žensk v televizijskih reprezentacijah v tem času praktično ni spremenil – le ena od treh predstavljenih oseb je bila ženska: »Maloštevilnost žensk na ameriški televiziji gledalcem sporoča, da ženske v ameriški družbi ne pomenijo veliko. To sporočilo še krepi ravnanje s tistimi ženskami, ki se pojavijo na ekranu« (Tuchman 1978b, 11). Ob tem G. Tuchman tudi opozarja, da je bilo v televizijskem programu prikazanih malo zaposlenih žensk, tiste redke, ki so bile, pa so bile prikazane kot nesposobne in podrejene moškim (1978b, 13).

Avtorica je pričakovala, da so ženske revije, ki imajo v nasprotju s televizijo manjše in bolj specializirano občinstvo, bolj odzivne na spremembe položaja žensk v družbi, česar pa sicer redke analize literarnih zgodb v revijah iz istega časovnega obdobja kot že omenjeni pregled analiz televizijske vsebine niso potrdile. Ne glede na to, ali so bile ciljno občinstvo posamezne revije zaposlene ženske iz delavskega razreda ali ženske iz srednjega razreda, ki so bile v tistem času manj verjetno zaposlene izven doma, so prav vse revije poudarek dajale domu in gospodinjstvu, zaposlene ženske pa so bile obsojane (Tuchman 1978b, 18–21). Po njenem mnenju je to posledica t.i. časovnega zaostanka nematerialnih pogojev (idej in

vedenj), ki se spreminjajo počasneje kot materialni pogoji (npr. vključenost žensk v delovno silo), saj so šele najnovejše študije (v času njenega pregleda, torej konec 70. let) pokazale, da ženske revije uvajajo nove vzorce za vlogo žensk v družbi, a ob tem še vedno ohranjajo tudi stare – ženske/bralke se tako spodbujajo k delu izven doma, a se od njih še vedno pričakuje, da se bodo poročile, imele otroke in skrbele za dom. Avtorica tako zaključi, da je podoba žensk v ženskih revijah vendarle bolj odzivna kot na televiziji: »Spolne vloge, ki jih predstavljajo, so manj stereotipne, a je vloga ženske še vedno omejena. Deklica je še vedno potencialna mama, ne pa bodoča produktivna udeleženka v delovni sili« (Tuchman 1978b, 24).

Tudi za časopise, ki v nasprotju s specializiranimi ženskimi revijami nagovarjajo širše občinstvo, je G. Tuchman domnevala, da bodo bolj odzivni na spremembe v družbi kot ženske revije. Upoštevajoč tudi pojav novic za ženske oziroma kasnejših t.i. ženskih strani v časopisu²⁸ je ugotovila, da »kljub poročanju o ženskah, ki ga je vsilila legitimacija ženskega gibanja, časopisi ženske v novicah še naprej vidijo kot občasna čudaštva, ki jih je treba tolerirati. Pozornost, namenjena ženskam je segregirana in prisotna na ženskih straneh« (Tuchman 1978b, 29).

Po Gerbnerju so v medijskih reprezentacijah prekomerno zastopane tiste družbene skupine in akterji, ki imajo v družbenem redu dominantno vlogo (Gerbner in Gross 1976, 183). Medijske reprezentacije teh akterjev tako potrjujejo njihov obstoj in vrednost v družbi; nasprotno pa odsotnost reprezentacij določenih akterjev in skupin v medijih kaže na njihovo manjšo vrednost in pomembnost v družbenem redu: »Reprezentacija v fiksijskem svetu pomeni družbeni obstoj; odsotnost [reprezentacije] pomeni simbolno anihilacijo. Prebijati se skozi dogodke in biti zatiran od ljudi pomeni družbeno nemoč; sposobnost spopadati se z dogodki, delovati svobodno, drzno in učinkovito je znak izredne pomembnosti in družbene moči« (Gerbner in Gross 1976, 182).

G. Tuchman (1978b) je Gerbnerjevi enostavni opredelitvi koncepta simbolne anihilacije kot zgolj odsotnosti reprezentacije dodala še trivializacijo in obsodbo tistih žensk, ki so prisotne v medijskih reprezentacijah. Po njenem mnenju je s tem, ko so ženske v množičnih medijih nesorazmerno predstavljene, simbolno očrnjene, trivializirane in prikazane kot

²⁸ G. Tuchman (1978b) piše, da so se novice za ženske v ameriških dnevnikih pojavile ob koncu 19. stoletja, ko so časopisi v boju za čim višjo naklado in čim večje število (novih) bralcev širili svojo vsebino, med drugim so prav v tem obdobju začeli poročati o športu. Ker se je zdelo, da je »vsak moški, ki bi želel kupiti časopis, to že počel« (1978b, 25), so najeli posebne poročevalke, ki so pisale o družbi in modi, da bi s tem k branju časopisov pritegnili ženske, pri čemer pa so bile vsebine, ki naj bi zanimale bralke/ženske, postavljene ob oglase za dobrine, ki naj bi jih te ženske kupovale za svoje družine: »Izvor novic za ženske [ang. *women's news*] razkriva, kako dolgo so časopisi tradicionalno opredeljevali ženske interese/zanimanja žensk kot drugačne od moških in kako so za ženske zanimive novice postale ne-novice, skoraj čudne stvari« (1978b, 26).

nesposobne ali manj vredne kot moški, simbolno razveljavljena tudi vloga žensk v družbi: »Tako kot srednjeveška Cerkev, ki je prenašala eno sporočilo vsem družbenim razredom, vsi množični mediji vsem družbenim razredom prenašajo isto temo o ženskah: razglašajo njihovo simbolno anihilacijo in trivializacijo« (1978b, 30).

Dve desetletji za omenjenimi študijami G. Tuchman in Gerbnerja je izšla Bourdieujeva *Moška dominacija*,²⁹ v kateri avtor – izhajajoč iz etnografske študije berberske družbe iz Kabilije – kot eno od treh osrednjih tem obravnava prav naturalizacijo moške dominacije, na katero sta v medijski reprezentacijah opozorila prvoomenjena avtorja in ki je – kot bomo predstavili v nadaljevanju – še vedno ključna ugotovitev različnih analiz novinarskega poročanja o športu. Bourdieu v vzpostavljanju in ohranjanju moške dominacije vidi »vzoren primer tega paradoksnega podrejanja, katerega učinke imenujem simbolno nasilje« (2010, 1–2). Simbolno nasilje razume kot »nasilje, ki se izvršuje nad družbenim agansom z njegovo ali njeno soudeležbo« (Bourdieu in Wacquant 2006, 112), z njim pa razlaga naturalizirano družbeno konstrukcijo odnosa med dominantnim (nadrejenim) moškim in dominiranim (podrejenim) ženskim spolom. S tem se približa Gramscijevemu konceptu hegemonije, pri čemer pa za Bourdieuja »legitimiranje družbenega reda ni /.../ produkt hotene in odločne propagandne akcije ali simbolnega vsiljevanja; prej izhaja iz dejstva, da agensi uporabljajo na objektivnih strukturah družbenega sveta zaznavne in ocenjevalne strukture, ki so izšle prav iz teh struktur in ki težijo k slikanju sveta, kakor da je samoumeven« (prav tam). Moški red je namreč po njegovem prepričanju »tako globoko zasidran, da ne potrebuje nobenega upravičila« (Bourdieu in Wacquant 2006, 115).

V dominaciji športnikov v medijskih reprezentacijah oziroma v pomanjkanju medijske pozornosti, namenjene športnicam, Messner vidi razlog za neprepoznavnost in splošno nepoznavanje izjemnih športnic, kot primer vzorčnega načina nasprotovanja športu žensk pa ob tem izpostavi radijsko oddajo *The Tom Leykis Show*,³⁰ v kateri se voditelj primarno ukvarja s spolnostjo in spolom. V eni od oddaj se je voditelj namreč odzval na študijo *Amateur Athletic Foundation* o vsebini televizijskega športa (Duncan in drugi 2000; glej tudi Duncan in Messner 1991; Duncan in Messner 1998; Duncan in drugi 2005), ki je predlagala, da si športnice zaslužijo več in boljšo pozornost medijev, nad čemer so bili voditelj in njegovi

²⁹ Razprava je pravzaprav razširjen esej z enakim naslovom, ki ga je izdal leta 1990 (Antić Gaber in Tašner 2010, 155).

³⁰ Oddaja *The Tom Leykis Show*, ki jo vodi Tom Leykis, je bila med leti 1994 in 2009 redno predvajana na različnih radijskih postajah v ZDA, od aprila 2012 pa je na voljo na internetnem podcastu. Voditelj na začetku vsake oddaje predstavi temo pogovora (prebere novinarski prispevek ali kakšno študijo), nato pa o tej temi razpravlja sam ali skupaj s poslušalci, ki pokličejo v oddajo.

zvesti poslušalci »nič manj kot ogorčeni« (Messner 2002, 106). Messner ob tem predstavi zapis pogovora voditelja s poslušalcem Bradom, s katerim sta razpravljala o omenjeni raziskavi (2002, 106–107). Slednji je prepričan, da je to, da se športu moških namenja večino medijske pozornosti, povsem razumljivo, saj po njegovem mnenju na 90 do 95 odstotkih športnih dogodkov tekmujejo moški. Za športnice po Bradovem mnenju obstajata le dva profesionalna športa, in sicer golf in košarka; ker pa – spet po njegovem mnenju – med košarkaricami ni igralke, kakršen je (bil) Shaquille O'Neal, in med golfistkami ni športnice, kot je Tiger Woods, o teh dogodkih preprosto ni vredno poročati. Messner to prepričanje, ki več kot očitno temelji na nepoznavanju športa žensk, zavrne. Po njegovem mnenju se golfistki Karrie Webb in Annika Sörenstam lahko brez težav kosata z Woodsom, prav tako pa imajo tudi košarkarice, ki v severnoameriški košarkarski ligi WNBA³¹ igrajo na poziciji centra, precej višji odstotek zadetih prostih metov kot O'Neal, ki je bil med drugim znan tudi po nizkem odstotku zadetih prostih metov – v povprečju je v karieri zadel le vsak drugi prosti met³² (2002, 108–109). Messner ob tem sicer ne izpostavi nobene košarkarice posebej, sta pa na primer na lestvici najboljših igralok vseh časov v ligi WNBA dve igralki, ki sta tako kot O'Neal igrali na poziciji centra: na 5. mestu omenjene lestvice je Lisa Leslie,³³ ki je v karieri v povprečju zadela sedem od desetih prostih metov, na 6. mestu pa Lauren Jackson,³⁴ ki je v karieri v povprečju zadela osem od desetih prostih metov, kar jo uvršča na 6. mesto najbolj uspešnih izvajalk prostih metov vseh časov. »Če se potrošniki športa, kakršen je Brad, osredotočajo na kulturno središče, je 95 odstotkov tistega, kar vidijo, vezanega na velike

³¹ Tako kot sta prej izpostavljala M. Duncan in Messner (1991), gre tudi v tem primeru za spolno opredeljevanje tekmovanja. Liga WNBA (ang. *Women's National Basketball Association*) je bila ustanovljena spomladi 1996 kot ekvivalent moški ligi NBA (ang. *National Basketball Association*). Tekmovanja v ligi WNBA potekajo od maja do septembra, v njej trenutno sodeluje 12 ekip, ki v rednem delu tekmovanja odigrajo vsaka 34 tekem (WNBA. *Frequently asked questions*. Dostopno prek: <http://www.wnba.com/faq/> (13. september 2015)). V ligi NBA se sezona začne oktobra in traja do aprila, v rednem delu lige NBA pa vsaka od 30 sodelujočih ekip odigra 82 tekem (NBA. *NBA Frequently asked questions*. Dostopno prek: <http://www.nba.com/news/faq> (13. september 2015)).

³² O'Nealovo povprečje zadetih prostih metov v 19 sezonah, odigranih v ligi NBA, je 52,7 odstotkov – v karieri je zadel 5.935 od 11.252 prostih metov. Najbolj uspešen s črte prostih metov je bil v sezoni 2002/2003 v dresu *Los Angeles Lakers*, ko je zadel šest od desetih metov (62,2 %), najslabši pa v sezoni 2006/2007 v dresu *Miami Heats*, ko je zadel štiri od desetih metov (42,2 %) (Basketball-reference.com. *Shaquille O'Neal*. Dostopno prek: <http://www.basketball-reference.com/players/o/onealsh01.html> (13. september 2015)).

³³ Povprečje zadetih prostih metov Lise Leslie v 12 sezonah, odigranih v ligi WNBA, je 69,5 odstotka – v karieri je zadela 1477 od 2125 prostih metov. Najbolj uspešna je bila v sezoni 2000, ko je zadela osem od desetih prostih metov (82,4 %), najmanj pa v sezoni 2005, ko je zadela šest od desetih prostih metov (58,6 %) (Wikipedia. *Lisa Leslie*. Dostopno prek: https://en.wikipedia.org/wiki/Lisa_Leslie#WNBA_career_statistics (13. september 2015)).

³⁴ Povprečje zadetih prostih metov Lauren Jackson v 12 sezonah, odigranih v ligi WNBA, je 84,2 odstotka – v karieri je zadela 1391 od 1653 prostih metov. Najbolj uspešna je bila v sezoni 2008, ko je zadela devet od desetih prostih metov (93,4 %), najmanj pa v sezoni 2012, ko je zadela sedem od desetih prostih metov (72 %) (WNBA. *All time leaders*. Dostopno prek: <http://www.wnba.com/stats/alltime-leaders/#?stattyp=freethrows&sort=ftp&permode=tot&dir=1> (13. september 2015)).

moške, ki igrajo velike športe, in na promocijo velikih produktov. Drugače povedano, če nam *SportsCenter*, velike TV mreže in *Sport Illustrated* ne pokažejo Karrie Webb ali Anike Sörenstam, potem onidve kot pomembna kulturna simbola ne obstajata,« zaključuje Messner (2002, 109).

Način, na katerega mediji obravnavajo ženske, je torej ključen družbeni problem, na kar je opozorila tudi G. Tuchman (1978b, 5–6), saj mediji postajajo vedno bolj pomemben prenašalec družbene dediščine iz generacije v generacijo. Dosedanje raziskave reprezentacij športnic in športa žensk v medijih – v tisku in na televiziji – so pokazale, da je šport žensk ignoriran in trivializiran tako, da je prikazan kot manj viden in manj legitimen kot šport moških. S tem ko so »športne novice« še vedno novice o športu moških« (Messner 1992, 165), tudi šport še vedno ostaja (pretežno) moška zadeva. Nižji status športnic pomaga ohranjati tudi pomanjkanje kakovostnega poročanja o športu žensk. Načini, na katere je šport žensk predstavljen na televiziji, po Messnerjevem mnenju – tu se opira predvsem na raziskave, ki jih je izvajal z M. Duncan (Duncan in drugi 1991; Duncan in Messner 1998) – »zelo verjetno ohranjajo obstoječe negativno razpoloženje ali nasprotovanje športu žensk in športnicam. Kot rezultat se zdi, da so izziv maskulini hegemoniji, ki ga je predstavljal šport deklet in žensk, obvladali športni mediji. 'Moški' so bili ločeni od 'deklet'« (Messner 1992, 165). V nadaljevanju zato sledi pregled obstoječih in nam dostopnih raziskav o podobi športnic v medijih, ki so pokazale, da se simbolna anihilacija žensk v športni vsebini medijev kaže tako v kvantiteti kot v kvaliteti poročanja o športnicah, pa tudi v rutinskih produkcijskih praksah v posameznih uredništvih, v katerih se ustvarja medijska vsebina.

5.1 Kvantitativni vidiki simbolne anihilacije športnic in športa žensk v medijih

Delež novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk se je v zadnjih treh desetletjih povečal s 3,5 odstotka v prvi, nam dostopni raziskavi (Duncan in drugi 1991) do 11 odstotkov v najnovejši analizi ISPS 2015 (Horky in Nieland 2013a). Več medijske pozornosti športnice dobijo zgolj v času olimpijskih iger, ko se o njih poroča v pravičnem deležu (glede na število na igrah sodelujočih športnic) ali celo v večjem deležu, je v pregledu študij poročanja o športu v času poletnih olimpijskih iger med leti 1984 (Los Angeles) in 2008 (Peking) ugotovil Delorme (2014). Kot standard za določanje pravičnega deleža poročanja izpostavlja sorazmerni delež glede na razmerje med športnicami in športniki, ki sodelujejo na

igrah³⁵ – ker je delež športnikov na olimpijskih tekmovanjih še vedno višji od deleža športnic, je zato razumljivo, da mediji športnicam namenljajo nekaj manj pozornosti (2014, 124–125). Čeprav so športnice v poročanju v času (poletnih) olimpijskih iger dosegle kvantitativno enakopravnost s športniki, pa je ob tem vseeno treba opozoriti, da so športnice takšne (vsaj pravične) medijske pozornosti deležne zgolj dva do tri tedne³⁶ vsaka štiri leta, ko potekajo olimpijska tekmovanja. V vmesnem času pa ženske v medijsko posredovanem športu še vedno ostajajo v izraziti manjšini, so pokazale raziskave vsebine različnih medijev – predvsem številnih tujih, pa tudi manj številnih slovenskih.

M. Duncan in sodelavci (1991) so poleti 1990 – v času vrhunca sezone v tenisu in golfu, dveh športih, v katerih imajo ženske dolgo tradicijo – analizirali poročanje o športu žensk v časopisih *USA Today*, *Boston Globe*, *Orange County Register* in *Dallas Morning Star*, ki jih je novinarska agencija *Associated Press* istega leta uvrstila v deseterico ameriških dnevnih časopisov z najboljšimi športnimi stranmi. V trimesečnem obdobju od julija do septembra³⁷ je bil v vseh štirih dnevnikih objavljen 301 novinarski prispevek o športnicah in športu žensk, kar je predstavljalo 3,5 odstotka vseh analiziranih novinarskih prispevkov o športu.³⁸ O športu moških je na drugi strani poročalo 81 odstotkov vseh v analizo zajetih novinarskih prispevkov. Razmerje med novinarskimi prispevki izključno o športu moških in novinarskimi prispevki izključno o športu žensk je bilo 23:1. Tudi ko so bili iz vzorca izločeni novinarski prispevki o bejzbolu in ameriškem nogometu v moški konkurenci – ti so namreč predstavljali 62 odstotkov vseh novinarskih prispevkov o športu moških³⁹ – je razmerje ostalo 8,7:1, kar pomeni, da je še vedno devet od desetih novinarskih prispevkov o športu poročalo o športu moških. Ko so novinarskim prispevkom, ki so poročali izključno o športnicah in športu žensk, prišteli še novinarske prispevke, ki so hkrati poročali o športnicah in športnikih, se je delež

³⁵ Delorme ob tem loči štiri načine merjenja pravičnega poročanja glede na spol udeležencev olimpijskih iger, izbor posameznega načina pa je vsaj delno odvisen od raziskovalne perspektive (Delorme 2014, 128).

³⁶ Poletne olimpijske igre so v zadnjih 24 letih (od iger v Barceloni 1992 do iger v Rio 2016) uradno potekale 17 dni (Olympic.org, Official website of the Olympic movement. *Olympic Games*. Dostopno prek: <http://www.olympic.org/olympic-games> (10. maj 2016)).

³⁷ V tem času sta se v ZDA odvijala dva večja športna dogodka, na katerih je sodelovalo veliko športnic, in sicer *Igre dobre volje* v Seattlu in *US Olympic Festival*, poleg tega pa še več nacionalnih in mednarodnih tekmovanj z žensko udeležbo. Septembra so se začela tudi šolska tekmovanja v petih športih v ženski konkurenci (glej Dodatek 2 v Duncan in drugi 1991).

³⁸ V vzorec za analizo so bile vključene izdaje omenjenih dnevnikov, ki so izšle ob delavnikih (od ponedeljka do petka) med 2. julijem in 28. septembrom 1990, ne pa tudi sobotne in nedeljske izdaje. Skupaj je bilo analiziranih 8491 novinarskih prispevkov o športu (Duncan in drugi 1991).

³⁹ Sezona v bejzbolu in ameriškem nogometu, s katerima so se v tem času sicer pretežno ukvarjali le moški, se je prekrivala s časovnim okvirom analize, tako kot tudi sezona v tenisu in golfu v ženski konkurenci (Duncan in drugi 1991).

novinarskih prispevkov, ki so vsaj delno poročali o športnicah, povišal na 15,5 odstotka vseh analiziranih novinarskih prispevkov (Duncan in drugi 1991).

M. Duncan in sodelavci (1991) so tako ugotovili, da je bilo novinarskim prispevkom o športu moških namenjenega skoraj 30-krat več prostora kot novinarskim prispevkom o športu žensk, poleg tega pa so bili novinarski prispevki o športnikih v povprečju daljši od novinarskih prispevkov o športnicah. Prav tako so moški prevladovali na fotografijah: med 3869 fotografijami v analiziranem vzorcu jih je sedem odstotkov prikazovalo športnice, 92 odstotkov pa športnike. Velika večina (83 %) vseh novinarskih prispevkov, opremljenih s fotografijo, je poročala izključno o športu moških. Novinarskih prispevkov s fotografijo, ki so poročali izključno o športu žensk, je bilo 5,7 odstotka, so pa bili ti zato bolj pogosto opremljeni s fotografijo. Skoraj polovica (48,8 %) vseh novinarskih prispevkov o športu žensk je bila namreč opremljena z eno ali več fotografijami, medtem ko je bila fotografija (ali več njih) dodana le slabi tretjini (31,6 %) novinarskih prispevkov o športu moških.

M. Duncan in Messner (1998) sta številčno prevlado moških v medijsko posredovanem športu potrdila tudi v dveh analizah televizijskega športnega programa.⁴⁰ V prvi študiji, ki je analizirala športni program na eni televizijski postaji, je bilo športnikom namenjenega 92 odstotkov vsega analiziranega programskega časa, športnicam pa samo trije odstotki. Kasnejša analiza športnega programa na treh televizijskih mrežah ni pokazala nobenih značilnih sprememb: športnikom je bilo še vedno namenjenega več kot 90 odstotkov vsega programskega časa (natančneje 93,8 %). Tudi kasnejše ponovitve teh raziskav – avtorja namreč z različnimi sodelavci že 25 spremljata televizijsko poročanje o športu – sprememb niso pokazale, ugotavljajo Cooky in drugi (2015). Nasprotno: delež poročanja o športnicah se je v tem času še zmanjšal. Najvišji (8,7 %) je bil v raziskavi leta 1999, deset let kasneje je padel na manj kot dva odstotka (1,6 %), v zadnji ponovitvi pa so na treh lokalnih televizijskih postajah športnicam namenili 3,2 odstotka analiziranega programskega časa (2015, 265). Avtorji ob tem sicer poudarjajo, da v analiziranih televizijskih oddajah šport žensk ni edini, ki je ignoriran: večji del poročanja (74,5 %) je bil namreč namenjen trem »velikim« športom v moški konkurenci (tako na profesionalnem kot visokošolskem nivoju): to so ameriški

⁴⁰ Obe raziskavi – prva iz leta 1990 in druga iz leta 1994 – sta zajeli po šest tednov športnega programa na televiziji, in sicer zaključna turnirja četverice v ameriških študentskih prvenstvih (NCAA) v košarki za moške in za ženske ter vseh pet finalnih srečanj na OP ZDA v tenisu, pri čemer je prva raziskava analizirala športni program v letu 1989 na televiziji KNBC iz Los Angelesa, druga pa program treh losangeleških TV postaj v letu 1993 (Duncan in Messner 1998, 171).

nogomet, košarka in bejzbol, o katerih se je obširno poročalo tudi izven tekmovalne sezone (2015, 269–270).⁴¹

Do podobnih rezultatov kot M. Duncan s sodelavci je prišla tudi N. Koivula, ki je analizirala informativni športni program na dveh švedskih televizijskih postajah v dveh različnih časovnih obdobjih.⁴² 76,6 odstotkov vsega časa analiziranega programa v letih 1995 in 1996 je poročalo o športnikih, športnicam pa je bilo namenjenih devet odstotkov programskega časa. Podobno se je pokazalo tudi v kasnejši kontrolni analizi – 77 odstotkov vsega analiziranega časa je bilo namenjenega športnikom, športnicam pa 11,7 odstotkov (1999, 594–595).⁴³

Doslej največjo analizo športa v tiskanih medijih v mednarodnem merilu predstavlja Mednarodna raziskava športnega tiska (ang. *International Sports Press Survey*, v nadaljevanju ISPS). Rezultati raziskav iz leta 2005 in 2011 so potrdili rezultate predhodnih, že omenjenih študij analize športne vsebine v posameznih medijih iz različnih držav: delež novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk se je nekoliko povečal, a ti še vedno ostajajo v izraziti manjšini. V raziskavi ISPS 2005, v kateri so analizirali 10.007 novinarskih prispevkov o športu, objavljenih v 37 dnevnikih časopisih iz 10 (večinoma evropskih) držav, je o športnikih poročalo 86 odstotkov, o športnicah pa šest odstotkov vseh analiziranih prispevkov (Schultz-Jørgensen 2005).⁴⁴ Najnovejša raziskava ISPS iz leta 2011 je v vzorec zajela 18.340

⁴¹ Avtorji ob tem izpostavljajo še en zanimiv primer neenakih meril poročanja o športnicah in športnikih (Cooky in drugi 2015, 271). Ena izmed redkih analiziranih zgodb, ki se je osredotočala na športnice, je namreč poročala o porazu ženske profesionalne ekipe Los Angeles Sparks, ki je slabo začela tekmovalno sezono v ženski severnoameriški košarkarski ligi (WNBA). »Če bodo tako nadaljevale, jih morda ne bomo več kazali! To je mesto zmagovalcev!« se je ob tem v pogovoru z voditeljema pošalil športni komentator. Sezono v ligi NBA je kasneje prav tako slabo začela tudi moška profesionalna ekipa Los Angeles Lakers, ki pa ni bila deležna takšnih šal.

⁴² Avtorica je najprej posnela športne informativne oddaje na švedski javni televiziji (Sveriges Television) in komercialni televiziji (TV4) od 1. septembra 1995 do 31. avgusta 1996, potem pa je v končni vzorec iz vsakega tedna naključno izbrala en delovni dan (od ponedeljka do petka) in en dela prost dan (soboto ali nedeljo). V kasnejši, kontrolni raziskavi je v vzorec zajela štiri tedne športnoinformativnega programa na že omenjenih televizijah v času od 16. do 29. marca 1998 in od 14. do 28. julija 1998. V prvem vzorcu je bilo 1470 minut športnoinformativnega programa, v drugem pa 528 minut; skupaj je tako analizirala 1998 minut športnoinformativnega programa (Koivula 1999, 593).

⁴³ O športnicah in športnikih hkrati oziroma o športu na splošno je v analiziranem obdobju v letih 1995 in 1996 poročalo 1,3 odstotka vsega analiziranega časa, preostalih 23,1 odstotkov časa pa je bilo namenjenega drugim temam, kot so politika, olimpijske igre, napovedi in informacije o prihajajočih dogodkih ter splošne športne novice (Koivula 1999, 594). Avtorica ob tem sicer ne ponudi točne operacionalizacije teh kategorij. V kasnejši kontrolni analizi leta 1998 je bilo športnicam in športnikom hkrati oziroma športu na splošno namenjenega 2,8 odstotka časa, drugim temam pa 8,5 odstotkov. To največjo razliko med vzorcema avtorica pojasnjuje z olimpijskimi igrami leta 1996 in prijavi kandidature Švedske za organizacijo olimpijskih iger leta 2004 (Koivula 1999, 599).

⁴⁴ Raziskava ISPS 2005 je zajela 10.007 novinarskih prispevkov o športu (izključene so bile kratke novice/vesti), ki so bili med 11. aprilom in 24. julijem 2005 objavljeni v 37 dnevnikih časopisih iz 10 držav (Avstralija, Avstrija, Danska, Britanija, Nemčija, Norveška, Romunija, Škotska, Švica in ZDA) (Schultz-Jørgensen 2005).

novinarskih prispevkov o športu, objavljenih v 80 časopisih iz 22 držav – nekaj več kot polovica (9560) vseh analiziranih prispevkov se je osredotočala na poročanje o posameznih športnikih oziroma športnicah: o športnikih je poročalo 88 odstotkov, o športnicah pa 11 odstotkov vseh analiziranih prispevkov (Horky in Nieland 2013a).⁴⁵

V zadnjo raziskavo ISPS 2011 so bili zajeti tudi trije slovenskih dnevnikih, in sicer *Delo*, *Slovenske novice* in *Primorske novice* (Ličen 2013). Večina od 502 novinarskih prispevkov, vključenih v analizo (89,6 % oziroma devet od desetih analiziranih prispevkov), je bila objavljena na straneh, ki so v omenjenih dnevnikih⁴⁶ namenjene izključno športu, kar je sicer značilno tudi za globalno raven (2013, 154). Ličen je v tej raziskavi pritrdil nekaterim že omenjenim avtorjem, da je šport »močno maskulina industrija in športni mediji sledijo temu trendu« (2013, 160). Med novinarskimi prispevki s prepoznanim individualnim protagonistom (ob tem so bili izločeni novinarski prispevki o ekipnih športih, med katerimi sicer prevladujejo moški protagonisti) jih je 84 odstotkov poročalo o akterjih moškega spola, 14 odstotkov o akterjih ženskega spola, v dveh odstotkih primerov pa so novinarski prispevki hkrati poročali o akterjih obeh spolov (prav tam). Na globalni ravni analize so bila ta razmerja nekoliko drugačna – 88 odstotkov zgodb se je osredotočalo na moške, 11,3 odstotkov na ženske, manj kot odstotek (0,7 %) pa na oba spola hkrati – vendar pa ta razlika ni statistično značilna (prav tam). »Tako kot v mnogih drugih državah je slovensko športno novinarstvo tipično omejeno na rutinsko poročanje, povezano s tekmovanji: teme, ki presegajo športni beat, so zelo redke,« zaključuje Ličen (2013, 162). Prepričan je, da tako kot na globalni ravni tudi v slovenskih časopisih praksa »beat« poročanja preprečuje, da se o drugih temah, kot je poročanje o (zasebnih) sponzorstvih in (javnemu) financiranju v športu, lokalnem športu in športu mladih, športni politiki (kandidature in volitve v športnih organizacijah), športnih stavah, dopingu ali diskriminaciji v športu, redkeje poroča (Ličen 2013, 159–160).

⁴⁵ Raziskava ISPS 2011 je zajela 18.340 novinarskih prispevkov o športu (izključene so bile kratke novice/vesti, telegramske novice in goli rezultati/statistike), ki so bili med aprilom in julijem 2011 objavljeni v 80 dnevnikih časopisih iz 22 držav (Avstralija, Brazilija, Kanada, Danska, Anglija, Francija, Nemčija, Grčija, Malezija, Nepal, Nova Zelandija, Poljska, Portugalska, Romunija, Škotska, Singapur, Slovaška, Slovenija, Južnoafriška republika, Švica (nemški in francoski tedniki) in ZDA) (Horky in Nieland 2013a).

⁴⁶ Polovica vseh analiziranih novinarskih prispevkov o športu iz slovenskih časopisov je bila objavljena v *Delu* (254), 113 analiziranih prispevkov (22,5 %) je bilo objavljenih v *Slovenskih novicah*, 135 prispevkov (26,9 %) pa v *Primorskih novicah* (Ličen 2013, 154).

5.2 Kvalitativni vidiki simbolne anihilacije športnic in športa žensk v medijih

Poleg očitne kvantitativne prevlade so dosedanje raziskave pokazale tudi jasne kvalitativne razlike v reprezentacijah športnic in športnikov v medijih, ki se skozi čas skoraj ne spreminjajo. Šport žensk je v časopisih in na televiziji ignoriran in trivializiran tako, da je prikazan kot manj viden in manj legitimen kot šport moških.

M. Duncan in Messner (1998) sta na primer, opirajoč se na izsledke že omenjenih raziskav,⁴⁷ primerjala konstrukcijo športnikov in športa moških s konstrukcijo športnic in športa žensk v televizijskem športnem programu. Kot točke primerjave sta izbrala štiri vidike – produkcijo, atletske lastnosti, formule izključitve in simbolno dominanco – ki jih v pregledu sicer obravnavata ločeno, a ob tem poudarjata, da gre za prekrivajoče se kategorije (1998, 170). Ugotovila sta, da čeprav se je delež poročanja o športu žensk nekoliko povečal in je jezik v novinarskih prispevkih o športu manj seksističen, razlike v reprezentaciji športnikov in športnic v medijih ostajajo. Ob tem poudarjata, da imajo »te razlike lahko pomembne posledice pri načinu, na katerega občinstva interpretirajo medijsko posredovane športne dogodke« (1998, 184). V nadaljevanju podrobneje predstavljamo njune ugotovitve po izpostavljenih točkah primerjave, ki jih na posameznih mestih dopolnjujemo z izsledki drugih raziskav.

5.2.1 Produkcija medijskih vsebin

Produkcija športa v medijih, ki se kaže preko količine poročanja, tehnične kvalitete in namenskega grajenja občinstva, po M. Duncan in Messnerju občinstvu ponuja preferenčna oziroma dominantna mnenja (1998, 171).⁴⁸ Poleg že omenjene kvantitativne prevlade poročanja o športnikih v obeh raziskavah sta avtorja ugotovila, da je standard produkcije športnih dogodkov moških (kadriranje slike, montaža, uporaba grafike, uporaba počasnih posnetkov/ponavljanje počasnih posnetkov) višji. Kasnejša študija je sicer pokazala nekaj napredka v kvaliteti produkcije športnih dogodkov žensk, a so bili športni dogodki v moški konkurenci še vedno tehnično boljši, predvsem pa prikazani kot »dramatični spektakli zgodovinskega pomena« (Duncan in Messner 1998, 172). Šport žensk je bil na drugi strani

⁴⁷ Glej opombo 37.

⁴⁸ M. Duncan in Messner (1998, 171) ob tem poudarjata, da je recepcija medijskega športa pri občinstvu – ali člani občinstva v medijih predstavljeni športni dogodek interpretirajo v skladu s preferenčnim pomenom – odvisna tudi od drugih dejavnikov, s katerimi se na tem mestu nista ukvarjala.

prek nerodnega kadriranja in pomanjkanja grafičnih prikazov, ki prenose naredijo bolj zanimive (npr. z grafičnim prikazom podatkov o posameznih igralcih, pogostimi ponovitvami počasnih posnetkov, prikazom statističnih podatkov), prikazan kot manj zanimiv ali celo nezanimiv oziroma trivializiran (Duncan in Messner 1998, 172–173). Zadnja raziskava iz longitudinalne študije televizijskega poročanja o športnicah in športnikih je sicer pokazala izboljšanje tehnične produkcije poročanja o športnicah (Cooky in drugi 2015). Zgodbe o športnicah tako niso več zgolj verbalni opisi, ampak so podobno kot zgodbe o športnikih dopolnjene s posnetki tekem in informativno grafiko, a razlike vseeno ostajajo: športni komentatorji o športnikih poročajo z večjim navdušenjem kot o športnicah, o katerih so poročali bolj hladno (2015, 274–275). Po mnenju avtorjev takšno pomanjkanje navdušenja pri poročanju o športnicah (obstajajo sicer redke izjeme) šport žensk še naprej označuje kot »manj zanimiv in, v mnogih primerih, celo dolgočasen« (2015, 275).

M. Duncan in Messner sta ugotovila tudi, da so ustvarjalci športnega programa leta 1993 sistematično pripravljali občinstvo (ang. *building audience*) za zaključni turnir prvenstva NCAA v košarki za moške, ne pa tudi za ženske – med drugim s predvajanjem večjega števila tekem rednega dela sezone (s čemer so občinstvu dali možnost, da se spozna s sodelujočimi ekipami), s preoblikovanjem določenih športnikov v zvezdnike, ki pritegnejo pozornost navijačev, z ustvarjanjem zanimanja za prihajajoča tekmovanja prek oglaševanja in z ustvarjanjem za občinstvo privlačnega predprograma, poleg tega pa še z množičnim napovedovanjem prihajajočih tekem, posnetimi pogovori ob odmorih in tudi z zanašanjem na novičarske oddaje, da bodo s poročanjem o tekmah in s pogovori z igralci in trenerji krepile pričakovanja gledalcev (Duncan in Messner 1998, 173–174). Sistematično pripravljanje občinstva za zaključni turnir prvenstva NCAA za moške je na primer potekalo tudi med finalno tekmo prvenstva NCAA v košarki v ženski konkurenci: veliko komentarjev se je ukvarjalo s prihajajočo finalno tekmo v moški konkurenci, medtem ko se med tekmo moških ni govorilo o tekmi žensk, kar daje vtis, da je bila tekma v ženski konkurenci nezanimiva za komentiranje. Poleg tega je bil tudi spremljevalni program v ženski konkurenci krajši in manj kakovosten v primerjavi s prenosi tekem moških. »Glede na takšno neskladje ni presenetljivo, da se zdi košarkarsko tekmovanje žensk manj dramatično in manj pomembno kot moško,« zaključujeta M. Duncan in Messner (1998, 173). Po njunem mnenju – ob tem se med drugim opirata tudi na N. Theberge in Cronka (1986) – tovrstno medijsko zanemarjanje športnic ni rezultat zavednih strategij diskriminacije, temveč je bolj verjetno preprosto le del rutinskega, vsakodnevnega dela institucij športnih medijev (1998, 174).

Do podobnih ugotovitev je prišla tudi N. Koivula, ki je na kvalitativni ravni analize športnega programa na švedski televiziji ugotovila, da je »splošni vzorec, prepoznan v poročanju o športnicah in športnikih, /.../ povezan z njihovimi dosežki in daje vtis, da je nastop športnic manj pomemben in manj zanimiv kot nastop njihovih moških kolegov« (1999, 597). Kot primer ob tem navaja minuto in 28 sekund dolg opis »težkega in napetega teka več izjemnih tekmovalcev« na državnem prvenstvu v teku na smučeh, ki je vključeval tako sliko in zvok kot tudi izjave športnikov in statistične podatke o njihovih predhodnih zmagah. Temu prispevku je sledila sedem sekund dolga vest brez slike o zmagovalki 30-kilometerskega teka na smučeh z omembo, da je ta tokrat četrtič postala državna prvakinja (1999, 597). Nasprotni primeri – da bi poročanju o športnicah z besedo in sliko sledila kratka, brez slike predstavljena vest o moških, so bili redki, piše N. Koivula (1999, 598). Prav tako so bili nekateri prispevki o športu žensk tehnično slabši: enominutni prispevek s finalne tekme državnega prvenstva v hokeju na ledu za ženske je bil posnet z eno kamero, ki je bila postavljena tako, da se ni videlo celega igrišča, pokazana sta bila le dva od treh zadetkov na tekmi in identificirani dve hokejistki zmagovalne ekipe, dodatnih grafičnih statistik ni bilo, tudi z besedo jih je bilo predstavljenih le malo (1999, 598).

Opirajoč se predvsem na prvo raziskavo M. Duncan in sodelavcev (Duncan in Messner 1991) sta M. Bon in M. Doupona Topič (2004) analizirali televizijske prenose moških in ženskih rokometnih tekem v sezonah 2001/2002 (14 tekem) in 2002/2003 (22 tekem). Ugotovili sta, da so bili – podobno kot v analizah M. Duncan in sodelavcev – prenosi moških tekem tehnično bolj dovršeni: večkrat so bili na primer uporabljeni počasni in bližnji posnetki (2004, 9). Razlika se je pokazala tudi v primeru poškodb posameznih igralcev oziroma igralk: pri rokometistkah se je kamera (več časa) osredotočala na poškodovano športnico, njene bolečine in zaskrbljene soigralke, medtem ko se je pri poškodbah rokometistev s ponavljanjem akcije, v kateri je prišlo do poškodbe, iskalo vzroke zanjo (2004, 10).

V kasnejši študiji sta M. Doupona Topič in Erčulj (2008) proučevala poročanje *Večera* o ženskem košarkarskem klubu Merkur Celje in moškem košarkarskem klubu Pivovarna Laško, ki sta v sezoni 2003/2004 oba tekmovala v regionalni ligi. Ugotovila sta, da so poročila o košarkarskih tekmah moških bralcu ponujala celovitejšo informacijo o poteku posamezne tekme kot poročila o tekmah košarkaric, ki so o poteku tekem zgolj poročala brez dodatnega vrednotenja ali komentiranja prikazanega – komentarji prikazanega so se pojavili le v poročilih o slovenskih derbijih v ženski regionalni ligi. V obeh primerih – tako pri poročanju o košarkarjih kot pri poročanjih o košarkaricah – sta avtorja opozorila tudi na

sporno prakso opravljanja dveh vlog, ki sta v očitnem konfliktu interesov: dobro tretjino prispevkov (34 %) o KK Pivovarna Laško in skoraj 70 odstotkov (69 %) prispevkov o ŽKK Merkur Celje sta podpisala novinarja, ki sicer v omenjenih klubih opravljata tudi funkcijo predstavnika za medije (2008, 68). Poročila o tekmah košarkarjev so bila tudi daljša kot poročila o tekmah košarkaric in opremljena s fotografijo (ta nikoli ni bila dodana pri poročanju o košarkaricah), avtorja pa sta ugotovila še, da se o nastopih košarkaric v regionalni ligi v *Večeru* ni poročalo »redno in periodično« (2008, 70).

5.2.2 Opisi lastnosti športnic in športnikov

Pri spremljanju uporabe opisov lastnosti športnikov in športnic sta se M. Duncan in Messner (1998) osredotočila na tri najbolj pogoste kategorije deskriptorjev, in sicer opise izjemnosti, opise moči oziroma šibkosti in opise učinkovitosti, prek katerih se povečujejo »razlike in neenakosti med športniki in športnicami. Uporaba teh kategorij tudi nevtralizira neenakost s tem, ko kot biološko bistveno pokaže, da se moški in ženske razlikujejo na te značilne načine« (1998, 174). Izsledki obeh študij, iz katerih izhajata, so pokazali, da so komentatorji športnike povečevali kot izjemne, kar naj bi po njunem mnenju pomenilo »simbolno blaženje grožnje, ki jo športnice predstavljajo športnikom« (1998, 174). Takšno družbeno pozicioniranje moških in žensk kot binarnih nasprotij »prikriva obstoj kontinuuma zmogljivosti v športu (namesto kategoričnih razlik med spoloma). Dejansko so nekatere ženske boljše športnice kot nekateri moški in nekatere ženske so večje in močnejše od nekaterih moških« (1998, 174–175). Messner se tako na primer spominja, da v srednji šoli (obiskoval jo je v 60. letih 20. stoletja) nikoli ni imel priložnosti, da bi se neposredno pomeril z najboljšim športnikom v razredu:

Bila je dekle. Nekako smo vsi fantje vedeli, da teče najhitreje, da lahko žogico za bejzbol udari dlje kot kdor koli od nas, a se nam s to realnostjo nikoli ni bilo treba neposredno soočiti. Naši učitelji so s strogim izvajanjem spolne segregacije na športnih igriščih zaščitili naše krhke moške ege pred ponižanjem, ki bi po vsej verjetnosti izhajal iz poraza proti dekletu. V tej predfeministični dobi so se, zaščitena v svetu vsemoškega športa, razvila naša prepričanja in vrednote o 'naravnih' razlikah med moškimi in ženskami ter se praktično nesporno konsolidirala. Športna dekleta kot naša nadarjena sošolka so bila redkost: v najboljšem primeru so bila marginalizirana in ignorirana; v najslabšem pa zasmehovana in zavržena kot 'spolne prestopnice'. (Messner 1992, 1)

V študiji iz leta 1989, na katero se opirata M. Duncan in Messner (1998, 175–177), so pri opisih športnikov prevladovali opisi moči, medtem ko so bili pri športnicah opisi moči nevtralizirani s sočasno uporabo deskriptorjev šibkosti, na primer, »tako je drobna, tako je

majhna, a tako učinkovita pod košem«, kar po njunem mnenju pri gledalcu ustvari vtis, da so moški na splošno izjemno močni, ženske pa precej manj. Moški so bili na splošno okvirjeni kot aktivni tvorci svojega uspeha in neuspeha nasprotnikov, medtem ko je bil uspeh športnic posledica njihovega talenta in več drugih dejavnikov, ki so izven njihovega nadzora (na primer sreče in podpore družine), njihov neuspeh pa posledica lastne nezmožnosti (1998, 177). Tovrstne razlike niso bile le verbalne, ampak tudi vizualne: tudi na fotografijah so bile športnice na splošno prikazane kot pasivne, športniki pa aktivni (1998, 176).

V kasnejši študiji so se sicer pokazale nekatere spremembe – opisi športnic so bili bolj pozitivni in manj ambivalentni, kar je bilo še posebej opazno v komentarjih teniških tekmovanj, kjer je bil neuspeh teniških igralk bolj verjetno pripisan moči njihovih nasprotnic. Razlike v opisih športnikov in športnic so – sicer precej manj očitne kot v prvi študiji – ostale v komentarjih košarkarskih tekmovanj (Duncan in Messner 1998, 177–178).

Takšne prakse spodkopavanja dosežkov športnic z združevanjem opisov moči in šibkosti, poimenovane kot ambivalenca, so zaznali tudi drugi avtorji. N. Koivula na primer, opirajoč se na številne raziskave, navaja, da so deskriptorji športnih veščin pri opisih športnic pogosto odsotni in da so bolj tipično uporabljeni izrazi estetske privlačnosti in ženskosti (ali odsotnosti ženskosti), pri čemer je ženskost v skladu s kulturnimi stereotipi prikazana kot povezana s šibkostjo, odvisnostjo, čustvenostjo in podrejenostjo (1999, 591). Podobno sta tudi T. Lavrinc in M. Doupona Topič v analizi poročanja *Dela* in športnega dnevnika *Ekipa* ugotovili, da so športniki najbolj pogosto poimenovani kot »močni, neutrudni in polni energije«, medtem ko so športnice predstavljene kot »občutljive in nemočne« (2006, 9).

M. Hardin (2005, 71) je z anketo med športnimi uredniki več ameriških časopisov preverjala njihova prepričanja o ženskih atletskih sposobnostih in zanimanju za šport. S trditvijo »Ženske so po naravi manj atletske kot moški« se je »strinjala« ali »močno strinjala« le slaba četrtina (24 %) anketiranih, nasprotovalo pa ji je sedem od desetih anketiranih urednikov (47 odstotkov anketiranih se s trditvijo »ni strinjalo«, 23 odstotkov anketiranih pa se z njo »močno ni strinjalo«).⁴⁹ S trditvijo »Ženske šport po naravi manj zanima kot moške« so se »strinjali« ali »močno strinjali« trije od desetih (31 %) anketiranih urednikov, preostali pa so ji nasprotovali: 52 odstotkov anketiranih se s trditvijo »ni strinjalo«, 17 odstotkov pa se z njo »močno ni strinjalo«.⁵⁰ Nezanemarljiv delež anketiranih urednikov je torej prepričanih,

⁴⁹ Šest odstotkov anketiranih športnih urednikov ni znalo odgovoriti, v kakšni meri se strinjajo ali ne strinjajo s trditvijo »Ženske so po naravi manj atletske kot moški« (Hardin 2005, 71).

⁵⁰ En odstotkov anketiranih športnih urednikov ni znal odgovoriti, v kakšni meri se strinjajo ali ne strinjajo s trditvijo »Ženske šport po naravi manj zanima kot moške« (Hardin 2005, 71).

da so ženske po naravi manj atletske kot moški in da jih šport po naravi manj zanima kot moške, s čemer lahko opravičujejo svoje izključevanje žensk iz poročanja: »To pomeni, da domnevajo, da so tekmovanja žensk manj kakovostna in da je vsaka zgodba, ki bi lahko pritegnila bralke, manj vredna« (Hardin 2005, 73).

5.2.3 Formule izključitve

M. Duncan in Messner poudarjata, da imajo komentatorji športnih prenosov na televiziji »veliko moč določiti pričakovanja občinstva o tem, kako bodo športniki nastopali« (1998, 178). Enako velja tudi za športne novinarje in komentatorje v drugih medijih – s tem ko določajo pričakovanja o športnih nastopih, namreč nekatere lastnosti športnikov naredijo družbeno vidne, druge – tiste, ki jih ne izpostavijo – pa nevidne. Opirajoč se na Foucaulta sta te razlike v opisih lastnosti športnikov poimenovala »formule izključitve«; razumeta jih kot obrambne diskurzivne prakse, s katerimi se konstantno brani te družbene strukture vidnosti in nevidnosti (Duncan in Messner 1998, 178). V analizi finalnih košarkarskih tekem moških in žensk v ligi NCAA sta zasledila dve takšni formuli, ki sta ju poimenovala »pogrešan/pogrešana v akciji« [ang. *missing in action*] in »nevidni agent« [ang. *the secret agent*]. Obe sta tesno povezani: s prvo komentatorji opisujejo napake in neuspehe, z drugo pa te napake in neuspehe razlagajo. Košarkarice so tako na primer bolj pogosto kot košarkarji »zgrešile« met na koš, medtem ko so bili zgrešeni meti košarkarjev v komentarju jezikovno preoblikovani v uspeh – »premočno so vrgli« na koš (Duncan in Messner 1998, 178–179). Napake košarkarjev so bile posledica drugih dejavnikov, ne njihove lastne nezmožnosti – takšne retorike avtorja v komentarjih tekem žensk nista zaznala. Napake košarkaric so bile namreč konstantno pripisovane določeni osebi (na primer, »Kirklandova je zgrešila«), medtem ko so bili opisi zgrešenih metov košarkarjev neosebni (na primer, »žoga se je odbila od obroča«) (Duncan in Messner 1998, 179).

Podobne formule izključitve sta v že omenjeni analizi poročanja *Dela in Ekipe* našli tudi T. Lavrinc in M. Doupona Topič (2006). Športniki so bili predstavljeni kot »močni moški, junaki in nepremagljive osebe, ki ne delajo napak« (2006, 10) – če je prišlo do napake, ta v poročanju ni bila omenjena ali pa jo je novinar v opisu predstavil kot manj pomembno. Nasprotno se je pri poročanju o športnicah pokazalo, da so napake in nerodnosti športnic pravzaprav zaželena tema, pogosto so bile še poudarjene s fotografijo (prav tam).

5.2.4 Simbolna dominanca

Četrti vidik, prek katerega sta M. Duncan in Messner (1998) primerjala konstrukcijo športnikov in športnic v športnem programu na televiziji, je simbolna dominanca, ki se lahko kaže prek asimetričnega označevanja spolov, infantilizacije oziroma hierarhije poimenovanj in seksualizacije. Vsem trem je skupno, da moške postavljajo za standard, ženske pa predstavljajo drugega – s tem so moški pozicionirani kot dominantni, ženske pa predstavljajo kot podrejene (Duncan in Messner 1998, 180). V praksi se to na primer vidi v nesimetričnem poimenovanju športnih tekmovanj – medtem ko moški igrajo košarko v državnem prvenstvu, ženske igrajo »žensko« košarko v »ženskem« državnem prvenstvu. Pri tem sicer velja opozorilo, da se takšnega poimenovanja tekmovanj najverjetneje niso domislili mediji oziroma novinarji, temveč gre bolj verjetno za poimenovanje pristojnih športnih zvez. Takšno nesimetrično poimenovanje tekmovanj je po vsej verjetnosti v največji meri posledica dejstva, da je bilo ženskam tekmovanje v športu omogočeno kasneje, ko so se tekmovanja moških že povsem uveljavila, zato se je tekmovanjem žensk dodalo pridevnik »ženski« oziroma »za ženske«, s čemer pa se tekmovanja žensk (lahko) razume tudi kot podrejena moškemu standardu – kar se še krepi tudi z načinom, na katerega se mediji ukvarjajo s športom žensk.

M. Duncan in Messner (1998, 180–181) sta ugotovila tudi, da so bile v prvi raziskavi športnice (teniške igralke in košarkarice) – odrasle ženske – bolj pogosto infantilizirane prek poimenovanj »dekleta« in »mlade dame«, medtem ko so bili športniki – odrasli moški – le občasno poimenovani kot »mladi pobi« [ang. *young fellas*], običajno pa zgolj kot »moški«. ⁵¹ Prav tako so bile športnice bolj pogosto nagovorjene samo z osebnim imenom (52,7 % proti 7,8 %). V kasnejši raziskavi je poimenovanje »dekleta« skoraj izginilo, so pa bile športnice še vedno bolj pogosto kot športniki nagovorjene z osebnim imenom – avtorja navajata primer iz tenisa: pri komentiranju mešanih dvojic so bile ženske v 41,4 odstotkih poimenovane z osebnim imenom, moški pa nikoli (Duncan in Messner 1998, 181).

Podobno je tudi N. Koivula (1999, 596) v analizi informativnega športnega programa na dveh švedskih televizijah ugotovila, da so bila športna tekmovanja moških redko posebej označena kot tekmovanja za moške, medtem ko je bilo to pri športnih tekmovanjih žensk bolj pogosto. Športniki tudi nikoli niso bili poimenovani kot »fantje«, medtem ko so bile športnice poimenovane tudi kot »dekleta«, »dame« ali »mlade dame«. Avtorica je prav tako opazila, da

⁵¹ Slogovni priročnik novinarske agencije *Reuters* sicer pod geslom »dekle« (ang. *girl*) na primer določa, da je vsaka polnoletna oseba ženskega spola ženska in ne dekle, vsaka polnoletna oseba moškega spola pa moški in ne fant. Priročnik prav tako narekuje tudi uporabo izraza »ženska« namesto »dama« (Reuters 2008).

so bile športnice bolj pogosto poimenovane samo z osebnim imenom, športniki pa samo s priimkom (1999, 597).

Seksualizacija kot tretja vrsta simbolne dominancje po M. Duncan in Messnerju »pooseblja obravnavanje športnic v športnih medijih« (1998, 181); kot taka pa služi kot povzetek vseh predhodnih argumentov. Osredotočajoč se na njihov videz komentarji o športnicah pogosto vsebujejo opazke o njihovih pričeskah, obrazih in telesih, kar je pri poročanju o športnikih redko: s takšnim stereotipnim prikazovanjem športnic kot privlačnih in ženstvenih se »pozornost z njihovih fizičnih zmožnosti preusmerja na njihov izgled in minimalizira simbolno grožnjo, ki jo športnice predstavljajo moški hegemoniji« (Duncan in Messner 1998, 182). Avtorja še navajata, da se pri poročanju o športnicah bolj pogosto poroča o za ženske »primernih« aktivnostih, kot so na primer individualne, estetsko privlačne panoge, kot so umetnostno drsanje, gimnastika, tenis in plavanje, ki naj bi bile usklajene s konvencionalnim razumevanjem ženskosti. V športnem programu, ki sta ga analizirala, so bile ženske predstavljene tudi kot zabavni spolni objekti (na primer, kot prsate gledalke na tribunah), ne pa kot resne športnice (komentator je na primer neuspešen udarec golfistke pospremil z zabavno opazko), medtem ko pri moških status resnih športnikov nikoli ni bil resno ogrožen s sicer redkimi hudomušnimi prikazi (Duncan in Messner 1998, 183).

Messner (opirajoč se na študije z M. Duncan) poudarja, da so znotraj že tako omejenega poročanja o športu žensk »občasni poglobljeni prispevki o športu žensk pogosto komične zgodbe o marginalnih, a vizualno zanimivih psevdosportih« (Messner 2002, 96). Kot primer navede poročanje o goli skakalki bungee jumpinga in o na trenutke žaljivi obravnavi wrestlerke Sable, medtem ko so prispevki o pravih športih redki ali jih sploh ni (2002, 96–97). V športnem poročanju pogost (duhoviti) fokus na pomanjkljivo oblečene gledalke, navijačice in gole ali skoraj gole ženske v psevdosportih po Messnerjevem mnenju kaže na konzervativno mesto žensk v športu – to je na obrobju, v podpornih vlogah in kot objekti seksualiziranega humorja (2002, 98). Zgovoren primer takšnega poročanja o ženskah je ruska teniška igralka Ana Kurnikova, ki je (moški) športni svet presunila s svojo lepoto, ne pa tudi z igro:

Svetlolasa, od sonca ogorela, dolgonoga in ne preveč mišičasta Kurnikova se jasno prilagaja dominantnim kulturnim standardom bele ženske lepote. Njena oblika lepote je v močnem nasprotju z mišičastima in temnima telesoma vzpenjajočih se mladih zvezd Serene in Venus Williams. Za sestri Williams se zdi, da izzivata dominantne kulturne definicije ženske lepote in širita te definicije tako, da vključujeta tako mišičavost kot temnopoltnost; nasprotno se lahko povzdigovanje Kurnikove do zvezdniškega statusa bere kot tržno potrjevanje konvencionalnih in kulturno dominantnih belih definicij ženske lepote. (Messner 2002, 102)

Podobno tudi J. Cramer ugotavlja, da »športnice in šport žensk pri določanju novičarske vrednosti pogosto sodijo v kategorijo 'nenavadno'« (1994, 173). Sandy Keenan, ena od športnih novinark, s katerimi se je J. Cramer pogovarjala, pravi, da mora šport žensk enostavno ponuditi boljšo zgodbo, da pritegne pozornost medijev, razlog za to pa je po njenem mnenju tudi v tem, da športu žensk sledi manjše število novinarjev (Cramer 1994, 173).

Zgovorne primere stereotipnega poročanja o športnicah kot privlačnih in ženstvenih izpostavljata tudi M. J. Kane in H. Jefferson-Lenskyj (1998), ki se v raziskovanju športa žensk osredotočata na spol in spolnosti oziroma spolno usmerjenost posameznikov. Ob tem izpostavljata Kellnerjevo trditev, da je dominantna kulturna oblika danes postala medijska kultura, ki prek odsevanja in ohranjanja naših najbolj globoko zakoreninjenih vrednot oblikuje prevladujoče poglede na svet, kot taka pa tudi zagotavlja ideološko in materialno gradivo za ustvarjanje identitete: »Medijske zgodbe in podobe zagotavljajo simbole, mite in sredstva, ki pomagajo sestavljati skupno kulturo večine posameznikov ... Spektakli medijske kulture kažejo, kdo ima moč in kdo je nima, komu je dovoljeno izvajati silo ... in komu ne« (Kellner v Kane in Jefferson-Lenskyj 1998, 186). Kellnerjevo idejo podpirajo tudi kritike kulturnih reprezentacij v športnih medijih, ki so pokazale, da »medijske reprezentacije identitete žensk v športu njihovo atletskost povezujejo z globoko ukoreninjenimi vrednotami o ženskosti in spolnosti. Tako v tiskanih kot oddajnih medijih te reprezentacije ustvarjajo prevladujoči pogled, da so športnice po definiciji manj avtentična verzija moških kolegov« (Kane in Jefferson-Lenskyj 1998, 186–187). Razlog za takšno definiranje športnic se po mnenju avtoric skriva v zgodbah športnih medijev, ki »moško atletskost enačijo z močjo, pogumom in sposobnostjo, hkrati pa žensko atletskost enačijo s spolno privlačnostjo, ženskostjo in t.i. omejeno fizično (biološko) sposobnostjo (Kane 1996; Willis 1982)« (Kane in Jefferson-Lenskyj 1998, 187). Kot primera izpostavljata poročanje o ameriški atletinji Florence Griffith-Joyner, pri kateri so se mediji osredotočali na njene izredno dolge lakirane nohte kot simbol ženstvenosti, in ameriško teniško igralko Chris Evert na naslovnici revije *Sport's Illustrated* ob njeni napovedi športne upokojitve. Fotografijo, na kateri C. Evert pozira, je namreč spremljal naslov »Zdaj bom poklicna žena« (ang. *Now I'm going to be a full-time wife*), novinarski prispevek pa je s serijo fotografij kronološko prikazal njeno kariero, pri čemer so bili v središču pozornosti njeni partnerji/spremljevalci: vse od prvega fanta do drugega moža (1998, 189).

M. Kane in H. Jefferson-Lenskyj (1998) omenjata še en zanimiv vidik seksualizacije športnic v medijih – to je skrb za 'podobo' športa žensk:

Trenerji in sponzorji ženskih ekip pogosto vsiljujejo kodekse oblačenja, ki vključujejo razkrivajoče uniforme, dolge lase, obrite noge in ličila. Na nekaterih ameriških univerzitetnih kampusih imajo obvezne 'tečaje preobrazbe' za članice ženskih univerzitetnih ekip in dolgo pred trenutno polemiko je lepotna svetovalka začela potovati na turnirje LPGA (Lipsyte 1995). Homofobično sporočilo v teh marketinških strategijah je jasno: športnice, že tako videne kot neprilagojene zaradi njihove športne aktivnosti, se morajo vsaj truditi ustrezati prevladujočim standardom heteroseksualne privlačnosti – to je 'ohranjanje videza'. (Kane in Jefferson-Lenskyj 1998, 195)

Messner (2002) je ob prehodu v novo tisočletje sicer zaznal spremembe v razumevanju športa v družbi – to se je razširilo z vključevanjem podob deklet in žensk. Kot zgovoren primer navaja obnovo telovadnice v svoji nekdanji šoli. Pred obnovo so telovadnico imeli v »lasti« samo fantje,⁵² katerih podobe so krasile njene stene, po prenovi pa so se podobam športnikov pridružile tudi podobe športnic: »Simetrija spolov, upodobljena na ploščicah nove telovadnice, predstavlja dramatičen premik k sprejemanju – celo simbolnemu slavljenju – prisotnosti deklet in žensk v športu. In te spremembe niso zgolj simbolne« (2002, x–xi). Spremembe je opazil tudi v šolskih letopisih – v njegovem iz leta 1970 je bilo športnikom namenjenega veliko več prostora kot športnicam, poleg tega so bili na fotografijah prikazani v šolskih dresih, medtem ko so bile športnice predstavljene v ločenem delu z na pogled nepovezanimi fotografijami: »Nobeno od teh deklet ni nosilo šolske športne uniforme, ker takšne stvari takrat za dekleta niso obstajale« (2002, x–xi).

Kljub tem spremembam Messner ugotavlja, da se podoba športa v medijih ni bistveno spremenila. Po njegovem mnenju športnice ostajajo marginalizirane v osrednjih športnih medijih, medtem ko se je dostojno poročanje o športu žensk preselilo na manjše/marginalne kabelske kanale, spletne strani in specializirane revije: »Medtem ko je to dobro za nekaj navdušencev nad športom žensk, pa pušča maskulino kulturno središče sestavljanke športa, medijev in trga skoraj nedotaknjeno« (Messner 2002, 92). Kot primer Messner tu izpostavi ameriški reviji *Sports Illustrated* in *Sports Illustrated for women* – pri čemer se znova pokaže hierarhija med spoloma, na kar sta opozorila že z M. Duncan (Duncan in Messner 1998). Že

⁵² Na mestu nekdanje »fantovske« telovadnice je bila zgrajena nova, večja telovadnica, nekdanja »dekliška« telovadnica, ki jo Messner opiše kot »majceno škatlico za krekerje/za malico [ang. *tiny cracker box*], katere stene so bile tako blizu roba igrišča, da se je zdelo, da stavba narekuje, da nihče ne sme razmišljati o tem, da bi v njej hitro tekel« (2002, ix), pa je ostala nespremenjena in še vedno v uporabi, le da ji zdaj pravijo »stara« telovadnica. Ob času Messnerjevega obiska na šoli je v njej trenirala ženska košarkarska ekipa, pa čeprav je bila nova telovadnica v istem terminu prosta.

sam obstoj revije *Sports Illustrated for women*,⁵³ ki je – kot je razvidno iz imena – bila namenjena ženskam, namreč matični reviji dovoli, da ji ni treba več in bolje poročati o športu žensk (Messner 2002, 93). Primerjalna analiza poročanja o športnicah v omenjenih revijah L. Gordy (2003) je na primer pokazala, da je bilo poročanje o športnicah skoraj v celoti omejeno na revijo *Sports Illustrated for Women*, ki predstavlja širšo sliko športa žensk – v analiziranem letniku 2001 se je v reviji poročalo o 20 različnih športih. Matična revija *Sports Illustrated* je o športnicah poročala v majhnem in tematsko omejenem obsegu: športnice so bile vključene v tri odstotke zgodb o športnikih, le dva odstotka vseh analiziranih zgodb pa sta se osredotočala izključno na športnice, pri čemer je bilo poročanje o športnicah omejeno na košarko, tenis in (žensko) navijaško ekipo moštva ameriškega nogometa Dallas Cowboys (Gordy 2003).

Različne analize poročanja o športu so torej pokazale, da so dosežki športnic v medijih (bolj kot ne sistematično) razveljavljeni in trivializirani, pri čemer norma ostaja šport moških (Kane in Greendorfer 1994; Duncan in Messner 1998; Koivula 1999; Gordy 2003). Starc na primer piše, da »morebitni dobri dosežki športnic tako še vedno nosijo pečat negotovosti in kažejo na ambivalenten odnos do vrhunškega športa žensk. Moški hegemoni diskurz v sebi le stežka najde prostor za uspešno športnico« (2003, 97). Predstavljene ugotovitve je podprla tudi zadnja raziskava v sklopu longitudinalne študije, ki sta jo začela M. Duncan in Messner. Žaljivo in hudomušno poročanje o ženskah je sicer skoraj povsem izginilo, a se je ob tem zmanjšal tudi delež vsega poročanja o športu žensk, opozarjajo C. Cooky in drugi (2015, 280). Poleg tega so športnice v večji meri kot prej prikazane kot matere in ženske – avtorji so prepričani, da takšno okvirjanje novic o športnicah v povezavi z dolgočasnim komentarjem (v nasprotju z navdušenim poročanjem o športu moških) zgolj potrjuje šport moških v središču institucije športa (2015, 277).

Mediji šport tako še naprej predstavljajo kot svet moških, v katerem so ženske – če že vstopijo vanj – tujke (Theberge in Cronk 1986, 196). Primarni sredstvi za reprodukcijo patriarhije v športu, ki ohranjata njegovo moško naravo, sta – kot predlagajo izsledki predstavljenih analiz in raziskav – marginalizacija in seksualizacija športnic. Na sploh se zdi, da so mediji z nadaljevanjem manj kakovostnega poročanja o športu žensk v splošnih medijih in z omejevanjem kvalitetnejšega poročanja o športu žensk na marginalne, specializirane medije, kar pušča maskulino kulturno središče športa, medijev in trga skoraj nedotaknjeno,

⁵³ Revija *Sports Illustrated for Women*, ki je bila leta 2001 preimenovana v *Sports Illustrated Women*, je izhajala od leta 1997, ko sta izšli prvi dve t.i. testni številki, do konca leta 2002 (Wikipedia. *Sports Illustrated for Women*. Dostopno prek: https://en.wikipedia.org/wiki/Sports_Illustrated_for_Women (3. maj 2016)). Kot razlog za prenehanje izhajanja so bili v uradni izjavi družbe Time Inc., ki je revijo izdajala, navedeni razlogi ekonomske narave (TimeWarner 2002).

ohranili nižji status športnic v družbi, opozarja Messner (1992; 2002). Ker športne novice primarno ostajajo novice o športu moških, se zdi, da so »izziv maskulini hegemoniji, ki ga je predstavljal šport deklet in žensk, obvladali športni mediji« (Messner 1992, 165).

5.3 Simbolna anihilacija športnic v športnih uredništvih

ZDA so leta 1999 gostile šele tretje⁵⁴ svetovno prvenstvo v nogometu za ženske, ki je več tednov dobivalo veliko pozornosti ameriških medijev, kakršna v ameriški zgodovini športa žensk še ni bila opažena. Dan po finalni tekmi, na kateri je po streljanju enajstmetrovk svoj drugi naslov svetovnih nogometnih prvakinj osvojila domača reprezentanca, je Messnerja poklical športni novinar. »Ali menite, da bo izjemna pozornost, ki jo te ženske dobivajo, prešla v večjo pozornost medijev za šport žensk na splošno?« ga je vprašal. Messnerjev odgovor je bil kratek: »No, to je odvisno od vas, mar ne?« (Messner 2002, 91). V predhodnih podpoglavjih smo predstavili ugotovitve raziskav, ki kažejo, da je šport žensk v športni vsebini medijev še vedno v manjšini in zapostavljen, v nadaljevanju pa predstavljamo še raziskave, ki so se osredotočale na produkcijske prakse športnega novinarstva znotraj posameznih športnih uredništev in njihov vpliv na simbolno anihilacijo športnic v medijih.

Že Garrison in Sabljak (1993) sta v svojem priročniku o športnem poročanju zapostavljenost športa žensk v medijih izpostavila kot enega od problemov sodobnega športnega novinarstva. Avtorja pišeta, da so zaradi nepravičnosti in nekonsistentnosti poročanja mnoge ženske – športnice, novinarke in bralke – nezadovoljne s poročanjem medijev o športu žensk. Po njunem mnenju je večje zavedanje javnosti o športu žensk sicer že ustvarilo zanimanje, na katero pa se športna uredništva (vsaj v 90. letih) še niso znala vedno odzvati. Garrison in Sabljak ob tem navajata Peggy Gosset, nekdanjo športno novinarko časopisa *Palm Beach Post*, ki meni, da je treba ugotoviti, o čem in v kakšni meri je treba poročati o profesionalnem športu, ob čemer je smiselno upoštevati priljubljenost profesionalnega športa žensk pri občinstvu, hkrati pa je treba tudi ugotoviti, kako šport žensk primerjati s profesionalnim športom moških, ko oba tekmujeta za omejeni prostor v medijih (1993, 324).

⁵⁴ Nogometašice so svoje največje tekmovanje – svetovno prvenstvo – dobile 61 let za nogometaši (Wikipedia. *FIFA Women's World Cup*. Dostopno prek: https://en.wikipedia.org/wiki/FIFA_Women's_World_Cup (29. februar 2016)).

Podoben pogovor, kot ga je po zmagi ženske nogometne reprezentance na domačem svetovnem prvenstvu z novinarjem imel Messner, navaja tudi M. Hardin (2005). Neimenovani športni novinar je na vprašanje športne kritičarke Mariah Burton Nelson, zakaj ne poroča o športu žensk, preprosto odgovoril: »Nihče ne hodi na tekme žensk, zakaj bi potem mi?«, na njen ugovor, da bralci brez njegovega poročanja ne morejo poznati športa žensk in mu slediti, pa je dodal še: »Mi nismo agenti družbenih sprememb. Mi smo tu preprosto zato, da sporočamo novice« (v Hardin 2005, 62). Avtorica ob tem opozarja, da so kritiki že obtožili športno novinarstvo, da krepí kulturno hegemonijo, ki moške utrjuje na vrhu družbenoekonomske hierarhije, ker je šport v medijih še vedno predstavljen kot moška zadeva, športnice pa pušča marginalizirane na obrobju:

Razlog za to je odvisen od tistega, ki govori: kritiki tako pravijo, da novinarji delujejo na podlagi neprave hegemonne ideologije, po kateri so moški v športu (in nadalje) v kulturi več vredni od žensk in morajo taki tudi ostati. Novinarji pravijo, da zgolj odgovarjajo na zahteve bralcev; novičarske vrednote in interesi bralcev pa tako določajo prevlado moških na športnih straneh. (Hardin 2005, 63)

Odgovor na vprašanje, ali športne strani odsevajo androcentrično ideologijo ali interese bralcev, je po prepričanju M. Hardin (2005) precej zapleten zaradi razumevanja vpliva medijev. Raziskave sicer lahko kažejo, da imajo bralci raje poročanje o športnikih, a avtorica ob tem poudarja, da mnenja bralcev ne morejo biti oblikovana na podlagi tega, česar ne vedo oziroma ne poznajo – torej športa žensk, ki v medijih predstavlja približno desetino celotne vsebine. Prepričana je, da je zato – ko želimo ugotoviti, od kod prihajajo novice – bolje kot interes občinstva raziskovati vrednote in prepričanja odbiralcev – športnih urednikov in novinarjev (2005, 63).

S procesom odbiranja pri športnih urednikih se je doslej ukvarjalo le malo (objavljenih) raziskav, piše M. Hardin (2005, 66), vse pa so se osredotočale na posamezna uredništva. N. Theberge in Cronk sta na primer ugotovila, da uredniške odločitve dajejo prednost moškim, pri čemer pa naj to ne bi bil rezultat osebnih predsodkov, ampak posledica ukoreninjenih prepričanj novinarjev o tem, kaj novice so: novinarji namreč »športne novice rutinsko razumejo kot novice o športu moških« (1986, 202). Dva dejavnika, ki rutinizirata novinarsko delo v športnem uredništvu, ki sta ga N. Theberge in Cronk (1986) analizirala, sta omejenost s prostorom, ki je v časopisu namenjen športu in ima bolj kot ne stalno postavitev, ter poenostavitev novinarskega dela z zanašanjem na novinarske materiale drugih organizacij – novinarskih agencij ali služb za odnose z javnostmi, ki pa v večji meri podpirajo šport moških. Kot »še en učinkovit način omejevanja poročanja o športu žensk« avtorja

izpostavljata tudi prakso rednega, t.i. *beat* poročanja,⁵⁵ ki novinarjem z zagotavljanjem rednega in predvidljivega poročanja o posameznem športu ali športni ekipi (načeloma v moški konkurenci) do neke mere pomaga poenostaviti delo (1986, 199). Podobno je tudi Lowes (v Hardin 2005, 66) pokazal, da je prevladujoče poročanje o športu moških posledica osredotočanja na športe, ki ustvarijo največ dobička, in rednega, t.i. *beat* poročanja, ki je ena od rešitev za ekonomsko učinkovito poročanje posamezne medijske organizacije. Takšen sistem športnicam in športu žensk hkrati otežuje »pridobiti na poročanju, saj so medijske organizacije po tradiciji odločene, da je šport žensk področje, kjer so novice najmanj pogoste« (Cramer 1994, 166–167).

Tretja študija, ki jo izpostavlja M. Hardin, pa je raziskava procesa odbiranja, ki sta jo med nizozemskimi novinarji opravili A. Knoppers in A. Elling (2004). Avtorici sta opravili pogovore s 15 izkušenimi novinarji in novinarikami iz športnih uredništev nacionalnih časopisov ter komercialne in javne televizije. Predhodna analiza vsebine v teh medijih je pokazala, da je športu žensk v časopisih namenjenih šest odstotkov vsega prostora, na televiziji pa štiri odstotke časa. Intervjuvanci so svoje odbirateljske izbire in posledično izključevanje športa žensk iz njihovega poročanja legitimirali s sklicevanjem na objektivnost, interes občinstva in tradicijo/konservativnost, kar je po mnenju avtoric »odličen primer Gramscijeve hegemonije«:

... zdi se samoumevno, da je treba o športu moških, ker je tako priljubljen, največ poročati. /.../ Enotnost perspektive kaže, da svoj diskurz vidijo kot artikulacijo zdravega razuma. Njihove občasne čustvene reakcije na naša vprašanja kažejo, da so naturalizirali pomanjkanje poročanja o športu žensk in dominantne načine reprezentiranja moških in žensk v športnem poročanju. Ta diskurzivna strategija novinarjem omogoča, da se predstavljajo na pozitiven način in da sebe (belopolte moške) konstruirajo kot strokovnjake za šport in spol. (Knoppers in Elling 2004, 69)

Nizozemski športni novinarji, s katerimi sta se pogovarjali A. Knoppers in A. Elling (2004), so se namreč pokazali izrazito pristranski pri apliciranju že omenjenih kriterijev pri odbiranju novic za objavo, pri čemer so favorizirali šport moških. Prva dejavnika – objektivnost, ki jo intervjuvani novinarji in novinarke razumejo kot poročanje o vrhunskem športu (o največjih športnih dogodkih in nastopih, kot so tekmovanja na mednarodnem nivoju in nastopi najboljših domačih športnikov), ter interes občinstva – sta se pokazala kot relativno nepristranska glede na spol akterjev, kar kažeta izjavi dveh novinarjev: »Izključno gledamo na dosežek/najboljšo predstavo ... ne glede na to, kdo nastopa.« in »Količina poročanja je vedno povezana z nastopom ... Če Nizozemke igrajo bolje kot Nizozemci, potem bodo ženske

⁵⁵ Steen poročevalski *beat* opredeljuje kot »poročevalčevo geografsko ali strokovno področje« (2008, xiv).

avtomatično dobile več pozornosti kot moški.« (v Knoppers in Elling 2004, 61). Če gre torej za športni dogodek na najvišjem nivoju in če je ta dogodek hkrati tudi zanimiv, bodo (nizozemski) novinarji o njem tudi poročali, ne glede na spol akterjev v teh dogodkih – a avtorici ob tem opozarjata, da se zdi, da določeni športi v moški konkurenci (kot primer izpostavljata nogomet) avtomatično izpolnjujejo oba kriterija (2004, 62).

Bolj očitne razlike so se pokazale pri tretjem dejavniku – tradiciji oziroma konservativnosti. Novinarke so kot dejavnik pri odbiranju najbolj pogosto navajale tradicijo: šport moških dobi več pozornosti medijev zaradi daljše tradicije, medtem ko so novinarji zanikali, da bi tradicija imela vlogo pri izključevanju športa žensk, so se pa sklicevali na konservativnost (Knoppers in Elling 2004, 62–63). Kot primer avtorici znova izpostavita nogomet, s katerim novinarji (tradicionalno) povezujejo samo moške, o odsotnosti poročanja o nogometu žensk pa pravijo: *»Najbolj pomemben razlog, da [ženskemu nogometu] namenimo malo časa, je, da ne gre za vrhunski šport. Na žalost je tako, ampak tako je.*« in še *»Nikoli ne poročamo o nogometu žensk! Nikoli! Te ženske ne igrajo dobro in zato se nikoli ne bodo pojavile v časopisu!«* (v Knoppers in Elling 2004, 61). O nogometu v ženski konkurenci se torej ne poroča, ker nogometašice ne igrajo dovolj dobro oziroma ker novinarji njihovih največjih tekmovanj, kakršno je na primer svetovno prvenstvo, ne razumejo kot vrhunskih športnih dogodkov. Nasprotno slaba igra nogometašev v najvišji nizozemski ligi ni ovira, da se o njih ne bi poročalo: *»Slaba igra ni kriterij, da se mu [nogometu] ne bi dalo pozornosti. /.../ Slabi tekmi v prvi diviziji [moškega nogometa] ne namenimo pozornosti ali ne poročamo o njej, ampak to počnemo v najvišji diviziji, ker najvišji nivo privablja tako veliko ljudi ... In če je igra slaba, potem to napišemo in analiziramo, kaj je narobe ... To je odgovornost nas kot novinarjev*« (v Knoppers in Elling 2004, 62).

M. Hardin (2005) je, da bi spoznala dejavnike, ki vplivajo na uredniško odločanje v procesu odbiranja informacij za objavo – stališča, vrednote in prakse – anketirala športne urednike dnevnih časopisov, ki izhajajo v jugozahodnem delu ZDA. Med drugim je urednike vprašala, ali se čutijo dolžne zaposlovati športne novinarke (ženske) in poročati o športu žensk. S trditvijo, da je poročanje o športu žensk njihova dolžnost, se je »strinjalo« ali »zelo strinjalo« 84 odstotkov anketiranih urednikov, precej manj – 59 odstotkov – pa jih je menilo, da bi morali zaposlovati tudi ženske. Ob tem se je pokazalo, da so uredniki, ki zagovarjajo zaposlovanje športnih novinark, tudi bolj pogosto prepričani, da bi morali poročati o športu žensk (2005, 70–71). M. Hardin (2005, 64) ob tem navaja, da bi na bolj enakopravno obravnavo spolov na športnih straneh medijev lahko vplivalo tudi (večje) število zaposlenih

novinark v športnih redakcijah, v katerih so ženske redkost. Skoraj polovica športnih novinark, s katerimi se je v svoji študiji pogovarjala J. Cramer (1994, 175), sicer meni, da bi imelo večje število novinark v športnih uredništvih le malo, če sploh kakšen vpliv na količino poročanja o športnicah in športu žensk.

Športni novinarji svojo vlogo dojemajo kot služenje interesu bralcev, pri čemer pa se pri odbiranju vsebine za svoje športne strani bolj kot po dejanskem interesu občinstva odločajo po lastnem občutku o interesu svojih bralcev, ki vsaj delno temelji na njihovih osebnih prepričanjih in hegemoni ideologiji o športu žensk, trdi M. Hardin (2005). Večina od 285 anketiranih športnih urednikov v njeni raziskavi – med njimi so bile tudi štiri urednice – je bila prepričana (60 %) ali zelo prepričana (29 %), da vsebina njihovih strani izpolnjuje zanimanja bralcev (2005, 69). Kljub visokemu deležu o zadovoljevanju interesov občinstva prepričanih urednikov jih le dobra polovica (55 %) s formalnimi metodami ugotavlja demografsko strukturo občinstva, še manj (42 %) pa jih na tak način preverja zanimanje občinstva. Velika večina urednikov (86 %) sicer ne sledi sistematično svoji vsebini (prav tam).

M. Hardin (2005, 70) je urednike prosila tudi za oceno zanimanja njihovega povprečnega bralca za šport žensk: 44 odstotkov anketiranih urednikov je menilo, da povprečnega bralca njihovega časopisa šport žensk »malo zanima« ali »sploh ne zanima«, 47 odstotkov urednikov je menilo, da šport žensk povprečnega bralca »zanima«, preostalih devet odstotkov urednikov pa, da šport žensk »zelo zanima« povprečnega bralca njihovega časopisa. Da šport žensk njihove bralce zanima, je bilo prepričanih več urednikov časopisov z manjšo naklado, prav tako so bile v to bolj prepričane tudi urednice (2005, 70).

K podpredstavljenosti športnic v medijskem poročanju o športu naj bi prispevala tudi organizacijska struktura športnih uredništev, v katerih so ženske manj prisotne (Theberge in Cronk 1986; Kinkema in Harris 1998). Boyle in Haynes sicer pišeta, da se spremembe dogajajo tudi v novinarskem prostoru, kjer je zdaj vedno več žensk,⁵⁶ a po njenem mnenju novinarke še niso dosegle prave enakopravnosti z moškimi kolegi: »Dovoljeno jim je na primer manj napak in dokler one ne bodo enakopravne, bodo to težko dosegle tudi športnice,« sta prepričana Boyle in Haynes (2000, 133–134). Avtorja še pišeta, da se ženske, ki želijo

⁵⁶ To se je pokazalo tudi z obema raziskavama ISPS. Medtem ko so bile leta 2005 novinarke podpisane pod petimi odstotki analiziranih novinarskih prispevkov, so bile novinarke v kasnejši, razširjeni raziskavi leta 2011 podpisane pod osmimi odstotki prispevkov, ki so se osredotočali na poročanje o posameznih športnikih oziroma športnicah (Horky in Nieland 2013a, 32).

imeti kariero v športu, srečajo z več ovirami kot moški, zato ideja o aktivnem sodelovanju žensk v športni industriji, kjer dominirajo moški, očitno še vedno ni sprejemljiva (2000, 129).

Tako kot Messner (1992) pravi, da šport ostaja moški svet, J. Cramer ugotavlja, da športno novinarstvo ostaja moška domena: »Z nekaj izjemami ženske manjkajo na straneh zgodovine športnega novinarstva« (1994, 159). Avtorica se je v pogovorih z 20 znanimi in izkušenimi ameriškimi športnimi novinarkami⁵⁷ osredotočala na njihove percepcije novinarskega dela (na primer, o dolžnostih, ki jih kot športne novinarki imajo, o omejitvah, s katerimi se soočajo pri opravljanju svojega dela, in o podpori nadrejenih) ter na poročanje o športu moških in športu žensk, pri čemer sta jo zanimala hierarhija poročanja o športu in vpliv športnih novinark na poročanje (1994, 160).

Najbolj znana težava ameriških športnih novinark je bil dostop do (moških) garderob – te so namreč prostor, v katerem športniki po tekmah dajejo izjave, prepoved vstopa žensk v garderobo pa pomeni, da novinarki niso mogle v celoti opraviti svojega dela.⁵⁸ Skoraj vse novinarki, s katerimi se je pogovarjala J. Cramer (1994), so že imele težave. Medtem ko so športni novinarji deležni kvečjemu verbalnega nadlegovanja, pa težave novinark zajemajo vse od norčevanja in zavračanja pogovorov z njimi do spolnega nadlegovanja, zaradi česar k svojemu delu pristopajo drugače kot moški kolegi (1994, 164). Nasprotno so le redke intervjuvane novinarki imele takšne težave pri poročanju o športnicah, saj so ženske garderobe tradicionalno zaprte za medije, športnice pa so na voljo za izjave v posebnih prostorih. Melanie Hauser, ena od intervjuvanih novinark, ki za časopis *Houston Post* poroča o ženskem golfu, je prepričana, da so prav zaradi nedostopnosti ženskih garderob mnogi – tako novinarji kot splošna javnost – bolj domači s športniki (v Cramer 1994, 165). Sicer pa je večina novinark zatrdila, da jih nadrejeni (uredniki, športni direktorji ali producenti), ki so večinoma moški, podpirajo, kadar naletijo na težave pri opravljanju svojega dela – kot pravi Christine Brennan, novinarka *Washington Posta*: »Nekje za vsako dobro športno novinarko je korajžen moški« (v Cramer 1994, 166).

Novinarki, s katerimi se je pogovarjala J. Cramer (1994), so v pogovorih izpostavile tudi nižji status poročanja o športu žensk, ker ta velja za novičarsko ne preveč vrednega. Kot

⁵⁷ Intervjuvane novinarki – ena od njih je želela ostati anonimna, ostale pa so v raziskavi poimensko predstavljene – so imele v času raziskave v povprečju 11 let izkušenj z delom v novinarstvu (v razponu od enega do 17 let), delale pa so za različne medije. Enajst novinark je delalo za časopis, pet za televizijo, po dve pa za radio oziroma za športno revijo. Vse so imele končano najmanj prvo stopnjo univerzitetne izobrazbe, polovica jih je zaključila študij novinarstva. Vse razen treh so se aktivno ukvarjale s športom na rekreativnem, šolskem ali profesionalnem nivoju (Cramer 1994, 160).

⁵⁸ Pri nas, pa tudi na večini velikih tekmovanj, je uveljavljena drugačna praksa, saj športniki in športnice dajejo izjave neposredno na športnem prizorišču ali na posebej pripravljenu prostoru za pogovore z novinarji.

najbolj prestižno je tako razumljeno poročanje o športih, ki dobijo največ pozornosti medijev (v ameriškem medijskem prostoru so to na primer ameriški nogomet, bejzbol in košarka), medtem ko poročanje o športu žensk »nima skoraj nobene teže pri poklicnem napredovanju« (1994, 169). Novinarke si zato pogosto sploh ne želijo poročati o športu žensk. »Če želiš uspeti v športnem novinarstvu, potem si ne želiš pokrivati športa žensk. Novinarke se označi kot zadolžene za šport žensk in ko se to zgodi, tvoja kariera zastane,« pravi Annette John-Hall, z njo pa se strinja tudi Leslie Visser: »Ženske v športnem novinarstvu ne želijo pokrivati športa žensk. Pokrivati želijo športe, ki vodijo k uspehu« (v Cramer 1994, 169). Neenak status poročanja o športu žensk in poročanja o športu moških omenja tudi M. Kaufman (2003). O športu žensk tako pogosto poročajo manj izkušeni ali nezadovoljni novinarji. M. Kaufman ob tem navaja primer golfistke Meg Mallon, ki se ji je nekoč novinar potožil, da mora poročati o ženskem golfu, ker je tako pač rekel urednik, medtem ko košarkarica Cynthia Cooper meni, da takšno poročanje nezainteresiranih novinarjev o športu žensk tudi gledalcem in bralcem sporoča, da šport žensk ni zanimiv (2003, 240–241).

Predpostavko, da »šport je in mora biti svet moških« (Messner 1992, 4), ženske izzivajo z vedno večjim sodelovanjem v športu in s hitrim zmanjševanjem razkoraka v mišicah in predstavah v primerjavi z moškimi. Ta dva dejavnika sta po Messnerjevem prepričanju »vse preveč dramatična, da bi bila povsem ignorirana s strani množičnih medijev« (1992, 93). Pri vsaki analizi širšega družbenega pomena športa je tako treba »upoštevati dejstvo, da za milijone ljudi njihova dominantna izkušnja športa ni v vlogi športnikov, ampak v vlogi gledalcev medijsko posredovanega športa. Ključno pri tem, ali bo povečano ukvarjanje žensk s športom predstavljalo pravi izziv vlogi športa v sistemu maskuline dominacije, je zato, ali in kako mediji poročajo o športu žensk« (Messner 1992, 164). Temu vprašanju – ali in kako o športu žensk poročata *Delo* in *Slovenske novice*, najbolj brana dnevnika v Sloveniji – se bomo posvetili v nadaljevanju.

6 RAZISKOVALNI VPRAŠANJI

V predhodnih poglavjih smo predstavili teoretske temelje za raziskovanje simbolne anihilacije športnic in športa žensk v diskurzu slovenskega športnega novinarstva. Dosedanje raziskave so torej pokazale, da novičarski mediji različno predstavljajo športne dogodke glede na spol akterjev v teh dogodkih. O športnicah poročajo manj ter tehnično in vsebinsko preprosteje (Duncan in drugi 1991; Duncan in Messner 1998; Koivula 1999; Boyle in Haynes 2000; Gordy 2003; Knoppers in Elling 2004; Schultz-Jørgensen 2005; Rowe 2007; Horky in Nieland 2013a).

Podobno so pokazale tudi, sicer manj številne raziskave poročanja o športu v slovenskem medijskem prostoru. Ličen (2013) je v sklopu raziskave ISPS 2011 analiziral novinarske prispevke o športu, objavljene v *Delu*, *Slovenskih novicah* in *Primorskih novicah* – o športu žensk je poročalo 14 odstotkov vseh analiziranih prispevkov (N=502). Njegova študija komentatorskega diskurza športnega poročevalstva na *TV Slovenija* je pokazala, da je bilo v prenosih izbranih olimpijskih tekmovanj iz Pekinga leta 2008 športnicam namenjenih manj komentarjev kot športnikom (Ličen 2011). M. Bon in M. Doupona Topič (2004) sta v analizi prenosov rokometnih tekem na *TV Slovenija* ugotovili, da so bili prenosi tekem moških zaradi pogostejše rabe počasnih posnetkov in posnetkov iz različnih kotov za gledalce bolj zanimivi kot prenosi tekem žensk. Podobno je tudi analiza poročanja dnevnika *Večer* o udeležbi ženske in moške lokalne košarkarske ekipe v primerljivih mednarodnih tekmovanjih pokazala, da se je o tekmah košarkarjev poročalo bolj poglobljeno kot o tekmah košarkaric (Doupona Topič in Erčulj 2008).

Časovni okvir Ličnove (2011) študije športa v treh tiskanih dnevnikih je bil zaradi organizacijskih omejitev raziskave ISPS omejen na 14 dni med aprilom in julijem 2011.⁵⁹ Nasprotno je M. Doupona Topič v omenjenih raziskavah v časovni okvir sicer zajela daljša časovna obdobja, a je ostala omejena na poročanje enega medija (dnevnega časopisa) o enem športu. Obstoječo raziskovalno vrzel bomo zapolnili z razširitvijo časovnega okvira raziskovanja in z osredotočenostjo na razlike v poročanju o športnicah in športnikih na splošno; prvo raziskovalno vprašanje, ki ga postavljamo, je tako:

⁵⁹ Horky in Nieland (2013a, 17) se zavedata problematičnosti časovnega okvira obeh raziskav ISPS – to je 14 naključno izbranih dni od aprila do julija 2005 oziroma 2011 (v sklopu slednje je bila narejena tudi Ličnova študija (2013) – ki bi lahko vplival na rezultate, saj se v tem času na primer ne poroča o t.i. zimskih športih (na primer alpsko in nordijsko smučanje), ki so v nekaterih državah, tudi v Sloveniji, v medijih zelo prisotni, a ga zaradi organizacijskih razlogov nista spremenila.

RV1: *Kakšna je bila reprezentacija športnic in športnikov v slovenskih časopisih v letu 2015?*

Ker je šport v medijih še vedno predstavljen kot svet moških, v katerem so ženske in njihovi dosežki (načrtno ali nenačrtno) ignorirani, marginalizirani in trivializirani, je bilo športno novinarstvo že deležno kritik, da krepi kulturno hegemonijo, ki moške utrjuje na vrhu družbenoekonomske hierarhije (Creedon in drugi 1994; Hardin 2005). Novinarji in uredniki se v obrambi svoje odbiraljske izbire in posledične reprezentacije športa žensk pogosto sklicujejo na interese občinstva svojega medija, vendar pa se pri tem običajno opirajo le na osebne percepcije o željah občinstva, ne pa na konkretne raziskave (Cramer 1994; Hardin 2005; Ličen 2011).

Po mnenju nekaterih bi se o športu žensk poročalo več, če bi bilo več športnih novinark, vendar dosedanje raziskave tega ne potrjujejo (Theberge in Cronk 1986; Knoppers in Elling 2004; Hardin 2005; Schultz-Jørgensen 2005). Športne novinarke so namreč priznale, da ima poročanje o športu žensk znotraj športnih uredništev nižji profesionalni status, zato se mu izogibajo: »/č/e želiš uspeti v športnem novinarstvu, potem si ne želiš pokrivati športa žensk« (Anette John-Hall v Cramer 1994, 169).

V nasprotju s tujimi študijami, ki se ob analizi vsebine diskurza športnega novinarstva večkrat sprašujejo, zakaj takšna vsebina, in jo zato pogosteje združujejo z diskurzivno analizo njegove produkcije, je doslej pri nas takšen pristop uporabil le Ličen (2011) v študiji komentarjev športnih poročevalcev v televizijskih prenosih izbranih športnih dogodkov. Da bi zapolnili to raziskovalno vrzel, smo si zastavili drugo raziskovalno vprašanje:

RV2: *Kateri so razlogi za obstoječo medijsko reprezentacijo športnic in športnikov v slovenskih časopisih?*

Z odgovarjanjem na predstavljeni raziskovalni vprašanji in z analizo poročanja o športu v dnevnih časopisih želimo dopolniti obstoječe znanje o vsebini diskurza športnega novinarstva znotraj počasi razvijajočih se slovenskih študij športa. Po zgledu raziskave ISPS 2011 v analizo poročanja vključujemo dva najbolj brana časopisa v Sloveniji: *Delo* in *Slovenske novice*, ki se med seboj bistveno razlikujeta v svoji naravi (prvi je predstavnik t.i. kakovostnega tiska, drugi pa tabloidnega), prav tako pa tudi v demografski strukturi bralcev.

Izhajajoč iz predpostavke feminističnih športnih študij o diskriminaciji žensk v športu se pri tem osredotočamo na podobo športnic in športa žensk, pri čemer nas zanimajo tako

kvantitativni kot kvalitativni vidiki teh reprezentacij. Tako nas torej ne zanima le, kako izbrana časopisa poročata o športnicah in športu žensk, ampak tudi kakšen pomen pripisujeta športnicam in športu žensk. Predhodne raziskave vsebine in diskurza športnega novinarstva dopolnjujemo predvsem z razširjenim časovnim okvirom raziskovanja, s čemer hkrati odpravljamo tudi glavno omejitev raziskave ISPS 2011 (Ličen 2013; Horkey in Nieland 2013a; 2013b), ki je analizirala poročanje znotraj štirimesečnega okvira spomladi in poleti leta 2011.

Odgovore na raziskovalni vprašanji iščemo s kombiniranjem različnih metodoloških pristopov: to so kvantitativna analiza besedil, kvalitativna kritična diskurzivna analiza in etnografska metoda pol-strukturiranih intervjujev. S temi metodami skušamo v nadaljevanju predstaviti čim bolj celovito sliko poročanja *Dela* in *Slovenskih novic* o športnicah in športu žensk, hkrati pa postaviti tudi primerna izhodišča za nadaljnje raziskovanje diskurza športnega novinarstva.

7 METODE RAZISKOVANJA

Analiza diskurza športnega novinarstva je bila izvedena na vzorcu izbranih novinarskih prispevkov, ki so bili v letu 2015 objavljeni v dveh najbolj branih slovenskih dnevnikih: v splošnem, t.i. resnem *Delu* in tabloidnih *Slovenskih novicah*. S takšnim izborom smo delno sledili tudi kriteriju raziskav ISPS 2005 in 2011 (Schultz-Jørgensen 2005; Horky in Nieland 2013b; Ličen 2013), v katerih je bilo v analizo vključenih od tri do pet večjih dnevnikih časopisov iz posamezne države, in sicer vsaj po en resni, en tabloidni in en lokalni časopis. Čeprav je Ličen (2013) ugotovil, da je bilo poročanje o športu tematsko najbolj raznoliko prav v lokalnem dnevniku (v sklopu raziskave ISPS 2011 je analiziral poročanje o športu v lokalnih *Primorskih novicah*), med analizirane časopise v raziskavi nismo vključili katerega od slovenskih lokalnih dnevnikov. Razlog je razširitev časovnega okvira raziskave na celo koledarsko leto, s katerim smo zagotovili manj popačeno podobo v medijih predstavljenega športa zaradi sezonskih omejitev nekaterih športnih panog – pozno spomladi in v začetku poletja se o alpskem smučanju (sezona v tej panogi traja od konca oktobra do sredine marca) pač ne poroča pogosto.

Za potrebe raziskave je bila 14. decembra 2015 v Dokumentaciji Dela zbrana večina izvodov obeh časopisov v fizični obliki. Manjkajoči izvod *Dela*, ki je izšel 30. marca (oziroma športu namenjene strani iz te številke časopisa), je bil pridobljen v digitalni obliki in naknadno natisnjen v formatu A2, ki je po višini povsem enak formatu časopisa. Decembrski izvodi obeh časopisov so bili kupljeni v prosti prodaji. Iz obeh časopisov smo izrezali vse športu namenjene strani, v primerih, ko je bil novinarski prispevek o športu objavljen na naslovnici časopisa, pa tudi naslovnico – v raziskavo tako niso bili vključeni novinarski prispevki o športnih temah, ki so bili objavljeni na drugih straneh v analiziranih časopisih. Če je bila na naslovnici samo napoved športne vsebine (kar je značilnost *Slovenskih novic*, ki na naslovnici zgolj z naslovi napovedujejo vsebino), je bila naslovnica fotografirana.

7.1 Predstavitev analiziranih časopisov

Oba izbrana časopisa, *Delo* in *Slovenske novice*, izdaja medijska družba *Delo Časopisno založniško podjetje d.o.o.*, katere 100-odstotna lastnica je leta 2015 postala družba FMR (*Delo* 2016).

Časnik *Delo* izhaja od leta 1959, nastal pa je z združitvijo *Slovenskega poročevalca* in *Ljudske pravice*. Je edini časopis v Sloveniji, ki izhaja v večjem, t.i. *broadsheet* formatu (format A2), ki pa je od januarja 2008 ožji za en stolpec oziroma za štiri centimetre. Športna vsebina je v *Delu* objavljena pod paginalnim naslovom *Šport*, v primeru izrednih športnih dogodkov pa lahko tudi pod prilagojenim paginalnim naslovom, kakršen je na primer naslov *SP v rokometu*, pod katerim so bili v času svetovnega prvenstva v rokometu zbrani novinarski prispevki, ki so poročali izključno o dogajanju na prvenstvu. Športne strani so v *Delu* objavljene v zadnjem snopiču, skupaj z *Oglasi*, *Osmrtnicami* in *Zadnjo stranjo*.

Slovenske novice izhajajo od leta 1991 in so prvi tabloidni časopis v Sloveniji. Športna vsebina je v *Slovenskih novicah* običajno objavljena na začetku druge polovice časopisa pod paginalnim naslovom *Šport*, izjema je le ponedeljkova razširjena športna priloga *Finale*, ki je tako kot druge posebne tematske priloge objavljena na sredini časopisa in je lahko tudi samostojni snopič.

Oba izbrana časopisa, *Delo* in *Slovenske novice*, sta tudi po najnovejših podatkih Nacionalne raziskave branosti o bralnih navadah v Sloveniji, ki jo pod okriljem Slovenske oglaševalske zbornice izvaja agencija Ipsos, najbolj brana dnevnik. Povprečna prodana naklada *Dela* v letu 2015 je bila 31.817 izvodov, posamezni izvod časopisa pa je v povprečju dosegel 141.000 ljudi (Delo.si 2016). Povprečna prodana naklada *Slovenskih novic* v letu 2015 je bila 62.168 izvodov, posamezna izdaja časopisa pa je v povprečju dosegla 314.000 ljudi (Delo.si 2016).⁶⁰ Časopis *Delo* bere 26 odstotkov prebivalcev Slovenije z višjo ali visoko izobrazbo, 23 odstotkov prebivalcev Slovenije, ki imajo na delovnem mestu vodilni položaj, in 37 odstotkov prebivalcev Slovenije z mesečnim dohodkom več kot 1460 evrov (Delo 2015, 7). *Slovenske novice* bere 19 odstotkov prebivalcev Slovenije, starih od 10 do 49 let, 11 odstotkov (oziroma 36.000) osnovnošolcev, srednješolcev in študentov, kot prednost pa je v ceniku oglaševanja družbe *Delo* za leto 2015 omenjeno še, da imajo *Slovenske novice* velik doseg med moškimi, starimi od 36 do 49 let (47.000 bralcev), kar je predstavljeno kot njihova največja prednost pred drugimi dnevnimi časopisi (Delo 2015, 29).

⁶⁰ Iz preglednice revidiranih prodanih naklad je razvidno, da je bila povprečna tiskana naklada *Dela* v letu 2015 38.364 izvodov, povprečna prodana naklada pa 31.584; povprečna tiskana naklada *Slovenskih novic* v letu 2015 je bila 72.702 izvodov, povprečna prodana naklada pa 61.646 (Slovenska oglaševalska zbornica 2015b). Tiskana naklada je pri tem opredeljena kot »povprečno število uporabnih izvodov, ki so bili prevzeti v tiskarni (po dobavnici) ali kot izhaja iz računa, ki ga je tiskar izstavil izdajatelju«, prodana naklada pa kot »naročniška + kolportажna prodaja po Sloveniji in v tujini, kolikor prodaja v tujini ustreza splošnim kriterijem o kolportажni ali o naročniški prodaji iz tega Pravilnika. V to kategorijo sodi tudi paketna prodaja« (Slovenska oglaševalska zbornica 2015a).

7.2 Športni dogodki v letu 2015

V letu 2015, ki je bilo izbrano za analizo, ni bilo nobenega od treh velikih športnih tekmovanj, ki v Sloveniji pritegnejo največ medijske pozornosti – to so olimpijske igre ter evropsko in svetovno prvenstvo v nogometu za moške. Ob vseh rednih športnih tekmovanjih na državnem in mednarodnem nivoju, ki jih na tem mestu ne bi izpostavljali, so v tem letu potekala številna evropska in svetovna prvenstva v drugih športih in panogah, ki so v nekaterih primerih štela tudi kot kvalifikacije za nastop na olimpijskih igrah v Riu 2016 in na katerih so bolj in manj uspešno nastopali tudi slovenski športniki in športnice. Kar nekaj vrhunskih športnikov, med njimi tudi nosilci medalj z največjih tekmovanj atlet Primož Kozmus, veslač Luka Špik, judoistka Urška Žolnir, telovadec Mitja Petkovšek in paraolimpijka Mateja Pintar, pa je v letu 2015 zaključilo aktivne športne kariere

Slovenija je leta 2015 gostila tekme svetovnega pokala v alpskem smučanju za moške (Kranjska Gora) in ženske (Maribor), smučarskih skokih za moške (Planica) in ženske (Ljubno), deskanju na snegu (Rogla) in biatlonu (Pokljuka) ter tekme svetovnega pokala v gimnastiki (Ljubljana), veslanju (Bled) in športnem plezanju (Kranj). V nadaljevanju – opirajoč se tudi na napoved večjih športnih dogodkov v letu 2015, ki je bila 2. januarja 2015 objavljena v *Delu* – v kronološkem vrstnem redu predstavljamo pregled večjih mednarodnih športnih dogodkov in odmevnejše rezultate slovenskih športnikov in športnic na teh dogodkih.

Prvi veliki tekmovanji v letu 2015 sta bili na sporedu že januarja. Na svetovnem prvenstvu v rokometu za moške v Katarju je slovenska reprezentanca osvojila 8. mesto, na svetovnem prvenstvu v smučanju prostega sloga in deskanju na snegu v Avstriji pa so slovenski tekmovalci osvojili štiri medalje. Filip Flisar je postal svetovni prvak v smučarskem krosu, deskar Žan Košir je v paralelnem veleslalomu osvojil srebrno medaljo, bronasti medalji pa sta osvojila še deskarja Rok Marguč v paralelnem slalomu in Tim Kevin Ravnjak v snežnem žlebu. Košir je sicer v sezoni 2014/2015 zmagal tudi v skupnem seštevku svetovnega pokala v deskanju na snegu ter v skupnem seštevku paralelnega slaloma in veleslaloma.

Februarja je Tina Maze na svetovnem prvenstvu v alpskem smučanju v Beaver Creeku in Vailu (ZDA) osvojila zlati medalji v smuku in kombinaciji ter srebrno medaljo v superveleslalomu. Sezono svetovnega pokala 2014/2015 je končala na drugem mestu skupnega seštevka svetovnega pokala, kasneje pa napovedala enoletni tekmovalni premor. Na svetovnem prvenstvu v nordijskem smučanju v Falunu na Švedskem Slovenci medalj niso osvojili, so pa bili uspešnejši v svetovnem pokalu. V skupnem seštevku sezone 2014/2015 v

smučarskih skokih je v moški konkurenci Peter Prevc osvojil 2. mesto, v ženski konkurenci pa sta bili Špela Rogelj 4. in Maja Vtič 6. Skakalci in skakalke so uspešno začeli tudi sezono 2015/2016.

Marca je sledilo še svetovno prvenstvo v biatlonu v Kontiolahtiju na Finskem, kjer je Jakov Fak osvojil zlato medaljo na tekmi na 15 kilometrov s skupinskim štartom, sezono svetovnega pokala 2014/2015 pa je končal z zmago na zadnji tekmi in 3. mestom v skupnem seštevku. Prav tako marca je bilo na sporedu evropsko dvoransko prvenstvo v atletiki v Pragi, na katerem je tekmovalo 12 slovenskih atletov in atletinj, ki sicer niso osvojili kolajn, so pa izboljšali nekaj osebnih rekordov.

Aprila sta sledila evropsko prvenstvo v gimnastiki, kjer je bila telovadka Teja Belak edina slovenska finalistka, in svetovno prvenstvo v namiznem tenisu na Kitajskem s petimi predstavniki Slovenije, ki so nastope končali v 1. oziroma 2. krogu glavnega turnirja.

V začetku maja je v Pragi sledilo drugo veliko tekmovanje v ekipnih športih: svetovno prvenstvo elitne skupine v hokeju na ledu za moške, na katerem je igrala tudi slovenska reprezentanca, ki pa je znova izpadla v nižji rang tekmovanja. Konec meseca sta bila na sporedu še evropsko prvenstvo v slalomu na divjih vodah v nemškem Markkleebergu, kjer je kanuist Benjamin Savšek osvojil naslov evropskega prvaka, Luka Božič pa je bil v isti disciplini četrti, in evropsko prvenstvo v veslanju v poljskem Poznanju, kjer je Rajko Hrvat osvojil bronasto medaljo med lahkimi skifisti.

Junija so bile organizirane 1. evropske igre, na katerih je tekmovalo 81 slovenskih športnikov in športnic, ki so osvojili pet kolajn. Zlato medaljo je osvojil telovadec Sašo Bertoncelj na konju z ročaji, srebrno medaljo je osvojila judoistka Tina Trstenjak, bronasti pa judoist Rok Dragšič in ženska judoistična ekipa – turnir v judu je štel tudi za evropsko prvenstvo. Ženska in moška ekipa v košarki (3x3) sta turnir končali na 4. mestu. Junija je v Kanadi potekalo še (v primerjavi s tekmovanji v moški konkurenci) v Sloveniji medijsko precej manj odmevnejše svetovno prvenstvo v nogometu za ženske; slovenska reprezentanca na njem ni nastopala.⁶¹

⁶¹ Finalna tekma svetovnega prvenstva v nogometu za ženske, v katerem je reprezentanca ZDA s 5:2 premagala reprezentanco Japonske, je bila v ZDA najbolj gledana tekma (ženska ali moška) na angleško govoreči televizijski postaji. V neposrednem televizijskem prenosu na ameriški televizijski postaji Fox si jo je namreč ogledalo rekordnih 25,4 milijona gledalcev oziroma dva milijona manj, kot si jih je leta 2014 ogledalo odločilno sedmo tekmo finala severnoameriške lige v bejzbolu (*Major League Baseball*) med ekipama Kansas City Royals in San Francisco Giants ali leta 2015 šesto tekmo finala severnoameriške košarkarske lige (*NBA*), na kateri je ekipa Golden State z zmago proti Clevelandu osvojila naslov prvakov. Ob tem je zanimivo še, da je število gledalcev kljub visokemu vodstvu Američank s 4:1 ob polčasu, kar je pomenilo, da je tekma skorajda že odločena, do konca tekme še naraslo na 30,9 milijona (Sandomir 2015).

Julija je Pragersko gostilo evropsko prvenstvo v streljanju z malokalibrskim orožjem, kjer je Boštjan Maček osvojil bronasto medaljo v trapu in si tudi zagotovil nastop na olimpijskih igrah v Riu. V italijanskem Chies d'Alpago je potekalo evropsko prvenstvo gorskih kolesarjev, kjer je Blaža Klemenčič osvojila bronasto medaljo v krosu, branilka naslova Tanja Žakelj je bila četrta. V danskem Aarhusu sta Tina Mrak in Veronika Macarol postali evropski prvakinja v jadranju v razredu 470. Julija je v francoskem Chamonixu potekalo še evropsko prvenstvo v težavnostnem plezanju, kjer je Mina Markovič osvojila naslov evropske prvakinja, tekmovalno sezono pa je novembra sklenila s četrto zaporedno zmago na tekmi svetovnega pokala v športnem plezanju v Kranju, s katero je osvojila tudi prvo mesto v skupnem seštevku težavnostnega plezanja.

Avgusta so sledili še svetovno prvenstvo v plavanju in vodnih športih v ruskem Kazanu, kjer slovenski plavalci in plavalke sicer niso bili med najboljšimi, so pa nekateri dosegli norme za nastop na olimpijskih igrah, svetovno prvenstvo v atletiki v Pekingu na Kitajskem, kjer so slovenski atleti in atletinje predvsem lovili olimpijske norme, svetovno prvenstvo v judu v kazahstanski Astani, kjer je Tina Trstenjak postala svetovna prvakinja v kategoriji do 63 kilogramov, Ana Velenšek pa je v kategoriji do 78 kilogramov osvojila srebrno medaljo, in svetovno prvenstvo v veslanju v Franciji, kjer je Rajko Hrvat osvojil srebrno medaljo v lahkem skifu. Konec avgusta in v začetku septembra je potekalo še svetovno prvenstvo v gorskem kolesarstvu v Andori, kjer sta Blaža Klemenčič in Tanja Žakelj osvojili 15. oziroma 18. mesto. Kmalu po prvenstvu je bila Blaža Klemenčič suspendirana zaradi suma jemanja prepovedanega eritropoetina (šlo je za preverjanje vzorca iz leta 2012), s tem pa je ogrozila tudi nastop Tanje Žakelj na olimpijskih igrah v Riu leta 2016.

Moška košarkarska reprezentanca je na evropskem prvenstvu, ki so ga septembra gostile štiri države (Hrvaška, Latvija, Nemčija in Francija), osvojila končno 12. mesto. Ženska odbojgarska reprezentanca je nastopila na evropskem prvenstvu v soorganizaciji Belgije in Nizozemske ter osvojila 16. mesto. Na svetovnem prvenstvu v slalomu na divjih vodah v Londonu je kanuist Benjamin Savšek osvojil srebrno medaljo, na ekipni tekmi pa z Luko Božičem in Juretom Lenarčičem še bronasto medaljo, medtem ko je bil kajakaš Peter Kauzer četrti. Na svetovnem prvenstvu v kolesarstvu v ameriškem Richmondu šesterica slovenskih kolesarjev in dve kolesarki ni dosegla vidnejših rezultatov. Septembra se je končala še sezona svetovnega prvenstva v motokrosu, v kateri je prvak v razredu MX2 postal Tim Gajser.

Za rezultat leta v ekipnih športih je oktobra poskrbela moška odbojgarska reprezentanca, ki je na evropskem prvenstvu v Bolgariji osvojila srebrno kolajno. Oktobra sta

potekali še svetovno prvenstvo v jadranju v razredu 470, kjer Tina Mrak in Veronika Macarol nista dosegli vidnejše uvrstitve, in svetovno prvenstvo v gimnastiki v škotskem Glasgowu, kjer si je telovadka Teja Belak priborila nastop na predolimpijskem turnirju.

Novembra je na svetovnem prvenstvu v jadranju v razredu finn Vasilij Žbogar osvojil bronasto medaljo, slovenska moška nogometna reprezentanca pa je po porazu v dodatnih kvalifikacijah ostala brez nastopa na evropskem prvenstvu leta 2016.

Decembra sta bili na sporedu še evropsko prvenstvo v kratkih bazenih v Izraelu, kjer je Damir Dugonjić znova postal evropski prvak na 50 m prsno, in svetovno prvenstvo v rokometu za ženske na Danskem, na katerem pa slovenska reprezentanca ni igrala.

7.3 Predstavitev analiziranega vzorca in enot analize

Da bi se izognili popačeni podobi v medijih predstavljenega športa, je časovni okvir raziskave zajel celo leto 2015. V vzorec za analizo smo načelno želeli iz vsakega od 52 tednov v letu vključiti po dva, naključno izbrana dneva v tednu od ponedeljka do sobote, s čemer bi v vzorec izbrali po 104 izvode vsakega od izbranih časopisov.⁶² V ta namen smo uporabili aplikacijo *Random Date Generator*,⁶³ ki omogoča izbor oziroma poljubne omejitve parametrov, kot so leto, maksimalno število izbranih datumov, vključitev/izključitev posameznih dni v tednu ter omejitev maksimalnih rezultatov za dan v tednu, mesecu ali četrtletju, poleg tega pa aplikacija omogoča še, da je posamezni datum v vzorec lahko izbran le enkrat. Kot izbrano leto smo torej določili leto 2015, kot maksimalno število izbranih datumov smo določili 104 datume, iz vzorca smo izločili nedelje in nazadnje izbor omejili še na največ devet izbranih datumov za posamezni mesec (vsak mesec, z izjemo februarja, ima štiri polne tedne in dva ali tri dodatne dni – ker smo želi iz vsakega tedna v letu izbrati dva dneva, to pomeni izbranih osem do devet datumov za posamezni mesec).

Dobljeni vzorec, predstavljen tudi v Tabeli 7.1, je tako zajel po devet datumov iz januarja, marca, aprila, junija, julija, avgusta, septembra, oktobra in decembra, po osem datumov iz februarja in novembra ter sedem datumov iz maja – skupaj 104 datume iz celega leta. V vzorec so bili vključeni tudi trije prazniki – dela prosti dnevi, in sicer velikonočni

⁶² Oba časopisa imata tudi nedeljski izdaji, *Nedelo* in *Nedeljske novice*, ki pa ju razumemo kot samostojni publikaciji – tednika, zato ju v osnovni vzorec nismo zajeli.

⁶³ Aplikacija *Random Date Generator* je prosto dosegljiva na spletni strani Library Research Service (LRS, Library Research Service. *Random Date Generator*. Dostopno prek: <http://www.lrs.org/interactive/randomdate.php> (5. december 2015)).

ponedeljek (6. april), 1. maj in 15. avgust. Ker *Delo* in *Slovenske novice* na te dni nista izšla, so bili ti datumi izključeni iz končnega vzorca, v katerem je tako 101 datum za analizo, in sicer po devet datumov iz januarja, marca, junija, julija, septembra, oktobra in decembra, po osem datumov iz februarja, aprila, avgusta in novembra ter šest datumov iz maja (z * označeni datumi so bili izključeni iz končnega vzorca).

Tabela 7.1: Vzorec izbranih datumov za analizo

JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL
2. januar 2015	2. februar 2015	5. marec 2015	2. april 2015
3. januar 2015	3. februar 2015	14. marec 2015	3. april 2015
8. januar 2015	6. februar 2015	17. marec 2015	6. april 2015*
12. januar 2015	10. februar 2015	18. marec 2015	10. april 2015
15. januar 2015	14. februar 2015	21. marec 2015	11. april 2015
19. januar 2015	19. februar 2015	23. marec 2015	13. april 2015
24. januar 2015	21. februar 2015	25. marec 2015	15. april 2015
27. januar 2015	26. februar 2015	27. marec 2015	21. april 2015
29. januar 2015		30. marec 2015	30. april 2015
MAJ	JUNIJ	JULIJ	AVGUST
1. maj 2015*	3. junij 2015	1. julij 2015	4. avgust 2015
5. maj 2015	5. junij 2015	3. julij 2015	5. avgust 2015
6. maj 2015	6. junij 2015	6. julij 2015	6. avgust 2015
12. maj 2015	9. junij 2015	10. julij 2015	10. avgust 2015
13. maj 2015	11. junij 2015	14. julij 2015	12. avgust 2015
22. maj 2015	15. junij 2015	15. julij 2015	13. avgust 2015
25. maj 2015	19. junij 2015	16. julij 2015	15. avgust 2015*
	23. junij 2015	22. julij 2015	20. avgust 2015
	30. junij 2015	23. julij 2015	26. avgust 2015
SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
1. september 2015	5. oktober 2015	6. november 2015	3. december 2015
2. september 2015	9. oktober 2015	9. november 2015	8. december 2015
4. september 2015	14. oktober 2015	11. november 2015	9. december 2015
11. september 2015	15. oktober 2015	13. november 2015	11. december 2015
12. september 2015	22. oktober 2015	14. november 2015	18. december 2015
17. september 2015	24. oktober 2015	20. november 2015	23. december 2015
22. september 2015	26. oktober 2015	24. november 2015	24. december 2015
23. september 2015	27. oktober 2015	30. november 2015	28. december 2015
26. september 2015	30. oktober 2015		29. december 2015

Število v vzorec izbranih datumov je približno enakomerno razporejeno tako po posameznih mesecih kot tudi po posameznih četrletjih, kar je razvidno iz Tabele 7.2, s čemer smo želeli v čim večji meri izključiti vpliv različno dolgih in v različnih časovnih obdobjih potekajočih (tekmovalnih) športnih sezonah. Prav tako je približno enakomerna razporeditev izbranih datumov po posameznih dneh v tednu (Tabela 7.3), s čemer smo zagotovili, da izbrani vzorec novinarskih prispevkov o športu vsebuje najširši spekter teh besedil. V dneh pred posameznimi tekmovanji namreč novinarji pripravljajo športno občinstvo na ta tekmovanja, takoj po tekmovanjih ponudijo prva poročila, ki predstavijo potek tekmovanja in

končne rezultate, kasneje pa sledijo še dodatni prispevki, ki razkrivajo ozadja; če bi v vzorec na primer izbrali le vse ponedeljke in vse petkove izvode, bi se lahko zgodilo, da bi ta v veliki meri vključeval le (ob petkih objavljene) napovedi prihajajočih tekmovanj, ki v veliki meri potekajo ob koncih tedna, in (ob ponedeljkih objavljena) poročila s teh tekmovanj.

Tabela 7.2: Razporeditev izbranih datumov po posameznih mesecih in četrtletjih.

četrletje	Mmesec	število v vzorec izbranih dni v mesecu	število v vzorec izbranih dni v četrtletju
Q1	januar	9	26
	februar	8	
	marec	9	
Q2	april	8	23
	maj	6	
	junij	9	
Q3	julij	9	26
	avgust	8	
	september	9	
Q4	oktober	9	26
	november	8	
	december	9	
Skupaj		101	101

Tabela 7.3: Razporeditev izbranih datumov po posameznih dneh v tednu.

dan v tednu	število v vzorec izbranih dni
ponedeljek	15
torek	18
sreda	18
četrtek	19
petek	19
sobota	12
Skupaj	101

Osnovna enota analize je na naslovnici časopisa ali na notranjih, športu namenjenih straneh objavljeni novinarski prispevek o športu,⁶⁴ v katerem je iz naslovja razvidna povezava s športom in se torej vsaj njegova osrednja, če ne tudi edina tema nanaša na šport. Dosedanje raziskave so namreč pokazale, da je zelo malo s športom povezanih vsebin objavljenih izven športnih strani – devet od desetih novinarskih prispevkov o športu je objavljenih na športu namenjenih straneh tako v slovenskih (89,6 %) časopisih (Ličen 2013, 154) kot tudi v tujih (90,7 %) (Horky in Nieland 2013a, 23) – zato smo se omejili zgolj na naslovnice in športne sekcije v obeh časopisih.

⁶⁴ Novinarski prispevek razumemo kot jezikovno in grafično celoto z naslovjem, osrednjim tekstom in dopolnilnimi elementi, kakršni so na primer fotografije in grafike.

Skupaj je bilo iz obeh časopisov v analizo vključenih 3155 novinarskih prispevkov o športu: od teh jih je bilo 1760 (55,78 %) objavljenih v *Delu* in 1395 (44,22 %) v *Slovenskih novicah*. V kvantitativno analizo vsebine niso bile vključene kratke napovedi vsebine na naslovnici obeh časopisov (v *Delu* so te objavljene na skrajnem levem robu zgornje polovice naslovne strani ali nad glavo/imenom časopisa, medtem ko so v *Slovenskih novicah* na naslovnici izključno kratke, zgolj iz naslovja in fotografije sestavljene napovedi) in na prvi strani ponedeljkovih razširjenih športnih strani, samostojne, zgolj številske predstavitev rezultatov, statistik in lestvic različnih tekmovanj, ki niso sestavni del novinarskega prispevka (značilno za *Delove* rubrike *Semafor*, *Tuja prvenstva*), samostojne fotografije s podpisom (kakršne so na primer *Fotografije tedna* v ponedeljkovih izdajah *Dela*), redne grafične predstavitve šahovskih problemov v *Delu* in pisma bralcev.⁶⁵

7.4 Analiza besedil

V prvem koraku raziskovanja je bila kot metoda raziskovanja uporabljena preprosta (frekvenčna) analiza besedil (ang. *content analysis*), s katero smo iskali odgovor na vprašanja, kakšen je delež novinarskih prispevkov o športu žensk v *Delu* in *Slovenskih novicah* ter katere so osnovne značilnosti novinarskih prispevkov o športu ženske.

Analiza besedil je metoda za »objektivirano in sistematično identifikacijo in opisovanje jezikovnih lastnosti besedil, da bi iz njih lahko sklepali o zunajjezikovnih lastnostih posameznikov in družbenih skupin« (Splichal 1990, 29). Deacon in drugi kot namen analize besedil izpostavljajo »merjenje poglobitnih in manifestnih lastnosti velikega števila tekstov, statistične podatke pa se uporabi za širše sklepanje o procesih in politikah reprezentacij« (1999, 116).

Zaradi časovnih omejitev pri izvedbi raziskave in širokega obsega vzorca – v kodirna lista so bili vneseni podatki za 1760 novinarskih prispevkov iz *Dela* in 1395 novinarskih prispevkov iz *Slovenskih novic* – je kodiranje opravila samo ena oseba (avtorica magistrske naloge). Podatke za spremljane kategorije (spremenljivke so predstavljene v nadaljevanju) smo ročno vnašali v kodirni list, pripravljen v programu Microsoft Excel, ki smo ga predhodno testirali na manjšem vzorcu novinarskih besedil, da smo preverili ustreznost definicij in operacionalizacije posameznih spremenljivk. Podatke smo zbirali za vsak časopis

⁶⁵ V izbranem vzorcu novinarskih besedil je bilo na športnih straneh v *Delu* objavljeno tudi eno pismo bralca, in sicer na temo točenja alkohola na športnih prireditvah (Delo, 3. april 2015, 24).

posebej, prav tako smo v ločenih datotekah izvedli tudi statistično analizo s programom SPSS. V prvem koraku obdelave podatkov smo z univariatno analizo predstavili porazdelitev vrednosti spremenljivk v celem vzorcu, v naslednjem koraku pa smo z dvodimenzionalno frekvenčno porazdelitvijo v kontingenčni tabeli ugotavljali še, kako so vrednosti izbranih spremenljivk porazdeljene glede na spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku.

7.4.1 Spremljane kategorije: definicija in operacionalizacija spremenljivk

Za potrebe analize besedil (in kasnejše analize z metodo kritične diskurzivne analize) smo v kodirnem listu spremljali naslednje spremenljivke: zaporedna številka enote; časopis; datum objave novinarskega prispevka; dan objave novinarskega prispevka; stran objave novinarskega prispevka; naslov novinarskega prispevka; avtor novinarskega prispevka; podpis avtorja novinarskega prispevka; spol avtorja novinarskega prispevka; velikost novinarskega prispevka (cm²); popravljena velikost novinarskega prispevka (cm²); šport, o katerem novinarski prispevek poroča; vodilna tema oziroma ključna ideja novinarskega prispevka; spol osrednjega akterja ali akterjev novinarskega prispevka; žanr novinarskega prispevka; položaj novinarskega prispevka; število fotografij v novinarskem prispevku; spol osrednjega subjekta ali subjektov novinarske fotografije; velikost fotografije v novinarskem prispevku (cm²); velikost vseh fotografij v novinarskem prispevku (cm²) in vizualni dopolnitveni elementi v novinarskem prispevku. Definicije in operacionalizacije naštetih spremenljivk predstavljamo v nadaljevanju, definicije in operacionalizacije pomožnih spremenljivk so v Prilogi A, kodirni list pa v Prilogi B.

Številka enote: Spremenljivka »*številka enote*«, v kodirnem listu označena kot »*No.*«, je zaporedna številka, ki je pripisana vsaki posamezni analizirani enoti (novinarskemu prispevku) v vzorcu. Spremenljivka »*številka enote*« je operacionalizirana kot zaporedna številka, ki zavzema vrednosti od 1, 2, 3, ..., do *n*, pri čemer so to lahko samo cela pozitivna števila. Analiziranim enotam je številka pripisana glede na vrstni red vnašanja podatkov v kodirni list, in sicer tako, da se vsaki analizirani enoti pripiše prvo prosto številko. Vnos enot v kodirni list je za oba časopisa potekal v kronološkem zaporedju od 2. januarja do 29. decembra.

Časopis: Spremenljivka »*časopis*«, v kodirnem listu označena s »*časopis*«, je ime časopisa, v katerem je bila posamezna enota (novinarski prispevek) objavljena. Vrednosti te spremenljivke sta dve: *Delo* in *Slovenske novice*. Zaradi večje preglednosti sta bila ob

zbiranju podatkov izpolnjena dva ločena kodirna lista v programu Microsoft Excel, in sicer za vsak časopis posebej.

Datum objave: Spremenljivka »*datum objave*«, v kodirnem listu označena z »*datum objave*«, je datum, na katerega je bila posamezna analizirana enota (novinarski prispevek) objavljena v enem od analiziranih časopisov. Datum je v kodirnem listu zapisan v obliki »dan.mesec.let«, na primer 27.11.2015.

Dan objave: Spremenljivka »*dan objave*«, v kodirnem listu označena z »*dan objave*«, je dan v tednu od ponedeljka do sobote, na katerega je bila posamezna analizirana enota (novinarski prispevek) objavljena v enem od analiziranih časopisov. Vrednosti, ki jih spremenljivka lahko zavzame, so ponedeljek, torek, sreda, četrtek, petek ali sobota.

Stran objave: Spremenljivka »*stran objave*«, v kodirnem listu označena s »*stran objave*«, je stran v časopisu, na kateri je bila v enem od analiziranih časopisov objavljena posamezna analizirana enota (novinarski prispevek). Številka strani je v obeh časopisih zapisana v zgornjem levem (sode strani) ali zgornjem desnem (lihe strani) kotu posamezne časopisne strani; izjema je naslovnica obeh časopisov (stran 1), ki nima posebej označene številke strani.

Naslov novinarskega prispevka: Spremenljivka »*naslov novinarskega prispevka*«, v kodirnem listu označena z »*naslov prispevka*«, je naslov posamezne analizirane enote (novinarskega prispevka). Naslov po Korošcu razumemo kot »iz ene ali več besed in znakov tvorjeno stavčno ali nestavčno sporočilo, ki napoveduje in se vsebinsko nanaša na praviloma eno, od drugih besedil grafično ločeno, vsaj iz ene stavčne povedi sestojече besedilo ali besedilno enoto, tako da je tudi sam grafično ločen od tega besedila, in ima poimenovalno-informativno, ali informativno-stališčno, ali pozivno-pridobivalno funkcijo« (1998, 46). Naslov je torej najbolj izraziti (največji) del naslovja novinarskega prispevka, katerega namen je pritegniti pozornost in hkrati dati tudi osnovno informacijo o temi novinarskega prispevka.

Avtor novinarskega prispevka: Spremenljivka »*avtor novinarskega prispevka*«, v kodirnem listu označena z »*avtor*«, je avtor posamezne analizirane enote (novinarskega prispevka). Avtor je oseba (na primer, posamezni novinar ali novinarka) ali organizacija (na primer, novinarska agencija), ki je s polnim imenom ali z začetnicami imena podpisana na začetku ali na koncu novinarskega prispevka. S sledenjem te spremenljivke se je ustvaril tudi seznam športnih novinarjev in novinark, ki poročajo za analizirana časopisa; v drugem delu raziskave je bil uporabljen kot primarni vzorec, iz katerega so bili izbrani novinarji in

novinarke obeh športnih redakcij, s katerimi smo opravili pogovore o produkciji novinarskih vsebin.

Podpis avtorja novinarskega prispevka: Spremenljivka »*podpis avtorja novinarskega prispevka*«, v kodirnem listu označena s »*podpis avtorja*«, je oblika podpisa avtorja posamezne analizirane enote (novinarskega prispevka) in je povezana s spremenljivko »avtor novinarskega prispevka«. Avtor novinarskega prispevka je lahko novinar, podpisan s polnim imenom (npr. Eduardo Brozovič) ali z začetnicami imena (npr. B. E.), ali pa novinarska agencija (npr. STA). Posamezni prispevek ima lahko tudi več avtorjev, podpisanih s polnim imenom ali z začetnicami imena (npr. B. E., V. D. ali Peter Zalokar, Miha Šimnovec) ali pa je nepodpisan.

Ob začetku zbiranja podatkov je bila dopuščena tudi možnost, da sta avtorja prispevka novinar ali novinarka in novinarska agencija, a – kot smo pričakovali – takega primera v izbranem vzorcu ni bilo. V slovenskem delu raziskave ISPS 2011 se je namreč pokazalo, da so podpisani agencijski prispevki v slovenskih tiskanih medijih redki: v vzorcu 502 analiziranih prispevkov sta bila le dva podpisana kot agencijska, kar predstavlja 0,2 odstotka vseh analiziranih prispevkov. Ličen ob tem sicer opozarja, da je bilo v vzorcu prepoznanih več agencijskih prispevkov (to je, več zelo podobnih prispevkov, ki so bili objavljeni v različnih časopisih), le da jim avtorstvo ni bilo pripisano (nepodpisanih prispevkov je bilo 13,7 odstotkov) ali pa so bili podpisani z novinarjevimi začetnicami, kar je pogosta praksa, ko novinar agencijski prispevek skrajša ali preuredi (Ličen 2013).

Spremenljivka »*podpis avtorja novinarskega prispevka*« je tako operacionalizirana z naslednjimi vrednostmi:

- polno ime,
- začetnice,
- agencija,
- brez podpisa,
- polno ime + agencija,
- začetnice + agencija.

Spol avtorja novinarskega prispevka: Spremenljivka »*spol avtorja novinarskega prispevka*«, v kodirnem listu označena s »*spol avtorja*«, je biološki spol avtorja posamezne analizirane enote (novinarskega prispevka) in je razviden iz avtorjevega podpisa. Spremenljivka »*spol avtorja*« lahko zavzame vrednosti moški (ko je avtor prispevka moški ali ko ima prispevek dva ali več avtorjev in so vsi moškega spola), ženski (ko je avtorica

prispevka ženska ali ko ima prispevek dva ali več avtoric in so vse ženskega spola), moški in ženski (ko ima prispevek dva ali več avtorjev različnega spola) ali nedoločljiv (ko je prispevek podpisan z neznano začetnico imena ali z novinarsko agencijo).

Ob začetku zbiranja podatkov smo dopustili tudi možnost, da sta avtorja prispevka novinar ali novinarka in novinarska agencija – v takih primerih bi spremenljivka zavzela vrednosti moški in nedoločljiv (ko bi bila avtorja prispevka novinar in novinarska agencija) ali ženski in nedoločljiv (ko bi bila avtorja prispevka novinarka in novinarska agencija) – vendar pa takšnih primerov v analiziranem vzorcu ni bilo.

Velikost novinarskega prispevka (v cm^2): Spremenljivka »*velikost novinarskega prispevka (v cm^2)*«, v kodirnem listu označena z »*velikost prispevka (cm^2)*«, je površina prostora, ki ga posamezni novinarski prispevek zaseda na časopisni strani. V velikost (oziroma v površino) prispevka so vključeni vsi grafični in negrafični elementi novinarskega prispevka: naslovje, telo besedila, fotografije, grafike, infografike, lestvice, izpostavljene informacije in izjave ter drugi podobni elementi, ki so del novinarskega prispevka.⁶⁶ Površina posameznega novinarskega prispevka je izračunana kot zmnožek pomožnih spremenljivk »*višina novinarskega prispevka (v cm)*« in »*širina novinarskega prispevka (v cm)*« ter je izražena v cm^2 . Definicija in operacionalizacija obeh pomožnih spremenljivk je v Prilogi A.

Popravljen velikost novinarskega prispevka (v cm^2): Novinarski prispevki imajo načeloma obliko pravokotnika, v nekaterih primerih pa je ta oblika spremenjena, saj del novinarskega prispevka prekriva drug novinarski prispevek ali drug grafični element (običajno je to oglasno sporočilo) oziroma njegov del. V takih primerih je prava velikost novinarskega prispevka izračunana kot razlika med prvim izračunom velikosti prispevka, to je vrednost spremenljivke »*velikost novinarskega prispevka (v cm^2)*«, in velikostjo elementa ali dela elementa, ki prekriva prispevek, izračunanega kot zmnožek njegove višine in širine.

Šport, o katerem poroča novinarski prispevek: Spremenljivka »*šport, o katerem novinarski prispevek poroča*«, v kodirnem listu označena s »*šport*«, je športna panoga (kot po ustaljenih pravilih izvajana oblika telesne dejavnosti), o kateri posamezna analizirana enota (novinarski prispevek) poroča. V *Delu* je šport, o katerem novinarski prispevek poroča, praviloma razviden že iz naslovja, kjer je v večini primerov barvno izpostavljen kot del podnaslova, sicer pa je razviden iz vodila ali jedra novinarskega prispevka. V *Slovenskih novicah* je šport, o katerem novinarski prispevek poroča, razviden iz naslovja ali jedra novinarskega prispevka.

⁶⁶ Glej opombo 64.

Vodilna tema/Ključna ideja novinarskega prispevka: Spremenljivka »vodilna tema/ključna ideja novinarskega prispevka«, v kodirnem listu označena s »tema«, je prevladujoča tema v posameznem novinarskem prispevku, ki pomaga zaobseči njegovo bistvo, in se v novinarskem diskurzu pogosto kaže že v naslovju. Prevladujočo temo – torej tisto, o čemer tekst sporoča – po van Dijk razumemo kot lastnost vsebine teksta, ki ni opredeljena s pomenom posameznih besed ali stavkov, temveč je določena s pomočjo makropravil, ki iz množice hierarhično urejenih podtem z brisanjem, posploševanjem in sestavljanjem vseh informacij v tekstu izluščijo glavno temo prispevka (van Dijk 1988b, 31–32). Van Dijk ob tem sicer opozarja, da lahko različni uporabniki jezika kot pomembne razumejo različne informacije in zato kot ključne teme lahko razumejo tudi različne informacije, zato na tem mestu dopuščamo, da bi drugi analitiki teme lahko določili drugače (1988b, 33).

Pri operacionalizaciji spremenljivke »vodilna tema/ključna ideja novinarskega prispevka« smo se veliki meri oprli na raziskavo ISPS 2011, ki je izpostavila 20 potencialnih glavnih tem v novinarskih prispevkih. Slovenski del raziskave je pokazal, da velika večina – tj. 80 odstotkov ali štirje od petih – analiziranih novinarskih prispevkov v *Delu, Slovenskih novicah* in *Primorskih novicah* sporoča o treh temah: »napovedi« (17,3 %), »rezultati in poročila« (41,2 %) in »drugo poročanje, povezano s športnimi nastopi« (21,5 %); te teme so hkrati tudi edine, o katerih poroča več kot deset odstotkov analiziranih prispevkov (Ličen 2013, 159).⁶⁷

Ker cilj naše raziskave ni v enaki meri, kot je to želela raziskava ISPS, spoznati nabor tem, ki se pojavljajo v diskurzu športnega novinarstva, je operacionalizacija spremenljivke »vodilna tema/ključna ideja novinarskega prispevka« poenostavljena. Kot je razvidno iz Tabele 7.6 spodaj, so tri najbolj pogoste (zgoraj omenjene) teme ostale nespremenjene. Prav tako smo ohranili nekaj manj pogostih tem, ki pa predstavljajo/izpostavljajo vedno aktualno problematiko v športu; to so »doping in antidoping«, »športne stave«, »športna politika«, »gledalci in navijaška kultura« in »vprašanje spola v športu«. Preostale teme so bile združene po načelu smiselnosti. Temi »športno financiranje – zasebni sektor« in »športno financiranje – javni sektor«, o katerih je v raziskavi ISPS 2011 skupaj poročalo 5,8 odstotka analiziranih prispevkov (Ličen 2013, 159), sta bili združeni v temo »športno financiranje«, pri čemer se ni

⁶⁷ Podobno tudi v globalnem merilu velika večina – 77 odstotkov ali skoraj vsak četrti od petih – novinarskih prispevkov poroča o eni od treh tem: »rezultati in poročila« (31 %), »drugo poročanje, povezano s športnim nastopom« (29 %) in »napovedi« (18 %). Te teme so prav tako edine, o katerih poroča več kot deset odstotkov vseh analiziranih prispevkov (Horky in Nieland 2013a, 30).

več ločevalo po naravi vira financiranja. Nadalje smo teme »lokalni in amaterski šport«, »šport otrok in mladine« ter »šport za starejše«, o katerih je v raziskavi ISPS skupaj poročalo 5,6 odstotka analiziranih prispevkov (Ličen 2013, 159), združili v enotno temo »amaterski šport«. Preostale teme – »šport in ekologija/okoljevarstveni problemi«, »šport in družbena integracija/diskriminacija«, »medijski vidiki športa«, »z zdravjem povezani vidiki športa«, »šport in tehnologija« ter »šport in mega dogodki«, o katerih sta skupaj poročala dva odstotka analiziranih prispevkov – smo skupaj s temo »drugo« združili v enotno temo »druge teme«.

Tabela 7.4: Seznam glavnih tem v novinarskih prispevkih

Prilagojene teme (operacionalizacija)	Vodilne teme v ISPS 2011 (Ličen 2013, 159)
rezultati in poročila	rezultati in poročila (41,2 %)
drugo poročanje, povezano s športnim nastopom	drugo poročanje, povezano s športnim nastopom (21,5 %)
napovedi	napovedi (17,3 %)
športno financiranje	športno financiranje – zasebni sektor (5,4 %)
	športno financiranje – javni sektor (0,4 %)
amaterski šport	lokalni in amaterski šport (3,6 %)
	šport otrok in mladine (1,4 %)
	šport za starejše (0,6 %)
športna politika	športna politika (1,2 %)
doping in antidoping	doping in antidoping (0,8 %)
športne stave	športne stave (0,6 %)
vprašanje spola v športu	vprašanje spola v športu (0 %)
gledalci in navijaška kultura	gledalci in navijaška kultura (0,4 %)
druge teme	šport in ekologija/okoljevarstveni problemi (0,8 %)
	šport in družbena integracija/diskriminacija (0,6 %)
	medijski vidiki športa (0,2 %)
	z zdravjem povezani vidiki športa (0 %)
	šport in tehnologija (0,4 %)
	šport in mega dogodki (0 %)
	drugo (4,4 %)

V temo »*rezultati in poročila*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki poročajo o dogajanju na športnih tekmovanjih, pri čemer so v ospredju opis tekmovanja, njegov potek in končni rezultati samega tekmovanja.

V temo »*drugo poročanje, povezano s športnim nastopom*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki so osredotočeni na drugo dogajanje, povezano s športnim nastopom, kot so na primer odzivi in ocene poteka tekmovanja/tekmovanj in doseženih rezultatov ter novice o prestavljenih ali odpovedanih tekmovanjih, o poškodbah tekmovalcev, o prestopih tekmovalcev in trenerjev, o kakršnih koli športnikom ali trenerjem izrečenih kaznih zaradi nešportnega obnašanja, o zaključenih športnih karierah športnikov ali trenerjev, o podeljenih nagradah za športne rezultate in podobno.

V temo »*napovedi*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki napovedujejo prihajajoče tekmovanje ali športni dogodek tako, da ponujajo predogled oziroma uvodno predstavitev dogodka in/ali akterja športnega tekmovanja.

V temo »*športno financiranje*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki poročajo o različnih ekonomskih, tržnih in finančnih vidikih športa, kot so financiranje športa iz javnega in/ali zasebnega sektorja, nakupi in/ali prodaje športnih klubov oziroma njihovih deležev, vprašanje sponzorstva v športu, prodaja televizijskih pravic za športne mega dogodke, izplačevanje odškodnin ob prestopih športnih akterjev in drugih odškodnin, ki jim pripadajo zaradi športnega nastopa (takšna je na primer vest, da bo moralo vodstvo lige NFL (ameriški nogomet) nekdanjim igralcem izplačati odškodnine, ker jim je prikrivalo možne hude posledice v tem športu precej pogostih pretresov možganov (Delo, 10. februar 2015, 21)), in podobno.

V temo »*amaterski šport*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki poročajo o kakršnem koli dogajanju, povezanim z amaterskim športom kot nasprotjem profesionalnega športa. Kot amaterski šport razumemo lokalne in rekreativne (amaterske) športne dogodke, šport mladih, šport starejših, razne dobrodelne športne prireditve, na katerih lahko nastopajo tudi profesionalni športniki, in podobno.

V temo »*športna politika*« smo uvrstili novinarske prispevke, v katerih je v ospredju poročanje in informiranje o temah, kot so kandidiranje za organizacijo in organizacija velikih športnih tekmovanj (olimpijske igre, evropska in svetovna prvenstva), volitve in mandati v športnih zvezah, organiziranost športnih zvez in tekmovanj, menjave vodstvenih kadrov (predsednik, upravni odbor ipd.) športnih klubov in društev, ki niso povezane s športnimi nastopi, sumi korupcije ali utaje davkov ter podobno.

V temo »*doping in antidoping*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki so osredotočeni na poročanje o različnih vidikih uporabe in zlorabe prepovedanih sredstev v športu, in sicer tako o prizadevanjih za športno udejstvovanje brez dopinga kot tudi o športnikih in športnih organizacijah, ki so padli na dopinških testih, krajše ali daljše izključitve iz športnih tekmovanj zaradi suma zlorabe ali dokazane zlorabe prepovedanih sredstev in podobno.

V temo »*športne stave*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki so osredotočeni na poročanje o različnih vidikih stav v športu, ki so sicer ena od bolj perečih tem v športu (v zadnjih letih je bilo razkritih nekaj afer o prirejanju športnih izidov – tenis, rokomet ipd.).

V temo »*vprašanje spola v športu*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki problematizirajo vlogo in vprašanje spola v športu. V raziskavi ISPS 2011 (Ličen 2013) o tej

temi sicer ni poročal noben od analiziranih novinarskih prispevkov, a je bila ohranjena, ker se delno prekriva z našim raziskovalnim problemom.

V temo »*gledalci in navijaška kultura*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki se osredotočajo na različne vidike poročanja o športnih navijačih in priljubljenosti športnih tekmovanj, največkrat gre za poročanje o izgredih in nešportnem navijanju na športnih dogodkih ter posledicah tovrstnih dejanj, kot so finančne in druge kazni zaradi izgredov in nešportnega navijanja, z izgredi povzročena škoda in podobno.

V temo »*druge teme*« smo uvrstili novinarske prispevke, ki poročajo o drugih, s športom povezanih temah, ki so bile opredeljene v raziskavi ISPS. To so teme, ki so povezane s športom in okoljevarstvenimi problemi, s športom in družbeno integracijo ali diskriminacijo, z medijskimi vidiki športa, z zdravjem povezanimi vidiki športa, s športom in tehnologijo, s športom in mega dogodki ter drugimi temami, ki se ne uvrščajo v nobeno od zgoraj predstavljenih tem.

Spol osrednjega akterja/akterjev novinarskega prispevka: Spremenljivka »*spol osrednjega akterja/osrednjih akterjev novinarskega prispevka*«, v kodirnem listu označena s »*spol akterja*«, je spol osrednjega akterja (posameznika, skupine posameznikov, organizacije, dogodka) ali osrednjih akterjev, o katerih novinarski prispevek poroča, in je pogosto razviden tudi iz kategorije oziroma opisa tekmovanja (na primer, liga prvakov, liga prvakinj). Pri tem sicer velja, da tekmovanje v moški konkurenci običajno ni dodatno označeno s pridevnikom, ki označuje spol akterjev (na primer, evropsko prvenstvo v nogometu ali svetovni pokal v smučarskih skokih), medtem ko so tekmovanja v ženski konkurenci praviloma oziroma bolj pogosto označena s pridevnikom za spol akterjev (na primer, državno prvenstvo v košarki za ženske, svetovni pokal v alpskem smučanju za ženske ali celo samo ženski skoki za tekme svetovnega pokala v smučarskih skokih v ženski konkurenci).

Spremenljivka »*spol osrednjega akterja/akterjev novinarskega prispevka*« je operacionalizirana z naslednjimi vrednostmi: moški spol (ko je osrednji akter novinarskega prispevka ena ali več oseb moškega spola), ženski spol (ko je osrednji akter novinarskega prispevka ena ali več oseb ženskega spola), nedoločljiv spol (ko se na primer poroča o temah oziroma akterjih, ki jim ni mogoče določiti spola, na primer pri poročanju o organizaciji olimpijskih iger) in oba spola (ko novinarski prispevek hkrati sporoča o osebah moškega in ženskega spola, pri čemer pa nismo posebej ugotavljali, ali gre za uravnoteženo ali neuravnoteženo poročanje o obeh spolih).

Žanr novinarskega prispevka: Spremenljivka »žanr novinarskega prispevka«, v kodirnem listu označena z »žanr prispevka«, je žanr, v katerem je novinarski prispevek napisan. Po M. Košir žanr razumemo kot »tip novinarskega diskurza, za katerega je značilna določena tipična forma, v kateri je upovedana določena snov (predmet), ki je tipsko strukturirana in izražena z zanjo tipičnimi jezikovnimi sredstvi« (1988, 31). Posamezni žanri so (po njeni kvalifikaciji) združeni v vrste žanrov – to so žanrske družine s specifičnimi lastnosti, ki jih druge žanrske družine nimajo; vrste žanrov pa so nadalje združene v zvrsti žanrov kot razširjene žanrske družine s skupno prevladujočo funkcijo.⁶⁸

M. Košir (1988, 63) je kot prevladujoči funkciji novinarskih besedil, na podlagi katerih deli žanre v žanrske zvrsti, (iz)postavila informiranje in interpretiranje, pri čemer velja, da sta v besedilu lahko prisotni obe funkciji, od katerih pa ena vedno prevladuje; avtorica tako ločuje informativno in interpretativno novinarsko zvrst. V informativno zvrst se uvrščajo besedila, ki se »kažejo kot objektivna sporočila, v katerih je avtor s svojimi mnenji od predmeta distanciran in odsoten« (prav tam); avtorica jo nadalje deli na vestičarsko⁶⁹, poročevalsko⁷⁰, reportažno⁷¹ in pogovorno⁷² vrsto. V interpretativno vrsto pa se uvrščajo besedila, ki se »kažejo kot subjektivna sporočila, avtorji pristopajo k obravnavanemu problemu angažirano in so s svojimi mnenji v tekstu prisotni« (prav tam); avtorica v to zvrst uvršča komentatorsko⁷³, člankarsko⁷⁴ in portretno⁷⁵ vrsto.

⁶⁸ Poleg funkcije sporočila, ki izraža sporočevalčevo hotenje, M. Košir kot temeljne konstitutivne prvine žanrov navaja še predmet novinarskega sporočila, naslovnikovo pričakovanje in komunikacijsko situacijo (1988, 33).

⁶⁹ Vestičarska vrsta informira o preteklih, po obsegu manjših in razumljivih dogodkih ter odgovarja na vprašanja kaj, kdo, kje in kdaj. Vključuje žanre kratka vest (ki poda osnovne informacije o vrsti, kraju, času in akterju dogodka; je enoodstavčna, sestavljena le iz uvoda in jedra), razširjena vest (ki ob osnovnih informacijah ponudi še vzroke in nakazuje posledice ter je zato praviloma daljša od enega odstavka), vest v nadaljevanju (ki nadaljuje in dopolnjuje že predstavljene informacije, dokler gre za aktualno dogajanje) in naznanilo (ki obvešča o bodočih dogodkih in torej deluje kot napoved dogajanja oziroma vabilo) (Košir 1988, 72–73).

⁷⁰ Poročevalska vrsta informira o preteklih, po obsegu večjih in razumljivih dogodkih. Vključuje žanre običajno poročilo (ki poroča o poteku dogajanja in je sestavljeno iz naslovja, vodila in jedra, brez zaključka), komentatorsko poročilo (ki poroča o poteku dogajanja, dogodek pa že komentira, pojasnjuje njegove vzroke in nakazuje posledice), reportersko poročilo (ki z živo pripovedjo o dogajanju ukinja distanco med naslovnikom in dogodkom), nekrolog (ki poroča o poteku življenja umrlega) in prikaz (ki opiše dogajanje in poda svoje mnenje, vendar ob tem interpretativna funkcija ni dominantna) (Košir 1988, 77).

⁷¹ Reportažna vrsta informira o stanju ali situaciji in ukinja distanco med naslovnikom in dogodkom. Vključuje žanre klasična reportaža (ki upoveduje dramatične situacije in stanja), reporterska zgodba (ki upoveduje nedramatične zgodbe o posebnih stanjih) in potopis (ki opisuje kraje, ljudi, običaje in doživlja popotnika-poročevalca) (Košir 1988, 79–80).

⁷² Pogovorna vrsta informira o pogovoru z javnosti zanimivo osebo ali o aktualni temi. Vključuje žanre intervju (ki informira o dialogu med spraševalcem in vprašanim), okrogla miza (ki poroča o pogovoru različnih udeležencev o pomembni družbeni problematiki), izjava (ki poda izjavo odgovorne osebnosti o perečem družbenem problemu), anketa (ki predstavi mnenja različnih ljudi o aktualnem ali zanimivem vprašanju) in dialogizirano poročilo (ki v formi vprašanje – odgovor ponudi zapis informativnega pogovora) (Košir 1988, 82–83).

⁷³ Komentatorska vrsta pojasnjuje ozadje večjih dogodkov, o katerih je javnost že obveščena. Vključuje žanre običajni komentar (ki hitro reagira na dogodke in na kratko pojasni njihovo ozadje), uvodnik (ki prikaže mnenje

Skoraj tri desetletja stara klasifikacija (oziroma nastavki zanjo) M. Košir je bila ob začetku 21. stoletja dopolnjena oziroma spremenjena – žanr kot ustaljena oblika upovedovanja besedil v novinarskem diskurzu namreč predstavlja eno od temeljnih dimenzij preučevanja novinarstva, piše Milosavljević (2014, 183).⁷⁶ Reportažna vrsta (informativne narave) in portretna vrsta (interpretativne narave) sta bili združeni v enotno žanrsko vrsto, poimenovano novinarska zgodba, ki skupaj s t.i. »*hard news*« vestičarske in poročevalske vrste predstavlja ključne novinarske žanrske vrste. Milosavljević novinarsko zgodbo opredeljuje kot »vrsto novinarskega sporočanja, ki s pomočjo avtentične pripovedi in literarnih sredstev slika dogajanja oziroma stanja ali osebe«, združuje pa žanre klasična reportaža, reporterska zgodba, potopis in portret (2014, 198).

V pilotni študiji, izvedeni ob začetku raziskovanja, se je pokazalo, da v slovenskem športnem poročanju prevladujejo žanri vestičarske in poročevalske vrste – ti so skupaj predstavljali skoraj 95 odstotkov vseh analiziranih prispevkov.⁷⁷ Podobno se je pokazalo tudi v raziskavi ISPS 2011, kjer so žanri vestičarske in poročevalske vrsti predstavljali 85 odstotkov vseh analiziranih prispevkov (Ličen 2011, 155). Na podlagi teh ugotovitev smo spremenljivko »žanr novinarskega prispevka« operacionalizirali po žanrskih vrstah (in ne dejanskih žanrih); menimo namreč, da operacionalizacija po žanrih v našem primeru – ko nismo primarno osredotočeni na dejanski žanr novinarskih prispevkov – ni smiselna.

Spremenljivka »žanr novinarskega prispevka« je tako operacionalizirana z vrednostmi vestičarska vrsta (vest), poročevalska vrsta (poročilo), novinarska zgodba (novinarska

celotne redakcije), glosa (ki si za predmet obravnave ob velikih dogodkih izbira tudi manjše in na videz manj pomembne) in kolumna (v katerem stalen pisec v originalnem stilu razkriva ozadja njemu najpomembnejših dogodkov) (Košir 1988, 85–86).

⁷⁴ Člankarska vrsta interpretira razmerja pojava ali stanja. Vključuje žanra informativni članek (ki v dnevnem tisku interpretira omejeno število trenutno najpomembnejših razmerij in stanj) in članek z naslovne strani (ki v tedenskem tisku interpretira zapletene družbene procese in stanja s čim več podatki, njegova tema je naslovna tema medija) (Košir 1988, 87–88).

⁷⁵ Portretna vrsta interpretira osebe in vključuje žanr portret (ki osebo predstavi kot osebnost) (Košir 1988, 88 – 89).

⁷⁶ Avtor ob tem opozarja, da se bo stalnost, ki jo kot pomembno lastnost žanra omenjajo tudi M. Košir (1988) in drugi avtorji, v prihodnosti zaradi tehnološkega razvoja in sprememb, ki smo jim že priča (izpostavlja na primer Twitter kot platformo za posredovanje kratkih, do 140 znakov dolgih sporočil), umaknila prožnosti, stalnica pa bo postalo prilagajanje na komunikacijske in tehnološke spremembe (Milosavljević 2014, 204–205).

⁷⁷ Pilotna študija je bila izvedena ob začetku raziskovanja v sklopu podiplomskega študija, ko je bilo športno novinarstvo pri nas še skoraj povsem neraziskano. Ključna raziskovalna vprašanja v pilotni študiji, s katerimi smo skušali dobiti splošno sliko reprezentacije športa v novičarskih medijih, so bila: kateri športi in športni dogodki so v medijih predstavljeni, kateri žanri so najbolj pogosto uporabljeni v poročanju o športu in kateri akterji prevladujejo na športnih straneh. V študijo je bilo vključenih 782 novinarskih prispevkov iz splošnega dnevnega časopisa *Delo*, specializiranega dnevnega časopisa *Ekipa* in servisa *Slovenske tiskovne agencije (STA)*; časovni okvir pa je vključeval 6-dnevni reprezentativni teden v prvi polovici leta 2007.

zgodba), pogovorna vrsta (pogovor), komentatorska vrsta (komentar) in člankarska vrsta (članek).

Položaj novinarskega prispevka: Spremenljivka »*položaj novinarskega prispevka*«, v kodirnem listu označena s »*položaj prispevka*«, je mesto, ki ga posamezna analizirana enota (novinarski prispevek) zaseda na časopisni strani. Analizirana časopisa izhajata v različnih formatih – *Delo* v približku formata A2⁷⁸, *Slovenske novice* pa v približku formata A3⁷⁹ – zato smo spremenljivki zaradi lažje primerljivosti določili tri vrednosti: cela stran, zgornja polovica strani in spodnja polovica strani, pri čemer mejo med zgoraj in spodaj predstavlja linija, ki časopis (ko je zložen) ločuje na dve (skoraj) enaki polovici.

Novinarski prispevek zaseda celo stran v časopisu, ko se razteza od zgornjega do spodnjega roba strani, pri čemer se dopušča, da so na zgornjem robu strani lahko objavljene slikovne napovedi vsebine, ki v analizo niso zajeti (na primer na naslovnici športne priloge *Finale v Slovenskih novicah*), ali da je ob robu strani objavljen sklop kratkih vesti (to je prav tako specifičnost *Slovenskih novic*).

Novinarski prispevek je objavljen na zgornji polovici strani, ko se začne na zgornji polovici strani in je več kot polovica prispevka postavljena na zgornji polovici časopisne strani ali pa je v celoti postavljen na zgornji polovici časopisne strani. Če je več kot polovica novinarskega prispevka postavljena na spodnji polovici časopisne strani ali če je novinarski prispevek v celoti postavljen na spodnji polovici strani, velja, da je novinarski prispevek objavljen na spodnji polovici časopisne strani. Če je novinarski prispevek postavljen točno na sredini časopisne strani – da sta dela prispevka, postavljena v zgornjo in spodnjo polovico strani, povsem enako velika – velja, da je novinarski prispevek postavljen na zgornji polovici strani.

Število fotografij v novinarskem prispevku: Spremenljivka »*število fotografij v novinarskem prispevku*«, v kodirnem listu označena s »*število fotografij*«, je skupno število vseh fotografij, objavljenih v posameznem novinarskem prispevku. Novinarska fotografija – kot fotografija, ki je rezultat procesa fotografiranja, tj. tehnike trajnega zapisa slike s pomočjo svetlobe in leč, za potrebe novinarskega sporočanja – »opisuje podobe, uporabljene v medijih (časopisih, revijah, spletnih straneh in občasno televiziji) v namen vizualnega novičarskega sporočanja« (Tomanić Trivundža 2010, 68).

⁷⁸ Stran v *Delu* v dolžino meri 58, v širino pa 38 cm. Mere formata A2 po mednarodnem standardu ISO 216 so 42 x 59,4 cm.

⁷⁹ Stran v *Slovenskih novicah* v višino meri 42, v širino pa 29 cm. Mere formata A3 po mednarodnem standardu ISO 216 so 29,7 x 42 cm.

Med novinarske fotografije v raziskavi nismo šteli fotografij avtorjev posameznih novinarskih prispevkov, ki so v obeh časopisih praviloma objavljene ob avtorskih komentarjih in jih tako razumemo kot del podpisa novinarskega prispevka. V analizo prav tako nismo vključili fotografij, ki so del večje infografike, s katero so na vizualno privlačen način (z besedo in sliko) predstavljeni določeni dogodki ali osebe, in samostojno postavljenih fotografij, kot so na primer *Fotografija tedna* v *Delu* ali fotografije, objavljene v rubrikah *Semafor* in *Rezultati* prav tako v *Delu*.

Spol osrednjega subjekta/osrednjih subjektov novinarske fotografije: Spremenljivka »*spol osrednjega subjekta/osrednjih subjektov novinarske fotografije*«, v kodirnem listu označena s »*spol subjekta fotografije*«, je spol osrednjega subjekta ali subjektov, ki je ali so upodobljeni na fotografijah, objavljenih v posamezni analizirani enoti (novinarskem prispevku). Spol subjekta je razviden iz podobe na fotografiji in/ali spremljajočega podpisa k fotografiji.

Spremenljivka »*spol subjekta fotografije*« je operacionalizirana z naslednjimi vrednostmi: moški spol (ko je osrednji subjekt na vseh fotografijah v prispevku ena ali več oseb moškega spola), ženski spol (ko je osrednji subjekt na vseh fotografijah v prispevku ena ali več oseb ženskega spola), nedoločljiv spol (ko je osrednji subjekt na vseh fotografijah v prispevku predmet in ne oseba)⁸⁰ in oba spola (ko so osrednji subjekti na fotografijah v prispevku različnega spola).

Pri zbiranju podatkov o fotografijah v *Slovenskih novicah* se je pokazala potreba po uvedbi naslednjih dodatnih podkategorij: »*m+nn*«, ko sta v prispevku objavljeni (vsaj) dve fotografiji, od katerih ena prikazuje subjekt moškega spola, druga pa subjekt nedoločljivega spola, »*ž+nn*«, ko sta v prispevku objavljeni (vsaj) dve fotografiji ali več, od katerih ena prikazuje subjekt ženskega spola, druga pa subjekt nedoločljivega spola, in »*m+ž+nn*«, ko so v prispevku objavljene (vsaj) tri fotografije ali več, od katerih prva prikazuje subjekt moškega spola, druga subjekt ženskega spola, tretja pa subjekt nedoločljivega (ne nujno v tem vrstnem redu). Ker fotografije, kodirane s temi podkategorijami, v celem vzorcu predstavljajo le manjši delež (glej Tabelo C.1 v Prilogi C), so bile pri analiziranju podatkov (za bolj pregledno in primerljivo interpretacijo z rezultati za *Delo*) združene z glavnimi vrednostmi za spol

⁸⁰ Ko fotografija hkrati prikazuje osebo in objekt, se v vsakem primeru posebej presodi, kdo ali kaj je v fokusu fotografije – spol subjekta na fotografiji tribun z gledalci je tako »nedoločljiv spol«, medtem ko je fotografija košarkarjev, ki vstopajo v avtobus, označena z »moški spol«. Podobno je fotografija bolida formule 1, v katerem sedi voznik, označena kot subjekt moškega spola.

subjekta, in sicer smo vrednost »m+nn« združili z vrednostjo »m«, vrednost »ž+nn« z vrednostjo »ž« in vrednost »m+ž+nn« z vrednostjo »m+n«.

Velikost fotografije v novinarskem prispevku (v cm²): Spremenljivka »*velikost fotografije v novinarskem prispevku (v cm²)*«, v kodirnem listu označena z »*velikost fotografije (cm²)*«, je površina prostora, ki ga posamezna fotografija, objavljena v novinarskem prispevku, zaseda na časopisni strani. V velikost (oziroma v površino) fotografije je všteti tudi podpis ob sliki. Površina posamezne fotografije, objavljene v novinarskem prispevku, je izračunana kot zmnožek pomožnih spremenljivk »*višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)*« in »*širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)*« ter je izražena v cm². Definicija in operacionalizacija obeh pomožnih spremenljivk je v Prilogi A.

Pri obrezanih fotografijah, ki niso bile postavljene v standardni pravokotni obliki, je bila vrednost spremenljivke »*velikost fotografije v novinarskem prispevku (v cm²)*« izračunana po formuli »*višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)*« x »*širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)*«, pri čemer sta bili vrednosti spremenljivk »*višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)*« in »*širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)*« ocenjeni tako, da se je oblika fotografija čim bolj približala obliki pravokotnika.

Velikost vseh fotografij v novinarskem prispevku (v cm²): Spremenljivka »*velikost vseh fotografij v novinarskem prispevku (v cm²)*«, v kodirnem listu označena z »*velikost vseh fotografij (cm²)*«, je površina prostora, ki ga zasedajo vse v posameznem novinarskem prispevku objavljene fotografije. Izračunana je kot vsota zmnožkov vrednosti spremenljivk »*višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)*« in »*širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)*« za vsako v novinarskem prispevku objavljeno fotografijo.

Dopolnitveni elementi v novinarskem prispevku: Spremenljivka »*dopolnitveni elementi v novinarskem prispevku*«, v kodirnem listu označena z »*dopolnitveni elementi*«, je število vseh dopolnitvenih elementov, ki s sliko in/ali besedo bralcu novinarskega prispevka na pregleden in privlačen način predstavljajo posamezne podatke, povezane s temo ali subjektom novinarskega prispevka. Kot takšne dopolnitvene elemente v novinarskem prispevku razumemo fotografije, grafike, infografike, karikature, logotipe, skice, izpostavljene rezultatske lestvice, izpostavljene izjave akterjev ali avtorjev, izpostavljene vesti znotraj daljših novinarskih prispevkov, povezave do povezanih vsebin na spletu in druge podobne elemente, ki so del posameznega novinarskega prispevka.

7.5 Kritična diskurzivna analiza

V drugem koraku raziskovanja smo z metodo kritične diskurzivne analize (KDA) podrobneje proučili manjši vzorec izbranih novinarskih prispevkov, ki so izstopali ob vnašanju podatkov v kodirni list, ter s tem dopolnili ugotovitve kvantitativne analize vsebine, da bi lahko v celoti odgovorili na prvo raziskovalno vprašanje, kakšna je reprezentacija športnic in športnikov v slovenskih časopisih oziroma kako so v novinarskih prispevkih o športu predstavljene športnice.

A. Vezovnik piše, da kritične diskurzivne analize ne moremo opredeliti kot discipline ali teorije, saj sta zanjo značilna neenoten teoretski okvir in metodološki aparat: »Pod tem imenom se v grobem združujejo pristopi, ki se kritično opredeljujejo do analiziranih tekstov. Prav kritična analiza je ključni element, po katerem se pristopi KDA razlikujejo od jezikovno-stilnih analiz, ki za razliko od KDA jezika ne obravnavajo v navezavi na družbo, posledično pa ne tematizirajo odnosa med jezikom, oblastjo in ideologijo« (2008, 84). Ena od raziskovalnih prednosti kritične diskurzivne analize, ki jo poudarjajo mnogi avtorji (Vezovnik 2008, 84), je tako prav njena interdisciplinarna naravnost, ki omogoča pristop k analizi iz različnih disciplin.

Za kritično diskurzivno analizo je sicer značilna tudi neenotnost v razumevanju tega, kakšna analiza to sploh je. A. Vezovnik kritično diskurzivno analizo opredeljuje kot tri-pomensko: »S KDA najprej označujemo način pristopa k analizi teksta, nato lahko o skupini omenjenih pristopov govorimo kot o šoli, hkrati pa je to tudi uveljavljen naziv za pristop Normana Fairclougha (1995a), ki deluje znotraj šole KDA« (2008, 85). Pristop slednjega bomo uporabili tudi v nadaljevanju.

Fairclough (1995, 33–34) si kot osnovo za kritično diskurzivno analizo medijskega diskurza postavlja osem smernic. Po njegovem mnenju se mora takšna analiza v enem delu ukvarjati z vprašanjem, kako se širše spremembe v družbi in kulturi odražajo v spreminjanju medijskih diskurzivnih praks – ali je povečano ukvarjanje žensk s športom, na primer, doseglo spremembe v poročanju novinarjev o športu žensk glede na predhodne raziskave – pri čemer je treba analizirati tako jezik kot strukturo teksta, zanemariti pa se ne sme niti vizualnih in zvočnih elementov. Analizirati je torej treba cel novinarski prispevek v časopisu, tako pisani tekst kot fotografije in druge vizualne elemente. Nadalje, po Faircloughu mora biti analiza teksta dopolnjena tudi z analizo produkcijskih in recepcijskih praks, analizi teksta in praks pa morata biti povezani s širšo analizo družbenega in kulturnega konteksta obstoječih medijskih praks, pri čemer se v analizo vključi tudi odnose moči in ideologijo. Fairclough med drugim

poudarja, da so teksti »običajno intertekstualni hibridi z mešanico žanrov in diskurzov in da se ta hibridnost kaže v heterogenih lingvističnih značilnostih« (1995, 33), zato mora analiza teksta vključevati tako lingvistično kot intertekstualno analizo žanrov in diskurzov. Jezikovna analiza mora biti usmerjena k reprezentaciji in ustvarjanju odnosov in identitet, izpeljana pa mora biti na več nivojih: fonetičnem, leksičnem, slovničnem in makrostrukturnem. Kot zadnjo smernico za analizo Fairclough izpostavi dialektično razumevanje odnosa med teksti in družbo oziroma kulturo: »teksti so družbenokulturno oblikovani, vendar tudi ustvarjajo družbo in kulturo na načine, ki lahko spreminjajo, pa tudi reproducirajo« (1995, 34).

Po Faircloughu (1995, 57–62) se lahko vsak diskurzivni dogodek analizira na treh ravneh: besedilni, diskurzivni in družbeni. Na besedilni ravni se analizira tekst: njegovo obliko in vsebino, pri čemer se proučuje tako tisto, kar je v tekstu prisotno, kot tudi tisto, kar je v tekstu odsotno. Na diskurzivni ravni se analizira povezavo med tekstom ter družbenimi praksami produkcije in interpretacije oziroma recepcije teksta. Na družbeni ravni pa se skuša pojasniti ugotovitve tekstualne analize na makro družbeni ravni, pri čemer Fairclough (1995, 57–62) poudarja vključevanje ekonomskih, političnih (vprašanje moči in ideologije) ter kulturnih (vprašanje vrednot in identitet) vidikov.

Z metodo KDA smo v tem raziskovalnem koraku analizirali novinarske prispevke o kolesarski dirki po Italiji v ženski konkurenci (*Giro Rosa*), ki je v začetku julija 2015 potekala v Ljubljani in njeni okolici. Vzorec analiziranih tekstov je v tem delu raziskovanja zaradi specifičnosti metode ožji, vanj vključeni novinarski prispevki pa niso nujno reprezentativni primeri novinarskega poročanja o športu žensk v analiziranih časopisih, temveč gre za prispevke, ki so ob prvem pregledu vzorca izbranih prispevkov tako ali drugače izstopali iz množice vseh v analizo zajetih novinarskih prispevkov. V nekaterih od teh primerov se namreč zelo jasno kaže hegemonija moškosti in moškega spola v športu; kot takšni pa so ti prispevki zelo očitni primeri prakse, na katero so že opozarjale tuje študije in raziskave. Ob tem velja še omeniti, da je bil časopis *Delo* eden od pokroviteljev gostovanja dela kolesarske dirke v Sloveniji, pri čemer se postavlja vprašanje, ali in v kakšni meri je pokroviteljstvo vplivalo na poročanje o dogodku.

7.6 Intervju

Odgovor na drugo raziskovalno vprašanje – kakšni so vzroki za (ugotovljeno) obstoječo medijsko reprezentacijo športnic v slovenskih dnevnikih časopisih – smo delno iskali že na

diskurzivni in družbeni ravni kritične diskurzivne analize, ki jo v tem delu dopolnjujemo še s pogovori z ustvarjalci diskurza športnega novinarstva. V ta namen smo uporabili metodo polstrukturiranega intervjuja, ki kot raziskovalna metoda omogoča spoznati posameznikove ideje, mnenja in poglede o določeni tematiki. Polstrukturirani intervju temelji na vnaprej pripravljenih vprašanjih in topikah, ki se jih v enakem vrstnem redu postavi vsem intervjuvancem, a se hkrati spraševalcu dovoli (in od njega tudi pričakuje), da se od njih lahko tudi oddalji (Berg 2001, 70).

Seznam vseh avtorjev, ki so v izbranem časovnem okviru v *Delu* in *Slovenskih novicah* poročali o športu, smo dobili v prvem raziskovalnem koraku v analizi besedil, in sicer s spremljanjem spremenljivk »avtor novinarskega prispevka« in »podpis avtorja novinarskega prispevka«. Iz tega seznama smo v naslednjem koraku izključili vse neidentificirane avtorje, ki so bili podpisani z začetnico imena, Slovensko tiskovno agencijo STA, dopisnike in vse gostujoče avtorje strokovnih komentarjev, ki ob večjih športnih dogodkih dopolnjujejo redno poročanje. Zatem smo izključili še vse občasne in redne (zunanje) sodelavce, ki v analiziranih časopisih ekskluzivno poročajo zgolj o enem športu oziroma športni panogi.⁸¹ Seznam vseh avtorjev analiziranih novinarskih prispevkov smo tako skrčili na vzorec 17 novinarjev in novinark, v katerem so štiri novinarke *Dela*, deset novinarjev *Dela* in trije novinarji *Slovenskih novic*. V izbor intervjuvancev smo pred začetkom raziskave sicer želeli vključiti 12 športnih novinarjev in novinark (vključno z urednikoma športa) *Dela* in *Slovenskih novic*, in sicer sorazmerno glede na število novinarjev, ki v obeh dnevnikih poročajo o športu. Ob začetni omejitvi vzorca zgolj na novinarje in novinarke, ki redno poročajo o športu v omenjenih dnevnikih, so bili za pogovore izbrani štirje novinarji in novinarke *Dela* in dva novinarja *Slovenskih novic*, ki so vsi odzvali na povabilo k sodelovanju. Z zbranimi podatki v teh pogovorih se je pokazalo, da nadaljnje vzorčenje potencialnih intervjuvancev ni potrebno, saj je bil nabor podatkov že nasičen. Poleg tega pogovori z avtorji novinarskih prispevkov o športu v tem koraku raziskave predstavljajo predvsem dopolnitev ugotovitev analize besedil in kritične diskurzivne analize in torej niso primarni raziskovalni vir.

V končni vzorec avtorjev novinarskih prispevkov, s katerimi smo opravili polstrukturirane intervjuje, smo tako vključili šest avtorjev, in sicer urednika športa v *Delu*

⁸¹ Medtem ko so bili iz vzorca avtorjev novinarskih prispevkov v *Delu* na ta način izključeni regionalni dopisnik (Blaž Račič), dopisnik iz ZDA (Sebastijan Kopusar) in zunanji sodelavec, sicer novinar tujega medija (Miho Dobrašin), ki so v analiziranem časovnem okviru skupaj napisali sedem prispevkov, imajo *Slovenske novice* več oziroma predvsem bolj stalne zunanje sodelavce, ki se primarno ne ukvarjajo nujno samo z novinarstvom, temveč – kot je razvidno iz javno dostopnih informacij na različnih družbenih omrežjih in drugih spletnih straneh – tudi z odnosi z javnostmi in medijskim komuniciranjem na splošno.

Miho Hočevarja, športnega novinarja *Dela Vita Divca* ter športni novinarki *Dela Tanjo Volarič* in Mojco Finc, poleg njih pa še urednika športa v *Slovenskih novicah* Roka Tamšeta in športnega novinarja *Slovenskih novic* Draga Perka. Z vsemi je bil prvi kontakt vzpostavljen preko elektronske pošte, nekaj dni kasneje pa so bili z njimi opravljeni pogovori, v katerih smo govorili o praksi, produkciji in vsebini diskurza športnega novinarstva, kot se je pokazala v prvem delu raziskave. Pri tem smo bili osredotočeni na proces izbiranja športnih dogodkov, o katerih se poroča, in na način poročanja o športnih dogodkih glede na spol akterjev teh dogodkov. Z uporabo metode polstrukturiranih intervjujev smo skušali (vsaj do neke mere) dobiti vpogled v motive in pristope k delu posameznih novinarjev in novinark ter tudi v njihovo razumevanje poročanja o športu moških in športu žensk, s čemer bi v zaključku raziskovanja lahko smiselno dopolnili ugotovitve iz prvega dela raziskave.

Vsi intervjuji so bili opravljeni marca 2016, vsi so bili posneti z diktafonom in kasneje delno prepisani. Vsi avtorji so se strinjali, da so v nalogi navedeni s polnim imenom; njihova v nalogi predstavljena mnenja pa so navajana kot osebna komunikacija.

8 REPREZENTACIJA ŠPORTNIC V *DELU* IN *SLOVENSKIH NOVICAH*

V prvem koraku raziskave je bila opravljena analiza besedil, zato najprej predstavljamo rezultate tega dela raziskave, ki ponujajo vpogled v kvantitativne vidike poročanja *Dela* in *Slovenskih novic* o športnicah in športu žensk. Rezultate predstavljamo v treh vsebinskih sklopih: v prvem sklopu predstavljamo obliko analiziranih prispevkov, v drugem vsebino teh prispevkov, v tretjem pa ključne ugotovitve o avtorjih analiziranih novinarskih prispevkov o športu v *Delu* in *Slovenskih novicah*.

V drugem podpoglavju predstavljamo rezultate kritične diskurzivne analize izbranih novinarskih prispevkov o kolesarki dirki *Giro Rosa*, ki ponuja vpogled v kvalitativne vidike poročanja o športu. Pri tem velja ponovno opozoriti, da pri izboru analiziranih novinarskih prispevkov v tem koraku ne gre za reprezentativen izbor tekstov. Nasprotno, izbrani teksti na neki način predstavljajo ekstremen primer poročanja o športu v obeh časopisih, s katerim se lahko bolj nazorno pokaže, kakšen pomen je športnicam in športu žensk v posameznih primerih še vedno pripisan, prav tako pa – kot bomo videli – tudi vpliv organizacijskih omejitev na selekcijo tem, o katerih se poroča.

V tretjem podpoglavju predstavljamo še ugotovitve, do katerih smo prišli z metodo polstrukturiranih intervjujev s posameznimi novinarji in uredniki *Dela* in *Slovenskih novic*, ki vsakodnevno ustvarjajo novinarske prispevke o športu. Z izbrano metodo intervjuja smo dobili vpogled v (rutinske) prakse ustvarjanja športne vsebine v obeh dnevnikih ter dragocene podatke, ki so pomagali osvetliti nekatere vidike poročanja *Dela* in *Slovenskih novic* o športu žensk in o športu nasploh.

8.1 Analiza besedil: športnice in šport žensk v številkah

Iz obeh časopisov skupaj je bilo v analizo besedil vključenih 3155 novinarskih prispevkov o športu: 1760 (55,78 %) jih je bilo objavljenih v *Delu*, 1395 (44,22 %) pa v *Slovenskih novicah*.

Oba v analizo zajeta časopisa športu največ prostora namenjata ob ponedeljkih. Tako v *Delu* kot v *Slovenskih novicah* je športu ob ponedeljkih v povprečju namenjenih sedem strani in pol. Preostale dni v tednu sta v *Slovenskih novicah* športu v povprečju namenjeni dve strani na dan, medtem ko se v *Delu* število športu namenjenih strani ob petkih in sobotah, ko je na sporedu več športnih tekmovanj, poveča z dveh na tri. Oba časopisa športu namenjata precej

podobno število strani, velja pa ob tem opozoriti, da je format *Delo*, ki je predstavnik t.i. kvalitetnega (*broadsheet*) tiska, (skoraj) enkrat večji od formata tabloidnih *Slovenskih novic*, iz česar sledi, da je v *Delu* športnim vsebinam vendarle namenjenega več prostora. Prav tako je treba opozoriti, da v Tabeli 8.1 prikazano povprečno število športu namenjenih strani na posamezni dan v tednu velja le za analizirani vzorec. Število športu namenjenih strani na posamezni dan v tednu se namreč lahko spreminja v odvisnosti od športnega dogajanja: v primeru večjih (in po mnenju oziroma presoji uredništva pomembnejših) dogodkov se število športu namenjenih strani lahko poveča, v času, ko je športnih dogodkov manj, pa zmanjša. V primeru drugačnega vzorčenja bi torej lahko dobili nekoliko drugačne podatke.

Tabela 8.1: Povprečno število športu namenjenih strani na posamezni dan v tednu

	Delo	Slovenske novice
ponedeljek	7,5	7,5
torek	2	2
sreda	2	2
četrtek	2	2
petek	3	2
sobota	3	2

Tabela 8.2: Povprečno število novinarskih prispevkov na notranjih straneh

	Delo	Slovenske novice
ponedeljek	32	21
torek	13	12
sreda	14	12
četrtek	14	14
petek	16	14
sobota	17	10

Ob ponedeljkih, ko analizirana časopisa športu namenjata največ strani, je v obeh objavljenih tudi največ novinarskih prispevkov o športu (Tabela 8.2). V *Delu* je na ta dan v povprečju objavljenih 32 novinarskih prispevkov o športu, kar je več kot dvakrat več kot ostale dni v tednu, medtem ko je v *Slovenskih novicah* ta razlika manjša. Ostale dni v tednu je količina novinarskih prispevkov v obeh časopisih po številu precej bolj izenačena, razlog zato pa so predvsem številni kratki novinarski prispevki v *Slovenskih novicah*, kjer sta na posamezni strani običajno objavljena eden ali dva daljša prispevka, ob robu strani pa je sklop štirih do petih vesti (včasih tudi več), ki praviloma sega od zgornjega do spodnjega roba strani. Po Ličnovem mnenju je relativno skromna športna vsebina v tabloidnih *Slovenskih*

novicah (v primerjavi z nekaterimi drugimi evropskimi državami, npr. z Veliko Britanijo) »verjetno posledica nekdanjega nadzora države nad medijskim trgom, ki je do leta 1991 preprečeval izdajanje tabloidnih časopisov«, zato je bil resni tisk (predstavnik tega je *Delo*) prisiljen »razviti (dobro) športno rubriko, ki je ohranila svojo vlogo in bralce po prihodu tabloidnega novinarstva« (2013, 149).

V novinarskih prispevkih o športu je tako v *Delu* kot tudi v *Slovenskih novicah* prevladovalo poročanje o športnikih in športu moških (Tabela 8.3). V *Delu* je v analiziranem obdobju izključno o športu moških oziroma o akterjih moškega spola poročalo 75 odstotkov vseh analiziranih novinarskih prispevkov. Izključno o športu žensk oziroma o akterjih ženskega spola je poročalo 12,5 odstotkov prispevkov, kar pomeni, da je na vsakih šest prispevkov o športu moških objavljen en prispevek o športu žensk. Devet odstotkov vseh analiziranih novinarskih prispevkov je poročalo o akterjih obeh spolov skupaj. Upoštevajoč še ta delež je vsaj delno o športu žensk poročalo nekaj manj kot 22 odstotkov (ali dva od desetih) analiziranih prispevkov o športu. V *Delu* pri poročanju o športu sicer prevladuje poročanje o osebah: v le treh odstotkih prispevkov se osrednjemu akterju v prispevku ni dalo določiti spola.

Tabela 8.3: Spol osrednjega akterja novinarskih prispevkov o športu

	Delo		Slovenske novice	
	Frekvenca	Delež (%)	Frekvenca	Delež (%)
moški spol	1318	74,9	1108	79,4
ženski spol	220	12,5	145	10,4
oba spola	164	9,3	94	6,7
nedoločljiv spol	58	3,3	48	3,4
Total	1760	100,0	1395	100,0

V *Slovenskih novicah* je izključno o akterjih moškega spola poročalo osem od desetih (79,4 %) analiziranih prispevkov o športu, izključno o akterjih ženskega spola pa je poročal eden od desetih (10,4 %) analiziranih prispevkov o športu. To pomeni, da je na vsakih osem novinarskih prispevkov o športu moških v *Slovenskih novicah* objavljen en prispevek o športu žensk. Nekaj manj kot sedem odstotkov prispevkov je poročalo o akterjih obeh spolov skupaj. Upoštevajoč ta delež je vsaj delno o športu žensk poročala približno šestina (17,1 %) vseh prispevkov o športu, ki so bili vključeni v analizirani vzorec. Tako kot v *Delu* so tudi v *Slovenskih novicah* novinarski prispevki osredotočeni na poročanje o posameznih osebah – le v dobrih treh odstotkih primerov se osrednjemu akterju v prispevku ni dalo določiti spola.

V nadaljevanju predstavljamo ključne značilnosti novinarskih prispevkov o športu žensk (v primerjavi s prispevki o športu moških), pri čemer v posameznih točkah primerjamo tudi značilnosti novinarskih prispevkov, objavljenih v *Delu*, z značilnostmi novinarskih prispevkov, objavljenih v *Slovenskih novicah*.

8.1.1 Oblika novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk

Prva stvar, ki jo običajni bralec časopisa opazi, ko odpre časopis, je oblika novinarskih prispevkov, ki so v njem objavljeni. Kako velik je posamezni novinarski prispevek? Na kakšnem mestu v časopisu je objavljen? Ali je opremljen s fotografijo ali drugim dopolnilnim elementom? To so dejavniki, ki bralcu pomagajo prepoznati pomembnost posameznega novinarskega prispevka, kot so mu jo pripisali ustvarjalci novinarskega diskurza, še preden ga prebere.

8.1.1.1 Velikost novinarskega prispevka

Najbolj očitna razlika med obema časopisoma je njun format – *Slovenske novice* so manjše: ožje in nižje v primerjavi z *Delom*, čemur je prilagojena tudi postavitev prispevkov na posamezni strani, ki je že bila predstavljena v poglavju 7.4.1, prav tako pa tudi velikost posameznih prispevkov. Večja površina strani namreč v *Delu* omogoča objavo več daljših prispevkov. Povprečna velikost novinarskih prispevkov o športu v *Delu* (to je skupna površina, ki jo posamezni prispevek zaseda na časopisni strani) je $308,51 \text{ cm}^2$ – to predstavlja 16 odstotkov cele časopisne strani v *Delu*, ki meri $1901,28 \text{ cm}^2$. Kot je predstavljeno v Tabeli 8.4, so odstopanja med posameznimi enotami (prispevki) velika – vrednost standardnega odklona je $272,96 \text{ cm}^2$, kar pomeni, da so velikosti posameznih novinarskih prispevkov o športu precej razpršene (od povprečne vrednosti odstopajo za $272,96 \text{ cm}^2$). Največji novinarski prispevek v analiziranem vzorcu je sicer velik $1251,80 \text{ cm}^2$, najmanjši pa $14,10 \text{ cm}^2$.

Iz Tabele 8.4 je razvidno tudi, da so v *Delu* novinarski prispevki o akterjih moškega spola od novinarskih prispevkov o akterjih ženskega spola v povprečju večji za 70 cm^2 . V praksi to pomeni, da so prispevki o športu žensk v povprečju za petino manjši od prispevkov o športu moških. Novinarski prispevki o športu moških so po velikosti postavljeni na večjem intervalu kot ostali prispevki o športu, vendar pa so – kot kaže koeficient variacije – razlike v

velikosti relativno najmanjše prav med prispevki o akterjih moškega spola. Od povprečne velikosti novinarskega prispevka o akterjih moškega spola ti prispevki odstopajo do 85 odstotkov. Relativno največje razlike v velikosti so se sicer pokazale pri novinarskih prispevkih, v katerih se akterju ni dalo določiti spola.

Tabela 8.4: Povprečna velikost novinarskih prispevkov o športu v *Delu*

	N	Minimum	Maksimum	Srednja vrednost	Standardni odklon	Koeficient variacije (%)
Površina novinarskega prispevka (cm ²)	1760	14,10	1251,80	308,5049	272,96202	88,48 %
Površina novinarskega prispevka o akterjih moškega spola (cm ²)	1318	14,10	1251,80	332,4670	283,19276	85,18%
Površina novinarskega prispevka o akterjih ženskega spola (cm ²)	220	16,45	892,50	260,7250	235,37818	90,28%
Površina novinarskega prispevka o akterjih obeh spolov (cm ²)	164	16,45	892,50	215,6260	211,88633	98,27%
Površina novinarskega prispevka o akterjih nedoločljivega spola (cm ²)	58	16,45	892,50	207,8440	218,70363	105,22%

Tabela 8.5: Povprečna velikost novinarskih prispevkov o športu v *Slovenskih novicah*

	N	Minimum	Maksimum	Srednja vrednost	Standardni odklon	Koeficient variacije (%)
Površina novinarskega prispevka (cm ²)	1395	12,4	1725,0	191,877	256,6831	133,87 %
Površina novinarskega prispevka o akterjih moškega spola (cm ²)	1108	12,40	1725,00	201,6044	265,70298	131,79%
Površina novinarskega prispevka o akterjih ženskega spola (cm ²)	145	18,60	975,00	127,0948	186,26876	146,56%
Površina novinarskega prispevka o akterjih obeh spolov (cm ²)	94	21,70	975,00	211,8378	258,05273	121,82%
Površina novinarskega prispevka o akterjih nedoločljivega spola (cm ²)	48	15,50	975,00	123,9333	180,52577	145,66%

Povprečna velikost novinarskih prispevkov o športu, objavljenih v *Slovenskih novicah*, je 191,9 cm², kar predstavlja petino (19 %) časopisne strani *Slovenskih novic*, ki meri 1003,6 cm². Kot je predstavljeno v Tabeli 8.5, so (relativno gledano) odstopanja med posameznimi enotami (prispevki) še večja kot med prispevki v *Delu*. Omenili smo že, da sta na posamezni strani v *Slovenskih novicah* običajno objavljena eden ali dva daljša prispevka, ob robu strani pa sklop kratkih vesti, zato je bila večja razpršenost velikosti prispevkov pričakovana. Vrednost standardnega odklona kaže, da posamezni prispevki od povprečne velikosti novinarskega prispevka o športu v *Slovenskih novicah* odstopajo za 256,7 cm². Največji novinarski prispevek v analiziranem časovnem okviru je sicer velik 1725 cm² – gre za napoved pred začetkom svetovnega prvenstva v rokometu za moške, ki je objavljena na dveh

straneh, zato je prispevek večji od največjega prispevka v *Delu*, ki sicer zaseda večji del strani – najmanjši prispevek pa zaseda 12,4 cm².

Iz Tabele 8.5 je nadalje razvidno, da so v *Slovenskih novicah* novinarski prispevki o akterjih moškega spola od novinarskih prispevkov o akterjih ženskega spola v povprečju večji za 74,5 cm², kar je podobna vrednost kot pri prispevkih v *Delu*, vendar pa je relativno razlika večja. Če za povprečno velikost novinarskih prispevkov o športu žensk v *Delu* velja, da je enaka 78,5 % povprečne velikosti prispevkov o športu moških, v *Slovenskih novicah* povprečna velikost novinarskih prispevkov o športu žensk predstavlja 63 % povprečne velikosti prispevkov o športu moških – novinarski prispevki o športu žensk so v *Slovenskih novicah* v povprečju za tretjino manjši od novinarskih prispevkov o športu moških. Prav tako je iz Tabele 8.5 razvidno, da so relativno največja odstopanja velikosti od povprečne vrednosti pri prispevkih o akterjih ženskega spola (146,56 %) oziroma prispevkih o akterjih nedoločljivega spola (145,66 %), ki so sicer v povprečju najmanjši med prispevki glede na spol njihovega osrednjega akterja.

8.1.1.2 Položaj novinarskega prispevka na strani

Pomembnejši in/ali zanimivejši novinarski prispevki so v časopisu praviloma objavljeni na najbolj vidnih mestih – to sta naslovnica časopisa in zgornja polovica časopisne strani. Na spodnji polovici so praviloma objavljeni za bralca (po oceni uredništva) manj pomembni in/ali manj zanimivi prispevki. Kot je razvidno iz Tabele 8.6, sta v *Delu* na spodnji polovici strani objavljeni skoraj dve tretjini (63,6 %) vseh analiziranih prispevkov iz vzorca. Na zgornji polovici strani je torej objavljenih manj novinarskih prispevkov, na podlagi česar lahko sklepamo, da so ti tudi večji in zato bolj vidni, prav tako pa tudi izpostavljeni kot bolj pomembni.

Tabela 8.6: Položaj novinarskega prispevka o športu na časopisni strani v *Delu*

	Frekvenca	Delež (%)
zgornja polovica	640	36,4
spodnja polovica	1120	63,6
Total	1760	100,0

Med novinarskimi prispevki, ki so v *Delu* objavljeni na zgornji polovici strani, je (glede na večji delež novinarskih prispevkov o športu moških v vzorcu) pričakovano največ – nekaj

več kot tri četrtine oziroma 76,3 odstotkov – prispevkov, ki poročajo izključno o akterjih moškega spola oziroma o športu moških. Izključno o akterjih ženskega spola oziroma o športu žensk poroča približno osmina (12,3 %) novinarskih prispevkov na zgornji polovici časopisne strani (Tabela 8.7). Med prispevki na zgornji polovici strani jih o akterjih obeh spolov hkrati poroča slaba desetina (9,4 %), medtem ko prispevki, ki ne poročajo o (točno določenih) osebah oziroma poročajo o akterjih, ki jim je nemogoče določiti spol, na zgornji polovici strani predstavljajo dva odstotka vseh prispevkov. Podobna razmerja glede na spol osrednjega akterja v prispevkih so tudi med prispevki, objavljenimi na spodnji polovici strani, kjer prav tako največ prispevkov poroča o akterjih moškega spola. Ta razmerja so enaka razmerju na vzorcu med prispevki glede na spol osrednjih akterjev, o katerih poročajo (glej Tabela 8.3), kar nakazuje, da spol osrednjega akterja v prispevku najverjetneje ne vpliva na njegovo postavitev na strani.

Tabela 8.7: Povezanost spremenljivk »*položaj novinarskega prispevka na časopisni strani*« in »*spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku*« za novinarske prispevke o športu v *Delu*

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	zgornja polovica	Count	488	79	60	13	640
		% within Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	76,3%	12,3%	9,4%	2,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	37,0%	35,9%	36,6%	22,4%	36,4%
		% of Total	27,7%	4,5%	3,4%	,7%	36,4%
	spodnja polovica	Count	830	141	104	45	1120
		% within Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	74,1%	12,6%	9,3%	4,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	63,0%	64,1%	63,4%	77,6%	63,6%
		% of Total	47,2%	8,0%	5,9%	2,6%	63,6%
Total	Count	1318	220	164	58	1760	
	% within Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	

Iz Tabele 8.7 je razvidno tudi, da je na zgornji polovici strani v *Delu* objavljena nekaj več kot tretjina vseh novinarskih prispevkov, ki poročajo izključno o akterjih moškega spola (37,0 %), in prav tako nekaj več kot tretjina vseh prispevkov, ki poročajo izključno o akterjih ženskega spola (35,9 %). Prav tako deleža omenjenih prispevkov, objavljenih na spodnji

polovici strani (63,0 % prispevkov o akterjih moškega spola oziroma 64,1 % prispevkov o akterjih ženskega spola) odražata vzorčno porazdelitev prispevkov na strani. Manjša odstopanja od vzorčne porazdelitve se pokažejo šele pri prispevkih o akterjih, ki se jim ne da določiti spola: ti so v nekoliko večji meri objavljeni na spodnji polovici strani. Tudi ti rezultati kažejo, da spremenljivki »*spol osrednjega akterja novinarskega prispevka*« in »*položaj novinarskega prispevka na časopisni strani*« najverjetneje nista statistično značilno povezani. Spol akterja v novinarskem prispevku torej najverjetneje ne vpliva na mesto objave prispevka na časopisni strani.

Tako kot v *Delu* je tudi v *Slovenskih novicah* na zgornji polovici strani objavljenih več prispevkov kot na spodnji polovici (Tabela 8.8), vendar je razlika v primerjavi z *Delom* manjša. Na zgornji polovici strani je objavljena polovica (50,4 %) vseh analiziranih prispevkov, na spodnji polovici strani pa štiri desetine (41,6 %). Eden od razlogov za takšno razmerje je prostor, namenjen različnim oglasom – manjši (ne celostranski) oglasi so v *Slovenskih novicah* praviloma postavljeni na spodnji polovici strani, kjer je zato manj prostora za novinarsko vsebino. Osem odstotkov analiziranih prispevkov zaseda celo časopisno stran; takšna postavitve je – kot že omenjeno – značilna predvsem za ponedeljkovo razširjeno športno prilogo *Finale*.

Tabela 8.8: Položaj novinarskega prispevka o športu na časopisni strani v *Slovenskih novicah*

	Frekvenca	Delež (%)
zgornja polovica	703	50,4
spodnja polovica	581	41,6
cela stran	111	8,0
Total	1395	100,0

Med novinarskimi prispevki, ki so v *Slovenskih novicah* objavljeni na zgornji polovici strani, je (glede na večji delež novinarskih prispevkov o športu moških v vzorcu) znova pričakovano največ (80,9 %) prispevkov, ki poročajo izključno o akterjih moškega spola (Tabela 8.9). Prispevki o akterjih ženskega spola predstavljajo desetino (10,4 %), šest odstotkov prispevkov, objavljenih na zgornji polovici strani, pa poroča o akterjih obeh spolov hkrati. Prav tako je tudi na spodnji polovici strani največ prispevkov o akterjih moškega spola (76,4 %). Prispevki o športu žensk predstavljajo 11,7 odstotkov, prispevki, ki hkrati poročajo o akterjih obeh spolov, pa 6,7 odstotkov vseh prispevkov, objavljenih na spodnji polovici strani. Ta razmerja so približno enaka razmerju med številom prispevkov v vzorcu glede na

spol akterjev v prispevkih (glej Tabela 8.3), zato se lahko domneva, da tako kot v *Delu* spol osrednjega akterja prispevka ne vpliva na položaj prispevka na strani.

Tabela 8.9: Povezanost spremenljivk »*položaj novinarskega prispevka na časopisni strani*« in »*spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku*« za novinarske prispevke o športu v *Slovenskih novicah*

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	zgornja polovica	Count	569	73	44	17	703
		% within Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	80,9%	10,4%	6,3%	2,4%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	51,4%	50,3%	46,8%	35,4%	50,4%
		% of Total	40,8%	5,2%	3,2%	1,2%	50,4%
	spodnja polovica	Count	444	68	39	30	581
		% within Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	76,4%	11,7%	6,7%	5,2%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	40,1%	46,9%	41,5%	62,5%	41,6%
		% of Total	31,8%	4,9%	2,8%	2,2%	41,6%
	cela stran	Count	95	4	11	1	111
		% within Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	85,6%	3,6%	9,9%	,9%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	8,6%	2,8%	11,7%	2,1%	8,0%
		% of Total	6,8%	,3%	,8%	,1%	8,0%
Total	Count	1108	145	94	48	1395	
	% within Položaj novinarskega prispevka na časopisni strani	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	

Kot je še razvidno iz Tabele 8.9, je na zgornji polovici strani v *Slovenskih novicah* objavljenih pet od desetih (51,4 %) novinarskih prispevkov, ki poročajo izključno o akterjih moškega spola, na spodnji polovici pa štirje od desetih (40,3 %). Prav tako je na zgornji polovici strani objavljenih pet od desetih (50,3 %) novinarskih prispevkov, ki poročajo izključno o akterjih ženskega spola, na spodnji polovici strani pa približno štirje prispevki in pol (46,9 %). Prispevki, ki hkrati poročajo o akterjih obeh spolov, so v približno enaki meri objavljeni na obeh polovicah strani (46,8 % zgoraj, 41,5 % spodaj), medtem ko so prispevki z akterji, ki se jim spola ne da določiti, v večji meri (62,5 %) objavljeni na spodnji polovici strani.

Izrazitejša razlika med prispevki o športu moških in prispevki o športu žensk se je pokazala le pri celostranskih prispevkih: ti v veliki večini (85,6 %) poročajo o akterjih moškega spola. V desetini takih prispevkov se poroča o akterjih obeh spolov, med prispevki, ki poročajo izključno o akterjih ženskega spola, pa so v vzorcu 1395 besedil le štirje (3,6 %) prispevki, ki so postavljeni čez celo stran. Dva od teh prispevkov poročata o alpskem smučanju oziroma o Tini Maze: v enem primeru gre za poročanje s svetovnega prvenstva v alpskem smučanju, v drugem za napoved tekme svetovnega pokala v Mariboru), en prispevek poroča o jadraniu, in sicer o Tini Mrak in Veroniki Macarol ob osvojenem naslovu evropskih prvakinj v razredu 470 (gre za naslovni prispevek ponedeljekove priloge *Finale*, v katerem večji del predstavlja fotografija). Četrty prispevek se ukvarja z rekreativnim športom, in sicer gre za pogovor z osebno trenerko Barbaro Novak.

8.1.1.3 Število fotografij v novinarskem prispevku

V *Delu* je bilo v analiziranem vzorcu 1760 novinarskih prispevkov v 1099 prispevkih objavljenih 1163 fotografij (Tabela 8.10). Tretjina (37,6 %) prispevkov ni imela dodane fotografije. Šest od desetih analiziranih prispevkov je imelo dodano eno fotografijo, prispevki z dvema fotografijama ali več pa so predstavljali manj kot dva odstotka analiziranih prispevkov. Največje število fotografij v posameznem novinarskem prispevku je bilo devet, v vzorcu pa je bil samo en tak prispevek, in sicer gre za anketo, ki predstavlja mnenja devetih posameznikov pred prvo tekmo dodatnih kvalifikacij slovenske nogometne reprezentance za uvrstitev na evropsko prvenstvo v nogometu 2016, v kateri so ob izjavah anketirancev objavljene tudi njihove (sicer majhne) portretne fotografije. Nasploh gre v *Delu* v večini primerov novinarskih prispevkov z več kot štirimi fotografijami za ankete.

Tabela 8.10: Število fotografij v novinarskih prispevkih o športu v *Delu*

	Frekvenca	Delež (%)
0	661	37,6
1	1067	60,6
2	21	1,2
3	3	,2
4	2	,1
5	2	,1
6	3	,2
9	1	,1
Total	1760	100,0

Iz Tabele 8.11 je razvidno, da je tako med novinarskimi prispevki brez fotografije kot med novinarskimi prispevki z eno fotografijo največ novinarskih prispevkov poročalo izključno o akterjih moškega spola. O akterjih moškega spola sta poročali dve tretjini (67,8 %) prispevkov brez fotografije in skoraj osem od desetih prispevkov (78,8 %) z eno fotografijo. Nekaj več kot 13 odstotkov prispevkov brez dodane fotografije je poročalo izključno o akterjih ženskega spola, skoraj toliko pa tudi o akterjih obeh spolov (12,9 %). Med prispevki z eno dodano fotografijo jih je osmina (12,3 %) poročala o akterjih ženskega spola, približno pol manj (7,3%) pa o akterjih obeh spolov.

Tabela 8.11: Povezanost spremenljivk »število fotografij v novinarskem prispevku (rekodirano)« in »spol osrednjega akterja novinarskega prispevka« za novinarske prispevke o športu v Delu

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Število fotografij v novinarskem prispevku (rekodirano)	0	Count	448	88	85	40	661
		% within Število fotografij v novinarskem prispevku (rekodirano)	67,8%	13,3%	12,9%	6,1%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	34,0%	40,0%	51,8%	69,0%	37,6%
		% of Total	25,5%	5,0%	4,8%	2,3%	37,6%
	1	Count	841	131	78	17	1067
		% within Število fotografij v novinarskem prispevku (rekodirano)	78,8%	12,3%	7,3%	1,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	63,8%	59,5%	47,6%	29,3%	60,6%
		% of Total	47,8%	7,4%	4,4%	1,0%	60,6%
	2 ali več	Count	29	1	1	1	32
		% within Število fotografij v novinarskem prispevku (rekodirano)	90,6%	3,1%	3,1%	3,1%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	2,2%	,5%	,6%	1,7%	1,8%
		% of Total	1,6%	,1%	,1%	,1%	1,8%
Total	Count	1318	220	164	58	1760	
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku (rekodirano)	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	

Predstavljena razmerja v deležih približno ustrezajo deležu novinarskih prispevkov glede na spol akterjev (75 : 12 : 9), predstavljenim v Tabeli 8.3, zato sklepamo, da spremenljivki najverjetneje nista značilno povezani. Manjša odstopanja so se pojavila le pri prispevkih, ki poročajo izključno o akterjih moškega spola – ti so imeli glede na vzorčno razmerje nekoliko bolj pogosto dodano fotografijo – in pri prispevkih, ki poročajo izključno o akterjih ženskega spola – ti so bili glede na vzorčno razmerje nekoliko bolj pogosto brez dodane fotografije. Večje razlike so se pokazale pri prispevkih z več kot eno fotografijo. Devet od desetih novinarskih prispevkov z dvema fotografijama ali več jih je namreč poročalo o akterjih moškega spola.

Iz Tabele 8.11 je nadalje razvidno tudi, da sta imeli skoraj dve tretjini (63,8 %) novinarskih prispevkov, ki so poročali izključno o akterjih moškega spola, dodano eno fotografijo, ena tretjina (34 %) prispevkov o akterjih moškega spola pa je bila brez fotografije. Podobno je tudi šest od desetih (59,5 %) novinarskih prispevkov, ki so poročali izključno o akterjih ženskega spola, imelo dodano eno fotografijo, nekoliko višji (40 %) v primerjavi s prispevki o akterjih moškega spola pa je delež novinarskih prispevkov o akterjih ženskega spola, ki niso imeli dodanih fotografij. Večje razlike so se v tem primeru pokazale pri prispevkih, ki so poročali o akterjih obeh spolov: ti so bili v dobri polovici primerov (51,8 %) brez dodane fotografije, v nekaj manj primerih (47,6 %) pa so imeli dodano eno fotografijo. Tabela s frekvenčno porazdelitvijo nekodirane spremenljivke »število fotografij v novinarskem prispevku« glede na spol osrednjega akterja v novinarskih prispevkih o športu v *Delu* je v Prilogi C (Tabela C.2).

V analiziranem obdobju je bilo v *Slovenskih novicah* na športnih straneh objavljenih 787 fotografij v 515 prispevkih, kar pomeni, da je imel skoraj vsak drugi prispevek s fotografijami dodani dve fotografiji ali več (Tabela 8.12). V novinarskih prispevkih o športu v *Slovenskih novicah* so sicer prevladovali prispevki brez fotografij; ti so predstavljali skoraj dve tretjini (63,1 %) vseh analiziranih prispevkov. Četrtnina (25,2 %) prispevkov je imela dodano eno fotografijo, dobra devetina (11,7 %) prispevkov pa je imela dodani dve fotografiji ali več – od tega prispevki z več kot tremi fotografijami predstavljajo en odstotek. Glede na »splošno značilnost« tabloidnega tiska, ki bralce vabi tudi s (številnimi) fotografijami, je tako nekoliko presenetljivo, da so fotografije v športnih prispevkih (enkrat) manj pogoste kot v *Delu*, a hkrati zaradi manjšega formata časopisa razumljivo in do neke mere tudi pričakovano. Poleg tega se je že ob zbiranju podatkov pokazalo, da sta na posamezni, športu namenjeni

strani v *Slovenskih novicah* običajno le eden ali dva daljša prispevka s fotografijo ter večje število kratkih vesti, ki so običajno brez fotografij.

Tabela 8.12: Število fotografij v novinarskih prispevkih o športu v *Slovenskih novicah*

	Frekvenca	Delež (%)
0	880	63,1
1	352	25,2
2	84	6,0
3	63	4,5
4	9	,6
6	7	,5
Total	1395	100,0

Iz Tabele 8.13 je razvidna povezanost spremenljivk »*spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku*« in »*število fotografij v novinarskem prispevku*«. Med prispevki brez dodane fotografije je največ prispevkov (77,7 %) poročalo o športu moških oziroma izključno o akterjih moškega spola, 12 odstotkov prispevkov brez dodane fotografije je poročalo izključno o akterjih ženskega spola, preostala desetina prispevkov pa o akterjih obeh spolov (6,4 %) in akterjih z nedoločljivim spolom (4,0 %). Prav tako je večina analiziranih prispevkov z dodano eno fotografijo poročala izključno o akterjih moškega spola (83,5 %), izključno o akterjih ženskega spola je poročalo osem odstotkov, o akterjih obeh spolov hkrati pa šest odstotkov vseh prispevkov z eno fotografijo. Podobna razmerja (glede na spol osrednjega akterja) so tudi pri novinarskih prispevkih z dvema oziroma tremi fotografijami, v vseh primerih pa so ta razmerja do neke mere podobna razmerju med prispevki glede na spol osrednjih akterjev v celem vzorcu. Manjša odstopanja so se pri tem pokazala predvsem pri prispevkih, ki so poročali izključno o športnicah: ti so bili nekoliko bolj pogosto brez dodane fotografije oziroma so imeli nekoliko manj pogosto dodano eno ali več (do tri) fotografij.

Iz Tabele 8.13 je nadalje razvidno tudi, da je bilo sedem od desetih (72,4 %) novinarskih prispevkov, ki poročajo izključno o akterjih ženskega spola, brez dodane fotografije, eno fotografijo pa je bila objavljena v eni petini (19,3 %) prispevkov, ki so poročali izključno o športnicah. Tudi večina novinarskih prispevkov, ki so poročali izključno o akterjih moškega spola – šest od desetih (61,7 %) – je bila brez dodane fotografije, dobra četrtina (26,5 %) pa jih je imela dodano eno fotografijo. Izrazitejša razlika se je pokazala pri prispevkih z več fotografijami. Dve fotografiji ali več je imelo 163 analiziranih prispevkov: od teh jih je 130 (79,7 %) poročalo izključno o akterjih moškega spola, 12 (7,4 %) pa izključno o akterjih ženskega spola.

Tabela 8.13: Povezanost spremenljivk »število fotografij v novinarskem prispevku« in »spol osrednjega akterja novinarskega prispevka« za novinarske prispevke o športu v Slovenskih novicah

		Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka					
		moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total	
Število fotografij v novinarskem prispevku	0	Count	684	105	56	35	880
		% within Število fotografij v novinarskem prispevku	77,7%	11,9%	6,4%	4,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	61,7%	72,4%	59,6%	72,9%	63,1%
		% of Total	49,0%	7,5%	4,0%	2,5%	63,1%
	1	Count	294	28	21	9	352
		% within Število fotografij v novinarskem prispevku	83,5%	8,0%	6,0%	2,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	26,5%	19,3%	22,3%	18,8%	25,2%
		% of Total	21,1%	2,0%	1,5%	,6%	25,2%
	2	Count	68	6	8	2	84
		% within Število fotografij v novinarskem prispevku	81,0%	7,1%	9,5%	2,4%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	6,1%	4,1%	8,5%	4,2%	6,0%
		% of Total	4,9%	,4%	,6%	,1%	6,0%
	3	Count	51	6	5	1	63
		% within Število fotografij v novinarskem prispevku	81,0%	9,5%	7,9%	1,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	4,6%	4,1%	5,3%	2,1%	4,5%
		% of Total	3,7%	,4%	,4%	,1%	4,5%
4	Count	7	0	1	1	9	
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	77,8%	,0%	11,1%	11,1%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,6%	,0%	1,1%	2,1%	,6%	
	% of Total	,5%	,0%	,1%	,1%	,6%	
6	Count	4	0	3	0	7	
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	57,1%	,0%	42,9%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,4%	,0%	3,2%	,0%	,5%	
	% of Total	,3%	,0%	,2%	,0%	,5%	
Total	Count	1108	145	94	48	1395	
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	

8.1.1.4 Velikost fotografij v novinarskih prispevkih

Povprečna velikost fotografije v analiziranih novinarskih prispevkih (oziroma njihove skupne površine v primeru več fotografij v posameznem prispevku) v *Delu* je 163,51 cm² (Tabela 8.14). Podobno kot pri velikosti novinarskih prispevkov o športu so tudi pri fotografijah med posameznimi enotami velika odstopanja, kot kaže vrednost standardnega odklona (152,60 cm²). Najmanjši fotografiji v analiziranem vzorcu sta bili sicer veliki 9,4 cm² (v obeh primerih gre za manjši portretni fotografiji), največja pa 822,50 cm² in je zasedala skoraj polovico časopisne strani.

Tabela 8.14: Povprečna velikost fotografij v novinarskih prispevkih o športu v *Delu*

	N	Minimum	Maksimum	Srednja vrednost	Standardni odklon	Koeficient variacije (%)
Površina vseh fotografij v prispevku (cm ²)	1099	9,40	822,50	163,5082	152,60147	93,33 %

Tabela 8.15: Povprečna velikost fotografij v novinarskih prispevkih o športu v *Delu* glede na spol osrednjega subjekta fotografije

	N	Interval	Minimum	Maksimum	Srednja vrednost	Standardni odklon	Koeficient variacije (%)
Velikost fotografij s subjekti moškega spola (cm ²)	902	813,10	9,40	822,50	165,851	151,051	91,08 %
Velikost fotografij s subjekti ženskega spola (cm ²)	154	666,05	16,45	682,50	132,810	137,975	103,89 %
Velikost fotografij s subjekti obeh spolov (cm ²)	21	531,35	16,45	547,80	160,735	145,852	90,74 %
Velikost fotografij s subjekti nedoločljivega spola (cm ²)	22	689,30	28,20	717,50	284,968	238,920	83,84 %

Iz Tabele 8.15 je razvidno, da so bile fotografije s subjekti moškega spola od fotografij subjektov ženskega spola v povprečju večje za 33 cm². Od fotografij subjektov ženskega spola so bile v povprečju večje tudi fotografije subjektov obeh spolov, in sicer za 28 cm². V praksi to pomeni, da so bile fotografije športnic v povprečju za petino manjše od fotografij športnikov in od fotografij, ki prikazujejo športnike in športnice. V povprečju so bile sicer največje fotografije subjektov nedoločljivega spola, ki pa jih je bilo v vzorcu samo 22. V teh primerih gre za fotografije športnih objektov ali množice navijačev na športnih prizoriščih. Kot primer takšnih fotografij lahko izpostavimo fotografijo skoraj povsem praznih tribun v dvorani Tivoli v prispevku o finačnih težavah hokejskega kluba Olimpija (Delo, 25. marec 2016), fotografijo teptalca snega na doskočišču prenovljene letalnice v Planici (Delo, 17.

marec 2016) ali fotografijo praznega stola pred govorniško mizo, ki simbolizira odstop predsednika Mednarodne nogometne zveze FIFA Seppa Blatterja (Delo, 3. junij 2016). Relativno gledano so bile največje razlike v velikosti fotografij med fotografijami subjektov ženskega spola, najmanjše pa med fotografijami subjektov nedoločljivega spola.

Povprečna velikost posamezne fotografije oziroma skupna površina vseh fotografij v posameznem novinarskem prispevku o športu v *Slovenskih novicah* (Tabela 8.16) je bila 160,16 cm². Fotografije v tabloidnem dnevniku so bile torej v povprečju enako velike kot v *Delu*, pri čemer pa so bile (relativno gledano – kar kaže koeficient variacije) razlike v velikosti večje med fotografijami v *Slovenskih novicah*. Na večje razlike v velikosti fotografij podobno kot pri velikosti novinarskih prispevkov kaže tudi vrednost standardnega odklona (162,43 cm²). Kot je še razvidno iz Tabele 8.16, je bila najmanjša fotografija v analiziranem vzorcu velika 7,5 cm², največja površina, ki so jo zasedale fotografije v posameznem prispevku, pa več kot 100-krat (natančneje, 125-krat) toliko – 942,3 cm² – in sicer je šlo v tem primeru za vest s šestimi fotografijami, ki je poročala o najuspešnejših slovenskih športnikih in športnici, ki so v letu 2015 zaključili profesionalne tekmovalne kariere. Ob tem se je pokazala še ena razlika med analiziranimi časopisoma: v primeru večje površine, ki jo v prispevku zasedajo fotografije, je šlo v *Delu* običajno za eno veliko fotografijo, v *Slovenskih novicah* pa za več manjših.

Tabela 8.16: Povprečna velikost fotografij v novinarskih prispevkih o športu v *Slovenskih novicah*

	N	Minimum	Maksimum	Srednja vrednost	Standardni odklon	Koeficient variacije (%)
Površina vseh fotografij v prispevku (cm ²)	515	7,5	942,3	160,160	162,4289	101,42 %

Tabela 8.17: Povprečna velikost fotografij v novinarskih prispevkih o športu v *Slovenskih novicah* glede na spol osrednjega subjekta fotografije

	N	Interval	Minimum	Maksimum	Srednja vrednost	Standardni odklon	Koeficient variacije (%)
Velikost fotografij s subjekti moškega spola (cm ²)	431	870,10	7,50	877,60	150,179	144,040	95,91 %
Velikost fotografij s subjekti ženskega spola (cm ²)	39	699,00	16,00	715,00	154,910	163,744	105,70 %
Velikost fotografij s subjekti obeh spolov (cm ²)	30	908,15	34,10	942,25	256,175	252,937	98,74 %
Velikost fotografij s subjekti nedoločljivega spola (cm ²)	13	901,90	27,90	929,80	217,265	268,742	123,69 %

V nasprotju z *Delom*, kjer je bila večini prispevkov dodana ena fotografija in so bili zato subjekti fotografij v prispevkih bolj izrazito ločeni po spolu, je bilo v *Slovenskih novicah* bolj običajno, da so fotografije v posameznem prispevku prikazovale subjekte različnih spolov (torej subjektov moškega ali ženskega spola ter subjektov, ki se jim spola ni dalo določiti). Zaradi primerljivosti podatkov z *Delom* smo takšne primere združili z glavnimi kategorijami, kot je opisano v poglavju 7.4.1. V *Slovenskih novicah* so bile športnice v povprečju predstavljene na nekoliko večjih fotografijah kot športniki, vendar pa – kot kaže Tabela 8.17 – je razlika majhna (zgolj 4,7 cm²). V novinarskih prispevkih o športu, objavljenih v *Slovenskih novicah*, so bile tako v povprečju največje fotografije, ki hkrati prikazujejo športnike in športnice – ob zbiranju podatkov nismo razlikovali med prispevki, ki (vsaj dva) subjekta različnega spola (torej športnika in športnico) prikazujejo na eni fotografiji, in prispevki, ki takšna subjekta prikazujejo na več fotografijah. Po povprečni velikosti prav tako izstopajo fotografije subjektov nedoločljivega spola, ki pa jih je bilo v analiziranem vzorcu – podobno kot v *Delu* – malo (13 oziroma manj kot 2,5 %). Kot primer takšne fotografije lahko izpostavimo fotografijo praznega smučišča v Bad Kleinkirchheimu, kjer so zaradi neustreznih vremenskih pogojev odpovedali tekme svetovnega pokala v alpskem smučanju (Slovenske novice, 12. januar 2015), ali sklop fotografij ob odprtju Nacionalnega nogometnega centra na Brdu pri Kranju (Slovenske novice, 9. november 2015). Relativno gledano so bile največje razlike v velikosti fotografij prav med fotografijami subjektov nedoločljivega spola, najmanjše pa med fotografijami subjektov moškega spola, ki so sicer prevladovale v novinarskih prispevkih.

8.1.1.5 Spol subjekta/subjektov na fotografijah v novinarskih prispevkih

Tako kot so v novinarskih prispevkih o športu v *Delu* prevladovali subjekti moškega spola, so tudi na fotografijah v novinarskih prispevkih o športu prevladovali subjekti moškega spola (Tabela 8.18). Osem od desetih novinarskih prispevkov s fotografijami je imelo dodano eno ali več fotografij subjektov moškega spola, fotografije subjektov ženskega spola pa je imelo 14 odstotkov prispevkov s fotografijami. Fotografije, ki hkrati prikazujejo akterje obeh spolov, torej športnike in športnice, v analiziranem vzorcu predstavljajo skoraj dva odstotka vseh fotografij, prav toliko je bilo tudi prispevkov s fotografijami subjektov, ki jim ni bilo mogoče določiti spola. Pri tem velja opozorilo o metodologiji: pri zbiranju podatkov nismo razlikovali med prispevki, ki (vsaj dva) subjekta različnega spola (torej športnika in športnico)

prikazujejo na eni fotografiji, in prispevki, ki subjekta različnega spola prikazujejo na več fotografijah (ko je, na primer, v prispevku z dvema fotografijama, na eni fotografiji subjekt enega spola, na drugi pa subjekt drugega spola).

Tabela 8.18: Spol osrednjega subjekta na fotografijah v novinarskih prispevkih o športu v *Delu*

		Frekvenca	Delež (%)	Dejanski delež (%)
Valid	moški spol	902	51,3	82,1
	ženski spol	154	8,8	14,0
	nedoločljiv spol	22	1,3	2,0
	oba spola	21	1,2	1,9
	Total	1099	62,4	100,0
Missing	99	661	37,6	
Total		1760	100,0	

Deleža fotografij s subjekti moškega (82 %) oziroma ženskega spola (14 %) sta sicer nekoliko višja v primerjavi z razmerjem med spoloma v številu novinarskih prispevkov v vzorcu (kar pripisujemo dejstvu, da so fotografije dodane tudi prispevkom o akterjih obeh spolov), se pa ob tem pokaže izrazita ločenost športa kot dejavnosti po spolu. Kot je razvidno iz Tabele 8.19, imajo med prispevki s fotografijami skoraj vsi prispevki z osrednjim akterjem moškega spola (97,6 %) objavljeno eno ali več fotografij subjektov moškega spola. V trinajstih (1,5 %) novinarskih prispevkih o športu moških je bil na fotografiji (ali fotografijah) subjekt, ki se mu ne da določiti spola, v sedmih (0,8 %) pa več subjektov obeh spolov. V enem novinarskem prispevku z osrednjim akterjem moškega spola je bila fotografija subjekta ženskega spola.⁸² Prav tako so v novinarskih prispevkih z osrednjim akterjem ženskega spola prevladovale fotografije subjektov ženskega spola (93,9 %). V štirih (3,0 %) novinarskih prispevkih o športu žensk je bila objavljena (vsaj ena) fotografija subjektov obeh spolov, v po dveh primerih (1,5 %) pa fotografija subjektov moškega spola oziroma subjektov, ki se jim spola ne more določiti.

Na podlagi predstavljenih rezultatov lahko postavimo domnevo, da je novinarskim prispevkom o športu v *Delu* običajno dodana fotografija subjekta istega spola, kot je akter, o katerem se poroča. Prav tako iz predstavljenih rezultatov izhaja, da so športnice na fotografijah v novinarskih prispevkih v *Delu* prikazane manj pogosto kot športniki.

⁸² Gre za prispevek, v katerem je predstavljeno mnenje selektorja slovenske plavalne reprezentance Mihe Potočnika o doseženih rezultatih na svetovnem prvenstvu v plavanju, prispevku pa je dodana fotografija ene od slovenskih reprezentantk, ki jo v prispevku omenja selektor.

Tabela 8.19: Povezanost spremenljivk »*spol osrednjega subjekta fotografije*« in »*spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku*« za novinarske prispevke o športu v *Delu*

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Spol osrednjega subjekta fotografije	moški spol	Count	849	2	43	8	902
		% within Spol osrednjega subjekta fotografije	94,1%	,2%	4,8%	,9%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	97,6%	1,5%	54,4%	44,4%	82,1%
		% of Total	77,3%	,2%	3,9%	,7%	82,1%
	ženski spol	Count	1	124	27	2	154
		% within Spol osrednjega subjekta fotografije	,6%	80,5%	17,5%	1,3%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	93,9%	34,2%	11,1%	14,0%
		% of Total	,1%	11,3%	2,5%	,2%	14,0%
	oba spola	Count	7	4	9	1	21
		% within Spol osrednjega subjekta fotografije	33,3%	19,0%	42,9%	4,8%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,8%	3,0%	11,4%	5,6%	1,9%
		% of Total	,6%	,4%	,8%	,1%	1,9%
nedoločljiv spol	Count	13	2	0	7	22	
	% within Spol osrednjega subjekta fotografije	59,1%	9,1%	,0%	31,8%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	1,5%	1,5%	,0%	38,9%	2,0%	
	% of Total	1,2%	,2%	,0%	,6%	2,0%	
Total	Count	870	132	79	18	1099	
	% within Spol osrednjega subjekta fotografije	79,2%	12,0%	7,2%	1,6%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	79,2%	12,0%	7,2%	1,6%	100,0%	

Tako kot v *Delu* so tudi na fotografijah v novinarskih prispevkih o športu v *Slovenskih novicah*, ki imajo vsaj eno fotografijo, prevladovali subjekti moškega spola (Tabela 8.20). Osem od desetih novinarskih prispevkov s fotografijami je imelo dodano eno ali več fotografij subjektov moškega spola (83,7 %), fotografijo izključno subjektov ženskega spola pa je imelo 7,6 odstotkov prispevkov s fotografijami. Fotografije subjektov obeh spolov so bile objavljene v šestih odstotkih (6,2 %) prispevkov, najmanj (2,5 %) pa je bilo fotografij subjektov, ki jim ni bilo mogoče določiti spola. Tudi tu je treba opozoriti, da pri zbiranju podatkov nismo razlikovali med prispevki, ki na eni fotografiji prikazujejo (vsaj dva) subjekta

različnega spola (torej športnika in športnico), in prispevki, ki subjekta različnega spola prikazujejo na več fotografijah (ko je, na primer, v prispevku z dvema fotografijama na eni fotografiji subjekt enega spola, na drugi pa subjekt drugega spola).

Tabela 8.20: Spol osrednjega subjekta na fotografijah v novinarskem prispevku o športu v *Slovenskih novicah*

		Frekvenca	Delež (%)	Dejanski delež (%)
Valid	moški spol	431	30,9	83,7
	ženski spol	39	2,8	7,6
	oba spola	32	2,3	6,2
	nedoločljiv spol	13	,9	2,5
	Total	515	36,9	100,0
Missing	99	880	63,1	
Total		1395	100,0	

Med prispevki s fotografijami so imeli v *Slovenskih novicah* skoraj vsi prispevki z osrednjim akterjem moškega spola dodano fotografijo subjekta istega spola (97,6 %), medtem ko je bil delež prispevkov z osrednjim akterjem ženskega spola in fotografijo subjekta ženskega spola precej nižji (82,5 %). Iz Tabele 8.21 je prav tako razvidno, da so bile fotografije subjektov obeh spolov precej bolj pogoste v novinarskih prispevkih, ki so poročali izključno o športu žensk (15 %), kot v novinarskih prispevkih, ki so poročali izključno o športu moških (0,9 %). Nekaj več kot polovica (52,6 %) vseh s fotografijami opremljenih prispevkov, ki poročajo o akterjih obeh spolov, je imelo dodane fotografije subjektov obeh spolov – a če je na fotografiji v teh prispevkih samo en subjekt ali več subjektov istega spola, je bila to bolj pogosto oseba moškega (28,9 %) kot pa ženskega (13,2 %) spola.

Podobno kot v primeru *Dela* lahko tudi na podlagi predstavljenih rezultatov za fotografije v novinarskih prispevkih v *Slovenskih novicah* postavimo domnevi, da je v novinarskih prispevkih bolj pogosto dodana fotografija subjekta istega spola, kot je akter, o katerem se poroča, in da so športnice v novinarskih prispevkih manj pogosto kot športniki predstavljene s fotografijami.

Tabela 8.21: Povezanost spremenljivk »*spol osrednjega subjekta fotografije*« in »*spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku*« za novinarske prispevke o športu v *Slovenskih novicah*

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Spol subjekta fotografije v prispevku (združene vrednosti)	moški spol	Count	414	0	11	6	431
		% within Spol subjekta fotografije v prispevku (rekodirano)	96,1%	,0%	2,6%	1,4%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	97,6%	,0%	28,9%	46,2%	83,7%
		% of Total	80,4%	,0%	2,1%	1,2%	83,7%
	ženski spol	Count	0	33	5	1	39
		% within Spol subjekta fotografije v prispevku (rekodirano)	,0%	84,6%	12,8%	2,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,0%	82,5%	13,2%	7,7%	7,6%
		% of Total	,0%	6,4%	1,0%	,2%	7,6%
	oba spola	Count	4	6	20	2	32
		% within Spol subjekta fotografije v prispevku (rekodirano)	12,5%	18,8%	62,5%	6,3%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,9%	15,0%	52,6%	15,4%	6,2%
		% of Total	,8%	1,2%	3,9%	,4%	6,2%
nedoločljiv spol	Count	6	1	2	4	13	
	% within Spol subjekta fotografije v prispevku (rekodirano)	46,2%	7,7%	15,4%	30,8%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	1,4%	2,5%	5,3%	30,8%	2,5%	
	% of Total	1,2%	,2%	,4%	,8%	2,5%	
Total	Count	424	40	38	13	515	
	% within Spol subjekta fotografije v prispevku (rekodirano)	82,3%	7,8%	7,4%	2,5%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	82,3%	7,8%	7,4%	2,5%	100,0%	

8.1.1.6 Število dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku

V novinarskih prispevkih so lahko poleg fotografije tudi drugi elementi, ki osnovno sporočilo prispevka na pregleden in privlačen način dopolnjujejo z različnimi izpostavljenimi informacijami in podatki, zato jih združujemo pod skupnim imenom dopolnitveni elementi. To so lahko različne grafike in infografike, skice, logotipi tekmovanj, preproste lestvice rezultatov, razširjene statistične predstavitve športnih rezultatov, izpostavljene izjave ali vesti, povezave do povezanih vsebin na spletni strani časopisa in podobno.

Iz Tabel 8.22 in 8.23 je razvidno, da je bil v analiziranih novinarskih prispevkih o športu v *Delu* najbolj pogosto uporabljeni dopolnitveni element fotografija. Ko namreč fotografije nismo šteli med dopolnitvene elemente prispevka, velika večina novinarskih prispevkov o športu (sedem od desetih ali 69,9 %) ni imela dopolnitvenih elementov. En dopolnitveni element je imela četrtnina (26,4 %) prispevkov, novinarski prispevki z več kot dvema dopolnitvenima elementoma pa so bili redki in so predstavljali manj kot štiri odstotke (3,6 %) vseh prispevkov. Ko fotografije nismo šteli med dopolnitvene elemente v prispevku, so bili v posameznem novinarskem prispevku o športu največ trije dopolnitveni elementi – v analiziranem vzorcu so bili štirje takšni prispevki (0,2 %).

Tabela 8.22: Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskih prispevkih o športu v *Delu*

	Frekvenca	Delež (%)
Valid 0	1230	69,9
1	465	26,4
2	61	3,5
3	4	,2
Total	1760	100,0

Tabela 8.23: Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskih prispevkih o športu v *Delu*

	Frekvenca	Delež (%)
Valid 0	579	32,9
1	717	40,7
2	380	21,6
3	66	3,8
4	12	,7
5	2	,1
6	3	,2
9	1	,1
Total	1760	100,0

Ko smo fotografijo šteli med dopolnitvene elemente, je bilo prispevkov brez dopolnitvenih elementov več kot pol manj (32,9 %), štirje prispevki od desetih so imeli dodan en dopolnitveni element, eden od petih pa dva elementa. Novinarski prispevki z več kot tremi dopolnitvenimi elementi so predstavljali nekaj manj kot pet odstotkov vseh primerov. Največje število dopolnitvenih elementov (ko mednje prištevamo fotografije) je bilo devet; gre za že omenjeni prispevek z anketo pred tekmo dodatnih kvalifikacij slovenske nogometne reprezentance.

Tabela 8.24: Povezanost spremenljivk »število dopolnitvenih elementov (brez fotografije) v prispevku« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v Delu

		Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka					
		moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total	
Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	0	Count	873	166	139	52	1230
		% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	71,0%	13,5%	11,3%	4,2%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	66,2%	75,5%	84,8%	89,7%	69,9%
		% of Total	49,6%	9,4%	7,9%	3,0%	69,9%
1	Count	385	52	22	6	465	
	% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	82,8%	11,2%	4,7%	1,3%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	29,2%	23,6%	13,4%	10,3%	26,4%	
	% of Total	21,9%	3,0%	1,3%	,3%	26,4%	
2	Count	57	1	3	0	61	
	% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	93,4%	1,6%	4,9%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	4,3%	,5%	1,8%	,0%	3,5%	
	% of Total	3,2%	,1%	,2%	,0%	3,5%	
3	Count	3	1	0	0	4	
	% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	75,0%	25,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,2%	,5%	,0%	,0%	,2%	
	% of Total	,2%	,1%	,0%	,0%	,2%	
Total	Count	1318	220	164	58	1760	
	% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	

Iz Tabele 8.24 je razvidno, da je sedem od desetih (71,0 %) novinarskih prispevkov brez dopolnitvenih elementov (ko mednje nismo šteli fotografije) poročalo o akterjih moškega spola, približno osmina (13,5 %) jih je poročala o akterjih ženskega spola, o akterjih obeh spolov pa nekaj več kot desetina (11,3 %). Med novinarskimi prispevki z enim dopolnitvenim elementom jih je osem od desetih (82,8 %) poročalo o akterjih moškega spola, nekaj več kot

desetina (11,2 %) jih je poročala o akterjih ženskega spola, manj kot pet odstotkov (4,7 %) pa o akterjih obeh spolov.

Na podlagi predstavljenih rezultatov se lahko postavi domneva, da med prispevki brez dopolnitvenih elementov ali z le enim dopolnitvenim elementom bistvenih razlik glede na spol akterja novinarskega prispevka ni. Razlike se pojavijo pri prispevkih z več kot enim dopolnitvenim elementom: prispevki, ki poročajo izključno o športnikih, imajo bolj verjetno dodanih več dopolnitvenih elementov (različnih od fotografije).

Podobna slika se pokaže tudi, ko med dopolnitvene elemente novinarskih prispevkov prištevamo fotografije (Tabela 8.25). Dve tretjini (65,8 %) novinarskih prispevkov brez dopolnitvenih elementov sta v analiziranem vzorcu poročali o akterjih moškega spola, 14 odstotkov jih je poročalo o akterjih ženskega spola, prav toliko pa tudi o akterjih obeh spolov. Tri četrtine (76,2 %) novinarskih prispevkov z enim dopolnitvenim elementom so poročale o akterjih moškega spola, o akterjih ženskega spola je poročala približno osmina (12,8 %), o akterjih obeh spolov pa dvanajstina (8,4 %) prispevkov z enim dopolnitvenim elementom.

Prav tako je o akterjih moškega spola poročalo največ prispevkov – osem od desetih (82,1 %) – z dvema dopolnitvenima elementoma in skoraj vsi prispevki – 63 od 66 (95,5 %) – s tremi dopolnitvenimi elementi. Devetina (11,6 %) vseh prispevkov z dvema dopolnitvenima elementoma je poročala o akterjih ženskega spola, dvajsetina (5,5 %) pa o akterjih obeh spolov. Med prispevki s tremi dopolnitvenimi elementi je samo en prispevek poročal o akterjih ženskega spola, dva pa o akterjih obeh spolov hkrati. Prispevki z več kot štirimi dopolnitvenimi elementi so skoraj izključno poročali o akterjih moškega spola – 16 od 18 prispevkov z več kot štirimi dopolnitvenimi elementi je poročalo o akterjih moškega spola, preostala dva pa o akterjih ženskega spola.

V teh rezultatih se nakazuje domneva, da je v *Delu* v novinarskih prispevkih o športnikih nekoliko bolj značilna uporaba večjega števila dopolnitvenih elementov kot v novinarskih prispevkih o športnicah.

Tabela 8.25: Povezanost spremenljivk »število vseh dopolnitvenih elementov v prispevku« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v Delu

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	0	Count	381	81	81	36	579
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	65,8%	14,0%	14,0%	6,2%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	28,9%	36,8%	49,4%	62,1%	32,9%
		% of Total	21,6%	4,6%	4,6%	2,0%	32,9%
1	Count	546	92	60	19	717	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	76,2%	12,8%	8,4%	2,6%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	41,4%	41,8%	36,6%	32,8%	40,7%	
	% of Total	31,0%	5,2%	3,4%	1,1%	40,7%	
2	Count	312	44	21	3	380	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	82,1%	11,6%	5,5%	,8%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	23,7%	20,0%	12,8%	5,2%	21,6%	
	% of Total	17,7%	2,5%	1,2%	,2%	21,6%	
3	Count	63	1	2	0	66	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	95,5%	1,5%	3,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	4,8%	,5%	1,2%	,0%	3,8%	
	% of Total	3,6%	,1%	,1%	,0%	3,8%	
4	Count	10	2	0	0	12	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	83,3%	16,7%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,8%	,9%	,0%	,0%	,7%	
	% of Total	,6%	,1%	,0%	,0%	,7%	
5	Count	2	0	0	0	2	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,2%	,0%	,0%	,0%	,1%	
	% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%	
6	Count	3	0	0	0	3	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,2%	,0%	,0%	,0%	,2%	
	% of Total	,2%	,0%	,0%	,0%	,2%	

		Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka					
		moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total	
Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	9	Count	1	0	0	0	1
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
		% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
Total		Count	1318	220	164	58	1760
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%

Ob zbiranju podatkov se je za daljše novinarske prispevke v *Slovenskih novicah* zdelo, da je zanje značilna bolj pogosta uporaba dopolnitvenih elementov v novinarskih prispevkih, s čimer na vizualno (bolj ali manj) privlačen način (v »tabloidnem« stilu) iščejo pozornost bralcev – vendar pa to ni razvidno iz predstavljenih tabel, v katerih so vključeni tudi podatki za sicer v *Slovenskih novicah* prevladujoče vesti, ki imajo le redko dodan dopolnitveni element. Ključna razlika v primerjavi z *Delom*, ki se je nakazala ob zbiranju podatkov (in ki sicer ni statistično podprta), je, da so v *Slovenskih novicah* najbolj pogosti elementi poleg fotografije izpostavljene izjave ali vesti; ostali elementi, vključno s statistični prikazi rezultatov, ki so sicer skoraj naravni del športnih novic, pa so v *Slovenskih novicah* redki (Tabela 8.26).

Tabela 8.26: Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskih prispevkih o športu v *Slovenskih novicah*

	Frekvenca	Delež (%)
Valid 0	1194	85,6
1	124	8,9
2	54	3,9
3	19	1,4
4	3	,2
5	1	,1
Total	1395	100,0

Kot se lahko razbere iz Tabele 8.26, je bila večina (85,6 %) novinarskih prispevkov, ki nimajo dodanih fotografij, tudi brez drugih dopolnitvenih elementov, kar kaže na večji delež

krajših (vestičarskih) prispevkov na športnih straneh. Nekaj manj kot desetina (8,9 %) prispevkov je imela en dopolnitveni element, prispevki z dvema dopolnitvenima elementoma ali več (ko mednje ne štejemo fotografije) pa so predstavljali dobrih pet (5,5 %) odstotkov. Posamezni prispevek je imel sicer največ pet dopolnitvenih elementov, takšen pa je bil v vzorcu le en prispevek.

Tabela 8.27 prikazuje frekvenčno porazdelitev spremenljivke, ko so bile med dopolnitvene elemente v prispevku vključene tudi fotografije. Prispevkov brez dopolnitvenih elementov je bilo v tem primeru manj, še vedno pa predstavljajo večino – skoraj dve tretjini vseh prispevkov (62,4 %). Petina (19,5 %) prispevkov je imela en dopolnitveni element, dobrih sedem odstotkov prispevkov pa dva. Prispevki s tremi dopolnitvenimi elementi ali več so predstavljali devetino (11,0 %) vseh prispevkov. Ko so bile med dopolnitvene elemente vključene fotografije, je bil razpon njihovega števila nekoliko večji: posamezni prispevek v analiziranem vzorcu je imel največ sedem dodatnih elementov, takšnih prispevkov pa je v vzorcu pet.

Tabela 8.27: Število vseh dopolnitvenih elementov (vključno s fotografijami) v novinarskih prispevkih o športu v *Slovenskih novicah*

	Frekvenca	Delež (%)
Valid 0	870	62,4
1	272	19,5
2	100	7,2
3	68	4,9
4	35	2,5
5	28	2,0
6	17	1,2
7	5	,4
Total	1395	100,0

Med novinarskimi prispevki brez dopolnitvenih elementov (ko mednje ne štejemo fotografije) je največ (78,1 %) novinarskih prispevkov poročalo o akterjih moškega spola, nekaj več kot desetina (11,2 %) jih je poročala o akterjih ženskega spola, skoraj pol manj (6,8 %) pa o akterjih obeh spolov (Tabela 8.28). Ti deleži so skoraj identični vzorčni porazdelitvi novinarskih prispevkov glede na spol osrednjega akterja (glej Tabelo 8.3). Manjša odstopanja od vzorčne porazdelitve so se pokazala v primeru novinarskih prispevkov z enim dopolnitvenim elementom, med katerimi jih je 85,5 odstotkov poročalo izključno o akterjih moškega spola, manj kot šest odstotkov (5,6 %) pa o akterjih ženskega spola. Podobno je bilo

tudi v primeru prispevkov z dvema ali več dopolnitvenimi elementi, med katerimi so štirje (5,2 %) prispevki poročali izključno o športnicah, izključno o športnikih pa je poročalo 69 prispevkov (89,6 %).

Tabela 8.28: Povezanost spremenljivk »število dopolnitvenih elementov (brez fotografije) v prispevku« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v Slovenskih novicah

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	0	Count	933	134	81	46	1194
		% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	78,1%	11,2%	6,8%	3,9%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	84,2%	92,4%	86,2%	95,8%	85,6%
		% of Total	66,9%	9,6%	5,8%	3,3%	85,6%
	1	Count	106	7	10	1	124
		% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	85,5%	5,6%	8,1%	,8%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	9,6%	4,8%	10,6%	2,1%	8,9%
		% of Total	7,6%	,5%	,7%	,1%	8,9%
	2	Count	49	3	1	1	54
		% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	90,7%	5,6%	1,9%	1,9%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	4,4%	2,1%	1,1%	2,1%	3,9%
		% of Total	3,5%	,2%	,1%	,1%	3,9%
3	Count	16	1	2	0	19	
	% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	84,2%	5,3%	10,5%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	1,4%	,7%	2,1%	,0%	1,4%	
	% of Total	1,1%	,1%	,1%	,0%	1,4%	
4	Count	3	0	0	0	3	
	% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,3%	,0%	,0%	,0%	,2%	
	% of Total	,2%	,0%	,0%	,0%	,2%	

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	5	Count	1	0	0	0	1
		% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
		% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
Total		Count	1108	145	94	48	1395
		% within Število dopolnitvenih elementov (brez fotografij) v novinarskem prispevku	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%

Tabela 8.29: Povezanost spremenljivk »število vseh dopolnitvenih elementov v prispevku« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v Slovenskih novicah

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	0	Count	674	105	56	35	870
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	77,5%	12,1%	6,4%	4,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	60,8%	72,4%	59,6%	72,9%	62,4%
		% of Total	48,3%	7,5%	4,0%	2,5%	62,4%
1		Count	223	22	18	9	272
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	82,0%	8,1%	6,6%	3,3%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	20,1%	15,2%	19,1%	18,8%	19,5%
		% of Total	16,0%	1,6%	1,3%	,6%	19,5%
2		Count	86	8	5	1	100
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	86,0%	8,0%	5,0%	1,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	7,8%	5,5%	5,3%	2,1%	7,2%
		% of Total	6,2%	,6%	,4%	,1%	7,2%

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	3	Count	55	6	7	0	68
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	80,9%	8,8%	10,3%	,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	5,0%	4,1%	7,4%	,0%	4,9%
		% of Total	3,9%	,4%	,5%	,0%	4,9%
	4	Count	28	3	1	3	35
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	80,0%	8,6%	2,9%	8,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	2,5%	2,1%	1,1%	6,3%	2,5%
		% of Total	2,0%	,2%	,1%	,2%	2,5%
	5	Count	25	0	3	0	28
		% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	89,3%	,0%	10,7%	,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	2,3%	,0%	3,2%	,0%	2,0%
		% of Total	1,8%	,0%	,2%	,0%	2,0%
6	Count	12	1	4	0	17	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	70,6%	5,9%	23,5%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	1,1%	,7%	4,3%	,0%	1,2%	
	% of Total	,9%	,1%	,3%	,0%	1,2%	
7	Count	5	0	0	0	5	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,5%	,0%	,0%	,0%	,4%	
	% of Total	,4%	,0%	,0%	,0%	,4%	
Total	Count	1108	145	94	48	1395	
	% within Število vseh dopolnitvenih elementov v novinarskem prispevku	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	

Ko smo med dopolnitvene elemente v prispevkih vključili tudi fotografije, je bila slika podobna (Tabela 8.29). Tudi v tem primeru je največ novinarskih prispevkov brez dopolnitvenih elementov poročalo izključno o akterjih moškega spola (77,5 %), izključno o

akterjih ženskega spola jih je poročala osmina (12,1 %), o akterjih obeh spolov pa je poročalo nekaj več kot šest odstotkov prispevkov. Prav tako je med prispevki z enim dopolnitvenim elementom največ prispevkov poročalo o akterjih moškega spola (82,0 %), o akterjih ženskega spola pa jih je poročalo desetkrat manj (8,1 %). Tudi v teh dveh primerih razmerja bolj kot ne odražajo vzorčno razmerje med prispevki glede na spol osrednjega akterja. Odstopanja od vzorčne porazdelitve so se jasneje pokazala šele v prispevkih z več kot štirimi dopolnitvenimi elementi, med katerimi jih je 42 od 50 poročalo izključno o akterjih moškega spola, eden izključno o akterjih ženskega spola, preostalih sedem pa o akterjih obeh spolov hkrati.

V predstavljenih rezultatih se tudi za novinarske prispevke o športu, objavljene v *Slovenskih novicah*, nakazuje domneva, da je za prispevke o športnikih bolj značilna uporaba večjega števila dopolnitvenih elementov kot za prispevke o športnicah.

8.1.2 Vsebina novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk

Ugotovili smo že, da so bili novinarski prispevki, ki so poročali izključno o športnicah in športu žensk, v obeh analiziranih časopisih v povprečju krajši od novinarskih prispevkov, ki so poročali izključno o športnikih in športu moških. Prav tako smo ugotovili, da so bili v obeh časopisih s fotografijami bolj pogosto predstavljeni športniki. Kakšna pa je vsebina novinarskih prispevkov o športu žensk? Katere so vodilne teme novinarskih prispevkov o športu žensk? V katerih žanrih je predstavljen šport žensk? S katerimi športi se ukvarjajo športnice, ki so deležne medijske pozornosti? Na ta vprašanja odgovarjamo v nadaljevanju.

8.1.2.1 Vodilna tema novinarskega prispevka

Vodilne teme analiziranih novinarskih prispevkov so predstavljene v Tabeli 8.30. Večina analiziranih novinarskih prispevkov o športu v *Delu* (skoraj devet od desetih) je v približno enaki meri poročala o treh temah. Najbolj pogosta tema v novinarskih prispevkih o športu v *Delu* je bila tema »*rezultati in poročila*«, ki je bila vodilna tema v tretjini vseh analiziranih prispevkov (32,5 %). Po pogostosti sta ji sledili temi »*drugo poročanje, povezano s športnim nastopom*« (29,0 %) in »*napovedi*« (27,0 %), vendar pa so bile – kot že omenjeno – razlike med najbolj pogostimi temami majhne. O ostalih temah, povezanih s športno politiko, s financiranjem ali z vprašanjem dopinga in navijaške kulture, je poročala devetina

(11,6 %) analiziranih prispevkov. O temah »amaterski šport«, »vprašanje spola v športu« in »športne stave« se v analiziranem časovnem okviru v *Delu* ni poročalo.

Medtem ko je v *Delu* glavnina novinarskih prispevkov o športu poročala o treh temah, pa je večina (dve tretjini oziroma 68,7 %) novinarskih prispevkov v *Slovenskih novicah* poročala o dveh temah, in sicer so v približno enaki meri poročali o doseženih rezultatih in o drugih vidikih, povezanih s športnim nastopom. Novinarski prispevki z vodilno temo »napovedi«, ki je sicer v splošnem precej značilna za novinarsko sporočanje o športu, so v *Slovenskih novicah* predstavljali sedmino (14,3 %) analiziranih prispevkov. O preostalih temah se je poročalo v precej manjšem obsegu, se je pa v primerjavi z *Delom* v *Slovenskih novicah* nekoliko več poročalo o amaterskem športu in temah, povezanih s financami v športu, dopingom, navijaško kulturo in športnimi stavami, ki so (pogosto) pereči problemi – gre torej za teme, ki so pogosto razumljene kot tipično tabloidne, ker poudarjajo škandale in kriminal. Tako se kot ena od smernic za nadaljnje raziskovanje športnega poročanja ponuja tudi (kvantitativna in kvalitativna) analiza poročanja o tovrstnih temah v obeh časopisih.

Tabela 8.30: Primerjava vodilnih tem novinarskih prispevkov o športu v *Delu* in *Slovenskih novicah*

	Delo		Slovenske novice	
	Frekvenca	Delež (%)	Frekvenca	Delež (%)
Valid rezultati in poročila	572	32,5	477	34,2
drugo poročanje, povezano s športnim nastopom	511	29,0	481	34,5
napovedi	476	27,0	199	14,3
druge teme	97	5,5	86	6,2
športna politika	86	4,9	63	4,5
športno financiranje	9	,5	26	1,9
doping in antidoping	7	,4	21	1,5
gledalci in navijaška kultura	2	,1	23	1,6
amaterski šport	0	0	16	1,1
športne stave	0	0	3	,2
vprašanje spola v športu	0	0	0	0
Total	1760	100,0	1395	100,0

Iz Tabele 8.31 je razvidno, da je v *Delu* največ (74,1 %) novinarskih prispevkov z vodilno temo »rezultati in poročila« poročalo o akterjih moškega spola, kar lahko pripišemo številčni prevladi prispevkov o akterjih moškega spola v analiziranem vzorcu. Dobra osmina (13,3 %) vseh prispevkov z vodilno temo »rezultati in poročila« je poročala o akterjih ženskega spola, nekaj manj (12,1 %) pa o akterjih obeh spolov hkrati. Tema »rezultati in

poročila« je bila sicer vodilna tema v približno tretjini (32,2 %) vseh novinarskih prispevkov o akterjih moškega spola in prav tako v približno tretjini (34,5 %) vseh novinarskih prispevkov o akterjih ženskega spola. Nekoliko bolj pogosta (42,1 %) je bila ta tema le v novinarskih prispevkih o akterjih obeh spolov.

Tabela 8.31: Povezanost spremenljivk »vodilna tema novinarskega prispevka« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v Delu

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Vodilna tema novinarskega prispevka	rezultati in poročila	Count	424	76	69	3	572
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	74,1%	13,3%	12,1%	,5%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	32,2%	34,5%	42,1%	5,2%	32,5%
		% of Total	24,1%	4,3%	3,9%	,2%	32,5%
drugo poročanje, povezano s športnim nastopom		Count	423	53	32	3	511
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	82,8%	10,4%	6,3%	,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	32,1%	24,1%	19,5%	5,2%	29,0%
		% of Total	24,0%	3,0%	1,8%	,2%	29,0%
napovedi		Count	340	77	55	4	476
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	71,4%	16,2%	11,6%	,8%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	25,8%	35,0%	33,5%	6,9%	27,0%
		% of Total	19,3%	4,4%	3,1%	,2%	27,0%
druge teme		Count	61	12	6	18	97
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	62,9%	12,4%	6,2%	18,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	4,6%	5,5%	3,7%	31,0%	5,5%
		% of Total	3,5%	,7%	,3%	1,0%	5,5%
športna politika		Count	62	1	1	22	86
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	72,1%	1,2%	1,2%	25,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	4,7%	,5%	,6%	37,9%	4,9%
		% of Total	3,5%	,1%	,1%	1,3%	4,9%

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Vodilna tema novinarskega prispevka	športno financiranje	Count	6	0	1	2	9
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	66,7%	,0%	11,1%	22,2%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,5%	,0%	,6%	3,4%	,5%
		% of Total	,3%	,0%	,1%	,1%	,5%
	doping in antidoping	Count	1	1	0	5	7
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	14,3%	14,3%	,0%	71,4%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	,5%	,0%	8,6%	,4%
		% of Total	,1%	,1%	,0%	,3%	,4%
	gledalci in navijaška kultura	Count	1	0	0	1	2
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	50,0%	,0%	,0%	50,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	,0%	,0%	1,7%	,1%
		% of Total	,1%	,0%	,0%	,1%	,1%
Total	Count	1318	220	164	58	1760	
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	

Prve razlike v prispevkih glede na spol osrednjega akterja so se v *Delu* pokazale pri temi »*drugo poročanje, povezano s športnim dogajanjem*«. Spomnimo, v to temo smo uvrstili prispevke, ki prva poročila o športnih dogodkih (rezultatih) dopolnjujejo z odzivi različnih akterjev nanje, z ocenami poteka tekmovanj in/ali doseženimi rezultati, z ozadjem tekmovanja in podobnim, s čemer ohranjajo pozornost bralca športnih novic o posameznem dogodku. Med novinarskimi prispevki z vodilno temo »*drugo poročanje, povezano s športnim dogajanjem*«, je osem od desetih (82,8 %) prispevkov poročalo izključno o akterjih moškega spola, desetina (10,4 %) izključno o akterjih ženskega spola, nekaj več kot šest odstotkov pa o akterjih obeh spolov hkrati. Ta tema je bila sicer vodilna tema v približno tretjini (32,1 %) novinarskih prispevkov o akterjih moškega spola, v četrtini (24,1 %) novinarskih prispevkov o akterjih ženskega spola in v petini (19,5 %) novinarskih prispevkov, ki so hkrati poročali o akterjih obeh spolov.

Med prispevki z vodilno temo »napovedi«, ki – kot pove ime – bralcu športnih novic napoveduje prihajajoča tekmovanja in ga s tem tudi pripravlja nanje, je sedem od desetih

(71,4 %) poročalo izključno o akterjih moškega spola, 16 odstotkov izključno o akterjih ženskega spola, 11 odstotkov pa o akterjih obeh spolov hkrati. Ta tema je bila sicer vodilna tema v četrtini (25,8 %) novinarskih prispevkov o akterjih moškega spola ter v nekaj več kot tretjini (35,0 %) novinarskih prispevkov o akterjih ženskega spola in tudi v tretjini (33,5 %) novinarskih prispevkov, ki hkrati poročajo o akterjih obeh spolov.

Če se torej o športu moških v novinarskih prispevkih o športu v *Delu* skoraj v povsem enaki meri poroča v vseh treh glavnih temah, pa se pri poročanju o športu žensk pokažejo razlike. Tako v prispevkih, ki poročajo izključno o akterjih ženskega spola, kot v prispevkih, ki poročajo o akterjih obeh spolov hkrati, je tema »*drugo poročanje, povezano s športnim dogajanjem*« manj pogosto vodilna tema prispevkov, kar pomeni, da novinarski prispevki o športu žensk manj pogosto ponujajo dodatne informacije o športnem dogajanju in ocene športnih rezultatov. Nasprotno je vodilna tema »*napovedi*« nekoliko bolj pogosta v prispevkih, ki poročajo izključno o akterjih ženskega spola, in prispevkih, ki poročajo o akterjih obeh spolov hkrati.

Tudi o preostalih temah, o katerih se je v analiziranem vzorcu poročalo redko, je največ (9,9 %) novinarskih prispevkov poročalo o akterjih moškega spola – znova zaradi številčne prevlade teh prispevkov, sicer pa so te preostale teme najbolj značilne za novinarske prispevke z akterji nedoločljivega spola – o njih je poročalo skoraj 83 odstotkov teh prispevkov. Po pogostosti sta med preostalimi temami nekoliko izstopali temi »*druge teme*« in »*športna politika*«, o katerih je poročalo 31 oziroma 38 odstotkov vseh prispevkov brez akterja določenega spola; preostale teme pa so se pojavile le v posameznih primerih.

V predstavljenih rezultatih se je torej pokazalo, da je športno poročanje v *Delu* primarno osredotočeno na poročanje o športnih dogodkih, pri čemer je v ospredju napovedovanje dogodkov, predstavljanje doseženih rezultatov in bolj ali manj poglobljeni opisi dogajanja z ocenami ali odzivi nanje, k problemom usmerjeno poročanje pa je redko. Domneva, ki jo na podlagi teh rezultatov postavimo, je, da se izključno o športu žensk nekoliko bolj pogosto poroča v novinarskih prispevkih z vodilno temo »*napovedi*«, manj pogosto pa v prispevkih z vodilno temo »*drugo poročanje, povezano s športnim nastopom*«.

Iz Tabele 8.32 je razvidno, da v *Slovenskih novicah* največ (71,1 %) novinarskih prispevkov z vodilno temo »*rezultati in poročila*« poroča o akterjih moškega spola, 17,4 odstotkov jih poroča o akterjih ženskega spola, nekaj več kot desetina (11,7 %) teh prispevkov pa poroča o akterjih obeh spolov. Med novinarskimi prispevki z vodilno temo »*drugo poročanje, povezano s športnim nastopom*« jih prav tako največ (90,4 %) poroča o

akterjih moškega spola, medtem ko je preostalih deset odstotkov teh prispevkov približno enakomerno razdeljenih med prispevke, ki poročajo o akterjih ženskega spola (4,2 %), o akterjih obeh spolov (3,3 %) in o akterjih, katerih spol je nedoločljiv (2,1 %). Podobno tudi med prispevki z vodilno temo »napovedi« največ (71,1 %) prispevkov poroča o akterjih moškega spola, nekaj več kot 17 odstotkov jih poroča o akterjih ženskega spola, dobra desetina (11,3 %) pa o akterjih obeh spolov.

Tabela 8.32: Povezanost spremenljivk »vodilna tema novinarskega prispevka« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v Slovenskih novicah

		Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
		moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Vodilna tema novinarskega prispevka	drugo poročanje, Count	435	20	16	10	481
	povezano s športnim nastopom	90,4%	4,2%	3,3%	2,1%	100,0%
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	39,3%	13,8%	17,0%	20,8%	34,5%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	31,2%	1,4%	1,1%	,7%	34,5%
rezultati in poročila	Count	339	83	54	1	477
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	71,1%	17,4%	11,3%	,2%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	30,6%	57,2%	57,4%	2,1%	34,2%
	% of Total	24,3%	5,9%	3,9%	,1%	34,2%
napovedi	Count	157	24	10	8	199
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	78,9%	12,1%	5,0%	4,0%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	14,2%	16,6%	10,6%	16,7%	14,3%
	% of Total	11,3%	1,7%	,7%	,6%	14,3%
druge teme	Count	68	12	3	3	86
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	79,1%	14,0%	3,5%	3,5%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	6,1%	8,3%	3,2%	6,3%	6,2%
	% of Total	4,9%	,9%	,2%	,2%	6,2%
športna politika	Count	55	1	2	5	63
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	87,3%	1,6%	3,2%	7,9%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	5,0%	,7%	2,1%	10,4%	4,5%
	% of Total	3,9%	,1%	,1%	,4%	4,5%

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Vodilna tema novinarskega prispevka	športno financiranje	Count	19	1	1	5	26
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	73,1%	3,8%	3,8%	19,2%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	1,7%	,7%	1,1%	10,4%	1,9%
		% of Total	1,4%	,1%	,1%	,4%	1,9%
	gledalci in navijaška kultura	Count	19	0	0	4	23
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	82,6%	,0%	,0%	17,4%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	1,7%	,0%	,0%	8,3%	1,6%
		% of Total	1,4%	,0%	,0%	,3%	1,6%
	doping in antidoping	Count	10	3	2	6	21
		% within Vodilna tema novinarskega prispevka	47,6%	14,3%	9,5%	28,6%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,9%	2,1%	2,1%	12,5%	1,5%
		% of Total	,7%	,2%	,1%	,4%	1,5%
amaterski šport	Count	3	1	6	6	16	
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	18,8%	6,3%	37,5%	37,5%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,3%	,7%	6,4%	12,5%	1,1%	
	% of Total	,2%	,1%	,4%	,4%	1,1%	
športne stave	Count	3	0	0	0	3	
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,3%	,0%	,0%	,0%	,2%	
	% of Total	,2%	,0%	,0%	,0%	,2%	
Total	Count	1108	145	94	48	1395	
	% within Vodilna tema novinarskega prispevka	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	

Iz Tabele 8.32 je prav tako razvidno, da sta bili v novinarskih prispevkih o športnikih najbolj pogosti temi »drugo poročanje, povezano s športnim nastopom« (39,3 %) in »rezultati in poročila« (30,6 %), tema »napovedi« pa je bila vodilna tema v 14 odstotkih prispevkov o akterjih moškega spola. Novinarski prispevki o športnicah so v največji meri poročali o doseženih športnih rezultatih. Skoraj šest od desetih (57,2 %) novinarskih prispevkov, ki so

poročali izključno o akterjih ženskega spola, je namreč poročalo o temi »*rezultati in poročila*«, trije od desetih 30,4 %) pa o temah »*drugo poročanje, povezano s športnim nastopom*« (13,8 %) in »*napovedi*« (16,6 %). O preostalih temah, o katerih je v vzorcu poročala dobra desetina prispevkov, so v največji meri (74,4 %) poročali novinarski prispevki, ki so poročali izključno o akterjih moškega spola, v novinarskih prispevkih o športnicah in športu žensk pa so bile te teme redke (7,6 %).

Tako kot v primeru *Dela* se tudi v primeru *Slovenskih novic* kaže podlaga za domnevo, da v poročanju o športu prevladuje poročanje o temah, povezanih s športnimi nastopi, manj pa je k problemom usmerjenega poročanja. Domneva, ki jo na podlagi predstavljenih rezultatov lahko postavimo, je, da pri poročanju o športnicah prevladujeta temi »*rezultati in poročila*« ter »*napovedi*«, tema »*drugo poročanje, povezano s športnim nastopom*« pa je v novinarskih prispevkih o športnicah redka.

8.1.2.2 Žanr novinarskega prispevka

V Tabeli 8.33 najprej predstavljamo frekvenčno porazdelitev spremenljivke »*žanr novinarskega prispevka*« za novinarske prispevke v *Delu*. Glavnina (86,3 %) novinarskih prispevkov o športu je bila v *Delu* predstavljena v dveh žanrskih vrstah. Skoraj polovica (47,1 %) vseh analiziranih prispevkov je bila napisana v žanrih poročevalske vrste, štirje od desetih pa so bili napisani v žanrih vestičarske vrste. Preostali novinarski prispevki v *Delu* so bili skoraj enakomerno razdeljeni med žanre novinarske zgodbe, pogovorne vrste in komentatorske vrste.

Tabela 8.33: Žanri novinarskih prispevkov o športu v *Delu*

	Frekvenca	Delež (%)
poročevalska vrsta	829	47,1
vestičarska vrsta	689	39,1
novinarska zgodba	88	5,0
pogovorna vrsta	80	4,5
komentatorska vrsta	74	4,2
Total	1760	100,0

Predstavljeno razmerje se sklada s prevladujočimi vodilnimi temami v analiziranih novinarskih prispevkih o športu. Za poročanje o temah »*rezultati in poročila*«, »*drugo poročanje, povezano s športnim dogajanjem*« in »*napovedi*« se namreč zdijo najbolj ustrezni

žanri vestičarske in poročevalske vrste, ki informirajo o preteklih, manjših in večjih dogodkih, medtem ko na primer žanri komentatorske vrste interpretirajo, vrednotijo, pojasnjujejo ali analizirajo ozadja dogodkov, o katerih se je že poročalo, zaradi česar (lahko) zahtevajo nekoliko bolj poglobljen pristop in več raziskovanja.

Tabela 8.34: Povezanost spremenljivk »žanr novinarskega prispevka« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v *Delu*

		Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka					
		moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total	
Žanr novinarskega prispevka	poročevalska vrsta	Count	650	100	68	11	829
		% within Žanr novinarskega prispevka	78,4%	12,1%	8,2%	1,3%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	49,3%	45,5%	41,5%	19,0%	47,1%
		% of Total	36,9%	5,7%	3,9%	,6%	47,1%
	vestičarska vrsta	Count	477	95	88	29	689
		% within Žanr novinarskega prispevka	69,2%	13,8%	12,8%	4,2%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	36,2%	43,2%	53,7%	50,0%	39,1%
		% of Total	27,1%	5,4%	5,0%	1,6%	39,1%
	pogovorna vrsta	Count	76	4	0	0	80
		% within Žanr novinarskega prispevka	95,0%	5,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	5,8%	1,8%	,0%	,0%	4,5%
		% of Total	4,3%	,2%	,0%	,0%	4,5%
novinarska zgodba	Count	65	16	2	5	88	
	% within Žanr novinarskega prispevka	73,9%	18,2%	2,3%	5,7%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	4,9%	7,3%	1,2%	8,6%	5,0%	
	% of Total	3,7%	,9%	,1%	,3%	5,0%	
komentatorska vrsta	Count	50	5	6	13	74	
	% within Žanr novinarskega prispevka	67,6%	6,8%	8,1%	17,6%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	3,8%	2,3%	3,7%	22,4%	4,2%	
	% of Total	2,8%	,3%	,3%	,7%	4,2%	
Total	Count	1318	220	164	58	1760	
	% within Žanr novinarskega prispevka	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	

Glede na to, da so v vzorcu prevladovali novinarski prispevki o akterjih moškega spola, je razumljivo, da so tudi med prispevkih vseh žanrskih vrst v *Delu* prevladovali prispevki, ki so poročali izključno o akterjih moškega spola (Tabela 8.34). O akterjih moškega spola je tako poročal skoraj vsak osmi od desetih prispevkov, napisanih v žanrih poročevalske vrste (78,4 %), in vsak sedmi od desetih prispevkov, napisanih v žanrih vestičarske vrste (69,2 %), medtem ko je o akterjih ženskega spola poročala približno osmina vseh prispevkov, napisanih v žanrih poročevalske vrste (12,1 %), prav tako pa tudi v žanrih vestičarske vrste (13,8 %). Predstavljeni deleži so podobni razmerju med novinarskimi prispevki o akterjih moškega spola in novinarskimi prispevki o akterjih ženskega spola v vzorcu analiziranih besedil (glej Tabela 8.3).

Razlike so se pokazale pri prispevkih, napisanih v drugih žanrih, ki so bili v analiziranem vzorcu sicer manj pogosti (predstavljali so štiri do pet odstotkov analiziranih prispevkov). Največje odstopanje od deleža v vzorcu je bilo pri prispevkih pogovorne žanrske vrste. Iz Tabele 8.34 je razvidno, da je 95 odstotkov teh prispevkov (napisanih v žanrih intervju, dialogizirano poročilo in anketa) poročalo o akterjih moškega spola, preostalih pet odstotkov pa o akterjih ženskega spola. Povedano drugače: med 80 analiziranimi prispevki, napisanimi v žanrih pogovorne vrste, jih je v *Delu* o športu moških poročalo 76, o športu žensk pa so poročali štirje – na en pogovor s športnico je bilo objavljenih 19 pogovorov s športnikom.

Podobno so se tudi novinarski prispevki, napisani v žanrih komentatorske vrste, bolj pogosto ukvarjali z akterji moškega spola. Dve tretjini (67,6 %) novinarskih prispevkov, napisanih v žanrih komentatorske vrste, sta namreč pisali izključno o akterjih moškega spola; izključno s športnicami in športom žensk pa se je ukvarjalo sedem (6,8 %) odstotkov novinarskih prispevkov v žanrih komentatorske vrste. Povedano drugače: med 80 analiziranimi prispevki, napisanimi v žanrih komentatorske vrste, jih je o športu moških pisalo 50, o športu žensk pa pet – na en komentar o športnici je bilo v *Delu* objavljenih 10 komentarjev o športnikih.

Novinarski prispevki o akterjih ženskega spola so imeli (v primerjavi z deležem prispevkov o akterjih ženskega spola v celotnem vzorcu) nekoliko višji delež (18,2 %) le v primeru žanrske vrste novinarska zgodba, a tudi med temi je bilo več prispevkov o športnikih. Sedem od desetih (73,9 %) novinarskih zgodb v *Delu* je namreč predstavljalo izključno športnike, skoraj dve od desetih (18,2 %) pa izključno športnice. Na vsake štiri prispevke o

akterjih moškega spola, napisane v žanru novinarska zgodba, je bila torej objavljena ena novinarska zgodba o akterjih ženskega spola.

V *Delu* je bila sicer polovica (49,3 %) vseh prispevkov, ki so poročali izključno o akterjih moškega spola, napisana v žanrih poročevalske vrste, nekaj več kot tretjina (36,2 %) pa v žanrih vestičarske vrste. Prispevki, ki so v *Delu* poročali izključno o akterjih ženskega spola, so bili skoraj enakomerno razdeljeni med žanre poročevalske vrste (45,5 %) in žanre vestičarske vrste (43,2 %). Novinarski prispevki, ki so hkrati poročali o akterjih obeh spolov, so bili skoraj izključno predstavljeni le v žanrih vestičarske (53,7 %) in poročevalske (41,5 %) vrste. Na podlagi predstavljenih rezultatov lahko postavimo domnevo, da so v *Delu* novinarski prispevki, ki poročajo o športnicah, bolj verjetno predstavljeni v vestičarski in poročevalski žanrski vrsti kot pa v ostalih, prav tako pa tudi, da novinarski prispevki, napisani v žanrih novinarske zgodbe, pogovorne vrste in komentatorske vrste bolj pogosto poročajo o športnikih.

Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »žanr novinarskega prispevka« v *Slovenskih novicah* je predstavljena v Tabeli 8.35. Sedem od desetih (70,3 %) novinarskih prispevkov o športu je bilo predstavljenih v žanrih vestičarske vrste, med preostalimi prispevki pa je bila večina (28,2 %) napisana v žanrih poročevalske vrste. Novinarski prispevki, napisani v žanrih pogovorne vrste, komentatorske vrste ali novinarske zgodbe, so bili v *Slovenskih novicah* zelo redki – predstavljajo manj kot dva odstotka (1,6 %) vseh prispevkov o športu. Prispevki o športu bralca *Slovenskih novic* torej predvsem informirajo o športnih dogodkih.

Tabela 8.35: Žanri novinarskih prispevkov o športu v *Slovenskih novicah*

	Frekvenca	Delež (%)
vestičarska vrsta	980	70,3
poročevalska vrsta	394	28,2
pogovorna vrsta	15	1,1
komentatorska vrsta	5	,4
novinarska zgodba	1	,1
Total	1395	100,0

Iz Table 8.36 je nadalje razvidno, da je v *Slovenskih novicah* največ prispevkov, napisanih v žanrih vestičarske vrste, poročalo o akterjih moškega spola (76 %), o akterjih ženskega spola pa jih je poročalo šestkrat manj (12,6 %). Najmanj vesti je sicer poročalo o akterjih obeh spolov hkrati (6,7 %) oziroma o temah brez izstopajočega akterja (4,4 %), pri čemer pa ti deleži (tako kot pri novinarskih prispevkih v *Delu*) prav tako odražajo razmerje

med novinarskimi prispevki glede na spol akterja na ravni analiziranega vzorca (glej Tabela 8.3).

Tabela 8.36: Povezanost spremenljivk »žanr novinarskega prispevka« in »spol osrednjega akterja v novinarskem prispevku« za novinarske prispevke o športu v Slovenskih novicah

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Žanr novinarskega prispevka	vestičarska vrsta	Count	748	123	66	43	980
		% within Žanr novinarskega prispevka	76,3%	12,6%	6,7%	4,4%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	67,5%	84,8%	70,2 %	89,6%	70,3%
		% of Total	53,6%	8,8%	4,7%	3,1%	70,3%
	poročevalska vrsta	Count	341	20	28	5	394
		% within Žanr novinarskega prispevka	86,5%	5,1%	7,1%	1,3%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	30,8%	13,8%	29,8 %	10,4%	28,2%
		% of Total	24,4%	1,4%	2,0%	,4%	28,2%
	pogovorna vrsta	Count	13	2	0	0	15
		% within Žanr novinarskega prispevka	86,7%	13,3%	,0%	,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	1,2%	1,4%	,0%	,0%	1,1%
		% of Total	,9%	,1%	,0%	,0%	1,1%
novinarska zgodba	Count	1	0	0	0	1	
	% within Žanr novinarskega prispevka	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%	
	% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%	
komentatorska vrsta	Count	5	0	0	0	5	
	% within Žanr novinarskega prispevka	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,5%	,0%	,0%	,0%	,4%	
	% of Total	,4%	,0%	,0%	,0%	,4%	
Total	Count	1108	145	94	48	1395	
	% within Žanr novinarskega prispevka	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0%	100,0%	
	% of Total	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	

Prevlada akterjev moškega spola v vsebini športnih novic se je bolj izrazito pokazala v številu prispevkov, napisanih v žanrih poročevalske vrste. V analiziranem vzorcu je v *Slovenskih novicah* izključno o akterjih moškega spola poročalo 86,5 odstotkov poročil, o akterjih ženskega spola pet odstotkov, o akterjih obeh spolov hkrati pa sedem odstotkov vseh, v analizo vključenih poročil. Še bolj izrazite razlike so se pokazale v prispevkih, napisanih v »manjšinskih« žanrih pogovorne in komentatorske vrste: vseh pet komentarjev v vzorcu analiziranih besedil se je osredotočalo na akterje moškega spola, med 15 novinarskimi prispevki, napisanimi v žanrih pogovorne vrste, pa sta le dva poročala o akterjih ženskega spola. V enem primeru je šlo za intervju z alpsko smučarko Tino Maze, v drugem (skoraj še enkrat daljšem) pa za intervju z osebno trenerko Barbaro Novak.

Še bolj jasno so se razlike pokazale ob pogledu z druge strani. V žanrih vestičarske vrste je bilo namreč napisanih več kot osem od desetih (84,8 %) novinarskih prispevkov z osrednjim akterjem ženskega spola in približno dve tretjini (67,5 %) prispevkov o akterjih moškega spola. V žanrih poročevalske vrste je bila napisana slaba tretjina (30,8 %) novinarskih prispevkov o akterjih moškega spola in nekaj manj kot 14 odstotkov (13,8 %) prispevkov o akterjih ženskega spola. Večina – sedem od desetih (70,2 %) – novinarskih prispevkov, ki poročajo o akterjih obeh spolov skupaj, je napisana v žanrih vestičarske vrste, preostali pa v žanrih poročevalske vrste. V žanrih vestičarske vrste je bila prav tako napisana večina (89,6 %) prispevkov z akterjem brez določljivega spola.

Na podlagi teh rezultatov lahko domnevamo, da so novinarski prispevki o športnicah v *Slovenskih novicah* bolj pogosto kot novinarski prispevki o športnikih predstavljeni v krajših žanrih vestičarke vrste in da so novinarski prispevki o športnicah v *Slovenskih novicah* manj pogosto kot novinarski prispevki o športnikih predstavljeni v žanrih poročevalske vrste. Podobno kot v *Delu* se tudi v *Slovenskih novicah* kaže, da so novinarski prispevki o športnicah manj pogosto napisani v žanrih komentatorske in pogovorne vrste.

8.1.2.3 Šport, o katerem novinarski prispevek poroča

Šport številka ena v analiziranih novinarskih prispevkih o športu v *Delu* je bil nogomet. Kot je razvidno iz Tabele 8.37, v kateri je predstavljenih deset športov, o katerih se je v analiziranem obdobju v *Delu* najbolj pogosto poročalo, je o nogometu poročala petina (19 %) vseh analiziranih prispevkov o športu – torej vsak peti. Več kot deset odstotkov analiziranih novinarskih prispevkov o športu je poročalo o košarki (12,7 %), sledijo pa rokomet (8,0 %),

alpsko smučanje (7,3 %), hokej na ledu (6,3 %) in tenis (5,3 %). O ostalih športih oziroma s športom povezanih temah (našteli smo jih 46) je poročalo manj kot pet odstotkov prispevkov – tabela s frekvenčno porazdelitvijo vseh vrednosti spremenljivke je v Prilogi C (glej Tabelo C.3).⁸³ O desetih najbolj pogostih športih je sicer poročalo 75 odstotkov vseh analiziranih prispevkov.

Tabela 8.37: Deset športov, o katerih se je v *Delu* najbolj pogosto poročalo

	Frekvenca	Delež (%)
nogomet	334	19,0
košarka	224	12,7
rokomet	141	8,0
alpsko smučanje	128	7,3
hokej na ledu	110	6,3
tenis	94	5,3
smučarski skoki	84	4,8
kolesarstvo	81	4,6
odbojka	66	3,8
atletika	44	2,5
ostali športi	454	25,8
Total	1760	100,0

Nogomet je bil šport številka ena tudi v prispevkih, ki so poročali izključno o akterjih moškega spola (Tabela 8.38). O njem je poročala četrtnina (24,8 %) vseh novinarskih prispevkov o akterjih moškega spola. Nogometu po pogostosti poročanja sledijo košarka (16,2 %), rokomet (9,0 %), hokej na ledu (8,3 %) in kolesarstvo (5,1 %), ki so tudi med najbolj poročanimi športi v celem vzorcu. O desetih najbolj pogostih športih je sicer poročalo 80 odstotkov vseh analiziranih prispevkov z osrednjim akterjem moškega spola, pri poročanju o športu pa smo zabeležili 44 različnih športov oziroma s športom povezanih tem. Tabela s frekvenčno porazdelitvijo vseh vrednosti spremenljivke je v Prilogi C (glej Tabelo C.4).

⁸³ Na tem mestu velja izpostaviti pomanjkljivost operacionalizacije spremenljivke »šport, o katerem novinarski prispevek poroča«. Ta namreč ni bila določena vnaprej, ampak je bila športna panoga v *Delu* praviloma razvidna kot barvno izpostavljeni del podnaslova, medtem ko je bila v *Slovenskih novicah* razvidna iz vodila ali jedra novinarskega prispevka. Tako smo kot športne panoge opredelili tudi teme, kot so na primer »miss športa«, »športne igre« in »športnik leta«, ki pravzaprav niso športne panoge. Kljub temu smo jih zaradi preglednosti spremljanja različnih »športnih tem« v kodirnem listu ohranili nezdružene, se pa zavedamo, da gre v metodološkem smislu za pomanjkljivost operacionalizacije, ki bi jo bilo treba nujno dopolniti. Prav tako v kategoriji »šport invalidov« združujemo vse poročanje, o katerem koli športu invalidov, na primer košarki, odbojki ipd., s čemer ohranjamo pregled nad pogostostjo poročanja o tej družbeni skupini, ki še bolj nazorno kot športnice predstavljajo izrazito manjšino v poročanju medijev. Ob tem smo kot »športno panogo« dopustili še primere, ko se v posameznem prispevku poroča o več športnih panogah, na primer košarki in nogometu (na rekreativnem nivoju) ali alpskem smučanju in smučarskih skokih.

Tabela 8.38: Deset športov, o katerih so v *Delu* najbolj pogosto poročali prispevki z izključno akterji moškega spola

	Frekvenca	Delež (%)
nogomet	327	24,8
košarka	214	16,2
rokomet	118	9,0
hokej na ledu	109	8,3
kolesarstvo	67	5,1
smučarski skoki	65	4,9
tenis	53	4,0
alpsko smučanje	50	3,8
odbojka	44	3,3
formula 1	33	2,5
ostali športi	238	18,1
Total	1318	100,0

Tabela 8.39: Deset športov, o katerih so v *Delu* najbolj pogosto poročali prispevki z izključno akterji ženskega spola

	Frekvenca	Delež (%)
alpsko smučanje	50	22,7
tenis	28	12,7
rokomet	22	10,0
odbojka	21	9,5
smučarski tek	14	6,4
kolesarstvo	12	5,5
atletika	8	3,6
gorsko kolesarstvo	8	3,6
jadranje	8	3,6
košarka	7	3,2
ostali športi	42	19,1
Total	220	100,0

Šport številka ena v novinarskih prispevkih, ki so v *Delu* leta 2015 poročali izključno o akterjih ženskega spola (Tabela 8.39), je bilo alpsko smučanje, v katerem je uspešno nastopala Tina Maze, ki sicer v sezoni 2015/2016 ni tekmovala. Časovna porazdelitev novinarskih prispevkov o alpskem smučanju, ki so poročali zgolj o športnicah (smučarkah), je sicer precej neenakomerna: v prvih treh mesecih leta (do zaključka svetovnega pokala v sezoni 2014/2015) je bilo objavljenih 37 prispevkov, do konca junija, ko je Tina Maze sporočila, da v naslednji sezoni ne bo tekmovala, pa še štirje – skupaj je bilo tako v prvi polovici leta 41 novinarskih prispevkov o alpskih smučarkah. V drugi polovici leta, ki sovpada s skoraj celim pripravljalnim obdobjem za novo sezono in prvim delom sezone 2015/2016, jih je bilo devet. Delni razlog za tako neenakomerno časovno porazdelitev je

lahko tudi odsotnost Tine Maze v novi sezoni, glavni razlog pa je bolj verjetno dejstvo, da je v začetku koledarskega leta (od januarja do marca) na sporedu več tekem kot v uvodnem delu sezone, ki se praviloma začenja konec oktobra in nadaljuje en mesec kasneje (torej konec novembra).

Po pogostosti poročanja o športnicah v *Delu* alpskemu smučanju sledi tenis, o katerem poroča šestina (12,7 %) vseh prispevkov o akterjih ženskega spola, pri čemer gre za približno enakomerno poročanje skozi vse leto (tudi teniška sezona v ženski konkurenci traja od januarja do konca oktobra). Na tretjem mestu je bilo poročanje o rokometu (10,0 %), več kot pet odstotkov prispevkov pa je poročalo še o odbojki (9,5 %), smučarskem teku (6,4 %) in kolesarstvu (5,5 %). O slednjem je poročalo 12 prispevkov, od katerih jih je bilo devet (torej 75 %) osredotočenih na kolesarsko dirko *Giro Rosa* (vsi pa so izšli v treh številkah *Dela* – več o tem sicer v drugem delu raziskave), dva na kolesarsko dirko *La Route de France* in eden na kolesarsko dirko v Španiji v sklopu dirke *La Vuelta*).⁸⁴

Pri poročanju o športu žensk smo sicer zabeležili 28 različnih športov oziroma s športom povezanih tem, o desetih najbolj pogostih športih pa je poročalo 80 odstotkov vseh analiziranih prispevkov z osrednjim akterjem ženskega spola. Tabela s frekvenčno porazdelitvijo vseh vrednosti spremenljivke je v Prilogi C (glej Tabelo C.5).

Tabela 8.40: Deset športov, o katerih so v *Delu* najbolj pogosto poročali prispevki z akterji obeh spolov

	Frekvenca	Delež (%)
alpsko smučanje	23	14,0
biatlon	19	11,6
atletika	15	9,1
tenis	12	7,3
judo	11	6,7
kajakaštvo	10	6,1
gimnastika	9	5,5
strelstvo	9	5,5
plavanje	8	4,9
športnik leta	8	4,9
ostali športi	40	24,4
Total	164	100,0

⁸⁴ V teh treh primerih gre za kolesarske dirke, povezane s tremi največjimi večdnevnimi kolesarskimi dirkami v moški konkurenci: to so *Giro d'Italia*, *Tour de France* in *Vuelta*. Medtem ko sta *Giro Rosa* in *La Route de France* organizirana v od moške dirke ločenih terminih, je bila v letu 2015 v sklopu *Vuelte* v ženski konkurenci premierno izpeljana enodnevna dirka pred zadnjo etapo moške dirke. Podobno je v sklopu dirke *Tour de France* izpeljana tudi enodnevna dirka *La Course* v ženski konkurenci.

Alpsko smučanje je bilo šport številka ena tudi v novinarskih prispevkih, ki so hkrati poročali o športu žensk in športu moških, in sicer je o alpskih smučarkah in smučarjih hkrati poročalo 14 odstotkov vseh prispevkov z osrednjimi akterjih obeh spolov (Tabela 8.40). Sledijo biatlon (11,6 %), atletika (9,1 %), tenis (7,3 %) in judo (6,7 %). O desetih najbolj pogostih športih je sicer poročalo 75 odstotkov vseh analiziranih prispevkov z osrednjimi akterji obeh spolov, pri poročanju o akterjih obeh spolov hkrati pa smo zabeležili 31 različnih športov oziroma s športom povezanih tem. Tabela s frekvenčno porazdelitvijo vseh vrednosti spremenljivke je v Prilogi C (glej Tabelo C.6).

Tako kot v *Delu* je tudi v *Slovenskih novicah* šport številka ena nogomet. In to z velikim naskokom – o njem je namreč poročala ena tretjina (32,7 %) vseh novinarskih prispevkov o športu. Popolnoma enak delež po pogostosti poročanja je – skupaj – predstavljalo tudi poročanje o košarki, tenisu, hokeju na ledu in rokometu, ki sledijo nogometu na lestvici desetih športov, o katerih se v *Slovenskih novicah* najbolj pogosto poroča. Kot je razvidno iz Tabele 8.41, je o desetih najbolj pogostih športih sicer poročalo 80 odstotkov vseh prispevkov, ostalih 20 odstotkov pa je bilo razpršenih med 52 drugih športov in športnih tem. Tabela s frekvenčno porazdelitvijo vseh vrednosti spremenljivke je v Prilogi C (glej Tabelo C.7).⁸⁵

Tabela 8.41: Deset športov, o katerih se je v *Slovenskih novicah* najbolj pogosto poročalo

	Frekvenca	Delež (%)
nogomet	456	32,7
košarka	194	13,9
tenis	99	7,1
hokej na ledu	95	6,8
rokomet	68	4,9
alpsko smučanje	67	4,8
kolesarstvo	40	2,9
atletika	37	2,7
formula 1	33	2,4
smučarski skoki	33	2,4
ostali športi	273	19,6
Total	1395	100,0

Tako kot v *Delu* je bil tudi v *Slovenskih novicah* nogomet šport številka ena v prispevkih, ki so poročali izključno o akterjih moškega spola (Tabela 8.42). O nogometu so namreč poročali štirje od desetih (39,9 %) prispevkov o športnikih. Po pogostosti poročanja

⁸⁵ Glej opombo 83.

sledila košarka, ki je imela več kot pol manj pozornosti (17,0 %), in hokej na ledu, o katerem je poročalo manj kot devet odstotkov. Če so torej o nogometu poročali štirje od desetih prispevkov, sta o košarki poročala skoraj dva, o hokeju pa komaj en. Lestvica desetih najbolj pogostih športov v prispevkih z osrednjim akterjem moškega je sicer skoraj povsem enaka porazdelitvi športov na ravni celega vzorca. Edini »novi« šport na tej lestvici je odbojka z 2-odstotnim deležem novinarskih prispevkov. Rok Tamše, urednik športa v *Slovenskih novicah*, je poročanje o slovenski moški odbojkerski reprezentanci, ki je jeseni 2015 osvojila naslov evropskih podprvakov, predstavil kot primer odzivanja na aktualno dogajanje (uspešno nastopanje) in interese bralcev, saj – kot je pojasnil – odbojka sicer ni med temeljnimi športi, o katerih redno poročajo: »Zgodilo se je z odbojko, ko je bila taka evforija lani, in smo o odbojki pisali toliko kot prej ne v treh letih« (osebna komunikacija, 21. marec 2016). O desetih najbolj pogostih športih je skupaj poročalo 86 odstotkov, preostalih 14 odstotkov pa je bilo razdeljenih med 36 drugih športov oziroma tem. Tabela s frekvenčno porazdelitvijo vseh vrednosti spremenljivke je v Prilogi C (glej Tabelo C.8).

Tabela 8.42: Deset športov, o katerih so v *Slovenskih novicah* najbolj pogosto poročali prispevki z izključno akterji moškega spola

	Frekvenca	Delež (%)
nogomet	442	39,9
košarka	188	17,0
hokej na ledu	94	8,5
rokomet	51	4,6
kolesarstvo	37	3,3
tenis	35	3,2
formula 1	32	2,9
alpsko smučanje	27	2,4
smučarski skoki	25	2,3
odbojka	23	2,1
ostali športi	154	13,9
Total	1108	100,0

Med prispevki, ki so poročali izključno o akterjih ženskega spola, je v *Slovenskih novicah* šport številka ena tenis (Tabela 8.43). O tenisu je poročala slaba tretjina novinarskih prispevkov o športnicah, pri čemer – opirajoč se na frekvenco prispevkov o teniških igralkah – lahko trdimo, da se o tenisu v ženski konkurenci v *Slovenskih novicah* v povprečju poroča manj kot enkrat na teden. Pogled v kodirni list je razkril še, da je bilo med 45 prispevki o tenisu le eno krajše poročilo, ostali prispevki pa so bili napisani v žanrih vestičarske vrste. Tenisu je po pogostosti sledilo poročanje o alpskem smučanju, ki je predstavljalo petino

poročanja o akterjih ženskega spola, ob čemer velja opozorilo, da teniška sezona neprekinjeno traja od začetka januarja do konca oktobra, medtem ko je »prekinitev« v alpskem smučanju precej daljša. 18 od 29 prispevkov o alpskem smučanju (z akterji ženskega športa) je bilo namreč objavljenih od januarja do marca, ko se je končala tekmovalna sezona 2014/2105, dva sta bila objavljena še maja, preostalih devet pa od oktobra do decembra. Žanrsko razmerje med prispevki o alpskem smučanju je v primerjavi s poročanjem o tenisu nekoliko bolj uravnoteženo: 12 prispevkov je bilo napisanih v žanrih poročevalske vrste, 16 v žanrih vestičarske vrste, v enem primeru pa je šlo za pogovor (s Tino Maze).

O tenisu in alpskem smučanju je skupaj poročala polovica vseh prispevkov, ki so poročali izključno o akterjih ženskega spola. Preostali športi v novinarskih prispevkih o športnicah so predstavljali manj kot deset odstotkov, ob čemer je izstopalo šest prispevkov o nogometu in serija petih vesti o izboru za miss športa. O desetih najbolj pogostih športih oziroma športnih temah (od skupaj 24) je sicer poročalo 83 odstotkov vseh novinarskih prispevkov o akterjih ženskega spola. Tabela s frekvenčno porazdelitvijo vseh vrednosti spremenljivke je v Prilogi C (glej Tabelo C.9).

Tabela 8.43: Deset športov, o katerih so v *Slovenskih novicah* najbolj pogosto poročali prispevki z izključno akterji ženskega spola

	Frekvenca	Delež (%)
tenis	45	31,0
alpsko smučanje	29	20,0
rokomet	12	8,3
odbojka	7	4,8
nogomet	6	4,1
atletika	5	3,4
miss športa	5	3,4
biatlon	4	2,8
košarka	4	2,8
smučarski tek	4	2,8
ostali športi	24	16,6
Total	145	100,0

Med novinarskimi prispevki, ki so hkrati poročali o akterjih obeh spolov, je ena petina (20,2 %) poročala o tenisu, ena desetina (10,6 %) pa o atletiki, pri čemer velja opozorilo, da so to relativno redki prispevki sodeč po frekvenci pojavljanja (Tabela 8.44). Sledilo je poročanje o zimskih športih: alpskem smučanju, biatlonu in smučarskem teku. V prispevkih o akterjih obeh spolov smo sicer identificirali 28 različnih športov oziroma športnih tem. Tabela s frekvenčno porazdelitvijo vseh vrednosti spremenljivke je v Prilogi C (glej Tabelo C.10).

Tabela 8.44: Deset športov, o katerih so v *Slovenskih novicah* najbolj pogosto poročali prispevki z akterji obeh spolov

	Frekvenca	Delež (%)
tenis	19	20,2
atletika	10	10,6
alpsko smučanje	9	9,6
biatlon	6	6,4
smučarski tek	5	5,3
gimnastika	4	4,3
rokomet	4	4,3
smučarski skoki	3	3,2
šport invalidov	3	3,2
športne igre	3	3,2
ostali športi	28	29,8
Total	94	100,0

8.1.3 Avtorji novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk

V predhodnih poglavjih smo predstavili obliko in vsebino novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk v *Delu* in *Slovenskih novicah*, v nadaljevanju pa predstavljamo še ugotovitve o avtorjih teh prispevkov. V raziskavi smo namreč iskali tudi odgovor na vprašanje, kdo o športu (in športu žensk) poroča v analiziranih časopisih, pri čemer nas je še posebej zanimalo, katerega spola so avtorji, ki poročajo o športu žensk, in kako so ti avtorji podpisani pod prispevke o športu žensk. Prav tako nas je zanimalo, ali športne novinarke bolj pogosto kot športni novinarji poročajo o športu žensk. Različne raziskave so namreč pokazale, da je športno novinarstvo skoraj povsem moška domena (Knoppers in Elling 2004; Hardin 2005; Horky in Nieland 2013a; Ličen 2013). Omenili smo tudi, da nekateri avtorji menijo, da bi bili športnice in šport žensk deležni več medijske pozornosti, če bi bilo v športnih uredništvih več športnih novinarok, ki bi v večji meri poročale o športu žensk, česar pa dosedanje (nam dostopne) raziskave (še) niso potrdile.

8.1.3.1 Avtor novinarskega prispevka in oblika njegovega podpisa

Avtorja novinarskega prispevka v časopisu sta načeloma lahko dva: avtor prispevka je lahko novinar, lahko pa je to tudi novinarska agencija. Ob zbiranju podatkov smo – v skladu z

ugotovitvami dosedanjih raziskav (Ličen 2013) – dopustili tudi možnost, da je posamezni novinarski prispevek nepodpisan.

S spremenljivko »podpis avtorja novinarskega prispevka« smo sledili oblikam avtorjevega podpisa, ki je eden od dejavnikov, ki novinarskemu prispevku lahko povečajo kredibilnost in mu s tem tudi lahko pripišejo večjo pomembnost v množici novinarskih prispevkov, ki zapolnjujejo časopisne strani. Novinarski prispevki, podpisani z avtorjevim polnim imenom, so tako lahko s strani občinstva dojeti kot bolj pomembni in bolj kredibilni od prispevkov, podpisanih zgolj z začetnicami imena, ali pa od tistih, ki so nepodpisani. Prav tako so v primerjavi z nepodpisanimi prispevki bolj kredibilni novinarski prispevki, pod katere so podpisane novinarske agencije, ki prav tako delujejo in pišejo novinarske prispevke v skladu s profesionalnimi novinarskimi standardi.

V praksi načeloma velja nenapisano pravilo, da se novinarji z imenom in priimkom praviloma podpišejo pod tiste novinarske prispevke, ki so v celoti (ali skoraj v celoti) plod njihovega lastnega novinarskega dela, z začetnicami imena pa se praviloma podpišejo pod krajše (včasih zato razumljene tudi kot manj pomembne) prispevke. Novinarji se z začetnicami imena prav tako podpisujejo pod agencijske prispevke, ki so jih sami uredili (skrajšali ipd.) za objavo v časopisu, pri čemer pa se pogosto izpušča navedba novinarske agencije kot vira informacije, na kar je na primer opozoril tudi Ličen (2013). Eden od možnih razlogov za takšno izpuščanje vira informacije je povsem praktične narave – uredniki s sledenjem podpisov pod prispevki sledijo delu posameznih novinarjev, na podlagi katerih so ti pogosto tudi plačani. Če na primer prispevek v časopisu ostane podpisan (zgolj) kot agencijski, čeprav ga je novinar uredil, se s tem lahko izgubi informacija, kdo ga je pripravil za objavo. Drugi možni razlog je lahko strah pred percepcijami občinstva, ki bi – v primeru, da je v časopisu (ali v spletnem tiskanem mediju) več prispevkov, podpisanih kot agencijskih – lahko mislili, da delo za njihov izbrani medij pravzaprav opravi nekdo drug. Kakršen koli že je razlog za prakso prikrivanja vira izvirne informacije – se strinjamo z Ličnom (2013), da gre za do bralca in vira informacij nepravilno prakso, ki hkrati tudi znižuje kredibilnost informacije.

Zgoraj predstavljene domneve o politiki podpisovanja pod novinarske prispevke v *Delu* je delno potrdil tudi urednik športa Miha Hočevar (osebna komunikacija, 23. marec 2016). V *Delu* tako velja, da se novinar pod prispevek s polnim imenom podpiše, kadar gre za njegov pravi, avtorski prispevek, z začetnicami imena se podpiše, kadar novinar dogodka ne spremlja

s terena, ampak iz pisarne, prav tako se z začetnicami podpiše pod kratke vesti, ki jih je pripravil iz različnih agencijskih vesti.⁸⁶

V analiziranem vzorcu besedil iz *Dela* je bilo – sodeč po obliki avtorjevega podpisa – devet od desetih novinarskih prispevkov v večji ali manjši meri predvsem rezultat dela posameznikov: novinarjev ali gostujočih športnih strokovnjakov. Kot je razvidno iz Tabele 8.45, je bilo največ novinarskih prispevkov – več kot polovica (51,9 %) – podpisanih z začetnicami avtorjevega imena (pri tem smo našli 24 različnih podpisov oziroma avtorjev prispevkov). Druga najbolj pogosta oblika podpisa prispevkov v analiziranem vzorcu je bil podpis avtorja s polnim imenom: tako podpisanih je bilo skoraj 38 % prispevkov, ki jih je napisalo 34 različnih avtorjev. Preostalih deset odstotkov prispevkov je bilo nepodpisanih, kar pa ne pomeni, da nimajo avtorja; za takšne prispevke se lahko (pogosto z veliko zanesljivostjo) domneva, da gre za agencijske prispevke, ki so jih novinarji *Dela* zgolj minimalno, če sploh, uredili za objavo (na primer, skrajšali). Ličen (2013) ugotavlja, da je za slovenske časopise v primerjavi s tujimi sploh značilna takšna praksa izpuščanja ali prikrivanja vira informacije. Med 1760 analiziranimi besedili je bilo sicer pet novinarskih prispevkov pripisanih novinarskim agencijam – v vseh primerih je šlo za *Slovensko tiskovno agencijo (STA)*.

Hočevar je v pogovoru za nepodpisane prispevke poudaril, da gre zgolj za napako pri postavljanju besedil na časopisno stran,⁸⁷ prav tako pa je povedal, da uredniška politika predvideva čim manj objavljanja izvornih prispevkov agencije STA, ki jih tako predvsem uporabljajo kot enega od virov informacij. Kot je povedala novinarka Mojca Finc, se na *Delu* novinar začetnik najprej spozna prav s pisanjem kratkih vesti, ki jih pripravlja iz različnih agencijskih prispevkov (ne zgolj torej zgolj po STA). »Ker je vest sestavljena iz več virov in ne gre za dobesedno prepisovanje, jih ne podpišemo,« je pojasnila prakso nepodpisovanja kratkih vesti, pri čemer je ključni razlog ne-pripisovanja vira informacije vsem uporabljenim virom pomanjkanje prostora (osebna komunikacija, 23. marec 2016).

⁸⁶ V *Delu* so vesti praviloma objavljene pod posebnimi rubričnimi naslovi. V vsakodnevni rubriki *Od tod in tam* se vsak avtor praviloma podpiše pod svojo vest, tudi če jih je napisal več, je pojasnila *Delova* novinarka Mojca Finc. V posebnih sklopih vesti ob posameznih večjih ali pomembnejših športnih dogodkih (na primer z naslovom *Halo, Vitranc!* v primeru poročanja o dogajanju v povezavi s tekmo svetovnega pokala v alpskem smučanju v Kranjski Gori) pa se novinar z začetnicami podpiše zgolj pod zadnjo iz serije vesti, je še pojasnila (osebna komunikacija, 13. maj 2016).

⁸⁷ Del nepodpisanih prispevkov, predvsem vesti, najverjetneje lahko pripišemo tudi metodološki napaki. Ob zbiranju podatkov se je namreč večkrat pokazalo, da je v sklopu vesti podpisana le zadnja vest, zaradi česar bi sklop vesti lahko razumeli tudi kot en novinarski prispevek. V prihodnjem raziskovanju bi bilo zato treba operacionalizaciji posveti še nekaj več pozornosti, da bi se lahko v večji meri izognili takim nejasnostim.

Tabela 8.45: Oblika podpisa avtorja novinarskih prispevkov o športu

	Delo		Slovenske novice	
	Frekvenca	Delež (%)	Frekvenca	Delež (%)
začetnice	914	51,9	149	10,7
polno ime	667	37,9	277	19,9
brez podpisa	174	9,9	969	69,5
agencija	5	,3	0	0,0
Total	1760	100,0	1395	100,0

V primerjavi z *Delom*, kjer so večino novinarskih prispevkov pripravili posamezniki, podpisani s polnim imenom ali zgolj začetnicami imena, pa je v *Slovenskih novicah* sedem od desetih prispevkov nepodpisanih (delež je skoraj enak deležu nepodpisanih novinarskih prispevkov, napisanih v žanrih vestičarske vrste). S polnim imenom avtorja je podpisanih 20 odstotkov prispevkov (pri tem smo našli 11 različnih avtorjev), z avtorjevimi začetnicami pa nekaj manj kot 11 odstotkov prispevkov (pri tem smo našli devet različnih avtorjev). Športno uredništvo *Slovenskih novic* je torej v primerjavi z *Delovim* majhno: sestavljajo ga športni urednik in dva novinarja. Tako bi bilo povsem razumno pričakovati, da bo delež agencijskih prispevkov v športni vsebini *Slovenskih novic* višji od deleža tovrstnih prispevkov v *Delu*, a – kot je razvidno iz Tabele 8.45 – (vsaj s podpisom predstavljenih) agencijskih novinarskih prispevkov v *Slovenskih novicah* ni. Športnemu uredniku Roku Tamšetu se sicer podpisovanje prirejenih (skrajšanih, dopolnjenih z dodatnimi informacijami) agencijskih novic z imenom agencije ne zdi nujno, »sploh če to prirediš oziroma dopolniš, nadgradiš« (osebna komunikacija, 21. marec 2016). Kot glavni razlog objavljanja kratkih vesti brez podpisa avtorja oziroma vira je Tamše izpostavil omejenost prostora na posamezni časopisni strani: prostor, ki je namenjen za objavo kratkih vesti, je pogosto že zmanjšan zaradi različnih oglasov, vrstica s podpisom pa bi vzela še dodaten prostor.

S spremljanjem vrednosti spremenljivke »avtor novinarskega prispevka« se je pokazalo, da avtorji analiziranih besedil v *Delu* in *Slovenskih novicah* niso le novinarji (Tabela 8.46). Med podpisi novinarskih prispevkov o športu smo v *Delu* poleg novinarjev in novinark iz športnega uredništva časopisa prepoznali še *Delove* (regionalne in mednarodne) dopisnike, zunanje sodelavce in različne športne strokovnjake. S pomočjo vrednosti spremenljivk »avtor novinarskega prispevka« in »oblika podpisa avtorja novinarskega prispevka« smo ustvarili novo spremenljivko »vloga avtorja novinarskega prispevka«, ki smo jo operacionalizirali z

vrednostmi »novinar«, »agencija«, »zunanji sodelavec« in »neznani avtor«.⁸⁸ Značilnost gostujočih avtorjev, kot so (občasni) zunanji sodelavci, športni strokovnjaki in drugi, je, da so podpisani s polnim imenom, ki mu je pogosto dodan še opis, npr. »sodelavec« ali »strokovni komentator«, s čemer se jih loči od novinarjev.

Kot je razvidno iz Tabele 8.46, so večino novinarskih prispevkov (88,9 %) podpisali novinarji: med njimi smo našli štiri novinarke in 14 novinarjev. Deset odstotkov prispevkov je bilo nepodpisanih. Agencijski prispevki predstavljajo manj kot odstotek (0,3 %) vseh v vzorec zajetih novinarskih prispevkov o športu v *Delu*. Pod en odstotek analiziranih prispevkov o športu so se podpisali zunanji sodelavci – v vzorcu smo našli 15 posameznikov (med njimi je bila ena ženska), ki so se podpisali pod 16 prispevkov (dva prispevka je napisal nogometni strokovnjak). V večini teh primerov je sicer šlo za strokovne komentatorje ob velikih športnih dogodkih, kot so svetovna in evropska prvenstva.

Tabela 8.46: Vloga avtorjev novinarskih prispevkov o športu

	Delo		Slovenske novice	
	Frekvenca	Delež (%)	Frekvenca	Delež (%)
novinar	1565	88,9	425	30,5
neznani avtor	174	9,9	969	69,5
zunanji sodelavec	16	,9	1	,1
agencija	5	,3	0	,0
Total	1760	100,0	1395	100,0

Drugače kot v *Delu* pa v *Slovenskih novicah* kot avtorji novinarskih prispevkov prevladujejo novinarji. Glavnino od 277 s polnim imenom avtorja podpisanih prispevkov je namreč napisala trojica novinarjev (moškega spola) iz športnega uredništva časopisa, ostali pa so bolj ali manj redni sodelavci, med katerimi po količini poročanja izstopata dva, ki redno poročata vsak o svoji temi. Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »vloga avtorja novinarskega prispevka«, predstavljena v Tabeli 8.46, kaže, da so novinarji napisali vse prispevke razen enega – pod tega izstopajočega je podpisan nekdanji slovenski košarkarski

⁸⁸ Kot zunanje sodelavce smo kodirali športne strokovnjake (običajno so to trenerji in nekdanji športniki), ki so ob prispevku podpisani s polnim imenom in dodatnim opisom, ki jih opredeljuje kot strokovnjake, npr. »Pogled strokovnjaka« v *Delu* ali »Goran Jagodnik, nekdanji košarkarski reprezentant« v *Slovenskih novicah* (SN, 12.9.2015, 28), in s polnim imenom podpisane avtorje, pri katerih je ali iz podpisa ali iz konteksta razvidno, da gre za gostujoče avtorje (kot so npr. avtorji nekrologov). Kot »agencija« smo operacionalizirali vse prispevke novinarskih agencij. Nepodpisane prispevke smo operacionalizirali kot prispevke »neznanega avtorja«. Vse preostale avtorje, podpisane s polnim imenom ali z (znanimi in neznanimi) začetnicami imena, smo operacionalizirali kot novinarje.

reprezentant Goran Jagodnik, ki je v času evropskega prvenstva v košarki za moške v strokovnem komentarju predstavil svoj pogled na aktualno dogajanje.

8.1.3.2 Spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu

Spremenljivko »spol avtorja novinarskega prispevka o športu« smo merili na dva načina: neposredno in posredno. V Tabeli 8.47 so predstavljeni rezultati neposrednega merjenja spola avtorja novinarskih prispevkov *Delu*, kot je razviden iz avtorjevega podpisa ob prispevku. Vsem novinarskim prispevkom, podpisanim z avtorjevimi začetnicami ali s kratico agencije, in vsem nepodpisanim prispevkom je bila pripisana vrednost »nedoločljiv spol«. Ker je polovica novinarskih prispevkov o športu v *Delu* podpisanih z začetnicami imena, desetina pa je nepodpisanih, je povsem razumljivo, da je večino (62,1 %) ob neposrednem spremljanju spola avtorja prispevkov o športu predstavljala vrednost »nedoločljiv spol«. Z imenom in priimkom so bili avtorji podpisani pod slabo tretjino (30,1 %) prispevkov, avtorice pa pod manj kot desetino (7,8 %) vseh analiziranih prispevkov o športu. Če se upošteva zgolj s polnim imenom avtorja podpisane prispevke, so enega od petih (20,6 %) prispevkov podpisale avtorice, preostale štiri (79,3 %) pa avtorji.

Tabela 8.47: Neposredno razviden spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu v *Delu*

	Frekvenca	Delež (%)
nedoločljiv spol	1093	62,1
moški spol	529	30,1
ženski spol	138	7,8
Total	1760	100,0

Reden bralec športnih strani v *Delu* lahko prepozna avtorja prispevka tudi, ko je ta podpisan zgolj z začetnicami imena. Na tak način smo s pomočjo seznama imen in začetnic imen vseh avtorjev, ki smo ga dobili s spremljanjem spremenljivke »avtor novinarskega prispevka«, identificirali novinarske prispevke glavnih športnih novinarjev in novinark *Dela*, pod katerimi so bili ti podpisani z začetnicami imena. S tako dobljenimi podatki smo spremenljivki »spol avtorja novinarskega prispevka« dodali še spremenljivko »spol avtorja novinarskega prispevka (posredno)«.

S posrednim spremljanjem spremenljivke »spol avtorja novinarskega prispevka« se je delež novinarskih prispevkov, ki so jih podpisale ženske, povečal z nekaj manj kot osem odstotkov na nekaj manj kot 23 odstotkov, prevlada moških med avtorji novinarskih

prispevkov pa je ob tem prišla še bolj do izraza (Tabela 8.48). Pod dve tretjini (65,5 %) vseh analiziranih prispevkov so bili namreč podpisani moški. Dva prispevka v vzorcu sta bila napisana v soavtorstvu novinarja in novinark, v devetini (11,6 %) prispevkov pa spola avtorja ni bilo mogoče prepoznati. Če se upošteva zgolj s polnim imenom avtorja podpisane prispevke, so enega od štirih (25,9 %) prispevkov podpisale avtorice, preostale tri (74,1 %) pa avtorji.

Tabela 8.48: Posredno razviden spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu v *Delu*

	Frekvenca	Delež (%)
moški spol	1152	65,5
ženski spol	402	22,8
nedoločljiv spol	204	11,6
oba spola	2	,1
Total	1760	100,0

Med prepoznanimi avtorji novinarskih prispevkov o športu v *Delu* torej prevladujejo moški, delež novinarskih prispevkov, ki so jih napisale ženske, pa je višji od vzorčnega deleža novinarskih prispevkov o športu žensk. Medtem ko o športu žensk poroča eden od šestih prispevkov v časopisu, so avtorice podpisane pod enega od treh objavljenih prispevkov, torej ženske (vsaj v teoriji) ne pišejo zgolj o športu žensk. Pri preverjanju povezanosti med spremenljivkama »spol avtorja prispevka (posredno)« in »spol osrednjega akterja novinarskega prispevka« sicer nismo razlikovali med vlogami, ki jih posamezni avtorji novinarskih prispevkov o športu imajo (ni nas torej zanimalo, ali gre za novinarja/novinarko ali strokovnega sodelavca/strokovno sodelavko).

Kot je razvidno iz Tabele 8.49, se je izrazito odstopanje od vzorčnega deleža pokazalo le pri novinarskih prispevkih, ki so jih napisale avtorice. Med prispevki, ki so jih napisali avtorji (moškega spola), jih je osem od desetih (81,4 %) poročalo o akterjih moškega spola, desetina (9,7 %) pa o akterjih ženskega spola. Med prispevki, ki so jih napisale avtorice, so skoraj trije od petih (57,5 %) poročali o akterjih moškega spola, ena petina (19,7 %) pa o akterjih ženskega spola. Ženske so torej v analiziranem vzorcu novinarskih prispevkov o športu žensk v *Delu* poročale dvakrat bolj pogosto kot moški.

V vzorcu analiziranih prispevkov sta bila dva prispevka napisana v soavtorstvu novinarja in novinark, oba sta poročala o akterjih moškega spola. V največji meri o športu moških poročajo tudi agencijski prispevki in nepodpisani prispevki, pri katerih avtorjem spola nismo mogli določiti: sedem od desetih (72,1 %) prispevkov neznanih avtorjev je poročalo

izključno o športu moških, približno petkrat manj (14,2 %) jih je poročalo izključno o športu žensk, najmanj pa o akterjih obeh spolov hkrati (7,4 %) in o akterjih nedoločljivega spola (6,4 %).

Tabela 8.49: Povezanost spremenljivk »spol avtorja novinarskega prispevka (posredno)« in »spol osrednjega akterja novinarskega prispevka« za novinarske prispevke o športu v *Delu*

		Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka						
		moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total		
Spol avtorja prispevka (posredno)	moški spol	Count	938	112	67	35	1152	
		% within Spol avtorja prispevka (posredno)	81,4%	9,7%	5,8%	3,0%	100,0%	
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	71,2%	50,9%	40,9%	60,3%	65,5%	
		% of Total	53,3%	6,4%	3,8%	2,0%	65,5%	
		ženski spol	Count	231	79	82	10	402
		% within Spol avtorja prispevka (posredno)	57,5%	19,7%	20,4%	2,5%	100,0%	
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	17,5%	35,9%	50,0%	17,2%	22,8%	
		% of Total	13,1%	4,5%	4,7%	,6%	22,8%	
		oba spola	Count	2	0	0	0	2
		% within Spol avtorja prispevka (posredno)	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,2%	,0%	,0%	,0%	,1%	
		% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%	
	nedoločljiv spol	Count	147	29	15	13	204	
	% within Spol avtorja prispevka (posredno)	72,1%	14,2%	7,4%	6,4%	100,0%		
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	11,2%	13,2%	9,1%	22,4%	11,6%		
	% of Total	8,4%	1,6%	,9%	,7%	11,6%		
Total		Count	1318	220	164	58	1760	
		% within Spol avtorja prispevka (posredno)	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
		% of Total	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%	

Na podlagi predstavljenih rezultatov se lahko postavi domnevo, da novinarke v *Delu* nekoliko bolj pogosto kot novinarji poročajo o športnicah in športu žensk, vendar pa novinarke niso omejene zgolj na poročanje o športnicah in športu žensk.

V Tabeli 8.50 v nadaljevanju najprej predstavljamo rezultate neposrednega spremljanja spola avtorja, kot je ta razviden iz avtorjevega podpisa ob prispevkih o športu v *Slovenskih novicah*. Upoštevajoč prevlado nepodpisanih prispevkov v tem časopisu je povsem razumljivo, da večino (80,1 %) predstavljajo (neznani) avtorji z nedoločljivim spolom, preostanek prispevkov pa so skoraj v celoti napisali novinarji moškega spola. V celem vzorcu 1395 prispevkov o športu je namreč le pet prispevkov, pod katerimi sta bili podpisani avtorici. Pod enega se je v soavtorstvu z upokojenim športnim novinarjem Otom Giacomellijem podpisala Jasna Milinkovič – kot je razvidno iz družbenih omrežij in drugih javno dostopnih podatkov – izkušena športna novinarka, ki je v svoji novinarski karieri o športu poročala za različne slovenske časopise, danes pa se ob novinarstvu ukvarja tudi s prevajanjem in drugim pisanjem. Preostale štiri prispevke je napisala Jakica Jesih, ki se – kot je prav tako razvidno iz družbenih omrežij in drugih javno dostopnih podatkov – primarno ukvarja z odnosi z mediji in javnim komuniciranjem v točno določeni športni panogi, o kateri sicer kot sodelavka poroča za različne medije, tudi za *Slovenske novice*.

Tabela 8.50: Neposredno razviden spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu v *Slovenskih novicah*

	Frekvenca	Delež (%)
nedoločljiv spol	1118	80,1
moški spol	272	19,5
ženski spol	4	,3
oba spola	1	,1
Total	1395	100,0

Tabela 8.51: Posredno razviden spol avtorjev novinarskih prispevkov o športu v *Slovenskih novicah*

	Frekvenca	Delež (%)
nedoločljiv spol	976	70,0
moški spol	414	29,7
ženski spol	4	,3
oba spola	1	,1
Total	1395	100,0

Ker v športnem uredništvu *Slovenskih novic* ni (redno) zaposlenih novinark, se delež novinarskih prispevkov o športu, ki so jih napisale ženske, ob posrednem merjenju spola avtorjev ne spremeni. Kot je razvidno iz Tabele 8.51, se je v tem primeru nekoliko povešal le delež novinarskih prispevkov, ki so jih podpisali moški, zmanjšal pa delež prispevkov neznanih avtorjev. Ob neposrednem merjenju spola avtorja so avtorji moškega spola napisali

dva od desetih (19,5 %), ob posrednem merjenju pa tri od desetih (29,7 %) novinarskih prispevkov o športu.

Tabela 8.52: Povezanost spremenljivk »spol avtorja novinarskega prispevka (posredno)« in »spol osrednjega akterja novinarskega prispevka« za novinarske prispevke o športu v Slovenskih novicah

Spol avtorja prispevka (posredno) * Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka Crosstabulation

			Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
			moški	ženski	oba	nedoločljiv	Total
Spol avtorja prispevka (posredno)	moški spol	Count	363	20	27	4	414
		% within Spol avtorja prispevka (posredno)	87,7%	4,8%	6,5%	1,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	32,8%	13,8%	28,7%	8,3%	29,7%
		% of Total	26,0%	1,4%	1,9%	,3%	29,7%
	ženski spol	Count	1	1	1	1	4
		% within Spol avtorja prispevka (posredno)	25,0%	25,0%	25,0%	25,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	,7%	1,1%	2,1%	,3%
		% of Total	,1%	,1%	,1%	,1%	,3%
	oba spola	Count	1	0	0	0	1
		% within Spol avtorja prispevka (posredno)	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
		% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
nedoločljiv spol	Count	743	124	66	43	976	
	% within Spol avtorja prispevka (posredno)	76,1%	12,7%	6,8%	4,4%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	67,1%	85,5%	70,2%	89,6%	70,0%	
	% of Total	53,3%	8,9%	4,7%	3,1%	70,0%	
Total	Count	1108	145	94	48	1395	
	% within Spol avtorja prispevka (posredno)	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	79,4%	10,4%	6,7%	3,4%	100,0%	

Med prepoznanimi avtorji novinarskih prispevkov o športu v *Slovenskih novicah* torej prevladujejo moški, ženske pa so napisale manj kot pol odstotka novinarskih prispevkov o športu, iz česar sledi, da v *Slovenskih novicah* o športu žensk v večji meri nujno poročajo (tudi) novinarji (Tabel 8.52). Ti so se podpisali pod 14 odstotkov novinarskih prispevkov o

športnicah in športu žensk v analiziranem vzorcu, medtem ko je glavnina (86 %) prispevkov, ki poročajo izključno o športnicah in športu žensk, v *Slovenskih novicah* nepodpisanih. Novinarke so – kot že predstavljeno zgoraj – samostojno ali v soavtorstvu s kolegom moškega spola napisale vsega pet novinarskih prispevkov, ki so bolj ali manj enakomerno razdeljeni glede na spol akterjev v teh dogodkih. Dva od petih prispevkov poročata izključno o akterjih moškega spola, po eden pa o akterjih ženskega spola, o akterjih obeh spolov hkrati in o nedoločljivih akterjih.

Kot je še razvidno iz Tabele 8.52, je skoraj devet od desetih (87,7 %) novinarskih prispevkov, ki so jih podpisali novinarji (moškega spola), poročalo izključno o akterjih moškega spola, o akterjih ženskega spola jih je poročalo manj kot pet odstotkov (4,8 %), nekaj več (6,5 %) pa jih je poročalo o akterjih obeh spolov. Tudi med nepodpisanimi prispevki neznanih avtorjev jih je največ (76,3 %) poročalo izključno o akterjih moškega spola, o akterjih ženskega spola jih je poročalo skoraj 13 odstotkov, o akterjih obeh spolov hkrati pa približno pol manj (6,7 %) – v tem primeru gre za podobno razmerje kot pri porazdelitvi novinarskih prispevkov glede na spol akterja v vzorcu. Povedano nekoliko drugače: 86 odstotkov prispevkov, ki so v *Slovenskih novicah* poročali izključno o športnicah in športu žensk, je bilo nepodpisanih, pod preostalih 14 odstotkov pa so se podpisali novinarji.

Na podlagi rezultatov bi lahko domnevali, da novinarji *Slovenskih novic* manj pogosto poročajo o športu žensk, saj so novinarski prispevki o športnicah in športu žensk v večji meri nepodpisani, torej gre v večini za agencijske prispevke.

8.2 Kritična diskurzivna analiza: pomen športnic in športa žensk

V predhodnem podpoglavju smo z metodo analize besedil ugotovili, da je poročanje o športnicah in športu žensk v obeh analiziranih časopisih v letu 2015 predstavljalo manjši del vsega poročanja o športu. V nadaljevanju z metodo kritične diskurzivne analize podrobneje proučujemo še izbrane novinarske prispevke, ki so bili ob prvem pregledu vzorca v analizo vključenih besedil identificirani kot izstopajoči. Ob tem znova poudarjamo, da v predstavljenem primeru poročanja o kolesarski dirki *Giro Rosa* ne gre toliko za reprezentativne prispevke o športu žensk, kot za izstopajoč primer, ki razkriva različne diskurzivne prakse poročanja, ki šport žensk predstavljajo kot podrejen športu moških. Strinjamo se namreč z Gerbnerjem (Gerbner in Signorielli 1979, 5), da problem ni nujno v tem, da so ženske – v našem primeru športnice – ena od družbenih manjšin v medijskih

reprezentacijah; (bolj) problematičen je način, na katerega so v teh reprezentacijah predstavljene.

Izbrane novinarske prispevke analiziramo na treh ravneh. Na ravni besedilne analize, ki je analiza oblike in vsebine, se v tem koraku sicer bolj kot obliki posvečamo vsebini – splošno sliko oblike in vsebine novinarskih prispevkov smo namreč predstavili v predhodnem poglavju. V tem poglavju iz analize na širšem, makro nivoju diskurza športnega novinarstva prehajamo na mikro raven, na kateri se osredotočamo na konkretne opise poročanja o športnicah. »Način, na katerega so ljudje v novinarskem diskurzu poimenovani, ima lahko izjemen vpliv na način, na katerega so razumljeni. Vsi imamo hkrati več identitet, vlog in lastnosti, s katerimi bi se nas lahko enako *točno* opisalo, a ne z enakim *pomenom*,« opozarja Richardson (2007, 49). S kakšnimi besedami (samostalniki in pridevniki) so torej predstavljene športnice/kolesarke? Kakšne (ideološke) konotacije so zajete v teh izbirah? Kakšno interpretacijo in razumevanje športnic/kolesark in športa/kolesarstva žensk ponujajo bralcu? Na ravni besedilne analize nas zanima reprezentacija športnic, pri čemer analiziramo elemente jezika, ki reprezentirajo dejavnost, procese in dogodke v športu/kolesarstvu žensk, zato se osredotočamo na mikro analizo besed: zlasti samostalnikov in pridevnikov, pa tudi glagolov in prislovov, ki opisujejo kolesarke in kolesarsko dirko *Giro Rosa*.

Na ravni analize diskurzivne prakse iščemo povezavo med analiziranim tekstom in družbenimi praksami produkcije in interpretacije analiziranega teksta, v naslednjem koraku pa skušamo na ravni družbene analize pojasniti odnos med predstavljeno diskurzivno prakso poročanja o športu žensk in širšo družbeno prakso, pri čemer nas zanima, kako je analizirani diskurz povezan z reprodukcijo družbenih odnosov, ki vzdržujejo in ohranjajo neenakopravne odnose moči.

8.2.1 Poročanje o kolesarski dirki *Giro Rosa*

V celotnem vzorcu analiziranih novinarskih prispevkov iz obeh časopisov je bilo zbranih 121 novinarskih prispevkov, ki so poročali o (cestnem) kolesarstvu. V *Delu* je bilo v analiziranem obdobju objavljenih 81 prispevkov o (cestnem) kolesarstvu, kar predstavlja manj kot pet (4,6 %) odstotkov vseh prispevkov iz tega časopisa. V 67 prispevkih (82,7 %) so bili osrednji akterji prispevkov moškega spola, 12 prispevkov (14,8 %) pa je poročalo o akterjih ženskega

spola.⁸⁹ Povedano drugače: v analiziranem vzorcu je v *Delu* o kolesarjih v povprečju poročalo več kot pet prispevkov na mesec, o kolesarkah pa v povprečju le en prispevek na mesec. Iz Tabele 8.53 je razvidno, da se je v analiziranem vzorcu o kolesarjih poročalo celo leto (največ prispevkov je bilo sicer objavljenih med majem in septembrom v obdobju največjih kolesarskih dirk po Italiji, Franciji in Španiji ter svetovnega prvenstva v kolesarstvu),⁹⁰ medtem ko je bilo poročanje o kolesarkah skoncentrirano na julij oziroma na kolesarsko dirko po Italiji, poimenovano *Giro Rosa*.

Tabela 8.53: Število novinarskih prispevkov o kolesarstvu v *Delu* glede na spol osrednjega akterja

	januar	februar	marec	april	maj	junij	julij	avgust	september	oktober	november	december
ženski spol	-	-	-	-	-	-	9	2	1	-	-	-
moški spol	1	2	3	5	6	13	14	5	13	1	1	3
nedoločljiv spol	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-

Med analiziranimi novinarskimi prispevki iz *Slovenskih novic* jih je o kolesarstvu poročalo 40, kar predstavlja nekaj manj kot tri odstotke vsega poročanja o športu v tem dnevniku. V 37 od teh prispevkov (92,5 %) je bil osrednji akter v prispevku moškega spola, od preostalih treh pa je en prispevek poročal o Mednarodni kolesarski zvezi (UCI) in sprejetih reformah v sezoni 2016, dva pa o akterjih obeh spolov – od tega je en prispevek poročal o rekreativnem kolesarskem maratonu Franja, drugi pa o rezultatih kolesarske dirke za naslov državnih prvakov. O kolesarstvu v ženski konkurenci sta torej delno poročala dva prispevka, izključno o kolesarstvu v ženski konkurenci – torej tudi o kolesarski dirki *Giro Rosa* – pa se v analiziranem časovnem okviru v *Slovenskih novicah* ni poročalo.

O kolesarski dirki *Giro Rosa* je v *Delu* poročalo 12 od 15 novinarskih prispevkov o kolesarstvu v ženski konkurenci, med katerimi jih je devet poročalo o akterjih ženskega spola, dva o akterjih moškega spola, v enem primeru pa se spola akterja ni dalo določiti. Dirka *Giro Rosa* se je leta 2015 začela v Sloveniji: prolog je potekal v centru Ljubljane, prva etapa pa na krajši relaciji kolesarskega maratona Franje. Povečano zanimanje in izkazana pozornost novinarjev *Dela* se na prvi pogled zdita povsem razumljiva: v Sloveniji je potekala ena od

⁸⁹ V vzorcu besedil o kolesarstvu sta bila še dva prispevka z nedoločenim osrednjim akterjem oziroma z akterjem, ki se mu ni dalo določiti biološkega spola.

⁹⁰ Kolesarska dirka po Italiji (*Giro d'Italia*) je potekala med 9. in 31. majem, pri čemer je sicer večji del poročanja *Dela* o tej dirki iz vzorca izpadel, saj je bilo v vzorec izbranih dni iz posameznega meseca najmanj ravno v maju (šest oziroma sedem, če se ne upošteva prazničnega dneva). Kolesarska dirka po Franciji (*Tour de France*) je potekala med 4. in 26. julijem, kolesarska dirka po Španiji (*La Vuelta*) pa med 22. avgustom in 13. septembrom. Prav tako je septembra sledilo še svetovno prvenstvo v kolesarstvu, sicer v obeh konkurencah.

največjih in najbolj prestižnih kolesarskih dirk, kar je v skladu z novičarskimi dejavniki (geografska bližina, prominentnost in pomembnost, pa tudi nenavadnost – kolesarka dirka se je namreč prvič v svoji zgodovini začela izven Italije). Drugi dejavnik, ki je vplival na (obširno) poročanje o dogodku pa se skriva v sponzorstvu: na seznamu pokroviteljev kolesarske dirke *Giro Rosa* je namreč tudi časopis *Delo* (oziroma časopisna hiša *Delo d.o.o.*), kar je po vsej verjetnosti v ključni meri botrovalo povečanemu obsegu poročanja o dogodku, ki se najbolj jasno kaže v pripravi posebne 6-stranske tematske priloge, objavljene ob redni ponedeljkovi razširjeni športni sekciji v časopisu (*Delo*, 6. julij 2015), v sklopu katere je bilo objavljenih že omenjenih devet prispevkov. V nadaljevanju se po korakih kritične analize diskurza, kot jo razume Fairclough (1995), poglobljamo v poročanje *Dela* o kolesarski dirki po Italiji za ženske.

8.2.1.1 Besedilna analiza

Na prvi ravni kritične diskurzivne analize – besedilni ravni – smo si najprej pogledali, s katerimi besedami so novinarji predstavljali udeleženske kolesarske dirke *Giro Rosa* in kakšen pomen imajo te izbrane besede. Prav tako nas je zanimalo, s katerimi besedami so novinarji opisovali dirko kot osrednji dogodek, o katerem so poročali.

Udeleženske kolesarske dirke po Italiji so profesionalne cestne kolesarke, četverica novinarjev, ki se je podpisala pod analizirane prispevke, ki so poročali o različnih, z dirko povezanih temah, pa jih je poimenovala s precej raznolikimi besedami. Med t.i. objektivne besede in besedne zveze, s katerimi so novinarji svojim bralcem predstavljali udeleženske kolesarske dirke štejemo besede in besedne zveze, kot so »najboljše kolesarke«, »profesionalke« in »zvezdnice ženskega kolesarstva«, »ženska kolesarska elita«, ki sicer tudi že vrednotijo športne dosežke in status tekmovalk, a hkrati slonijo na konkretnih dejstvih – bralcu tako povedo, da na dirki tekmujejo najboljše kolesarke in da so te kolesarke profesionalke.

Poimensko so bile v prispevkih predstavljene samo izbrane posameznice – favoritinje za končno zmago, predstavnice ljubljanske profesionalne kolesarske ekipe in najboljše kolesarke v uvodnem prologu in prvi etapi – imenu pa je bil pogosto dodan pridevnik, ki se je navezoval na njihovo nacionalno pripadnost in/ali dosežene športne rezultate, na primer »dvakratna zmagovalka iz ZDA Mara Abbott« (Divac 2015e), »svetovna prvakinja iz Ponferrade 2014 Francozinja Pauline Ferrand-Prevot« (Divac 2015e), »specialistka za etapne preizkušnje«

(Divac 2015a) ali »švicarska šampionka v vožnji na čas« (Divac 2015a). Kolesarke ekipe BTC City Ljubljana, ki je sicer edina profesionalna ženska kolesarska ekipa v Sloveniji, kar je bilo v prispevkih tudi izpostavljeno, so bile poleg tega poimenovane tudi kot »Penkova osmerka«⁹¹ (Divac 2015e), »domača ekipa« (Divac 2015a), pa tudi »Penkova dekleta« (Divac 2015d).

Poleg že predstavljenih objektivnih opisov tekmovalk na kolesarski dirki so novinarji kolesarke v analiziranih prispevkih poimenovali tudi z drugačnimi – ekspresivnimi, čustveno in vrednostno nabitimi – izrazi, pri čemer pa so bili ti skoraj po pravilu v prispevkih enega avtorja. Najbolj pogost tovrstni izraz je »dekleta«, s katerim so novinarji redno nazivali tekmovalke. Glede na to, da so vsi prispevki razen enega napisani v daljših novinarskih žanrih, je do neke mere povsem razumljivo, da tekmovalke v prispevkih, v katerih so večkrat omenjene, niso poimenovane zgolj z enim in istim izrazom, na primer kolesarke. Vendar izbira poimenovanja poklicnih kolesark kot »dekleta« (enkrat tudi kot »vrla dekleta« (Divac 2015d)) lahko postane problematična s pogostostjo pojavljanja izraza, še bolj pa ob stalnih primerjavah kolesark s kolesarji. Ti so bili namreč v analiziranih prispevkih skoraj izključno poimenovani kot »moški« in »kolesarji«, ne pa na primer kot »fantje«. Takšna hierarhizacija poimenovanja tako na neki način implicira nezrelost in/ali neizkušenost kolesark v primerjavi s kolesarji, pa čeprav se po starosti in izkušenosti lahko enačijo z moškimi kolegi. Kolesarke so bile precej manj pogosto poimenovane kot »ženske«, kar nadalje implicira tudi, da se odrasle (zrele) ženske pač ne ukvarjajo s tekmovalnim športom.

Drugo izstopajočo skupino poimenovanj kolesark sestavljajo besede in besedne zveze »princese«, »kolesarske princese«, »princese na dveh kolesih«, pa tudi »princeske na dveh kolesih«, ki sicer konotirajo pomembnost tekmovanja (gre za najvišjo tekmovalno raven), a hkrati z izbiro »princes« in ne »kraljic« kolesarke na lestvici znova postavijo na nižje mesto kot kolesarje – znova so predstavljene kot neodrasle in torej manj zrele od moških kolegov (ob tem je sicer zanimivo, da se tudi kolesarje enkrat poimenuje kot »kolesarske prince« (Divac 2015a)). Izbira besede »princese« poleg neizkušenosti implicira tudi druge pomene oziroma lastnosti, ki se jih pripisuje princesam – na primer razvajenost, (pre)občutljivost, neskromnost – pri čemer močno asociira na pravljico H. C. Andersena *Kraljična na zrnu graha* (tudi *Princeska na zrnu graha*), v kateri glavni junakinji obilje udobja (20 žimnic in 20 pernic) ni bilo dovolj za dober spanec.

⁹¹ Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika beseda »osmerka« označuje »velikost grafičnega dela z višino do 25 cm« ali »derezno z osmimi konicami«, medtem ko je skupina osmih oseb – kar je bilo mišljeno v tem primeru – poimenovana kot »osmerica«.

»Mislim, da to ni bilo mišljeno nespoštljivo ali kaj takega, je pa res, da se pri ženskah hitreje uporabi kak tak izraz kot pri športnikih,« je o uporabi poimenovanja kolesark kot »princes na kolesih« povedal *Delov* športni urednik Miha Hočevar (osebna komunikacija, 23. marec 2016). Zakaj je tako, pravi, bi težko razložil: »Mogoče je to tisti poklon ženskosti, saj ženske najbolj rade slišijo kak kompliment. Mogoče tudi zato, ker so pisci bolj ali manj moški, pa jim radi malo na dušo popihajo«. Ob tem je še dodal, da je pri pisanju o športu dovoljena tovrstna uporaba vzdevkov, če so ti smiselni. »Če bi to popolnoma ukinili, bi bili zelo suhoparni. Čar pisanja o športu je pač, da si lahko malo več dovoliš, da si lahko malo bolj čustven in tako naprej,« je pojasnil Hočevar.

Podobno tudi *Delovi* novinarki Mojca Finc (osebna komunikacija, 23. marec 2016) in Tanja Volarič (osebna komunikacija, 25. marec 2016) izraza »princeske na kolesih« nista razumeli negativno, temveč zgolj kot novinarjev osebni slog. Tako je bil Vito Divac – novinar, ki je uporabljal to poimenovanje – pravzaprav edini iz četverice, ki je ob razlagi svojega razumevanja pomena omenil tudi njegovo negativno stran. »Ta princeska ima včasih drugačno konotacijo. Da so take prevzetne, ampak jaz ne mislim tako. /.../ Princese ravno niso, princeske pa so take ... radožive, kipijo od želje, volje do kolesarstva, ko vidiš, kako so zagnane,« je pojasnil Divac, ki je razložil tudi razliko med princeso in princesko. »Princeske so tiste, ki imajo željo uveljaviti se, princesa pa je tista, ki je nekaj dosegla,« je svoji razlagi še dodal Divac (osebna komunikacija, 23. marec 2016).

Prav tako kot kolesarke je bilo tudi samo športno tekmovanje poimenovano z različnimi izrazi. Uradno ime kolesarske dirke je »dirka po Italiji za ženske« (*Giro d'Italia Femminile*), od leta 2013 pa je dirka znana z imenom *Giro Rosa* oziroma »rožnata turneja« v prostem prevodu. V novinarskih prispevkih so pri poimenovanju dirke prevladovali izrazi »ženski giro« (tudi »ženski Giro«), »*Giro Rosa*«, »rožnati giro« (v prvi napovedi tekmovanja oziroma predstavitvi sodelujočih ekip zapisan tudi z narekovaji kot »'rožnati giro'«, kar lahko kaže na avtorjevo neprepičanost v ustreznost prevoda). Dirka je bila z besedno zvezo »največja ženska etapna dirka« (tudi »največja etapna dirka« in »največja ženska dirka«) jasno predstavljena kot najpomembnejša kolesarska dirka v ženski konkurenci, ta status pa je bil okrepljen še z besednimi zvezami, kot so »prvovrstni spektakel ženskega kolesarstva«, »največja ženska kolesarska predstava na svetu«, »največji ženski kolesarski šov« in »največja ženska predstava«. Kot je razvidno iz predstavljenih poimenovanj, je v večini primerov tudi jasno izpostavljeno, da gre za dogodek v ženski konkurenci.

V sklopu besedilne analize smo se poglobili še v strukturo stavkov v novinarskih prispevkih o kolesarski dirki *Giro Rosa*, pri čemer smo bili pozorni na tri elemente: tranzitivnost, ki opisuje odnos med udeleženci in vlogami, ki jih imajo v procesih, o katerih se poroča, na modalnost, ki se nanaša na izražanje sodb, komentarjev in stališč avtorja teksta, hkrati pa izražajo tudi njegovo stopnjo prepričanja v predstavljene trditve, ter na predpostavlanje kot implicitno vključevanje (zdravorazumskih) trditev v besedilo.

V prvem prispevku o dirki *Giro Rosa* v analiziranem vzorcu – gre za napoved tekmovanja, ki je bila objavljena dan pred uradno predstavitevijo vseh sodelujočih ekip – je avtor (Vito Divac) v podnaslovu akterke dogodka predstavil kot »najboljše kolesarke sveta«, kasneje pa jih je v vodilu nekaj poimensko naštel in predstavil skozi prizmo bolj znanih kolesarjev: »Marianne Vos, Lizzie Armitstead, Pauline Ferrand-Prevot, Elisa Longo-Borghini, Giorgia Bronzini, Mara Abbott in Elena Amjaljušik v ženskem kolesarstvu pomenijo to, kar so v moškem Alberto Contador, Chris Froome, Vincenzo Nibali, Alejandro Valverde, Joaquim Rodriguez in Mark Cavendish« (Divac 2015e). S temi besedami rednemu bralcu, ki o profesionalnih kolesarkah v *Delu* (sodeč po pogostosti poročanja o kolesarstvu v ženski konkurenci) ne more pogosto brati in jih zato najverjetneje ne pozna, lahko pa bolje pozna kolesarstvo v moški konkurenci, o katerem se v medijih na splošno poroča precej več, ponudi izhodišče za lažje razumevanje dogodka, ki ga bo gostila Ljubljana, z enačenjem najboljših kolesark in kolesarjev pa bralcu ponudi tudi vtis, da gre za dogodek enake kakovosti.

A pri tem gre v veliki meri le za vtis. Že v naslednjih vrsticah začne namreč avtor nizati primerjave s kolesarsko dirko *Giro d'Italia* v moški konkurenci, s katerimi ta vtis o enakovrednosti ženske in moške dirke razbije, kolesarstvo v ženski konkurenci pa (posredno in neposredno) predstavi kot podrejeno kolesarstvu v moški konkurenci. Z vključevanjem trditev, kot so »Priljubljenost je seveda neprimerljiva, ker je pač žensko kolesarstvo globoko v senci moškega /.../« (Divac 2015e, podčrtala B. B.) in »Ženski giro (*Giro Rosa*), ki bo letos na sporedu 26., je neprimerljiv z izvirnim Girom d'Italia, ki ima stoletno zgodovino« (Divac 2015e, podčrtala B. B.), avtor v tekst implicitno vključuje zdravorazumsko razmišljanje o kolesarstvu (športu) kot *izvorno* moški zadevi, v kateri ženske ne dosega enake kvalitete in priljubljenosti kot moški, prav tako pa izpostavi tudi precej krajšo tradicijo dirke *Giro Rosa*, kot jo ima *Giro d'Italia* v moški konkurenci. To je sicer »posledica« neenakih možnosti moških in žensk oziroma izključevanja žensk iz športnih aktivnosti v začetkih razvoja sodobnega športa, ki pa v novinarskih prispevkih ni bila omenjena ali nakazana.

Ideja o podrejenosti kolesarstva v ženski konkurenci se ohranja tudi v nadaljevanju istega prispevka, pri čemer pa se pokaže na neki način ambivalentni odnos *Delovega* novinarja, ki je napisal večji del novinarskih prispevkov o kolesarski dirki *Giro Rosa*.⁹² Čeprav Divac v prispevku neposredno trdi, da je dirka v ženski konkurenci neprimerljiva z dirko v moški konkurenci, ji hkrati priznava in pripíše večjo vlogo, kot jo ima *Giro d'Italia* v moški konkurenci (kjer za najprestižnejšo dirko velja *Tour de France*), saj je *Giro Rosa* »največja ženska dirka. Na Touru namreč ženske zadnja leta nastopajo le v zadnji etapi in so nekakšna uvertura v zaključek moškega« (Divac 2015e).⁹³ Prav tako avtor kolesarke predstavlja kot »žensko kolesarsko elito« (Divac 2015b) – gre za besedno zvezo, ki pomeni najboljše na svojem področju – a jim hkrati to vrhunskost odreka z izjavami, kot sta »Primerno nežnejšemu spolu je največja etapna dirka tudi krajša« (Divac 2015e) in »... edine ženske dirke z dolgimi klanci, ki sicer niso primerljivi z moškimi v Alpah, Pirenejih in Dolomitih, a so za ženske dovolj zahtevni« (Divac 2015a). Na podlagi pogovora⁹⁴ z Divcem sicer lahko sklepamo, da je bil njegov namen bralcem športa predvsem predstaviti manj znano kolesarsko dirko, pri čemer pa je kolesarke z neposrednim primerjanjem njihovih sposobnosti s kolesarji postavil v podrejeni položaj.

Prav tako se z rednimi primerjavami s kolesarskimi dirkami v moški konkurenci, tako z dirko *Giro d'Italia* kot z dirko *Tour de France*, ki se je začela v istem času kot dirka *Giro Rosa*, vzpostavlja distanco v kvaliteti med kolesarstvom v obeh konkurencah: »Na odprtju rožnatega gira na Kongresnem trgu je bilo tako kot na velikem Giru ali pa tako, kot bo danes v Utrechtu na 'Grand departu (velikem začetku)' največje kolesarske predstave na svetu *Tour de France*« (V. D. 2015). Kolesarke torej tekmujejo na »rožnatem giru« (z malo začetnico), kolesarji pa na »velikem Giru« (z veliko začetnico) ali na »največji kolesarski predstavi *Tour de France*«.

Ker so kolesarke v *Delovih* prispevkih o športu redko prisotne, prvi prispevki – napovedi – o kolesarski dirki *Giro Rosa* ne informirajo zgolj o dogodku, ki se bo zgodil v

⁹² Od dvanajstih novinarskih prispevkov o kolesarski dirki *Giro Rosa* je šest prispevkov napisal Vito Divac, ki v *Delu* sicer v največji meri poroča o kolesarstvu. Avtorji preostalih prispevkov so novinarki Tanja Volarič in Mojca Finc ter urednik športa Miha Hočevar.

⁹³ V pogovoru je Divac kot bolj pomemben sicer izpostavil nastop kolesark ekipe BTC City Ljubljana na zaključku dirke *Tour de France*: »Dobro, *Giro Rosa* je pač /.../ največja desetdnevna dirka, drugače pa je imel večji učinek nastop BTC-ja v zaključku *Toura*, kjer bil na Elizejskih poljanah milijon in pol ljudi« (osebna komunikacija, 23. marec 2016).

⁹⁴ Divac je kot eno od točk, ki jih je želel izpostaviti pri poročanju o dirki *Giro Rosa*, izpostavil tudi predstavitev dirke v širšem smislu. »Poskušaj to osvetliti iz različnih zornih kotov /.../, kaj to je v neki družbi, kaj to pomeni za dekleta, ki se s tem ukvarjajo, kakšen je njihov motiv,« je v pogovoru pojasnil Divac (osebna komunikacija, 23. marec 2016).

naslednjih dneh, tj. o gostovanju najprestižnejše kolesarske dirke v ženski konkurenci v Ljubljani, temveč (nevednega) bralca informirajo tudi o ženskem kolesarstvu nasploh. In kaj iz teh prispevkov bralec izve o kolesarstvu v ženski konkurenci? »*Moško in žensko kolesarstvo se (seveda na različnih ravneh moči in vzdržljivosti) ne razlikujeta po predanosti dvema kolesoma, strokovnem delu, zagrizenosti in tekmovalnosti, ima pa žensko kolesarstvo, česar moško nima – žensko lepoto in skladnost gibanja ter eleganco*« (Divac 2015e).⁹⁵ Kolesarke in kolesarji se torej razlikujejo v fizičnih zmogljivosti – moški so močnejši in bolj vzdržljivi, ženske pa so lepe, bolj elegantne in bolj skladno vrtijo pedala. V skladu s to mislijo novinar predstavi tudi svetovno prvakinjo iz leta 2014 »*Francozinjo Pauline Ferrand-Prevot, ki tudi pooseblja vse lepo ženskega kolesarstva*« (Divac 2015e). Kolesarke – kot jih napoveduje Divac – so torej profesionalne športnice, ki so enako predane kot kolesarji, a so hkrati omejene zaradi svojih bioloških danosti/fizičnih omejitev, ki se jih zdravorazumno predstavlja kot javno sprejeto in z dokazi podprto dejstvo. Ker za novinarski diskurz velja, da je resnicoljuben in objektivni, (nevedni in nekritični) bralec takšno interpretacijo športa žensk – v našem primeru kolesarstva v ženski konkurenci – sprejme brez dvomov v verodostojnost reprezentacije. Šport žensk tako ni le manj viden v medijskih reprezentacijah, temveč je predstavljen tudi kot manj avtentičen in manj legitimen, s tem pa diskurz športnega novinarstva ohranja obstoječi družbeni red, ki kot standard oziroma merilo za uspeh postavlja moške.

8.2.1.2 Analiza diskurzivne prakse

Na drugi ravni analize – pri analizi diskurzivne prakse – smo analizirali povezavo med novinarskimi prispevki in prakso produkcije novinarskega diskurza, ob tem pa opozorili tudi na možne interpretacije tekstov in informacij, ki jih ti ponujajo bralcem.

Kolesarska dirka *Giro Rosa* se je začela v petek, 3. julija, s prologom v centru Ljubljane. Naslednji dan (torej v soboto, 4. julija) je sledila prva etapa od Kamnika do Ljubljane, v nedeljo (5. julija) pa druga etapa, ki je že potekala v Italiji. Prav tako so tudi

⁹⁵ To idejo je Divac izpostavil tudi v osebni pogovoru. »Ženske imajo pač določene svoje prednosti: gracioznost, lepoto gibanja, lepoto nekih – zdaj bom malo seksističen, čeprav mi ta izraz ni všeč – linij, ki jih vidiš na kolesu,« je opisal svoje razumevanje športnic (osebna komunikacija, 23. marec 2016). O tej ideji smo se pogovarjali tudi z *Delovo* novinarko Mojco Finc, ki se ji njegovo videnje ne zdi sporno (v smislu seksistično) – sama je na primeru smučarjev skakalcev (pri katerih je končni dosežek odvisen od kombinacije ocene dolžine skoka in izvedbe skoka) pojasnila, kako sta na primer Japonca Noriaki Kasai in Kazujoši Funaki v primerjavi s skakalci, ki so na odskoku bolj agresivni, v poletu lahko videti bolj elegantna (osebna komunikacija, 23. marec 2016).

preostale etape (od tretje do devete) potekale v Italiji, dirka pa se je zaključila v nedeljo, 12. julija.

V analiziranem vzorcu besedil je bil v *Delu* prvi prispevek o kolesarski dirki objavljen v sredo, 1. julija; šlo je za napoved uradne predstavitve sodelujočih ekip, ki je bila naslednji dan (v četrtek, 2. julija). V petek, 3. julija, sta bila v *Delu* objavljena dva prispevka, prav tako napovedi: krajša vest na zgornji polovici naslovnice časopisa in daljše poročilo na športnih straneh, ki sta poročala o uradni predstavitvi sodelujočih ekip in hkrati tudi že napovedovala večerni prolog. Najobsežneje se je v *Delu* o kolesarski dirki *Giro Rosa* poročalo v ponedeljek, 6. julija, torej po zaključenem gostovanju *Gira Rose* v Sloveniji. Ponedeljkova razširjena športna vsebina je bila bogatejša za šest strani s paginalnim naslovom *Giro Rosa*, na katerih je bilo objavljenih devet novinarskih prispevkov, sklop petih fotografij (fotoreportaža) in samostojna infografika z natančno predstavitvijo trase prve etape, z urnikom naslednjih etap ter z uvrstitvami (rezultati) v prvih treh preizkušnjah in v skupnem seštevku, pri čemer so bile deseterici najboljših kolesark dodane še uvrstitve vseh kolesark (Slovenk in tujk) ljubljanske ekipe.

Kot smo že omenili ob začetku analize, je najverjetnejši razlog za takšno povečano poročanje o kolesarski dirki *Giro Rosa* v sponzorstvu, kar se kaže v količini, še bolj pa v velikosti oglasov v ponedeljkovi izdaji *Dela*. Prav na vsaki strani je namreč objavljen večji oglas: na prvih štirih straneh so objavljeni oglasi, ki zasedajo celo (spodnjo) polovico časopisne strani in ki so – kot je razvidno iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.* – vredni vsak (najmanj) 3900,00 € (Delo 2015, 11), na peti in šesti strani pa oglasa zasedata četrtno časopisne strani. V vseh primerih gre za oglase pokroviteljev dogodka.

Da je dodatnih šest športnih strani v ponedeljkovi izdaji *Dela* povezanih s sponzorskimi obveznostmi, je v pogovoru potrdil tudi športni urednik *Dela* Miha Hočevar. »To ni zadeva samo [športnega] uredništva, ampak tudi drugih delov hiše, uprave, marketinga. Nekako smo skupaj ocenili, da gre za zanimiv projekt, ki ga velja podpreti,« je odločitev o pokroviteljstvu pojasnil Hočevar (osebna komunikacija, 23. marec 2016). S pogodbo je bilo tako dogovorjeno, da bo v ponedeljkovi izdaji *Dela* šest dodatnih strani namenjenih zgolj kolesarski dirki *Giro Rosa*, je pa Hočevar ob tem poudaril, da so imeli pri določanju vsebine popolnoma proste roke. Vse ostalo poročanje o kolesarski dirki (pred in po ponedeljku, 6. julija) ni bilo vezano na pogodbo o pokroviteljstvu. »Novinarji smo skupaj z urednikom predlagali teme, ki bi jih radi obdelali in ponudili bralcem. Ker je priloga izšla v kratkem času po dirki, smo velik del tem in pogovorov obdelali že pred dogodkom, preostali del pa

zabeležili na prireditvi,« je o pripravi dodatnih vsebin o kolesarski dirki *Giro Rosa* povedala *Delova* športna novinarka Mojca Finc (osebna komunikacija, 23. marec 2016).

Hočevar je v pogovoru še povedal, da je šlo v primeru poročanja o dirki za zanimivo zgodbo, prav tako je pohvalil organizacijo dogodka. Na sploh se mu zdi odločitev o poročanju pravilna, a je hkrati pokazal tudi kritičnost: »Sprašuješ se, ali ti preveč o tem pišeš ali pa drugi premalo. Spremljal sem, kako so v Italiji poročali, pa je to njihova največja ženska dirka, pa niti črke ni bilo v časopisih. Recimo, *Gazzetta delo Sport*, največji športni časopis v Italiji, je na spletu objavljal novice, v časopisu pa ne« (osebna komunikacija, 23. marec 2016).

Podobno kot italijanska *Gazzetta* tudi *Slovenske novice* o kolesarski dirki *Giro Rosa* (vsaj v analiziranem vzorcu novinarskih prispevkov) niso poročale. Športni novinar *Slovenskih novic* Drago Perko, ki je v pogovoru večkrat poudaril pomembnost zgodb pri poročanju o športu, je kot zanimivo zgodbo opisal tudi kolesarko dirko *Giro Rosa*, a sta tako on kot športni urednik Rok Tamše priznala, da se ne spomnita konkretnega razloga, zakaj o dirki niso poročali. »Ne spomnim se, zakaj ne, ampak zagotovo smo imeli kaj boljšega. *Giro Rosa* je čisto marketinški projekt, *Delo* je bilo pokrovitelj in tu se mi ne petljamo,« je povedal Tamše in takoj dodal, da je delno na neporočanje o dirki vplival tudi že omenjeni organizacijski dejavnik zgodnjega zaključevanja redakcije in oddaje v tisk. »Ko so te etapne dirke, se etape zaključujejo pozno popoldne/zvečer, ko mi že zaključujemo redakcijo in potem tako pri nas ne vidiš teh etapnih uvrstitev na Vuelti, na Giru, na Touru, ker je enostavno prepozno. /.../ Enostavno ne gre, ker izpadeš smešno, če poročaš o prvi in drugi etapi, o tretji pa ne, ker si moral prej zaključiti ali pa so oni malo pozno končali. Potem se vse podre. /.../ Potem raje nimaš,« je (sicer na primerih moških kolesarskih dirk) o razlogih, zakaj v *Slovenskih novicah* niso poročali o kolesarski dirki *Giro Rosa*, še dodal Tamše.

Če se vrnemo k novinarskim prispevkom na ponedeljkovih razširjenih športnih straneh v *Delu* – v vseh devetih prispevkih sta se pojavili le dve od vodilnih tem, ki smo jih definirali v sklopu analize besedil: to sta temi »*drugo poročanje, povezano s športnim dogajanjem*« in »*druge teme*«. V nobenem od prispevkov torej vodilna tema ni bila »*rezultati in poročila*«, čeprav bi bilo to povsem razumljivo in tudi pričakovano, da bi v ponedeljkovem časopisu en prispevek izključno ali vsaj delno poročal o rezultatih in poteku druge etape, ki je potekala dan prej (v nedeljo). Rezultati in potek prve (tj. sobotne) etape so bili namreč predstavljeni v *Nedelu*, ki v analizo ni bil vključen, o rezultatih druge etape pa je v *Delu* poročala le kratka, grafično izpostavljena vest v prispevku na drugi strani tematske priloge, v kateri se je ponovila informacija o zmagovalki prve etape in nosilki rožnate majice vodilne kolesarke,

dodane pa so bile nove informacije o zmagovalki druge etape, o novi vodilni kolesarki v skupnem seštevku ter o trenutnih uvrstitvah najboljše članice ljubljanske ekipe in najboljše slovenske kolesarke.

O kolesarski dirki *Giro Rosa* so v analiziranem vzorcu besedil poročali štirje različni avtorji. Največ, šest prispevkov je napisal *Delov* novinar, ki sicer redno poroča o kolesarstvu. Preostalih šest prispevkov so napisali novinarji, ki o kolesarstvu (sodeč po rezultatih analize besedil) leta 2015 sicer niso poročali: tri je napisala po stažu mlajša novinarka,⁹⁶ dva je napisala po stažu starejša novinarka, enega pa novinar/športni urednik. Vodilna tema v njihovih prispevkih je »*drugo poročanje, povezano s športnim nastopom*«. Eden od teh prispevkov je napisan v žanru poročevalske vrste, dva v žanrih novinarske zgodbe, preostali trije pa so pogovori z vodilnimi predstavniki organizatorjev (s trenerjem slovenske ekipe, z direktorjem dirke in s predstavnico glavnega sponzorja slovenske ekipe). Tem šestim prispevkom je poleg vodilne teme skupno še nekaj: v vseh treh se o dogodku poroča objektivno in nevtrarno. Med temi prispevki tako izstopa le ena izjava – direktor dirke *Giro Rosa* Italijan Giuseppe Rivolta je na novinarjevo vprašanje: »*Bo to [»epske bitke, trpljenje na vzponih, pogum v spustih ...« op. a.] dovolj, da bi dobili tudi kakšno svetovno prepoznavno kolesarsko zvezdnico?*« odgovoril z: »*Tudi iz moške konkurence vemo, da zmage niso vedno dovolj za zvezdniški status. Dekleta bodo morala biti uspešna, lepa, urejena. A za to me ne skrbi, v karavani že imamo nekaj takšnih, ki bi lahko bile manekenke v Milanu ali Parizu*« (Hočevar 2015).

Vito Divac, *Delov* novinar, ki redno poroča o kolesarstvu, je torej napisal polovico vseh novinarskih prispevkov o kolesarstvu v ženski konkurenci. Glavna tema v treh njegovih prispevkih, objavljenih pred začetkom kolesarske dirke, je bila »napovedi«, glavna tema v preostalih treh prispevkih po končanem gostovanju dirke v Ljubljani, objavljenih pod paginalnim naslovom *Giro Rosa*, pa »*druge teme*«. Tematsko se ti prispevki ukvarjajo z analizo pomena gostovanja dirke v Sloveniji, predstavitevijo statusa ženskega kolesarstva in predstavitevijo kratke zgodovine ženskega kolesarstva v Sloveniji – bralca torej seznanjajo z relativno neznanim športom, kar je kot svoj delni namen v pogovoru izpostavil tudi Divac (osebna komunikacija, 23. marec 2016). V prvem prispevku avtor dogodek predstavlja kot »*zadetek v polno*«, saj je Ljubljano postavil »*na kolesarski zemljevid sveta*« (Divac 2015c). Ne le, da se je o dirki, ki jo je s prenosom v živo spremljala italijanska državna televizija RAI,

⁹⁶ Čeprav jo na tem mestu opredeljujemo kot »po stažu mlajšo« novinarko, je treba poudariti, da gre za novinarko z več kot desetimi leti izkušenj v športnem novinarstvu.

poročalo v 31 državah po vsem svetu – tudi ameriški časopis *New York Times* je dogodek uvrstil med največje športne dogodke, vredne ogleda v letu 2015, pri čemer se je *Giro Rosa* znašel v družbi številnih prestižnih športnih dogodkov:

Rožnati giro je na seznamu skupaj s tekmami zvezd NBA in NHL, superbowlom ameriških nogometašev, evropskimi igrami v Bakuju in tihomorskimi na Papua Novi Gvineji, teniškim Wimbledonom, nogometnim prvenstvom Južne Amerike, svetovnim prvenstvom alpskih smučark in smučarjev v Beaver Creeku, atletskem v Pekingu in SP v rugbyju ter nenazadnje konjskimi dirkami v Ascotu. Zaradi večje udobnosti in manj stresnega spremljanja dirkanja najboljših kolesark sveta so giro priporočili bolj kot Tour de France, čeprav se s svetovno razsežnostjo 'velike francoske pentlje' ne more primerjati. (Divac 2015c)

Iz zadnje povedi se zdi, da je *New York Times* dirko *Giro Rosa* označil kot neprimerljivo z dirko *Tour de France*, a izvorni članek, na katerega se opira *Delov* novinar, razkrije, da je *Timesova* poročevalka in kolumnistka Juliet Macur, ki je dirko *Giro Rosa* uvrstila na omenjeni seznam, kot boljšo od dirke po Franciji dejansko označila dirko *Giro d'Italia*, torej kolesarsko dirko po Italiji v moški konkurenci: »... to je italijanska različica dirke po Franciji – ampak boljša« (New York Times 2014). Ob predstavitvi kolesarske dirke po Italiji v ženski konkurenci pa je avtorica odkrito nagovarjala organizatorje dirke *Tour de France*, da po vzoru *Gira Rose* pripravijo daljšo dirko tudi za kolesarke. Kolesarsko dirko po Italiji v ženski konkurenci predstavlja kot »redkost v elitnem kolesarstvu za ženske. V preteklosti so se ženske na dirki *Giro Rosa* naprezale več dni in čez gorske prelaze, podobne podvigom moških na njihovih velikih dirkah. (Ali poslušaj, *Tour de France*? Enodnevna dirka za ženske ni dovolj.)« (New York Times 2014).

V drugem prispevku se Divac osredotoča na status kolesark znotraj kolesarstva – vodilno temo bi tako lahko označili tudi kot »vprašanje spola v športu«, vendar se ta podtema bolj jasno pokaže šele ob natančnem branju prispevka. Nanjo res da namiguje že naslovje (z naslovom *Kolesarke v boju za enakopravnost in enake možnosti* in nadnaslovom *Dekleta nočejo biti okras moškemu kolesarstvu, želijo po poti teniških igralk – Zmaga vredna 380-krat manj kot na Giru d'Italia*), a se vodilo in uvodni odstavek prispevka ukvarjata z oceno organizacije gostovanja dirke v Ljubljani, s čemer se odvrta pozornost od v naslovu predstavljene teme, s katero se avtor dejansko ukvarja v večjem delu prispevka, pri čemer zgolj predstavlja trenutno stanje, ne išče pa globljih razlogov za takšno neenakost kolesark in kolesarjev. Novinar v prispevku tako napiše, da je »združenje profesionalnih kolesark /.../ zadnja leta zelo dejavno«, a ob tem ne pove, kaj konkretno združenje počne. Prav tako zgolj v odvisnem govoru navaja predsednico združenja, ki izpostavlja nekaj odprtih vprašanj – barvo majice vodilne kolesarke, nezagotovljeni minimalni dohodek, izkoriščanje z zastarelimi

seksističnimi praksami. V nadaljevanju se osredotoči na predstavitev velikih razlik v plačah in nagradah: »Primerjava med moškim in ženskim girom zgovorno priča o podrejeni vlogi deklet pri delitvi denarnega kolača. Moški (lani Nairo Quintana, letos Alberto Contador) dobijo za skupno zmago 200.000 evrov, ženska ekipa Rabobanka pa je bila za prva tri mesta (prvo je tudi letos vredno nekaj čez 525 evrov, etapna zmaga pa 269) in vse nagrade na lanski dirki nagrajena kar 380-krat manj!« (Divac 2015b). Kot znak, da gre na bolje, *Delov* novinar vidi sodelovanje kolesark na dirki po Franciji v moški konkurenci: »Zgovoren dokaz, da morda le gre na bolje, je zagotovo zaključna etapa Toura, neke vrste nadaljevanje ženskega Toura. Del nje so tudi kolesarke, ki prekolesarijo zadnjih 100 km. Nagrada za zmago, 22.500 evrov, je enaka kot pri moških« (Divac 2015b). Spomnimo, novinarka *New York Timesa*, ki je dirko *Giro Rosa* uvrstila med najbolj zanimive športne dogodke leta, je hkrati pozivala tudi k daljši dirki po Franciji v ženski konkurenci: kolesarke imajo namreč v elitni konkurenci 87 dirk, kolesarji pa 543 – to je podatek, ki ga v prispevku navaja tudi *Delov* novinar.

Divac med drugim zapiše tudi: »Dekleta, s katerimi smo se pogovarjali v minulih dneh v Ljubljani in Kamniku, verjamejo, da bo do sprememb prišlo«, a v nadaljevanju s kratkima izjavama v premem govoru in poimensko izpostavi le dve kolesarki. Omenjeni novinar, ki se je podpisal pod polovico analiziranih prispevkov o dirki *Giro Rosa*, v svojih prispevkih nasploh redko da priložnost spregovoriti drugim – v treh od šestih prispevkov so bile v premem govoru izpostavljene izjave treh kolesark, ki so skupaj dolge deset vrstic enega *Delovega* stolpca. V zvezi z neenakostjo plač nadalje piše, da so kolesarke »od prve do zadnje /.../ poudarile, da se s kolesarstvom ne ukvarjajo zaradi denarja, ampak iz ljubezni do športa, vendar pa želijo biti za svoje profesionalno delo dostojno plačane« (Divac 2015b), s čimer sicer izpostavi, da gre za profesionalke, ki si želijo profesionalno plačilo, a bralca ne prepriča povsem, saj bi to idejo lahko zapisal tudi kot »bi morale biti dostojno plačane«, prav tako pa bi to lahko v premem govoru povedale kolesarke same, s čemer bi predstavljena ideja dobila večjo težo. Vsi profesionalni športniki so se namreč s športom začeli ukvarjati iz ljubezni do športa, tako kot se je najverjetneje tudi večina novinarjev začela ukvarjati z novinarstvom iz ljubezni do pisanja in posameznega področja, ki ga pokrivajo. Novinar kolesarke v nadaljevanju prikaže kot premalo odločne v svojem boju za enakopravnost, ko zapiše »pohlevne kolesarke so srečne, če dobijo letno 17.000 evrov« (Divac 2015b). Prav tako zapiše »Žensko kolesarstvo se je v minulih dveh desetletjih razmahnilo in se na mnogih ravneh približalo moškemu, na nekaterih pa ga tudi prekosilo« (Divac 2015b), a spet ne pojasni na katerih ravneh žensko kolesarstvo prekaša moško. Kot edina razlika, ki jo je ta novinar

izrecno izpostavil v svojih predhodnih prispevkih, tako ostajajo »ženska lepota in skladnost gibanja ter eleganca« (Divac 2015e).

Za konec analize na diskurzivni ravni naj omenimo še, da se je v analiziranih prispevkih pojavilo več nedoslednosti. O razlogih za odsotnost Nizozemke Marianne Vos, trikratne zmagovalke dirke *Giro Rosa*, v prvem od analiziranih prispevkov avtor zapiše, da »se je letos posvetila gorskemu kolesarstvu (želi osvojiti olimpijsko kolajno)« (Divac 2015e), v enem od kasnejših prispevkov pa, da »Vosove letos zaradi poškodbe noge ne bo« (Divac 2015a). Ob preverjanju te informacije v drugih, na spletu dostopnih medijih, se je pokazalo, da so tudi drugi domači mediji nejasno poročali o razlogih za odsotnost omenjene kolesarke, medtem ko so tuji, za kolesarstvo specializirani spletni novičarski portali še pred dirko *Giro Rosa* poročali, da M. Vos zaradi težav s poškodbami daljši čas ne bo tekmovala, da pa se je res nameravala nekoliko bolj posvetiti olimpijskemu nastopu v gorskem kolesarstvu (Cycling news 2015). Prav tako se je avtorju enkrat napačno zapisalo, da je *Giro d'Italia* vnovič gostoval v Ljubljani leta 1994, medtem ko v prvem od analiziranih prispevkov točno zapiše, da je dirka po Italiji v moški konkurenci v Ljubljani gostovala leta 1971 in 2001, leta 1994 pa v Kranju.

Iz analiziranih prispevkov tudi ni najbolj jasno, kako dolga je dejansko dirka – dirka ima namreč v desetih zaporednih dneh en prolog oziroma uvodno etapo/predetapo ter še devet etap. V prvem od analiziranih prispevkov avtor zapiše, da ima dirka devet etap, pri čemer mednje ne prišteva uvodnega prologa, a že v nadaljevanju istega prispevka zapiše: »V Ljubljani in Kamniku bosta dve etapi« (Divac 2015e). V naslednjih prispevkih dirko enkrat predstavi kot »devetdnevno preizkušnjo« (Divac 2015a), drugič pa kot »10-dnevni maraton« (Divac 2015c), kar pri (nepoučenem) bralcu lahko ustvari zmedo.

Poleg omenjenega je bilo v analiziranih prispevkih, ki so poročali o kolesarski dirki *Giro Rosa*, tudi več slovničnih in jezikovnih napak, prav tako pa tudi nedoslednosti pri zapisu imena tekmovanja z veliko ali malo začetnico, kar meče slabo luč tako na avtorja prispevka kot na (sicer anonimnega) lektorja. Bralec z zadostnim znanjem slovenskega jezika – kar naj bi bralci *Dela* bili, če sodimo po podatkih iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.*, kjer navajajo, da četrtnina višje ali visokoizobraženih prebivalcev Slovenije bere *Delo* (Delo 2015) – pa si zato lahko hitro ustvari vtis, da gre za poročanje o manj pomembnih dogodkih, če jih pred objavo pregledajo le površno.

8.2.1.3 Analiza družbene prakse

V zadnjem koraku analize – na družbeni ravni – opirajoč se na M. Duncan in Messnerja (1998) ter njune štiri točke (produkcija, opis atletskih lastnosti, formule izključitve in simbolna dominanca) konstrukcije športa žensk v medijih, pojasnujemo ugotovitve tekstualne in diskurzivne analize, ki ju razširjamo s povezovanjem obstoječe prakse poročanja o kolesarstvu v ženski konkurenci oziroma o športu nasploh ter ohranjanja neenakopravnih in diskriminacijskih odnosov med spoloma v sodobni družbi.

M. Duncan in Messner (1998) izpostavljata tri vidike produkcije medijskega poročanja o športu: količino poročanja, tehnično kvaliteto in namensko ustvarjanje občinstva za posamezni dogodek. Že prvi del analize – analiza vsebine – novinarskih prispevkov o športu žensk je pokazal na izrazito prevlado poročanja o moških, prav tako je tudi pri poročanju o kolesarstvu prevladovalo poročanje o kolesarjih. Kolesarke so bile večje pozornosti deležne le v primeru izrednega dogodka, kot je bilo gostovanje največje večdnevne kolesarske dirke v ženski konkurenci v Ljubljani oziroma njeni okolici – spomnimo, poročanje o ženskem kolesarstvu se je skoraj izključno nanašalo na poročanje o kolesarski dirki, katere sponzor je bil časopis *Delo*, medtem ko v tabloidnih *Slovenskih novicah*, ki jih sicer izdaja ista medijska družba, prostora za poročanje o kolesarstvu v ženski konkurenci ni bilo.

Medtem ko se je za novinarske prispevke o športnicah in športu žensk z analizo vsebine pokazalo, da so tehnično preprostejši kot novinarski prispevki o športnikih in športu moških – manj pogosto so imeli dodanih več fotografij in drugih dopolnitvenih elementov – je bilo poročanje o gostovanju dirke *Giro Rosa* v Ljubljani tehnično bogato: opremljeno je bilo z 19 (vsebinsko raznolikimi) fotografijami, pregledno predstavljenimi rezultati prologa, prve in druge etape ter skupnimi uvrstitvami, ki so vključevali rezultate prve deseterice in vseh kolesark ljubljanske kolesarske ekipe, ter večjo grafično predstavitvijo trase 1. etape od Ljubljane do Kamnika, kar se sicer v analizi besedil za poročanje o športu žensk ni pokazalo kot značilno. Grafična predstavitev 1. etape ima sicer po končani etapi za bralca precej manjšo informativno vrednost, saj zgolj predstavi traso, na kateri so tekmovalе kolesarke; če bi bila takšna infografika objavljena v sklopu napovedi pred pričetkom dirke, bi si bralec na primer lahko izbral, v katerem delu si bo dirko ogledal v živo.

Delo je s predhodnim poročanjem in napovedovanjem gostovanja kolesarske dirke *Giro Rosa* sicer aktivno ustvarjalo občinstvo za omenjeno dirko, vendar pa se je poročanje o njej – vsaj v analiziranem vzorcu besedil – skoncentriralo na poročanje po končanem gostovanju v Ljubljani, s čimer se zdi, da je šlo predvsem za izpolnjevanje svojih sponzorskih dolžnosti in

ne za resno željo po informiranju svojih bralcev o največjem kolesarskem tekmovanju v ženski konkurenci, s katerim bi kolesarkam pomagali k večji prepoznavnosti v družbi, kar je v nekaterih prispevkih sicer izpostavljeno kot eden od problemov, s katerimi se kolesarke ukvarjajo.

Kot drugo točko medijske konstrukcije športa žensk M. Duncan in Messner (1998) izpostavljata opise atletskih lastnosti športnic, a bi o tem na primeru analiziranih prispevkov le težko govorili, saj se ti le v manjšini ukvarjajo z doseženimi rezultati in potekom tekmovanja. Takšni so le trije prispevki *Delove* novinarke, v katerih so predstavljeni nosilka rožnate majice vodilne kolesarke po prvi etapi, najboljša kolesarka slovenske ekipe in vtisi slovenskih kolesark po nastopu na uvodnih dveh preizkušnjah, v katerih avtorica kolesarke predstavlja objektivno in nevtralnno ter brez primerjanja s kolesarji.

Posredne in neposredne primerjave z moškimi so značilne za novinarske prispevke *Delovega* novinarja, ki redno poroča o kolesarstvu (v moški konkurenci), in smo jih tudi že izpostavili. Z neposrednim predstavljanjem dirke kot »*neprimerljive z izvornim Girom d'Italia*« (Divac 2015e), pa čeprav gre za največjo in najbolj prestižno kolesarsko dirko v ženski konkurenci, kar avtor prispevka sam tudi izpostavi, ter s prikazovanjem kolesark kot manj močnih in manj vzdržljivih od kolesarjev, zaradi česar je njihova največja dirka krajša in »*z dolgimi klanci, ki sicer niso primerljivi z moškimi v Alpah, Pirenejih in Dolomitih, a so za ženske dovolj zahtevni*« (Divac 2015a), kolesarstvo (in prek njega šport na splošno) vzpostavlja kot moško domeno, ki je v močno prilagojeni različici na voljo tudi ženskam. Ob tem se neenakost med spoloma nevtralizira prek zdravorazumskega predpostavljjanja razlik med športniki in športnicami kot biološko bistvenih.

Šport kot glavni označevalec moškosti v sodobni množični kulturi razume tudi R. Connell, ki pa ob tem poudarja, da njegov status »testa moškosti, ki ga imamo danes za samoumevnega, nikakor ni naraven«, ampak »namensko ustvarjen kot politična strategija« (2005, 30). Moderni šport je bil tako oblikovan s strani moških kot odziv na krizo odnosov med spoloma v poznem 19. in v začetku 20. stoletja, v času, ko so ženske izzivale obstoječe odnose med spoloma. To pomaga razložiti določene oblike, ki jih je šport zavzel, ko je »moškim dal zavetišče pred tistim, za kar so se bali, da je 'feminizirana' moderna kultura« (Messner 1992, 159). Kot pišeta M. Duncan in Messner (1998, 170), je šport moškim hkrati dal tudi prostor za ustvarjanje in krepitev ideologije moške superiornosti.

Kot tretjo točko medijske konstrukcije športa žensk sta M. Duncan in Messner (1998) izpostavila t.i. formule izključitve, ki jih razumeta kot obrambne diskurzivne prakse, prek

katerih se brani družbene strukture vidnosti in nevidnosti. Avtorja sta v analizah medijskega poročanja zasledila dve takšni formuli, ki opisujeta in razlagata napake in neuspehe športnic. Podobno kot v primeru opisov atletskih lastnosti športnic zaradi odsotnosti osnovnega poročanja o kolesarski dirki – o njenem poteku, s katerim bi bralec prispevka lahko dirko podoživel – ne moremo trditi, da podobne formule obstajajo tudi v poročanju slovenskih dnevnih časopisov, je pa zato za poročanje analiziranih časopisov značilno drugačno izključevanje športnic. Medtem ko *Slovenske novice* o kolesarski dirki *Giro Rosa* sploh niso poročale in so torej kolesarke povsem izključile iz svoje konstrukcije športne realnosti, so bile v *Delu* kolesarke izključene pred mikrofonom. Priložnost neposredno govoriti (v premem govoru) so dobile v treh prispevkih *Delove* novinarke, medtem ko je *Delov* novinar, ki sicer redno poroča o kolesarstvu, kolesarkam v svojih prispevkih močno omejil možnost spregovoriti, s tem ko je njihove izjave v večini primerov povzemal (s svojimi besedami), ne pa neposredno navajal v premem govoru.

Zadnja točka medijske konstrukcije športa žensk, ki jo izpostavljata M. Duncan in Messner (1998) je simbolna dominanca, ki poudarja razlike med spoloma, v poročanju *Dela* o kolesarski dirki *Giro Rosa* pa so bili prisotni vsi trije elementi: asimetrično označevanje spola, infantilizacija oziroma hierarhizacija poimenovanj in seksualizacija.

Asimetrično označevanje spola je opazno že v uradnem poimenovanju kolesarske dirke *Giro Rosa*, ki je bila kot *Giro d'Italia Femminile* (v prevodu »dirka po Italiji za ženske«) prvič organizirana leta 1988,⁹⁷ pod krajšim imenom *Giro Rosa* oziroma »rožnata turneja« v prostem prevodu pa je znana od leta 2013.⁹⁸ Dodajanje besedne zveze »za ženske« omenjeno dirko ločuje od kolesarske dirke *Giro d'Italia* v moški konkurenci, podobno se tudi pri poročanju uporablja poimenovanje »ženski giro«. Takšno ločevanje kolesarskih dirk v moški in ženski konkurenci je sicer popolnoma razumljivo, nenazadnje so kolesarji svojo dirko po Italiji dobili skoraj 80 let pred kolesarkami in v tem času se je zanjo pač uveljavilo ime brez oznake spola, saj takrat dirk za ženske (še) ni bilo.⁹⁹ A po drugi strani – kot opozarjata tudi M. Duncan in Messner (1998) – takšno asimetrično poimenovanje dogodkov športnice potiska v podrejeno, sekundarno vlogo, ko je kot standard postavljena dirka v moški konkurenci, ki v imenu nima dodanega »za moške«. Sprememba poimenovanja dirke iz *Giro d'Italia Femminile* v *Giro Rosa* se tako zdi napredek, saj se dirke ne predstavlja/označuje kot podrejene moški dirki –

⁹⁷ Giro Rosa. *Hall of fame*. Dostopno prek: <http://www.giorosa.it/albo-doro.html> (1. marec 2016).

⁹⁸ Wikipedia, the free encyclopedia. *Giro d'Italia Femminile*. Dostopno prek: https://en.wikipedia.org/wiki/Giro_d'Italia_Femminile (1. marec 2016).

⁹⁹ Kolesarska dirka po Italiji je bila v moški konkurenci prvič organizirana leta 1909 (Wikipedia, the free encyclopedia. *Giro d'Italia*. Dostopno prek: https://en.wikipedia.org/wiki/Giro_d'Italia (1. marec 2016)).

kljub temu pa se v poročanju *Dela* ta primerjava ohranja: dirka *Giro Rosa* je namreč redno predstavljana kot »ženski giro« v nasprotju z »velikim Girom«.

V takšnem poimenovanju dogodkov – ženski nasproti veliki – se kaže še en vidik medijskega poročanja o športnicah in športu žensk – hierarhizacija poimenovanj. Ta se nazorno kaže tudi v najbolj pogostem poimenovanju kolesark v novinarskih prispevkih: medtem ko so kolesarke največkrat poimenovane kot »dekleta«, so kolesarji poimenovani kot »moški«, saj se prek takšnega poimenovanja implicitno zmanjšuje njihov status z odraslih žensk na neodrasla dekleta. Še več k razumevanju kolesark kot podrejenih moškim prinaša že omenjeno pogosto naslanjanje na glavni kolesarski dirki v moški konkurenci, ko se poroča o kolesarski dirki v ženski konkurenci, s tem pa se vzpostavlja jasna meja med kolesarstvom v moški konkurenci kot izvirno in dominantno prakso ter kolesarstvom v ženski konkurenci kot podrejenim.

V analiziranih prispevkih smo opazili tudi tretji vidik simbolne dominance: seksualizacijo, ki se morda najbolj neposredno kaže v naslednji, sicer enkrat že navedeni povedi: »Moško in žensko kolesarstvo se (seveda na različnih ravneh moči in vzdržljivosti) ne razlikujeta po predanosti dvema kolesoma, strokovnem delu, zagrizenosti in tekmovalnosti, ima pa žensko kolesarstvo, česar moško nima – žensko lepoto in skladnost gibanja ter eleganco« (Divac 2015e). Ne le torej, da so kolesarke posredno predstavljene kot manj močne in vzdržljive (ki imajo temu primerno krajšo dirko, klance, ki so neprimerljivi s klanci v moški konkurenci), ampak so neposredno predstavljene kot lepše in bolj elegantne ter zaradi tega (in ne zaradi svojih športnih dosežkov) tudi privlačne za spremljanje. To se nazorno kaže tudi v prav tako že omenjenem odgovoru direktorja dirke *Giro Rosa* Italijana Giuseppeja Rivolte o tem, kaj kolesarke potrebujejo za status zvezdnic: »Dekleta bodo morala biti uspešna, lepa, urejena. A za to me ne skrbi, v karavani že imamo nekaj takšnih, ki bi lahko bile manekenke v Milanu ali Parizu« (Hočevvar 2015), pri čemer novinar ni nadaljeval z dodatnimi vprašanji, ki bi osvetlili stališče kolesarske avtoritete (ali pa se jih ni odločil objaviti), temveč je postavil novo vprašanje, in sicer vprašanje o plačnih neenakostih. Ker novinar v pogovoru ne poziva k natančnejši razlagi misli (oziroma razlagi vpliva lepote in urejenosti na svetovno prepoznani zvezdniški status kolesark), se zdi, da spraševancu pritrjuje – torej, za kolesarko, ki si želi doseči svetovno prepoznavnost in zvezdniški status, zgolj izjemni uspehi v njeni poklicni dejavnosti niso dovolj: biti mora tudi lepa in urejena.

8.3 Intervju: ustvarjanje novic o športu (žensk)

8.3.1 Praksa poročanja o športu v *Delu*

O načinu dela in posebnostih pripravljanja novinarskih prispevkov o športu v *Delu* smo se pogovarjali s štirimi od 13 novinarjev v športnem uredništvu *Dela*, in sicer s športnim urednikom Miho Hočevarjem, novinarjem Vitom Divcem ter novinarkama Mojco Finc in Tanjo Volarič – vsi se strinjajo s poimenskim navajanjem izjav. Pogovori s prvoomenjenimi so bili opravljeni 23. marca v gostinskem lokalu v *Delovi* stolpnici, pogovor s T. Volarič pa je bil 25. marca po njenem izboru opravljen v gostinskem lokalu v neposredni bližini *Delove* stolpnice.

8.3.1.1 Selekcija poročanja in delitev dela v uredništvu

»Kot dnevni časopis se moramo malo prilagajati dnevnu dogajanju, ob tem pa se išče še svoje zgodbe. In vedno je treba imeti v mislih, da bo to, kar pišeš, zanimalo ljudi. Na koncu smo pač na trgu,« je o odločanju o vsebini športnih strani povedal Hočevar. Kot merila pri odločanju o vsebini je izpostavil interes bralcev, pri čemer pa se – vsaj izrecno – ni naslanjal na konkretne raziskave med bralci *Dela*. »Nekako se ve, kateri športi ljudi zanimajo in kateri športi imajo pri nas tradicijo, kateri so tako razviti, da je konkurenca res prava, kje smo recimo v svetovni špici,« je pojasnil. Poudaril je tudi, da je športov, o katerih bi lahko poročali, preveč, zato je selekcija nujna: »Imamo pač neko prioriteto listo športov, ki jih redno pokrivamo, potem pa – če so še pri drugih športih kakšne res dobre, zanimive zgodbe, če se pojavi kaj novega, se potem tudi tisto naredi.«

Podobno so tudi ostali člani *Delovega* športnega uredništva, s katerimi smo se pogovarjali, kot ključni dejavnik, ki vpliva na selekcijo pri poročanju, izpostavili predvsem kakovost oziroma športne dosežke. »Prednost dajemo rezultatu (uspeh, dosežek), pomembnosti tekmovanja (drugače je, ko gre za svetovno prvenstvo ali drugo ligo), pa tudi tradiciji športa (alpsko smučanje, smučarski skoki) in ekskluzivnim intervjujem,« je razložila M. Finc. »Pri poročanju niso nobeni [športi temeljni], je pa res, da se redno seveda sledi našim največjim športnikom, najbolj odmevnim,« je pojasnila T. Volarič, ki kot največje razume tiste športnike in športnice, »ki so dejansko zaznamovali neko obdobje z rezultati predvsem na najvišji ravni.«

»Moj pogled je, da kdor se spozna na vse, se v resnici ne spozna na nič. /.../ Poanta je, da imaš specialiste za določene panoge, ljudi, ki pač to stalno spremljajo, so poučeni o ozadjih, in imajo tudi malo zgodovinskega spomina, kaj se je dogajalo,« je Hočevar razložil delitev dela znotraj uredništva. Tako je vsak posameznik/posameznica zadolžen za spremljanje določenega števila športov, pri nekaterih kot nosilec, pri drugih kot pomočnik, prav tako imajo specializacije razdeljene tako, da so približno enakomerno obremenjeni čez celo leto. Nekatere športne panoge so namreč izrazito sezonske, spet druge raztegnjene čez skoraj celo koledarsko leto. Pri delitvi dela v uredništvu se tako upošteva, da se sezone v športih, ki jih posamezni novinar pokriva, čim manj prekrivajo med seboj, prav tako pa tudi, da ima novinar delo čez celo leto – tako vsak novinar sledi enemu športu, ki se dogaja pozimi, in enemu, ki se dogaja poleti, je organizacijo dela razložil Hočevar.

8.3.1.2 Pristop k poročanju o športu žensk

Da k poročanju o športnicah in športnikih pristopa drugače, je dejal le Divac. »Seveda, ker je narava žensk drugačna, kot je narava moških. /.../ Jasno imaš drugačen pristop. Ne bom rekel, da pristop v pisanju, ampak pristop v razumevanju,« je pojasnil svoj odgovor. Ostali so na vprašanje, kako pristopajo k poročanju o športnicah in športnikih, odgovorili, da pri tem ne delajo razlik. »Mislim, da so v Sloveniji športnice v 'boljšem' položaju kot recimo v tujini,« je prepričan Hočevar. »Tu se ni za slepiti. Šport je še vedno zelo moški svet, ampak mislim, da je Slovenija glede tega zelo odprta tudi za ženske. Zgodbe, ki smo jih imeli s Tino Maze, Petro Majdič in tako naprej – vprašanje, koliko pozornosti bi recimo dobile drugje,« je še pojasnil.

»Da bi na ta način odrejali tekste, da bi že a priori na stran postavili neke zgodbe o športnicah, to ne. V bistvu vedno šport in oseba, ki je nosilec zgodbe, določata to, kar bo na športni strani. Je pa seveda res, da če imaš recimo smučarske skoke, ženske ali moške, da potem ženski smučarski skoki ne dobijo toliko odmevnosti, niti ne toliko prostora,« je povedala T. Volarič. Po njenem mnenju razlog za manjšo odmevnost športa žensk ni v spolu tekmovalk, ampak v razvoju ženske panoge. »Ženski smučarski skoki so zdaj šele nekaj let, konkurenca v svetovnem pokalu je veliko manjša kot pri moških, denarni sklad je veliko manjši. Mislim, da je cela zgodba, ki sledi ženskim smučarskim skokom, če samo ta primer izpostavim, ta hip bistveno v zaostanku za moško in je zaradi tega manjša odmevnost v

medijih. Ne samo pri nas, pri vseh. Gre čisto za neki razvoj, ki pride s časom, da se panoga, v tem primeru ženska, prebije do prostora v medijih,« je pojasnila T. Volarič.

Vsi *Delovi* novinarji in novinarke, s katerimi smo se pogovarjali, se strinjajo, da *Delo* o športnicah in športu žensk poroča dovolj, pa čeprav količine poročanja ne spremljajo natančno. »Sem imel občutek, da smo več o ženskah pisali,« je rezultate v začetku tega poglavja predstavljene analize besedil novinarskih prispevkov komentiral Hočevar. »Mislim, da se [o športu žensk] piše popolnoma dosti, toliko kot se. Nikoli nisem imela občutka, da bi nekaj zapostavljali zgolj zaradi tega, ker je to ženski šport.. /.../ Ko pride do tega, kaj mora biti na športnih straneh, mislim, da je razdelitev povsem pravična, ker jo – kot sem prej rekla – dejansko določa razvoj neke panoge, njena pozicija v svetu ali v slovenskem prostoru, status teh športnikov in športnic,« je pojasnila T. Volarič.

Podobno je tudi Hočevar kot enega od razlogov za prevlado športa moških v medijih izpostavil večjo razvitost športa moških v primerjavi s športom žensk, kar je pojasnil na primeru košarke: »Tu je seveda tudi dejstvo, da je moški šport precej bolj razvit od ženskega, zato se [o njem] več poroča. /.../ Recimo o moški košarki se bere, se piše, ženske pa skorajda ni. Pa ni samo, da mi ne poročamo, ampak je tudi tekmovalno na nizkem nivoju. No, saj je tudi moška.« Na dodatno poizvedovanje, zakaj je potem za moško košarko še vedno dovolj interesa za poročanje o njej, pa je pojasnil, da je ključno pri tem igranje v različnih tekmovanjih – ob državnem prvenstvu košarkarji igrajo še v regionalnem tekmovanju in evropskih pokalih, medtem ko košarkarice igrajo v državnem prvenstvu, njihove nastope v tujini pa je označil kot »kakšen preblisk, da pride kaj v Evropo«. ¹⁰⁰

T. Volarič kot glavni razlog za številčno prevlado poročanja o športnikih v *Delu* vidi predvsem prevlado ekipnih športov: »Mislim, da so ekipni športi dejansko precej v domeni moških. /.../ Moštveni športi nam na dnevni bazi vendarle vzamejo kar precej prostora, pri individualnih je pa odvisno«. Podobno tudi Divac in M. Finc številčno prevlado športa

¹⁰⁰ V sezoni 2015/2016 sta v Evroligi, najprestižnejšem evropskem klubskem košarkarskem tekmovanju, tekmovali dve slovenski košarkarski reprezentantki, in sicer Nika Barič, ki je z rusko ekipo Ekaterinburg tudi osvojila naslov prvakinj, in Eva Lisec za italijansko ekipo Beretta Famila Schio (Euroleague Women. *Players A-Z*. Dostopno prek: http://www.fibaeurope.com/euroleaguewomen/pageID_PaVZd1KWJhssxTB4uyxtu1.compID_jr6ZiXqeGhMBtfq1yxqV83.season_2016.roundID_11804.html (22. april 2016)). V evropskem pokalu sta v sezoni 2015/2016 igrali še dve slovenski reprezentantki, Teja Oblak za slovaško ekipo Good Angels Košice in Tina Trebec za švedsko ekipo Lulea BBK. (EuroCup Women. *Players A-Z*. Dostopno prek: http://www.fibaeurope.com/eurocupwomen/pageID_Q4mHtkOtHJY9-lfm201oY0.compID_Rn2Om4j3HOcXtT FwJWFsh3.season_2016.roundID_11803.html (22. april 2016)). Tako v sezoni 2014/2015 kot v sezoni 2015/2016 so v ženski mednarodni regionalni košarkarski ligi tekmoval tri slovenske ekipe (ŽKK Triglav, ŽKK Athlete Celje in ŽKK Grosuplje), najuspešnejša med njimi pa je bila v sezoni 2014/2015 ekipa Celja, ki je na zaključnem turnirju, ki ga je tudi gostila, osvojila končno 4. mesto (MZRKL, Mednarodna ženska regionalna košarkaška liga. 2014/2015. Dostopno prek: http://www.mzrkl.org/dokumenti/MZRKL_2015-16_media_guide.pdf (22. april 2016)).

moških v poročanju pripisujeta ekipnim športom – njihova prevlada se je pokazala tudi v analizi besedil (glej Tabela 8.22). »Jaz ne bi rekel, da [poročanje] delimo na moški in ženski svet. Občutek je pač, da so moški bolj zastopani iz preprostega razloga, ker imamo nogomet, košarko, rokomet, hokej in te igre, ki so izrazito 'moške',« je povedal Divac, ki sicer meni, da je v Sloveniji ženski šport v medijih »dovolj zastopan«. »Če pogledamo ekipne športe, so moški v veliki večini (nogomet, košarka, rokomet, hokej), pri individualnih pa je razmerje verjetno skorajda enako (smučanje, smučarski tek, tenis, atletika, gimnastika) oziroma včasih prevladujejo tudi ženske,« je svoje mnenje pojasnila M. Finc. Ob tem je kot vrhunske slovenske športnice izpostavila atletinji Brigito Bukovec in Britto Bilač, »vražje Slovenke« Urško Hrovat, Alenko Dovžan in Katjo Koren, judoistko Urško Žolnir, smučarko tekačico Petro Majdič in alpsko smučarko Tino Maze – zanje je prepričana, da so zagotovo dobile večji delež poročanja v primerjavi z moškimi.

V predhodnih poglavjih smo že omenili, da nekateri avtorji menijo, da bi se o športu žensk poročalo več, če bi bilo več športnih novinark, vendar pa je Hočevar odločno zanimal, da bi športne novinarke *Dela* bolj pogosto poročale o športnicah: »Ne, niti slučajno. Ne, v bistvu nobena ne vsiljuje ženskega športa«. Podobno menita tudi obe športni novinarki. »Ni pravila. Rekordno sezono Tine Maze in še prej izjemno obdobje 'vražjih Slovenk', pa pred njimi Mateje Svet, je pospremil novinar. Moški pišejo tudi o plavalkah, biatlonkah, rokometasličah, atletinjah, judoistkah,« je pojasnila M. Finc. »Ne, sploh ne. Tudi fantje radi vskočijo pri kakšnih močnejših športih,« pa je povedala T. Volarič.

Omenili smo že, da so *Delovi* novinarji in novinarke specializirani za poročanje o omejenem številu športov. Kot smo izvedeli iz pogovorov, se te specializacije (t.i. *beat*) v *Delu* delijo zgolj po športih, ne pa tudi glede na spol tekmovalcev. »Za rokomet imamo samo enega človeka in ta pokriva oboje. Smučanje pokrivajo trije, ampak se tudi menjajo,« je pojasnil Hočevar, ki je ob tem tudi priznal, da je športno uredništvo glede na količino dela kadrovskega nekoliko podhranjeno. Podobno je razložila tudi M. Finc. »Ponavadi isti novinar pokriva moške in ženske v svojem športu. Razdeljeni smo denimo pri smučanju, ker je zima zaradi natrpanega tekmovalnega urnika zelo intenzivna in je lažje, če ena oseba spremlja eno tekmovalno polje – ali moške ali ženske,« ki je ob tem poudarila tudi, da ne gre za stalno delitev dela, ampak da se novinarji med sezono lahko večkrat zamenjajo. »Včasih je super, če kakšen poseben intervju naredi nekdo, ki ne pokriva določenega športa, saj je ravno zato, ker ni ukalupljen v to panogo, njegov pogled drugačen in tako bralcu ponudimo raznolikost,« je še pojasnila M. Finc.

Da ima poročanje o športu moških vendarle nekoliko večjo težo, pa je – sicer posredno – nakazala T. Volarič. »Če sta moška in ženska tekma, zagotovo, da novinar, ki pokriva ta šport, pokriva glavni dogodek. V tem primeru, če so smučarski skoki, bo šel zagotovo pokrivat moško tekmo v smučarskih skokih, nekdo, ki mu pomaga, pa žensko,« je povedala o delitvi dela glede na spol akterjev športnih dogodkov. Na vprašanje, ali bi lahko rekli, da ima poročanje o športnicah manjšo težo znotraj uredništva, pa je dodala: »Na prvo žogo bi lahko rekla, da ja, na drugo pa ne. Če pogledamo judo, ki je recimo eden naših vodilnih športov, so tam športnice in težko rečeš, da jih potlačiš. Kje pa! One so bile nosilna zgodba.« Ob tem je znova poudarila, da je količina poročanja odvisna od razvoja posamezne panoge. Po njenem mnenju ima moški šport v medijih na splošno večji prestiž ravno zaradi prevlade ekipnega športa pred individualnimi panogami. »Nogomet, košarka in rokomet so nekako ti temeljni športi, na katere se res daje poudarke na dnevni bazi, pri individualnih športnikih pa na te naše velike osebnosti. Je pa res, da nikoli ni tako, da bi rekel, da ima nekdo prednost. V tako imenovanih manjših športih se bo vedno tudi na dnevni bazi našel tekst, če se je nekaj zgodilo, če je nekaj pomembno,« je še povedala T. Volarič, ki je s tem znova pritrdila uredniški selekciji poročanja glede na pomembnost posameznih dogodkov.

8.3.2 Praksa poročanja o športu v *Slovenskih novicah*

Omenili smo že, da je športno uredništvo *Slovenskih novic* majhno: sestavljajo ga športni urednik ter dva novinarja, ki delajo v redakciji, ter dva stalna zunanja sodelavca, ki redno poročata o avtomobilističnih športih (formuli 1, reliju, motociklizmu in drugih). O načinu dela in posebnostih, ki zaznamujejo prakso poročanja o športu v *Slovenskih novicah*, smo se pogovarjali z urednikom Rokom Tamšetom in novinarjem Dragom Perkom – oba se strinjata s poimenskim navajanjem izjav. Pogovor s prvim je bil opravljen 21. marca v prostorih gostinskega lokala v *Delovi stolpnici*, pogovor z drugim pa 23. marca v gostinskem lokalu v bližini.

Tamše je vodenje športnega uredništva *Slovenskih novic* prevzel maja 2012. Pred tem časopis ni imel pravega športnega urednika; njegovo delo je opravljal dnevni urednik, kot posledico takšnega vodenja uredništva pa je Tamše izpostavil prevlado novinarjevih osebnih interesov, ki se pogosto niso pokrivali z interesi bralcev: »Ker je Marko [Uršič] velik ljubitelj ragbija in kriketa, si v *Slovenskih novicah* redno našel članke o ragbiju in kriketu, ki pa jih nihče ni bral«. To izrazito neskladje med interesi bralcev in interesi novinarjev se je po njegovem mnenju poznalo tudi v slabi branosti športnih vsebin. Ob prevzemu funkcije

športnega urednika je zato pripravil nov koncept poročanja o športu, pri čemer je upošteval tri pomembne dejavnike: da (1) *Slovenske novice* kot tabloidni časopis ne temeljijo na športu, da (2) v športni redakciji delajo le trije novinarji in da (3) ima časopis zgodnji rok za oddajo vsebin v tisk. »Torej je nemogoče čakati neke večerne dogodke, ki so pomembni in priljubljeni pri ljudeh, ampak se je treba sprijazniti, da časopis zaključiš ob sedmih zvečer,« je o največji omejitvi dela povedal Tamše.

8.3.2.1 Selekcija poročanja in delitev dela v uredništvu

»Odločil sem se, da bomo temeljito pokrivali osem do deset športov, ki so najbolj priljubljeni pri nas in v svetu,« je pojasnil Tamše, pri čemer je kot najbolj priljubljene športe izpostavil športe, ki so »vpisani v naš gen naroda, ki se jih spremlja, tudi če jim gre rezultatsko slabo« in športe, ki so »rezultatsko na vseh lestvicah, tudi po obiskanosti /.../ čez celo sezono, in številu ljudi, ki se z njimi ukvarjajo rekreativno, ne samo tekmovalno«. Med prvimi je izpostavil zimske športe in hokej na ledu, med drugimi pa nogomet, košarko in rokomet. Med dejavniki, ki jih upoštevajo pri poročanju, je Tamše ob že omenjenih izpostavil še doseganje (dobrih) rezultatov in zvezdnike: »Smučarskega kroša ne bi nikoli pokrivali več kot s kakšno novičko, če ne bi bilo Filipa Flisarja, na primer. Če imaš nekega šampiona ali pa če imaš nekega simpatičnega junaka, ki se usede na srce bralcev, potem lažje delaš zgodbe z njim in to lažje prodaš. Lažje se tudi odločiš in nameniš prostor, ker veš, da bralci to hočejo«.

Med športi, o katerih se v *Slovenskih novicah* največ poroča, je Tamše izpostavil nogomet, košarko, rokomet, hokej na ledu, zimske športe in avtomobilistične športe, kar se sklada z rezultati analize vsebine *Slovenskih novic*, predstavljenimi v poglavju 8.1.2.3 (glej Tabela 8.41). »Zasledujemo te najbolj priljubljene športe, zasledujemo zvezdnike, /.../ ko govorimo o dopingju ali pa o kakih neljubih temah, tudi to pokrijemo. To celo paše v koncept *Slovenskih novic*, kjer je ogromno negativnih zgodb,« je še poudaril Tamše. Med te teme, ki naj bi ustrezale konceptu tabloida, lahko štejemo teme »*doping in antidoping*«, »*športne stave*« in v večji meri tudi temo »*gledalci in navijaška kultura*«, v katero smo med drugim uvrstili novinarske prispevke, ki poročajo o nešportnem vedenju navijačev – 47 novinarskih prispevkov, ki so sporočali o naštetih glavnih temah, predstavlja nekaj več kot tri odstotke vseh analiziranih prispevkov iz vzorca (glej Tabela 8.30). Za primerjavo, v *Delu* je v analiziranem časovnem obdobju o teh temah poročalo le devet prispevkov.

Podobno kot v športnem uredništvu *Dela* imajo tudi športni novinarji *Slovenskih novic* razdeljene športe, o katerih posamezni novinar poroča, pri čemer vsak novinar sledi več športom. »[Urednik] pričakuje naše predloge, pobude, ima svoje ideje tudi sam in nas v bistvu usmerja,« je o delu znotraj uredništva povedal Perko, ki je sicer priznal, da »ogromno pozornosti« namenijo nogometu in »ostalim športom z žogo«; vseeno pa nobenega športa ni izpostavil kot izstopajočega pri poročanju. »Ne vem, ali lahko rečemo, da brez nečesa ne moremo ali da nečemu dajemo absolutno prednost. Dejstvo je, da si športi, ki so mogoče malo manj izpostavljeni, z določenimi uspehi sami izborijo, da so zaznani, da so zapisani,« je prepričan Perko, ki ob tem kot primer manj izpostavljenega športa, ki si je z uspehi izboril medijsko pozornost, izpostavlja dvoranski nogomet (futsal). V analiziranem vzorcu se je o tej vrsti nogometa sicer poročalo le sedemkrat (kar predstavlja 0,5 odstotka vseh prispevkov), se je pa Perko z izpostavljenim primerom bolj opiral na aktualno dogajanje. Dan pred pogovorom je namreč slovenska reprezentanca v dvoranskem nogometu na prvi tekmi dodatnih kvalifikacij za nastop na svetovnem prvenstvu premagala reprezentanco Španije (sicer aktualne evropske prvake), za katero je bil to prvi poraz po več letih.¹⁰¹ Kar ob tem primeru sicer še izstopa, je, da je Perko na spletni strani Nogometne zveze Slovenije, namenjene dvoranskemu nogometu, naveden kot urednik oziroma član uredništva spletne strani futsal.si. Perkovo sodelovanje z omenjenim portalom je v pogovoru omenil tudi Tamše, ki pa na to gleda predvsem kot na neko »dobro poznavanje« športa in dogajanja, povezanega s tem športom, zaradi česar novinar lahko vedno ponudi tudi zgodbe o teh temah. Sicer pa je Tamše, tako kot Perko, poudaril, da v primeru posebnih uspehov v nekem športu temu športu namenijo tudi več pozornosti: »Zgodilo se je z odbojko, ko je bila taka evforija lani. In smo o odbojki pisali toliko, kot prej ne v treh letih.«¹⁰²

8.3.2.2 Pristop k poročanju o športu žensk

Perko je prepričan, da novinarji *Slovenskih novic* k poročanju o športnikih in športnicah ne pristopajo različno, pri čemer je vprašanje razumel predvsem v smislu ozkega razumevanja zelo osebnega pristopa k športnikom in športnicam: »Ne delamo razlik. /.../ Pač, skušaš biti

¹⁰¹ Na prvi tekmi dodatnih kvalifikacij za nastop na svetovnem prvenstvu 2016 v Kolumbiji, ki je bila odigrana 22. marca 2016 v Mariboru, je z 1:0 zmagala reprezentanca Slovenije, na povratni tekmi 12. aprila 2016 v Melili pa je s 5:1 zmagala reprezentanca Španije.

¹⁰² Kot smo zapisali že v poglavju 7.2, kjer smo predstavili izstopajoče športne dogodke in dosežke v letu 2015, je slovenska moška odbojgarska reprezentanca na evropskem prvenstvu leta 2015 osvojila drugo mesto.

korekten, cilj je priti do informacij, navezati dober stik, da boš imel informacije tudi v bodoče.« Prav tako je bil prepričan, da se o športnicah v *Slovenskih novicah* precej poroča: »Športnice, o katerih poročamo? Saj jih je, precej jih je. Tukaj so smučarke, tukaj so atletinje, košarkarice, judoistke ...«. Spomnimo, analiza besedil izbranih novinarskih prispevkov v letu 2015 je pokazala, da se je pri poročanju o športnicah in športu žensk najbolj pogosto poročalo o tenisu in alpskem smučanju, medtem ko je o atletinjah, košarkaricah in judoistkah, ki jih novinar omenja (košarka in judo sta sicer dva od športov, ki jih pokriva), poročalo 11 (7,6 %) od 145 novinarskih prispevkov o športu žensk (glej Tabelo C.9 v Prilogi C).

Nasprotno se Tamše zaveda prednosti, ki jo pri poročanju dajejo športu moških: »Trudim se, da ne bi bilo tako, ampak žal je. Lahko povem primer. Rokometaši Celja Pivovarne Laško in rokometasice Krma. Oboji so bili evropski klubski prvaki, oboji vladarji domače scene. /.../ Dva največja kluba, oba igrata v ligi prvakov, oba tudi z enakim uspehom. /.../ Ampak več prostora namenimo rokometasem Celja.« Med razlogi, ki pri poročanju dajejo prednost moški ekipi, je Tamše izpostavil večji obisk gledalcev na tekmah celjske ekipe, večjo priljubljenost moške ekipe, sodelovanje klubskih igralcev v moški reprezentanci, ki dosega boljše rezultate kot ženska reprezentanca, močnejše tekmovanje v državnem prvenstvu: »Ampak saj pravim, če je ženski kolektiv uspešen, tako kot je bil včasih Krim, ko je bil evropski prvak, pa je vsepovsod bilo dosti Krma, mi nimamo težav s tem«. Ob tem Tamše, podobno kot opozarja tudi J. Cramer (1994), da morajo športnice prinesiti boljšo zgodbo kot moški, da se prebijejo v novice, dodaja: »Mora pa, res se mi zdi, ženska ekipa, ženska posameznica biti tako superiorna, da pride na tej medijski sceni v ospredje, ker je pač enostavno premočna konkurenca pri moških. Več je bogatejših, večjih, uspešnejših moških ekip in športnikov«.

Tako, kot so poudarjali tudi uredniki in novinarji v različnih raziskavah, ki smo jih predstavili v predhodnih poglavjih, tudi Tamše in Perko poudarjata pomen interesa bralcev na vsebino poročanja. Tamše je ob tem (opirajoč se na interno raziskavo branosti tedenskih prilog *Slovenskih novic*) poudaril, da športno prilogo *Finale* berejo skoraj izključno le moški (in zgolj pet odstotkov žensk), ki jih zanima ozek nabor športov oziroma slovenskih športnikov. »Jaz lahko objavim članek o najboljši ženski nogometašici in ga bodo v prilogi *Finale* zelo z zanimanjem prebrali, ampak če bom v tem ritmu pisal o njej kot na primer o Novakoviću ali pa Birsu ali pa Kamplu, bodo samo prelistali naprej,« je prepričan Tamše, ki se – kot smo že omenili – zaveda številčne prednosti športnikov v poročanju *Slovenskih novic* o športu, a je hkrati prepričan, da je to tisto, kar si (večinoma moški) bralci želijo.

Nasprotno je bil Perko nad rezultati analize besedil, predstavljenimi v začetku tega poglavja, precej presenečen: »Nisem dobil občutka, da je razmerje tako«. Tako kot Tamše je tudi on poudaril, da športa ne ločujejo po spolu akterjev: »Ko je stvar prava in zrela, naredimo še več. Tipičen primer je [ženska košarkarska] tekma Slovenija : Latvija.¹⁰³ Imeli smo napovednik tekme, zdaj pa smo imeli v ponedeljek članek/zgodbo s tekme in še veliko zgodbo o Daliborki Jokič.¹⁰⁴ /.../ Ni da bi rekli, aha, to je o ženskah, o tem pa ne bomo pisali. Pri našem uredniku je tako: če je zgodba prava, če pije vodo, gre skozi«. Perko je sicer v pogovoru večkrat poudaril, da bralcem sporoča zgodbe; na vprašanje, ali to, da se o športu žensk manj poroča, pomeni, da je v športu žensk manj zgodb kot v športu moških, ker se o njem manj poroča, pa je odgovoril z »mogoče res«. Ob tem je znova izpostavil primer iz nogometa – serijo prispevkov o mladih nogometaših NK Domžale, ki so šli igrati v tujino: »Takega primera – to je bilo pet ali šest člankov – takega primera recimo v ženskem nogometu nimaš. /.../ Če nimaš tega primera, ne pišeš«. Kot potencialen razlog za manj pogosto poročanje o športnicah je poleg domnevno manjšega števila potencialnih zgodb v ženskem športu, izpostavil tudi manj razvita orodja odnosov z javnostmi v športu žensk v primerjavi s športom moških.

¹⁰³ Gre za kvalifikacijsko tekmo za nastop na evropskem košarkarskem prvenstvu, ki bo leta 2017 na Češkem. Če se bo slovenska ženska košarkarska reprezentanca uvrstila na turnir, bo to njen prvi nastop na katerem od velikih tekmovanj.

¹⁰⁴ Zgodba o nekdanji košarkarici, ki je za reprezentanco Slovenije zbrala 41 nastopov (KZS. *Večna lestvica nastopov članic*. Dostopno prek: <http://www.kzs.si/tekmovanja-in-projekti/reprezentance/clanice/vecna-lestvica-nastopov/> (20. april 2016)), je bila v *Slovenskih novicah* objavljena 22. februarja 2016 v rubriki *Legende*, v kateri so predstavljeni nekdanji športniki in drugi športni delavci.

9 RAZPRAVA

Ob začetku raziskovanja smo si na podlagi predstavljenih obstoječih in nam dostopnih tujih in domačih analiz športnega novinarstva postavili dve raziskovalni vprašanji, ki sta nas vodili skozi obširno analizo diskurza športnega novinarstva, v katerem smo se osredotočali na podobo športnic in športa žensk v medijskih reprezentacijah. Teoretsko smo se v raziskovanju reprezentacije športnic opirali na koncept simbolne anihilacije, na katerega je v svoji longitudinalni študiji nasilja na televiziji opozoril Gerbner (Gerbner in Gross 1976; Gerbner in Signorielli 1979; Gerbner 1998). Simbolno anihilacijo je razumel predvsem kot podreprezentiranost posameznih družbenih skupin v televizijskih reprezentacijah in njihov omejen obseg delovanja, s čemer je razveljavljen njihov obstoj v družbi. G. Tuchman (1978b) je v približno enakem času njegovemu razumevanju simbolne razveljavitve žensk v medijih kot zgolj marginalizaciji, ki se kaže v nesorazmernem reprezentiranju in omejenem obsegu delovanja, dodala še dve dimenziji: trivializacijo in obsodbo žensk, ki so prisotne v sicer omejenih reprezentacijah. Razumevanje simbolne anihilacije po Gerbnerju in G. Tuchman smo ob tem povezali še z Bourdieuevim konceptom simbolnega nasilja kot mehanizma, ki vzpostavlja in ohranja obstoječi družbeni red.

Odgovor na prvo raziskovalno vprašanje – kakšna je bila reprezentacija športnic v slovenskih dnevnikih časopisih v letu 2015 – smo iskali s kombinacijo analize besedil in kritične diskurzivne analize, s čemer smo želeli zajeti tako kvantitativne kot kvalitativne značilnosti poročanja o športnicah. Zanimale so nas namreč tako številke, ki predstavljajo šport žensk v časopisnem poročanju o športu, kot tudi pomen, ki je športu žensk v medijskih reprezentacijah pripisan.

V analizo besedil je bilo iz *Delu* in *Slovenskih novic*, ki sta bila leta 2015 najbolj brana časopisa v Sloveniji, vključenih 3155 novinarskih prispevkov o športu. V obeh časopisih je prevladovalo poročanje o športnikih in športu moških. V *Delu* je o športu moških poročalo 75 odstotkov analiziranih prispevkov, v *Slovenskih novicah* pa 70 odstotkov; o športnicah je v *Delu* poročalo 12,5 odstotkov analiziranih prispevkov, v *Slovenskih novicah* pa 10 odstotkov. Mednarodna raziskava športnega tiska 2011, v sklopu katere so bili spomladi 2011 prvič analizirani tudi slovenski časopisi (Ličen 2013), je pokazala podobno sliko: izključno o akterjih moškega spola je poročalo 84 odstotkov, izključno o akterjih ženskega spola pa 14

odstotkov analiziranih prispevkov s prepoznavnimi individualnimi protagonisti – s tem so bila iz analize izključena poročila o pretežno moških ekipnih tekmovanjih.

Neposredna primerjava rezultatov obeh raziskav je zaradi določenih metodoloških razlik na tem mestu zgolj informativna. Pri pripravi na prvi korak naše raziskave – to je bila preprosta frekvenčna analiza besedil – smo se sicer metodološko precej oprli na raziskavo ISPS 2011, a se hkrati od nje v nekaterih točkah tudi oddaljili. V raziskavo ISPS so bili na primer vključeni vsi novinarski prispevki v izbranih časopisih, katerih osrednja tema se je nanašala na šport, pri čemer pa v analizo niso bile vključene vesti – v sklopu te raziskave sta bila tako v 14 raziskovalnih dneh znotraj štirimesečnega časovnega okvira analizirana 502 novinarska prispevka. Nasprotno smo našo raziskavo omejili na vse novinarske prispevke o športu (tudi vesti), ki so bili v *Delu* in *Slovenskih novicah* objavljeni pod paginalnim naslovom *Šport* ali na naslovnici časopisa – raziskava ISPS je namreč pokazala, da je večina novinarskih prispevkov o športu v slovenskih časopisih objavljena na športnih straneh (Ličen 2013, 154).

Kljub pravkar omenjenim manjšim metodološkim razlikam med raziskavama, ki v temelju izhajajo iz različnega raziskovalnega fokusa, sta obe raziskavi pokazali, da poročanje o športnicah (in športu žensk) predstavlja občutno manjši delež vsega poročanja o športu v *Delu* in *Slovenskih novicah*. Novinarski prispevki o športu žensk so bili v obeh časopisih v povprečju krajši od novinarskih prispevkov o športu moških, pri čemer so bile razlike v velikosti med prispevki nekoliko večje v *Slovenskih novicah*, kjer pa je bila raznolikost prispevkov glede na njihovo velikost manjša. Spomnimo, časopisna stran v *Slovenskih novicah* ima ob robu običajno sklop krajših vesti, glavni del strani pa zasedata eden ali dva daljša prispevka.

Analiza besedil je pokazala tudi, da novinarski prispevki, ki so v *Delu* in *Slovenskih novicah* poročali izključno o športu žensk, in so predstavljali izrazito manjšino vsega poročanja o športu, v analiziranem obdobju niso bili zgolj krajši od novinarskih prispevkov o športu moških, ampak so bili v primerjavi z njimi tudi bolj preprosti. Kot enega od kazalnikov tehnične uredniške zahtevnosti novinarskih prispevkov razumemo uporabo fotografij in drugih dopolnitvenih elementov, ki na vizualno privlačen način dopolnjujejo posamezni prispevek. Raziskava ISPS 2011 je kot značilno razliko med slovenskimi in tujimi časopisi pokazala prav uporabo fotografij: skoraj osem od desetih prispevkov v slovenskih časopisih je namreč imelo dodano fotografijo (Ličen 2013). Delež novinarskih prispevkov z dodano fotografijo je bil v naši raziskavi precej nižji – vsaj ena fotografija je bila dodana le polovici

(51,2 %) analiziranih novinarskih prispevkov – kar pa pripisujemo vključitvi vesti v raziskovalni vzorec, ki so bolj pogosto brez dodane fotografije.

Med prispevki brez dodanih fotografij in prispevki z dodano eno fotografijo so bila razmerja glede na spol akterja v teh prispevkih približno enaka vzorčnemu razmerju med analiziranimi prispevki glede na spol akterjev v prispevkih. Prispevki o športnicah so bili sicer nekoliko bolj pogosto brez dodane fotografije, prispevki o športnikih pa so imeli nekoliko bolj pogosto dodano eno fotografijo – a te razlike so bile majhne. Očitnejše razlike so se pokazale pri prispevkih z več kot eno fotografijo: v obeh analiziranih časopisih je bila namreč novinarskim prispevkom o športu žensk le redko dodana več kot ena fotografija. V *Delu* je samo eden od 32 prispevkov z dvema fotografijama ali več poročal izključno o športu žensk, v *Slovenskih novicah* pa je izključno o športu žensk poročalo 12 od 163 prispevkov z dvema fotografijama ali več.

Ob upoštevanju dejstva, da novinarski prispevki o športnicah predstavljajo manjši del poročanja o športu, je povsem razumljivo, da so bile v analiziranem vzorcu tudi fotografije športnic manj pogoste kot fotografije športnikov. Medtem ko so bile fotografije športnic v *Delu* v povprečju manjše od fotografij športnikov, pa so bile v *Slovenskih novicah* sicer precej bolj redke fotografije športnic v povprečju večje od fotografij športnikov, kar pa je najverjetneje posledica poenostavljene operacionalizacije – pri merjenju velikosti fotografije namreč nismo ločevali, ali gre za eno ali več fotografij. Na splošno sicer velja, da je novinarskemu prispevku običajno dodana fotografija subjekta istega spola, kot je akter, o katerem se poroča.

Novinarski prispevki o športnicah in športu žensk v *Delu* in v *Slovenskih novicah* so imeli tudi manj pogosto dodanih več drugih dopolnitvenih elementov. Kot te elemente smo poleg fotografij razumeli še različne infografike in grafike, skice, statistične predstavitve rezultatov, izpostavljene izjave in vesti ter podobne druge elemente, ki osnovno sporočilo novinarskega prispevka dopolnjujejo z različnimi izpostavljenimi informacijami ter ga tako naredijo bolj privlačnega za branje. Ker so torej novinarski prispevki o športu žensk v primerjavi z novinarskimi prispevki o športu moških precej bolj preprosti, se zdi, da so tako s strani novinarjev kot s strani bralcev lahko razumljeni kot manj pomembni in manj zanimivi.

Analiza vodilnih tem novinarskih prispevkov o športu je pokazala, da se novinarski prispevki o športu v obeh časopisih osredotočajo na ozek razpon tem: 86 odstotkov analiziranih prispevkov je namreč napovedovalo športne dogodke, predstavljalo rezultate in poročila o teh dogodkih ter poročalo o drugih, s športnimi nastopi povezanih vidikih. Te tri

teme – napovedi, rezultati in poročila ter drugo poročanje, povezano s športnim nastopom – so se kot najbolj pogoste pokazale tudi v raziskavi ISPS 2011 (Ličen 2013), kjer pa je bil delež prispevkov, ki so predstavljali te teme še nekoliko višji (93 %). Razliko med raziskavama tudi v tem primeru pripisujemo vključitvi vesti v vzorec analiziranih prispevkov – te namreč v *Slovenskih novicah* predstavljajo pomemben delež (70 %) vsega o poročanja o športu, v raziskavo ISPS pa, kot smo že zapisali, niso bile vključene. Poročanje o drugih temah, ki so po večini bolj problemsko usmerjene, je bilo v obeh časopisih redko, se je pa ob tem nakazala domneva, da se v tabloidnih *Slovenskih novicah* bolj pogosto poroča o nekaterih od teh tem (na primer o športni politiki, o financiranju v športu, o gledalcih in navijaški kulturi ter o uporabi in zlorabi prepovedanih poživil in postopkov), kar bi vsekakor veljalo vzeti pod drobnogled v prihodnjem raziskovanju diskurza športnega novinarstva.

Novinarski prispevki v *Delu* so v splošnem v precej enaki meri poročali o treh najbolj pogostih temah, so se pa pokazale razlike glede na spol akterja, o katerem so poročali. Medtem ko so svoje bralce prav tako v približno enaki meri obveščali o teh treh temah, pa so pri poročanju o športnicah in športu žensk nekoliko bolj pogosto napovedovali tekmovanja, manj pogosto pa predstavljali ozadja ter dodatne informacije in/ali ocene športnega dogajanja v ženski konkurenci. Takšno tematsko neuravnoteženo poročanje je bilo še bolj izrazito v *Slovenskih novicah*, kjer je poročanje o športu sicer osredotočeno predvsem na dokaj enakomerno predstavljanje doseženih rezultatov in drugo poročanje o športnih nastopih, v precej manjši meri pa se športne dogodke napoveduje. Glavni razlog za takšen pristop je v primerjavi z *Delom* bolj omejen prostor, namenjen športu (spomnimo, *Slovenske novice* izhajajo v pol manšem formatu), zato je selekcija tem in dogodkov še bolj izrazita. V *Slovenskih novicah* sta bili na posamezni dan v tednu (z izjemo ponedeljka) športu namenjeni dve strani, ki sta po velikosti približno enaki eni strani v *Delu*, v *Delu* pa sta bili v posamezni izdaji (znova izključujoč ponedeljkovo izdajo z razširjeno športno vsebino) športu namenjeni dve ali tri strani. Kot daleč najbolj pomembna tema pri poročanju o športnicah in športu žensk se je tako v *Slovenskih novicah* pokazalo poročanje o doseženih rezultatih, medtem ko se je v občutno manjši meri napovedovalo športne dogodke v ženski konkurenci oziroma predstavljalo ozadja in odzive na športna tekmovanja žensk, kar zahteva več poznavanja tekmovalk oziroma več novinarjevega truda kot zgolj predstavljanje rezultatov, ki so enostavno dosegljivi na spletnih strani ali v agencijski novici. S tem ko je poročanje o športu žensk v obeh časopisih usmerjeno predvsem na sporočanje rezultatov – razlog za takšno prakso je lahko tudi dejstvo, da napovedovanje športnih dogodkov v ženski konkurenci od

novinarjev zahteva poznavanje tekmovalk, predstavljanje ozadij in odzivov pa bolj dejaven odnos – se športu žensk avtomatično pripiše tudi nižjo stopnjo pomembnosti in vrednosti. Zdi se, da so se novinarji odločili, da napovedovanje športnih tekmovanj v ženski konkurenci in kasnejše predstavljanje ozadja nima dovolj visoke novičarske vrednosti, da bi se prebilo med množico novinarskih prispevkov, ki jih vsakodnevno pripravijo za svoje bralce – s tem pa pri svojih bralcih tudi ne vzpostavljajo interesa za šport žensk, na katerega se v svojih odbiraljskih rutinah sklicujejo. Kot pravi M. Hardin: »Ankete lahko kažejo, da imajo bralci raje poročanje o športu moških, a njihova mnenja so lahko oblikovana tudi s tem, česar ne poznajo (šport žensk), in s tem, na kar so se privadili« (2005, 63).

V poročanju o športu prevladujejo žanri infomativne vrste. Ta ugotovitev potrjuje spoznanja mednarodne raziskave ISPS 2011 (Ličen 2013), ki pa je bila opravljena na občutno manjšem vzorcu. Zaradi različne operacionalizacije spremenljivke »žanr novinarskega prispevka« in vključenosti oziroma izključenosti vesti v vzorec analiziranih prispevkov rezultate obeh raziskav sicer težko neposredno primerjamo, zato na tem mestu zgolj povzemamo glavne ugotovitve naše raziskave. Glavnina (92,6 %) novinarskih prispevkov o športnicah in športu žensk je bila v obeh analiziranih časopisih napisana v žanrih vestičarske in poročevalske vrste. V *Delu* je bilo to razmerje podobno (43 % vesti oziroma 45 % poročil), medtem ko je bila v *Slovenskih novicah* večina novinarskih prispevkov o športnicah napisana v žanrih vestičarske vrste (85 %). Novinarji *Slovenskih novic* torej svojim bralcem v največji meri podajajo predvsem osnovne informacije o vrsti, kraju, času in akterju dogodka, ki jih po večini predstavljajo z agencijskimi vestmi, medtem ko novinarji *Dela* o športu v žanrih informativne vrste poročajo tudi bolj poglobljeno s komentiranjem dogodkov, pojasnjevanjem vzrokov in nakazovanjem posledic. Novinarski prispevki v žanrih pogovorne ali komentatorske vrste, ki so se ukvarjali s športnicami in športom žensk, so bili v obeh časopisih redki.

V *Delu* in *Slovenskih novicah* se je v letu 2015 najbolj pogosto poročalo o nogometu, košarki in rokometu – o teh športih je poročalo 40 odstotkov analiziranih prispevkov, v podobni meri (44 %) pa so ti športi izstopali tudi v raziskavi ISPS (Ličen 2013). Zaradi razširjenega časovnega okvira raziskovanja na celo koledarsko leto so se razlike pokazale med ostalimi najbolj pogosto predstavljenimi športi. Na seznam desetih najbolj pogostih športov so se namreč poleg že omenjene trojice uvrstili tudi alpsko smučanje in smučarski skoki, poleg tega pa še hokej na ledu, tenis, kolesarstvo, odbojka in atletika – slednji so bili (razen odbojke) tudi na seznamu desetih najbolj pogostih športov v raziskavi ISPS 2011.

Uvrstitev zimskih športov, kot sta alpsko in nordijsko smučanje, na seznam športov, o katerih sta *Delo* in *Slovenske novice* najbolj pogosto poročala, je bila pravzaprav pričakovana zaradi razširjenega časovnega okvira raziskovanja in (percepirane) kulturne pomebnosti omenjenih športov (Kotnik 2009). S tem se je tudi potrdilo, da poročanje o alpskem smučanju in smučarskih skokih kljub relativno omejeni tekmovalni sezoni v primerjavi z drugimi športi predstavlja pomemben del poročanja o športu v slovenskih časopisih.

Tako v *Delu* kot v *Slovenskih novicah* so bili sicer v največji meri izpostavljeni isti športi. Pri poročanju o športnikih in športu moških so največ pozornosti dobili ekipni športi nogomet, košarka, rokomet in hokej na ledu – o teh športih je v *Delu* poročalo šest od desetih prispevkov, v *Slovenskih novicah* pa sedem od desetih. Novinarski prispevki o športnicah in športu žensk so v obeh časopisih najbolj pogosto poročali o alpskem smučanju, tenisu, rokometu in odbojki. Poročanje o omenjeni četverici športov je v *Delu* predstavljal nekaj več kot polovico (55 %) vsega poročanja o športu žensk, v *Slovenskih novicah* pa nekaj manj kot dve tretjini (64 %) vsega poročanja o športu žensk. Največ pozornosti so sicer v obeh časopisih namenili obema individualnima panogama: poročanje o alpskem smučanju in tenisu je v *Delu* predstavljal nekaj več kot tretjino (35,5 %) vsega poročanja o športu žensk, poročanje o teh dveh športih v *Slovenskih novicah* pa je predstavljal polovico (51 %) vsega poročanja o športu žensk. V *Delu* se je sicer pri tem najbolj pogosto poročalo o alpskem smučanju, v katerem je v prvi polovici leta z dosežki izstopala Tina Maze (spomnimo, na svetovnem prvenstvu v alpskem smučanju je osvojila tri medalje, sezono pa zaključila na drugem mestu v skupnem seštevku svetovnega pokala), v *Slovenskih novicah* pa o tenisu, in sicer predvsem na račun kratkih vesti, ki so bralce tabloida po večini informirale o zadnjih turnirskih rezultatih in spremembah na jakostnih lestvicah, ki se načeloma tedensko osvežujeta.

Analiza besedil je torej pokazala, da se o športu žensk v *Delu* in *Slovenskih novicah* poroča manj kot o športu moških ter da so novinarski prispevki o športu žensk vsebinsko in oblikovno bolj preprosti. Te ugotovitve analize besedil smo v drugem koraku raziskovanja dopolnili s kritično diskurzivno analizo poročanja *Dela* o ženski kolesarski dirki *Giro Rosa*. Spomnimo, v *Slovenskih novicah* o omenjeni dirki sploh niso poročali. Športni urednik Rok Tamše in novinar Drago Perko, s katerima smo se pogovarjali, se točnega razloga, zakaj o dirki niso poročali, sicer ne spomnita, je pa ob tem Tamše kot delni razlog izpostavil organizacijsko omejitev dela zaradi zgodnjega oddajanja časopisa v tisk, ki naj bi pomembno vplivala na proces odbiranja vsebine za objavo. Nasprotno so v *Delu*, poročanju o tej dirki

namenili dodatnih šest strani v ponedeljkovi izdaji časopisa, s čimer pa so sicer predvsem izpolnili svoje dolžnosti, določene s pogodbo o pokroviteljstvu gostovanja dirke v Sloveniji – kot smo večkrat že omenili, je bil ta časopis eden od pokroviteljev dogodka v Sloveniji, kar pa v analiziranih novinarskih prispevkih sicer ni bilo omenjeno.

Tudi v tem delu raziskave smo pritrtili ugotovitvam tujih raziskav (Duncan in drugi 1991; Duncan in Messner 1998; Koivula 1999; Gordy 2003; Knoppers in Elling 2004; Schultz-Jørgensen 2005; Horky in Nieland 2013b; Ličen 2013): razlike v poročanju o športnicah in športu žensk se v slovenskih časopisih ne kažejo le v količini, ampak tudi v načinu poročanja. V primerjavi s poročanjem o športu žensk na splošno se je o kolesarski dirki *Giro Rosa* v *Delu* poročalo v povečanem obsegu, predvsem pa celovito od začetka do konca gostovanja dirke v Sloveniji. Začelo se je z napovedjo uradne predstavitve sodelujočih ekip in z daljšo napovedjo dogodka, ob čemer so bile kolesarke z večjo fotografijo predstavljene tudi na naslovnici časopisa. Po končanem gostovanju se je o dogodku poročalo še v 6-stranski posebni tematski prilogi, ki je bila obogatena tudi z večjim številom fotografij, novinarski prispevki pa se ob tem niso osredotočali samo na potek in izid tekmovanja, kar sta (tudi po tej raziskavi) sicer najpogostejši temi na športnih straneh *Dela*, temveč tudi na poročanje o drugih, s športnim dogodkom povezanih vidikih (kot je na primer predstavljanje najboljših tekmovalk ali organizacijskih vidikov tekmovanja), kar je bilo sicer manj pogosto vodilna tema prispevkov o športu žensk.

Bralec si je ob takšnem obsežnejšem in (vsaj na prvi pogled) bolj poglobljenem poročanju o kolesarkah lahko ustvaril vtis, da je dirka izjemen športni dogodek v ženski konkurenci, ki si sam po sebi zasluži povečano pozornost medijev. Ideji o pomembnosti in prestižnosti dirke na tem mestu sicer ne oporekamo, a se je ta vtis ob poglobitvi v novinarske prispevke nekoliko izgubil. Tako kolesarke kot samo tekmovanje so bili namreč predstavljeni precej ambivalentno. Kolesarke so bile na primer predstavljene kot »najboljše kolesarke«, »profesionalke« ali »ženska kolesarska elita«, hkrati pa tudi kot »dekleta« in celo »princeske« – z izrazoma, ki implicirata mladost, neizkušenos in nezrelost.¹⁰⁵ S poimenovanjem polnoletnih žensk, profesionalnih kolesark kot dekleta – kar je sicer v nasprotju s priporočili v Reutersovem (2008) slogovnem priročniku – športni novinarji *Dela* svojim bralcem sporočajo, da je šport igra, s katero se odrasle (zrele) ženske ne ukvarjajo.

¹⁰⁵ Izraz »princesa« prav tako pomeni tudi članico vladarske družine, ki ne vlada in je torej le na videz pomembna, v resnici pa o ničemer ne odloča.

S poudarjanjem njihovih manjših telesnih sposobnosti so kolesarke predstavljene tudi kot manj avtentična verzija moških kolegov, kar je še dodatno podprto z naturaliziranjem zdravorazumskega védenja o manjši priljubljenosti panoge v primerjavi z moško, s krajšo tradicijo dirke v primerjavi s podobno dirko v moški konkurenci in neenakopravnih možnosti v primerjavi s kolesarji, ki se na primer kažejo v manjšem številu kolesarskih tekmovanj, še bolj pa v izrazito nižjih denarnih nagradah v primerjavi s kolesarji. Predvsem preko izjav kolesark je sicer izražen dvom o upravičenosti takšnih razmer, a novinar ob tem ne išče morebitnih družbenih razlogov zanje, s čemer se pravzaprav tiho podpira in ohranja obstoječi družbeni red, ki za standard postavlja moške.

Na tej točki ugotovitve navezujemo na Bourdiejev koncept simbolnega nasilja. Bourdieu v svojih esejih o športu¹⁰⁶ sicer ni pisal o neenakem položaju posameznikov glede na njihov biološki spol, je pa šport vseeno razumel kot prizorišče boja med družbenimi razredi ali znotraj njih. Tako je med drugim izpostavil, da je za člane delavskega razreda v primerjavi z dominantnim razredom šport kot dejavnost značilna predvsem za obdobje mladostništva, ob prehodu v zrelost, ki jo označujeta »poroka in vključitev v resne odgovornosti odrasle dobe«, pa delavski/podrejeni razred to aktivnost opušča (Bourdieu 1978, 823). Kot člane podrejenega delavskega razreda lahko razumemo tudi športnice: v (analiziranem) diskurzu športnega novinarstva so v primerjavi s športniki v podrejenem položaju, s poimenovanjem »dekleta« pa so dejansko predstavljene kot mladostnice, ki jim je športna dejavnost še dovoljena/omogočena, saj še niso vstopile v »odraslo dobo«. Hkrati so športnice v primerjavi s športniki, člani dominantnega družbenega razreda, ki ima privilegij ukvarjanja s športom tudi v odrasli dobi, deležne manjše podpore v svojem (so)delovanju v športu, s čimer dominantni razred pravzaprav ohranja svojo prednost in premoč.

Bourdieu prav to vzpostavljanje in ohranjanje moške dominacije v družbi razume kot primer simbolnega nasilja, ki ga podrejena družbena skupina priznava s sprejemanjem kot naravnega in nespremenljivega (Bourdieu in Wacquant 2006). Moč moškega reda se po njegovem kaže tudi v nevtralnem označevanju androcentričnega videnja sveta, ki se ohranja brez posebne utemeljitve (Bourdieu 2010, 12). V diskurzu športnega novinarstva se to še zlasti kaže v asimetričnem označevanju aktivnosti po spolu, pri čemer je kot standard postavljena moška praksa. Spomnimo, moški na primer igrajo v državnem prvenstvu v

¹⁰⁶ Na tem mestu se sklicujemo na esej z naslovom *Sport and Social Class* (Bourdieu 1978) in na esej z naslovom *How can one be a sports fan?* (Bourdieu 1999). V obeh Bourdiejevo razmišljanje vodi vprašanje, »kako je povpraševanje po 'športnih produktih' ustvarjeno, kako ljudje razvijejo 'okus' za šport in za en šport rajši kot za drugega, bodisi kot aktivnost ali spektakel« (1978, 819).

košarki, ženske pa v državnem prvenstvu v košarki za ženske. Podobno je bila tudi kolesarska dirka *Giro Rosa* prvotno opredeljena kot ženska različica moškega tekmovanja, ki pa se je s preimenovanjem iz prvotnega imena *Giro d'Italia Femminile* oddaljila od tega moškega standarda. Čeprav dirka uradno torej ni več neposredno poimenovana kot ženska različica moške dirke (*Giro d'Italia* nasproti *Giro d'Italia Femminile*), pa v poročanju *Dela* ostaja predstavljena kot takšna. Tako se zdi, da v športnem uredništvu *Dela* takšnega »upiranja« dominantnemu družbenemu redu ne podpirajo, saj kot sopomenke za spolno relativno nevtralnno poimenovanje dirke¹⁰⁷ vztrajno uporabljajo besedne zveze, s katerimi tekmovanje predstavljajo kot žensko različico moškega (na primer »ženski giro« proti »veliki Giro«), pri čemer je moška kolesarska dirka po Italiji jasno postavljena kot standard.

Vito Divac, ki je napisal večji del *Delovih* prispevkov o kolesarski dirki *Giro Rosa*, za katere smo ugotovili, da pravzaprav pomagajo ohranjati naturalizirano dominacijo športnikov/moških nad športnicami/ženskami, je v pogovoru povedal, da je pri poročanju o dirki bralcem časopisa želel predstaviti širšo sliko ženskega kolesarstva (osebna komunikacija, 23. marec 2016). Pokazal se je kot izjemen poznavalec športa in tudi kot zagovornik enakih pravic športnic in športnikov, a je njegov pristop k poročanju o dirki s pogosto pretiranim poudarjanjem razlik med kolesarji in kolesarkami, ki se kažejo tako v asimetričnem poimenovanju akterjev (na primer »*Giro d'Italia*« in »*Giro d'Italia za ženske*«), infantilizaciji poimenovanj (na primer »*dekleta*« proti »*moškim*«, »*princese na kolesih*« proti »*kolesarjem*«) in (sicer nekoliko manj pogosto) v seksualizaciji športnic (»*ima pa žensko kolesarstvo, česar moško nima – žensko lepoto in skladnost gibanja ter eleganco*« (Divac 2015e)), ustvaril drugačen vtis. Ob tem seveda dopuščamo možnost, da bi drugi kritični bralci z drugačnimi izkušnjami razumevanja športa žensk in športnic v družbi, kot jih imam avtorica naloge in ki so (vsaj) delno vodile razumevanje analiziranih prispevkov, poročanje *Dela* o kolesarski dirki *Giro Rosa* lahko razumeli tudi drugače.

S kritično diskurzivno analizo smo na diskurzivni in družbeni ravni iskali tudi odgovor na drugo raziskovalno vprašanje – kakšni so razlogi za ugotovljeno medijsko reprezentacijo športnic v slovenskih dnevnikih časopisih. Kot dopolnilno metodo smo v tem raziskovalnem koraku uporabili polstrukturirani intervju, ki je ponudil jasnejši vpogled v poročanje športnih novinarjev in novinark *Dela* in *Slovenskih novic* – šesterica novinarjev in novinark

¹⁰⁷ Poimenovanje dirke *Giro Rosa* na tem mestu kot relativno nevtralnno razumemo zato, ker rožnata barva sicer asociira na deklice (oziroma se povezuje z lastnostmi, ki so kulturno pripisane ženskam in ženskosti), a v imenu športnega tekmovanja ni več izpostavljen spol udeleženk tekmovanja.

analiziranih časopisov je s pripravljenostjo sodelovati v raziskavi pomembno prispevala k boljšemu razumevanju analiziranih novinarskih prispevkov.

Kot ključni razlog za povečano pozornost *Dela*, namenjeno kolesarski dirki *Giro Rosa*, smo že izpostavili pokroviteljstvo dogodka s strani omenjenega časopisa. Večji del novinarskih prispevkov o dirki je bil v *Delu* namreč objavljen v 6-stranski prilogi, objavljeni po končanem gostovanju dirke v Sloveniji. Kot sta povedala športni urednik *Dela* Miha Hočevar in *Delova* športna novinarka Mojca Finc, je bil s pogodbo o pokroviteljstvu med organizatorjem dirke v Sloveniji, družbo BTC City, in časopisom *Delo*, določen zgolj obseg poročanja o dirki, ne pa tudi vsebina. *Delovo* športno uredništvo je tako ob finančni pomoči iz oglaševanja (na vseh šestih straneh o kolesarski dirki so bili namreč veliki oglasi ostalih pokroviteljev dogodka) svojim bralcem ponudilo razširjeno poročanje o največji večdnevni kolesarski dirki v ženski konkurenci. Ker *Delovo* pokroviteljstvo gostovanja dirke v Ljubljani v analiziranih prispevkih ni bilo omenjeno, gre pri tem (vsaj delno) za zavajanje bralcev: novinarji in novinarke *Dela* namreč niso bili tisti odbiratelji, ki so prepoznali pomembnost ali zanimivost dogodka, o katerem so poročali, ampak mu je bila ta pomembnost pripisana s pogodbo o pokroviteljstvu. Ob ustreznem interesu oglaševalske industrije časopis torej lahko zagotovi obširnejše poročanje o športnem tekmovanju v ženski konkurenci. Ko namreč tega interesa ni bilo več – pred dirko *Giro Rosa* se v *Delu* o kolesarstvu v ženski konkurenci sploh ni poročalo, po njej pa so bile o ženskem kolesarstvu objavljene le še tri vesti – se o kolesarkah skorajda ni več poročalo: novičarska vrednost oziroma primernost dogodka za poročanje je bila spet nizka, pa čeprav so kolesarke ob začetku jeseni na primer nastopile tudi na svetovnem prvenstvu v kolesarstvu. S tem lahko vsaj delno pritrdimo J. Cramer (1994), ki kot najpomembnejši novičarski dejavnik v procesu produkcije športnega novinarstva izpostavlja denar.

S pristopom kritične diskurzivne analize smo proučili samo novinarske prispevke o kolesarski dirki *Giro Rosa*, ki so bili objavljeni v izbranem raziskovalnem vzorcu. V nadaljnjem raziskovanju bi bilo smiselno te ugotovitve primerjati s poročanjem drugih slovenskih ali tujih medijev o tej kolesarski dirki, ki niso bili medijski pokrovitelji dogodka. Še bolj celovito sliko pomena, ki je pripisan športu žensk in športu moških v novinarskih prispevkih o športu, bi zagotovila kritična diskurzivna analiza, razširjena na poročanje o različnih športih oziroma športnih dogodkih v moški in ženski konkurenci. Ker se v *Slovenskih novicah* o dirki *Giro Rosa* sploh ni poročalo, namreč nismo mogli ugotoviti, kakšen pomen je športu žensk pripisan v tem časopisu. Tako se lahko celo zazdi, da tabloidni

dnevnik o športnicah (kadar o njih pač poroča) poroča povsem korektno – kar pa ne drži nujno. Kot primer naj na tem mestu izpostavimo le novinarski prispevek o jamajški atletinji Shelly-Ann Fraser-Pryce. Novinar jo je že v naslovu »Ženski Usain Bolt« neposredno primerjal z njenim rojakom Usainom Boltom, dobitnikom več zlatih kolajn na olimpijskih igrah in svetovnih prvenstvih. Povprečnemu bralcu športa takšen naslov sporoča, da gre za izjemno športnico, a se je v nadaljevanju prispevka novinar v enaki meri kot na njene rezultate (če ne celo nekoliko bolj) osredotočal na videz atletinje, pri čemer je vrednost njenih športnih sposobnosti (tj. hiter tek) zmanjšal s hkratnim poudarjanjem njenega videza. Prispevek namreč zaključí z »No, zaradi botaničnega videza Shelly-Ann Fraser-Pryce celo imenujejo živi, hitro premikajoči se vrt.« (Slovenske novice, 26. avgust 2015, 20), pri čemer se sicer naveže tako na njene tekaške sposobnosti kot na njene zeleno pobarvane lase, v katere je imela zataknen elastični trak z majhnimi, sončnicam podobnimi rožami.

Preden zaključimo z razpravo, velja opozoriti še na eno pomembno ugotovitev, povezano z razumevanjem športnega uredništva znotraj posameznih časopisov. V teoretskem delu naloge smo med drugim omenili tudi poimenovanje športnega novinarstva kot »otroški oddelek« znotraj novinarstva, ki med drugim temelji na razumevanju športa kot trivialne teme znotraj sheme novičarskih vrednot. Za razliko od tujih (večinoma ameriških) raziskav se v pogovorih s slovenskimi športnimi novinarji in novinarkami, v katerih smo se resda osredotočali na druge teme, takšno razumevanje športnega novinarstva ni pojavilo. Tanja Volarič je tako na primer športno novinarstvo predstavila kot »najzahtevnejšo vejo novinarstva« (osebna komunikacija, 25. marec 2016), ker od posameznika zahteva hitro odzivnost – veliko tekmovanj namreč poteka zvečer, zaradi česar ima novinar na voljo precej manj časa, da pripravi prispevek za objavo.

Z metodo poglobljenih intervjujev z ustvarjalci diskurza športnega novinarstva smo skušali spoznati vrednote in prepričanja športnih novinarjev ter bolje spoznati produkcijske prakse, ki ta diskurz ustvarjajo, da bi bolje razumeli predhodne ugotovitve analize besedil in kritične diskurzivne analize. Pri tem smo bili osredotočeni na procese izbiranja športnih dogodkov, o katerih se poroča, in na način poročanja o posameznih športnih dogodkih glede na spol akterjev teh dogodkov. Novinarji in novinarke športa žensk (na splošno) sicer niso neposredno označili kot novičarsko manj pomembnega, a so mu z manj pogostim poročanjem o njem dejansko pripisali manjši pomen. Prav tako so tudi posamezniki v določenih primerih (na primer T. Volarič v primeru smučarskih skokov) šport v ženski konkurenci zaradi krajše

tradicije, ki je posledica dolgoletnega izključevanja žensk iz športa, dejansko označili kot »manj odmevnega«.

Podobno kot v drugih raziskavah (Cramer 1994; Knoppers in Elling 2004; Hardin 2005; Ličen 2011) so novinarji svoje odbiralne izbire utemeljevali z interesom svojih bralcev, s kakovostjo in tradicijo posameznih tekmovalcev, pa tudi odmevnostjo športnih dosežkov. Spol akterjev v posameznih športnih dogodkih naj po njihovem mnenju ne bi vplival na način poročanja: vsi novinarji in novinarke, s katerimi smo se pogovarjali, so prepričani, da se o športnicah poroča dovolj in da torej v poročanju niso zapostavljene, čeprav količine poročanja ne spremljajo natančno. Tako tudi niso znali oceniti deleža poročanja o športnicah, v odgovorih na vprašanje, o katerih športnicah in športnih dogodkih žensk pravzaprav poročajo, pa so poimensko pogosto omenjali danes neaktivne športnice, ki so s svojimi rezultati zaznamovale neko obdobje – še najbolj aktualen primer je bilo tako poročanje o Tini Maze.

Če velja, da se pomembnost športnega uredništva za posamezno medijsko organizacijo »odseva tudi v številu zaposlenih«, kot pravi J. Cramer (1994, 170), lahko sklepamo, da je šport bolj pomembna tema v *Delu* kot v *Slovenskih novicah*, ki – kot nam je povedal urednik športa v tem časopisu – dejansko ne temeljijo na poročanju o športu. O pomembnosti športne redakcije v *Delu* navsezadnje govorita tudi zgovorni navedbi dveh intervjuvanih novinarjev, ki športno novinarstvo razumeta kot eno najzahtevnejših praks znotraj novinarstva. »Ni slučaj, da se je nekoč, v tistem – jaz rečem resnem – novinarstvu /.../ veliko uglednih novinarjev iz vseh drugih področij, razen mogoče kulture, ki je malo specifična, osnov naučilo v športnih redakcijah,« je v sklopu svojega razumevanja športnega novinarstva pojasnil *Delov* dolgoletni športni novinar Vito Divac (osebna komunikacija, 23. marec 2016). »V *Delovi* hiši se je ogromno novinarjev iz drugih redakcij začelo kaliti prav v športnem novinarstvu, v športni redakciji, kar je dober pokazatelj [zahtevnosti športnega novinarstva],« pa je o vlogi športnega uredništva povedala *Delova* športna novinarka Tanja Volarič (osebna komunikacija, 25. marec 2016).

10 SKLEP

V uvodnem poglavju smo zapisali, da je osnovni namen predstavljene študije z analizo reprezentacije športnic v časopisnem diskurzu športnega novinarstva vsaj delno zapolniti vrzel v raziskovanju prakse in diskurza športnega novinarstva v slovenskih študijah športa. Pomemben del dosedanjega ukvarjanja s športom znotraj medijskih in novinarskih študij v slovenskem raziskovanju predstavljajo Ličnove študije športa na televiziji in časopisu. Najobširnejša je njegova študija komentatorskega diskurza na slovenski javni televiziji – ena od ključnih ugotovitev, na katere je v njej opozoril, pa je tudi nesorazmerno reprezentiranje športnic z občasnim (sicer nekaznovanim) seksističnim jezikom v govoru o športnicah (Ličen 2011; Ličen in Billings 2013). Da poročanje o športnicah predstavlja manjši del poročanja o športu tudi v slovenskih časopisih, je potrdila do sedaj edina mednarodna primerjalna raziskava športnega tiska ISPS 2011, v sklopu katere je bilo analizirano poročanje o športu v *Delu*, *Slovenskih novicah* in *Primorskih novicah*. 84 odstotkov analiziranih prispevkov s prepoznanim individualnim protagonistom je poročalo o športnikih, 14 odstotkov pa o športnicah (Ličen 2013). Na razlike v poročanju o športnikih in športnicah je bila v svojem raziskovanju osredotočena tudi M. Doupona Topič. Zaradi različnih metodoloških omejitev njene študije povečini časopisnega poročanja o športnicah in športnikih ponujajo predvsem zanimiv vpogled v razumevanje v medijih predstavljenega športa, ne pa tudi celovitejše slike poročanja o športnicah v slovenskih medijih (Bon in Doupona Topič 2004; Lavrinc in Doupona Topič 2006; Doupona Topič in Erčulj 2008; Doupona Topič in Lavrinc 2008).

Izhajajoč iz ključnih ugotovitev omenjenih raziskav diskurza športnega novinarstva v slovenskih medijih, pa tudi v številnih tujih, ki smo jih predstavili v petem poglavju, smo kot okvir raziskovanja postavili dve vprašanji. Ugotoviti smo želeli, kakšna je bila reprezentacija športnic in športnikov v slovenskih časopisih v letu 2015 in kateri so (bili) razlogi za obstoječo reprezentacijo športnic in športnikov v slovenskih časopisih. Menimo namreč, da je za razumevanje diskurza športnega novinarstva pomembno tudi poznavanje časopisnega diskurza o športu – čeprav naklada tiskanih medijev že dlje časa upada, časopise v klasični tiskani obliki še vedno bere četrtnina prebivalcev Slovenije (Slovenska oglaševalska zbornica 2016) – ki soustvarja javno mnenje (o športu in športnih dogodkih) in ga tudi pomaga usmerjati.

Teoretsko smo v nalogi izhajali iz (tradicije) novinarskih študij, pri čemer smo sledili konstruktivističnemu razumevanju realnosti kot družbeno ustvarjene. Tako tudi novice,

predmet analize na predhodnih straneh, razumemo kot načrtno ustvarjen proizvod, prek katerega mediji gradijo (športno) družbeno realnost – ob tem pa velja, kot je opozorila G. Tuchman (1987c, 187), da posamezni dogodek ne postane novica, če ga kot takšnega ne prepoznajo novinarji. Ti iz množice dostopnih informacij izberejo tiste, ki najbolj ustrezajo njihovem razumevanju družbeno pomembnih tem, njihovim odbirateljskim izbiram in novičarskim dejavnikom, ki dogodku določajo objavno vrednost – novinarji pa jim z izborom hkrati pripišejo tudi pomembnost in pomen. Osnova posredovanja pomena je jezik, uporabljen v medijskih reprezentacijah, ki na denotativni ravni posreduje jasen, neposreden pomen, na konotativni ravni pa vrednostno, čustveno in kulturno določen pomen. Pomen, ki ga sporočevalec želi prenesti prejemniku, je po Hallu (1999) vedno že vkodiran v sporočilo, vendar pa ga občinstvo z različnimi družbeno-kulturnimi izkušnjami (lahko) različno interpretira.

Športno novinarstvo kot ena od specializiranih tematskih vrst novinarstva je bilo sicer (tako kot šport) dolgo razumljeno kot »manj pomembna« zabava, zato je razmeroma pozno dobilo pozornost v raziskovanju množičnega komuniciranja oziroma prakse in diskurza novinarstva. Tematsko je delo športnega novinarja pretežno omejeno na vsakdanje napovedovanje športnih dogodkov, poročanje o njihovem poteku ter predstavljanje ozadij in ocen nastopov in dogodkov, sicer pa se ne razlikuje bistveno od dela katerega koli drugega (specializiranega) novinarja. Pri iskanju in predstavljanju športnih dogodkov mora slediti profesionalnim načelom novinarstva, mu je pa hkrati dovoljeno določeno odstopanje od splošno sprejetih norm (predvsem objektivnosti), ki je povezano tudi s tesnim odnosom med novinarjem, njegovimi viri in subjekti pisanja (Sheridan Burns 2002; Deuzer 2005; Rudin in Ibbotson 2005).

Boyle in Haynes (2000) medijsko reprezentacijo športa razumeta kot ključno za posameznikovo dožemanje športa v družbi, ker (med drugim) ponuja vpogled v odnose med spoloma v posamezni družbi. Kot smo že omenili, so tako (sicer redke) slovenske kot tudi (bolj številne) tuje raziskave pokazale, da se o športnicah poroča precej manj kot o športnikih, da so novinarski prispevki o športnicah krajši, vsebinsko in oblikovno bolj preprosti kot prispevki o športnikih ter da so športnice pogosto prikazane kot manj avtentična različica športnikov (Duncan in drugi 1991; Duncan in Messner 1998; Koivula 1999; Boyle in Haynes 2000; Messner 2002; Gordy 2003; Bon in Doupona Topič 2004; Knoppers in Elling 2004; Schultz-Jørgensen 2005; Lavrinc in Doupona Topič 2006; Rowe 2007; Doupona Topič in

Erčulj 2008; Doupona Topič in Lavrinc 2008; Ličen 2011; Ličen 2013; Ličen in Billings 2013; Horky in Nieland 2013b).

Da so ženske ena od družbenih manjšin, je v svojih študijah nasilja v televizijskih reprezentacijah prvi opozoril Gerbner – prepričan, da reprezentacija posameznikov ali skupin v medijih potrjuje njihov obstoj v družbi, nasprotno pa odsotnost reprezentacije pomeni njihovo simbolno razveljavitev (Gerbner in Gross 1976). Ključni teoretski koncept, iz katerega smo izhajali, je tako simbolna anihilacija kot način poročanja medijev o določenih družbenih skupinah ali posameznikih, za katerega so značilni splošna odsotnost reprezentacije subjekta ali njegovo nesorazmerno reprezentiranje, obsojanje in trivializiranje subjekta (Tuchman 1978b; Gerbner in Signorielli 1979). Teoretsko smo se ob tem naslonili še na Bourdieuja in njegov koncept simbolnega nasilja kot orodja za ohranjanje obstoječega (družbeno ustvarjenega) družbenega reda, v katerem moški dominirajo nad ženskami (Bourdieu in Wacquant 2006; Bourdieu 2010). Na to je pravzaprav opozoril že John Hargreaves, ko je šport označil kot »idealizirano verzijo družbenega reda z avro svetosti« (Real 1989, 182) – v tem je videl tudi razlog za začetno akademsko nezanimanje za proučevanje športa v družbenih vedah na splošno.

Z željo preseči ključno omejitev raziskave ISPS 2011, ozek časovni okvir raziskovanja, ki analizo omejuje na 14 dni med aprilom in julijem 2011 (Horky in Nieland 2013b; Ličen 2013), in vsebinsko nadgraditi študije M. Doupone Topič (Doupona Topič 2004; Lavrinc in Doupona Topič 2006; Doupona Topič in Erčulj 2008; Doupona Topič in Lavrinc 2008), omejene predvsem z analizo poročanja o enem športu v daljšem časovnem obdobju ali analizo poročanja enega medija o športu nasploh v krajšem časovnem obdobju, smo kot časovni okvir raziskave določili leto 2015. Širitev časovnega okvira na celo koledarsko leto pomeni manj popačeno podobo v časopisih predstavljenega športa zaradi sezonskih omejitev nekaterih športov (na primer alpskega in nordijskega smučanja), hkrati pa tudi bolj celovito sliko športne vsebine v izbranih časopisih. Izbrano leto je bilo za analizo še posebej primerno tudi zato, ker v tem obdobju ni bilo nobenega od treh največjih športnih dogodkov (olimpijskih iger ter evropskega in svetovnega prvenstva v nogometu), ki bi lahko popačili rezultate – za poročanje z olimpijskih iger je namreč značilno poročanje o športnicah v pravičnem ali izrazito večjem deležu glede na število sodelujočih športnic (Delorme 2014).

Za analizo smo izbrali najbolj brana časopisa v Sloveniji – *Delo* in *Slovenske novice*, ki sta v analiziranem letu skupaj dosegla skoraj četrtino prebivalcev Slovenije (Delo.si 2016). Oba časopisa sicer izdaja ista medijska družba (*Delo Časopisno založniško podjetje d.o.o.*), a

se časopisa med seboj bistveno razlikujeta v svoji usmeritvi, nakladi, branosti, prostoru, ki ga namenjata športu, in velikosti športnega uredništva. *Delo* kot predstavnik t.i. kakovostnega tiska ima na primer pol manjšo tiskano naklado kot *Slovenske novice* (31.817 oziroma 62.168), prav tako posamezni izvod *Dela* doseže precej manj ljudi kot izvod *Slovenskih novic* (141.000 oziroma 314.000) (Delo.si 2016). Športno uredništvo *Dela*, ki izhaja v približku formata A2, je imelo spomladi 2016 zaposlenih 13 novinarjev in novinark (Hočevar, osebna komunikacija, 23. marec 2016), športno uredništvo *Slovenskih novic*, ki izhajajo v pol manjšem formatu A3, pa sestavljajo trije novinarji in dva stalna zunanja sodelavca. S takšno izbiro v analizo vključenih časopisov smo želeli nakazati tudi morebitne razlike v poročanju o športu, ki so (ali bi lahko bile) povezane s specifičnostjo posameznega časopisa.

Z uporabo različnih raziskovalnih metod oziroma pristopov (kvantitativno analizo besedil, kvalitativno kritično diskurzivno analizo in etnografsko metodo pol-strukturiranega intervjuja) smo skušali predstaviti različne vidike reprezentacije športnic v poročanju o športu v *Delu* in *Slovenskih novicah*, da bi spoznali, ali in kako se v njih kaže simbolna razveljavitev športnic in športa žensk. Zanimalo nas je, v kakšni meri se poroča o športnicah in športu žensk, kako se športnice in šport žensk predstavlja ter kakšen pomen jim je pripisan, prav tako pa so nas zanimali tudi razlogi za ugotovljeno reprezentacijo športnic in športa žensk v izbranih časopisih.

Z analizo besedil smo analizirali 3155 novinarskih prispevkov o športu, objavljenih na naslovnici časopisa ali na notranjih, športu namenjenih straneh, da bi spoznali, kakšen delež predstavljajo novinarski prispevki o športnicah in športu žensk ter katere so osnovne značilnosti teh prispevkov v primerjavi s prispevki, ki so poročali izključno o športnikih in športu moških. S kritično diskurzivno analizo, kot jo opredeljuje Fairclough (1995), smo v naslednjem koraku analizirali poročanje *Dela* o ženski kolesarski dirki *Giro Rosa*, ki je v prvih dneh julija gostovala v Sloveniji. V analizo je bilo zajetih 12 novinarskih prispevkov, ki so o dirki poročali v časopisu *Delo*, v *Slovenskih novicah* pa v analiziranem časovnem okviru ni bilo objavljenih prispevkov o dirki. Pri takšnem izboru tako ne gre za reprezentativno selekcijo tekstov, ampak za tekste, ki so izstopali ob pregledu vzorca analiziranih besedil v prvem koraku raziskovanja.

Ugotovitve prvih dveh raziskovalnih korakov smo dopolnili še z intervjuji z ustvarjalci novinarskega diskurza (dvema novinarkama in štirimi novinarji analiziranih časopisov), v katerih smo se osredotočali na produkcijske prakse športnega novinarstva, hkrati pa skušali spoznati tudi vrednote in prepričanja športnih novinarjev, ki vplivajo na njihove odbirateljske

izbire. S tem smo dobili pomemben vpogled v (rutinske) prakse ustvarjanja športne vsebine v *Delu* in *Slovenskih novicah* ter v razumevanje poročanja o športu žensk in športu nasploh, kot ga vidijo posamezni športni novinarji in novinarke analiziranih časopisov, s tem pa smo lahko dopolnili posamezne ugotovitve iz prvega dela raziskovanja.

Z odgovorom na prvo raziskovalno vprašanje – kakšna je bila reprezentacija športnic v slovenskih časopisih v letu 2015 – smo pritrdili v uvodu izpostavljeni predpostavki raziskovanja o diskriminaciji žensk v športu: športnice so tudi v poročanju *Dela* in *Slovenskih novic* simbolno razveljavljene. Simbolna anihilacija športnic se v analizirani vsebini obeh časopisov kaže predvsem v dveh od treh dimenzij, ki jih je izpostavila G. Tuchman (1978b): marginalizaciji in trivializaciji.

Marginalizacija športnic se v *Delu* in *Slovenskih novicah* kaže predvsem v večji pozornosti, ki jo novinarji in novinarke namenjajo športnikom in športu moških. Izključno o športu moških je v analiziranem vzorcu poročalo sedemkrat več novinarskih prispevkov kot o športu žensk. Prav tako se marginalizacija športnic kaže v omejenem naboru (so)delovanja žensk v športu – več kot polovica vsega poročanja o športu žensk se v obeh časopisih osredotoča na poročanje o štirih panogah: alpskem smučanju, tenisu, rokometu in odbojki, največ pozornosti pa v obeh časopisih dobita obe individualni panogi.

Trivializacija športnic se v *Delu* in *Slovenskih novicah* kaže zlasti v nižji kakovosti novinarskih prispevkov o športu žensk. Ti so v povprečju krajši od novinarskih prispevkov o športu moških, le izjemoma imajo dodano več kot eno fotografijo, prav tako pa imajo tudi manj pogosto dodan od fotografije različen dopolnitveni element, ki prispevku lahko poveča privlačnost in percepcijo pomembnosti s strani bralca. Na primeru poročanja o kolesarski dirki *Giro Rosa* smo pokazali, da so kolesarke in sama dirka razumljene kot manj avtentična verzija kolesarjev – s poudarjanjem razlik med športnicami in športniki so tako športnice še dodatno trivializirane, prikazane kot manj pomembne, manj sposobne in manj vredne kot moški. Takšna trivializacija športnic izhaja iz bioloških predispozicij in različne fizične moči moških in žensk, pri čemer pa je biološka (pre)moč naturalizirana in določena kot podlaga za družbeno (pre)moč moških. Ob tem se pogosto pozablja, da bi športnice ob ustrežnejših (v primerjavi s športniki bolj enakopravnih) pogojih lahko dosegle (še) več.

Z odgovorom na drugo raziskovalno vprašanje – kateri so razlogi za obstoječo reprezentacijo športnic v slovenskih časopisih v letu 2015 – smo pritrdili obstoječim teorijam prednostnega tematiziranja, odbiranja informacij in novičarskih dejavnikov. Razlogi za manjšo pozornost, ki jo novinarji namenjajo športu žensk, so odvisni od različnih vplivov v

procesu ustvarjanja športnega novinarstva. Na novinarjeve individualne odločitve vplivajo tako njegove osebne vrednote, prepričanja in interesi kot njegova percepcija interesa občinstva, hkrati pa tudi številni zunanji dejavniki (na primer viri informacij ali oglaševalci, ki narekujejo določeno vsebino), pa tudi organizacijske omejitve dela, ki segajo od različno omejenega prostora na časopisni strani (tudi v povezavi s količino oglasov na posamezni strani) do števila zaposlenih in (pre)zgodnjega roka oddaje časopisa v tisk, da bi pravočasno pripravili poročila o športnih dogodkih, ki se končajo v poznih večernih urah.

Znotraj slovenskih novinarskih študij in/ali študij športa se doslej še ni v takšni meri, kot v predstavljeni raziskavi, analiziralo vsebine in diskurza športnega novinarstva v dnevnikih časopisih. Z osredotočenostjo na poročanje o športnicah in športu žensk smo se poglobili v temo, ki je bila v dosedanem raziskovanju diskurza športnega novinarstva predstavljena kot ena od pomembnih raziskovalnih usmeritev, a še ni bila deležna večje pozornosti. Pri tem smo v raziskovanje vpeljali koncept simbolne anihilacije oziroma razveljavitve ter ga povezali z Bourdieuevim simbolnim nasiljem, da bi dobili ustrezno teoretsko podlago za razumevanje moške dominacije v diskurzu športnega novinarstva.

Uporabnost kombiniranega raziskovalnega pristopa k novinarskim reprezentacijam (športa), ki združuje kvantitativne in kvalitativne metode raziskovanja, poudarjajo različni avtorji (Splichal 1990; Koivula 1999; Stokes 2003) in tudi v našem primeru se je takšen pristop pokazal kot ustrezen. Narekovala ga je pravzaprav že kompleksnost postavljenih raziskovalnih vprašanj, s katerimi smo želeli spoznati tako količino pozornosti, ki jo novinarji namenjajo športu žensk, kot tudi pomen, ki mu ga pripisujejo, hkrati pa odkriti še različne dejavnike, ki lahko vplivajo oziroma so vplivali na obstoječo reprezentacijo športnic.

S predstavljeni študijo reprezentacij športnic v *Delu* in *Slovenskih novicah* smo želeli osvetliti podobo športnic v časopisnem diskurzu slovenskega športnega novinarstva, hkrati pa postaviti tudi izhodišča za prihodnje, bolj poglobljeno raziskovanje posameznih vidikov prakse in diskurza športnega novinarstva tako z osredotočanjem na različno poročanje o športnicah in športnikih, še posebej s ponujanjem izhodišča za ugotavljanje statistično značilnih razlik v poročanju o športnicah in športnikih, kot tudi z osredotočanjem na druge vidike poročanja o športu. Pokazali smo, da poročanje o športu ponuja obilico različnih tem, primernih za podrobnejše analize, ki bi lahko izboljšale novinarsko (s)poročanje o športu in prinesle tudi boljše razumevanje medijsko posredovanega športa – na nekatere smo v predhodnih poglavjih tudi že opozorili.

Prva tema, ki se skoraj sama od sebe ponuja kot ena od smernic za nadaljnjo analizo, je percepcija oziroma (samo)percepcija razumevanja športnega novinarstva kot profesije. Za športno novinarstvo so namreč značilna določena odstopanja od splošno sprejetih in prepoznanih standardov novinarskega poročanja, na primer novinarske objektivnosti, kar ga pravzaprav oddaljuje od razumevanja kot profesije. Tako dobljena spoznanja o praksi športnega novinarstva bi bilo smiselno vključiti tudi v ustrezno izobraževanje bodočih in sedanjih športnih novinarjev tako v sklopu univerzitetnih študijskih programov kot tudi strokovnega izpopolnjevanja znanja preko raznih delavnic ali seminarjev, ki bi jih na primer organiziralo Društvo športnih novinarjev Slovenije.

V analizo besedil smo vključili samo novinarske prispevke o športu in s športom povezanimi temami, ki so bili v *Delu* in *Slovenskih novicah* objavljeni na naslovnici ali na športu namenjenih straneh (običajno s paginalnim naslovom *Šport*). V nadaljnjem raziskovanju bi bilo tako smiselno predstavljene ugotovitve dopolniti z analizo poročanja novinarskih prispevkov o s športom povezanih temah, ki so bili v obeh analiziranih časopisih objavljeni na drugih straneh (na primer o prirejanju izidov v slovenskem nogometnem prvenstvu). S tem bi namreč ugotovili, kakšno sliko o športu časopisa posredujeta bralcem, ki športne rubrike ne berejo.

Prav tako bi veljalo več pozornosti usmeriti v raziskovanje medijske konstrukcije družbenega spola v diskurzu slovenskega športnega novinarstva, s čemer se je doslej ukvarjala le M. Doupona Topič (Doupona 1995; Bon in Doupona Topič 2004; Lavrinc in Doupona Topič 2006; Doupona Topič in Erčulj 2008; Doupona Topič in Lavrinc 2009). Strinjamo se namreč s K. Kinkema in J. Harris, da so mediji »primarno mesto za reprodukcijo definicij spola in odnosov med spoloma, medijske podobe žensk in moških v športu pa sledijo obstoječim stereotipom o spolu« (1998, 38). Takšna analiza tako ne bi zgolj predstavila načinov, na katere se prek medijskih reprezentacij ohranjajo odnosi moči med spoloma – gre za temo, ki je bila v tej raziskavi zaradi svoje kompleksnosti namensko zapostavljena – ampak bi hkrati odgovarjala tudi na vprašanje, zakaj takšna reprezentacija športa v medijih. Boyle in Haynes na primer poudarjata, da je »ključna za politično nasprotovanje dominanci moških in podrejenosti žensk v športu /.../ dekonstrukcija bioloških vrednot in načel, ki so oblikovana v športu in predstavljena preko njega« (2000, 128). Prav vsi športni novinarji in novinarke, s katerimi smo se v sklopu raziskave pogovarjali, so se namreč z novinarstvom ali športnim novinarstvom srečali že zgodaj – nekateri so zgolj navdušeno redno spremljali poročanje različnih medijev o športu, medtem ko so drugi tudi že zgodaj sodelovali v novinarskih

aktivnostih. Prav tako so se skoraj vsi med njimi v mladosti ukvarjali s športom (nihče sicer na profesionalni ravni), tako da lahko domnevamo, da so – še pred njihovim vstopom na sedanja delovna mesta – spoznali tako rutine novinarskega dela kot tudi v večji ali manjši meri (nekritično) sprejeli družbeno posredovana znanja o pomenu športa za posameznike in posameznice ter izvajanje njihovih družbenih spolnih vlog.

Zaradi širine časovnega okvira raziskave, ki je zajel celo koledarsko leto, je bila najbolj priročna kvantitativna analiza poročanja, s katero smo pridobili široko sliko poročanja o športu, ki naj bi bila (vsaj do neke mere) neodvisna od sezonskih sprememb v športu. Predstavljene ugotovitve bi bilo dobro dopolniti z ožjimi in bolj poglobljenimi analizami tem, o katerih sporočajo novinarski prispevki o športu – tako »klasičnih« tem, vezanih na športne rezultate, kot tudi tistih, ki so se v analizi besedil pokazale kot manj pogoste in izpostavljajo aktualno športno problematiko, kot sta na primer vprašanje uporabe prepovedanih poživil in postopkov (dopinga) ali navijaška kultura, če izpostavimo zgolj najbolj očitna primera. Prav tako bi veljalo podrobneje proučiti specifične lastnosti žanrov v diskurzu športnega novinarstva, za katerega je sicer značilno do neke mere povsem dopuščeno mešanje informativne in interpretativne funkcije. Nadalje bi bile smiselne tudi podrobnejša analiza fotografij v novinarskih prispevkih o športu, analiza jezikovno-stilnih vidikov športnega novinarstva, nenazadnje pa tudi analiza virov v novinarskih prispevkih o športu. Slednja je ena od tem, ki se je v raziskavi sploh nismo dotaknili, vanjo pa bi veljalo vključiti tudi vlogo odnosov z javnostmi pri posredovanju tem v medije in selekciji poročanja o športu. Zdi se namreč, da bi športne organizacije z učinkovitim izvajanjem odnosov z mediji prek zagotavljanja primernih informacijskih nadomestil lahko pomagale zmanjšati kvalitativni in kvantitativni razkorak pri poročanju o športu moških in športu žensk.

Prav tako bi bile zanimive analize medijskih reprezentacij posameznih športnic, ki so jih v pogovorih omenjali športni novinarji in novinarke – na primer alpskih smučark Tine Maze, Urške Hrovat, Alenke Dovžan in Katje Koren, atletinj Jolande Čeplak, Britte Bilač in Brigitte Bukovec, smučarke tekačice Petre Majdič, judoistke Urške Žolnir in rokometašic Krima – in ki so v določenih obdobjih pomembno zaznamovale slovenski šport, s čemer bi pogledali tudi v zgodovino poročanja o športu v slovenskih medijih. Podrobnejšo sliko kvantitativnih in kvalitativnih razlik v poročanju o športu bi dobili tudi z ožjo, a zato bolj poglobljeno primerjalno analizo poročanja o posamezni športni panogi v moški in ženski konkurenci, kjer bi lahko poskusili bolj natančno identificirati dejavnike, ki vplivajo na vsebino in količino medijskega poročanja in količino medijske pozornosti.

Tem za raziskovanje različnih aspektov medijsko posredovanega športa torej nikakor ne bo zmanjkalo. Treba jim je le nameniti čas in prostor v raziskovanju, da se jih lahko poglobljeno spozna, s pridobljenim znanjem pa potem ustrezno usposobi novinarje, ki nam bodo v prihodnosti bolj kakovostno in z večjim razumevanjem videnega in predstavljenega športa posredovali izbrane športne dogodke iz skoraj nepregledne družbene realnosti. S tem ne bi opozorili le na nevidnost športnic in športa žensk v medijih, ki se je tako novinarji kot njihovi bralci, gledalci in poslušalci ne zavedajo nujno, in posledično trivializacijo športnic v družbi, ki pravzaprav lahko še krepi njihovo nemoč pri doseganju medijske publicitete, ampak tudi na neenakopravne odnose med spoloma v družbi. Medijske reprezentacije sveta se še vedno pogosto dojema kot zdravorazumske, zato imajo množični mediji danes (morda še bolj kot nekoč) pomembno vlogo pri prenašanju družbene dediščine iz generacije na generacijo, ob tem pa je pomembno spoznati, katere elemente te dediščine mediji dejansko posredujejo in na kakšen način to počnejo.

Hkrati s predstavitvijo diskurza športnega novinarstva, kot se kaže v *Delu* in *Slovenskih novicah*, smo opozorili tudi na neenakost spolov v družbi, kot se kaže v medijskih reprezentacijah športnic in športa žensk. Ob tem je spodbudno, da nihče od novinarjev in novinark, s katerimi smo se pogovarjali, športa žensk ni označil kot manj prestižne prakse znotraj športnega novinarstva, ki bi se je želeli izogibati, kar je bilo na primer izrazito v nekaterih tujih, že omenjenih analizah (Cramer 1994; Knoppers in Elling 2004) – so se pa vsi strinjali, da poročanju o športu namenjajo povsem dovolj prostora na svojih straneh. Svoje odbiraljske odločitve utemeljujejo z bolj ali manj objektivnimi dejavniki, kot so interes bralcev, uspešnost športnih nastopov oziroma doseganje vrhunskih rezultatov, pomembnost tekmovanja, tradicija in razvoj posamezne športne panoge, ki jih v analizi sicer nismo upoštevali. Zlasti v slednjih dveh dejavnikih, ki vplivata na določanje pomembnosti športnih dogodkov, se kaže institucionalna prednost športa moških pred športom žensk. Težko je namreč pričakovati, da bo/bi imel šport žensk dolgo tradicijo ali pa da bi bil/bo dobro razvit, če so ženske pravico do ukvarjanja s športom dobile s precejšnjo zamudo v primerjavi z moškimi.

Dejstvo je, da so ženske v manjši meri vključene v tekmovalni/profesionalni šport, zato je pravzaprav iluzorno pričakovati, da bodo v medijih predstavljene v enaki meri kot moški/športniki. V nasprotju z analizo poročanja v času olimpijskih iger je v analizi »rednega« poročanja o športu na primer precej težje določiti, kakšen delež bi dejansko pomenil pravično mero poročanja o športnicah in športu žensk. Tudi zato je – morda še bolj

kot doseganje tega pravičnega deleža poročanja – pomembno doseči enakopravnost v načinu poročanja. Novinarje je treba opozoriti na (potencialno) sporne prakse, ki so se pokazale v tej in drugih študijah diskurza športnega novinarstva, zato da se jih začnejo zavedati, da jih prepoznajo kot neprimerne in da lahko pripravijo ustrezne rešitve zanje. Neprimeren jezik pri poročanju o športnicah in športu žensk, pa tudi o športu na splošno, bi na primer lahko odpravili s stilističnim priročnikom po zgledu Reutersovega (2008), najbrž pa že zgolj s sledenjem temu priročniku. Prav tako je pomembno, da se v študijskemu programu novinarstva ohrani in nadaljuje izobraževanje o praksi in diskurzu športnega novinarstva kot eni od novinarskih tematskih specializacij – s tem se lahko bodoči športni novinarji z načeli svoje profesije spoznajo že v času študija, prejeta znanja pa kasneje (lažje) prenesejo v prakso ter s tem ustrezno informirajo svoje bralce, ne pa da zgolj sledijo agendi, postavljeni s strani trga. Dejstvo je namreč, da se novinarji v kratkem času, ki ga imajo na voljo za pripravo posameznega prispevka, težko oddaljijo od ustaljenih praks in rutin, ki pomagajo ohranjati prednost športnikov pred športnicami.

Pri pripravi te naloge smo izhajali iz prepričanja, da je podoba športnic v medijskih/novinarskih reprezentacijah pomembna raziskovalna tema, ki ne odstira le pogleda na vlogo in mesto žensk v športu, ampak v sodobni družbi na sploh. Ženske namreč še vedno nismo dosegle popolne enakopravnosti v vseh pogledih in na vseh področjih. Če ostanemo samo pri športu – v uvodu smo ob predstavitvi raziskovalnega problema predstavili mnenje nekdanje reprezentantke ZDA v nogometu, ki je v 90. letih minulega stoletja osvojila dva naslova svetovnih prvakinj. »Smo drugorazredni državljani. /.../ Tako je vedno bilo. Za nekatere je to ignoranca, za nekatere seksizem, za nekatere stvar moči. Moški so vedno vodili novičarske medije in imeli več moči pri odločanju, zato me ne dobimo enake količine poročanja ali enakega poročanja, kot ga dobijo športniki,« je julija 2001 za *Contra Costa Times* povedala Michelle Akers (v Kaufman 2003, 237). Štirinajst let kasneje so Američanke osvojile svoj tretji naslov svetovnih prvakinj v nogometu, spomladi 2016 pa je peterica reprezentantk proti nacionalni nogometni zvezi vložila tožbo zaradi plačne neenakosti z moškimi kolegi. Medtem ko člani moške nogometne reprezentance ZDA,¹⁰⁸ za vsak poraz na reprezentančni tekmi dobijo vsak po 5.000 dolarjev, za zmago pa 17.000 dolarjev, pa članice ženske reprezentance, ki so na omenjeni lestvici – odkar ta obstaja – vedno zasedale le 1. ali

¹⁰⁸ Moška nogometna reprezentanca ZDA je ob zaključevanju tega dela na Fifini lestvici najboljših reprezentanc zasedala 29. mesto, najvišje pa je bila na 8. mestu leta 2005 (Fifa 2016a).

2. mesto,¹⁰⁹ za zmago dobijo štirikrat manj (1.300 dolarjev) in ob porazu – prav nič (Tuck 2016).

Spremembe, ki bodo prinesle bolj enakopravno sprejemanje športnic v družbi, so torej nujne na širšem družbenem polju. Za začetek je treba ženskam ponuditi enake možnosti in spodbude za ukvarjanje s športom, temu pa morajo slediti tudi mediji z enakim načinom poročanja o športnicah in športu žensk v primerjavi s športniki in športom moških. V primerjavi s tujimi študijami bi lahko sicer rekli, da se v slovenskem medijskem prostoru kaže manj slaba slika. Čeprav poročanje o športnicah ostaja v izraziti manjšini, kot smo ugotovili z analizo novinarskih prispevkov v *Delu* in *Slovenskih novicah*, pa se ob ustreznem interesu vseh odbiralcev (tudi in predvsem oglaševalcev in predstavnikov za odnose z javnostmi) o njem lahko poroča več in (vsaj na prvi pogled) bolje. Prav tako smo že omenili, da nihče od novinarjev in novinark, s katerimi smo se pogovarjali, ni imel izrecno negativnega mnenja o športu žensk. Pa vendar zgolj manj slaba slika še ne pomeni izboljšanja oziroma bolj enakopravnega poročanja o športnicah. »Izboljšanje ni dovolj. Bile naj bi tako srečne, če dobimo eno drobtinico ... Tudi me si zaslužimo torto, preliv in češnjo na vrhu, tako kot fantje,« je skoraj 43 let po zmagi v teniški »*Bitki spolov*« povedala Američanka Billie Jean King, zagovornica enakopravnosti spolov v športu in družbi na splošno (Tuck 2016). Ta boj na žalost še ni dobljen, a na srečo tudi še ni končan.

¹⁰⁹ Od leta 2003 do 2007 so Američanke na Fifini lestvici najboljših reprezentanc zasedala 2. mesto, od leta 2008 pa so (z izjemo leta 2014, ko so bile znova na 2. mestu) uvrščene na sam vrh omenjene lestvice (Fifa 2016b).

11 LITERATURA

1. Almond, Elliot. 2003. Dramatic narrative in sportswriting. V *Real sports reporting*, ur. Abraham Aamidor, 191–201. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.
2. Andrews, Phil. 2006. *Sports journalism: a practical guide*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
3. Berg, Bruce L. 2001. *Qualitative research methods for the social sciences*, fourth edition. Boston, London, Toronto, Sydney, Tokyo, Singapore: Allyn & Bacon.
4. Berger, Peter L. in Thomas Luckmann. 1966/1988. *Družbena konstrukcija realnosti: razprava iz sociologije znanja*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
5. Bon, Marta in Mojca Doupona Topič. 2004. Gender differences in televised coverage of handball matches/Razlike med spoloma pri prenašanju rokometnih tekem. *Kinesiologica slovenica*. 10 (2): 5–15.
6. Bourdieu, Pierre. 1978. Sport and social class. *Social science information*. 17 (6): 819–840.
7. --- 1999. How can one be a sports fan? V *The Cultural Studies reader*, ur. Simon During, 427–440. London, New York: Routledge.
8. --- 2010. *Moška dominacija*. Ljubljana: Založba Sophia.
9. Bourdieu, Pierre in Loïc Wacquant. 2006. Govorica, spol in spolno nasilje. V *Načela za refleksivno družbeno znanost in kritično proučevanje simbolnih dominacij*, Pierre Bourdieu in Loïc Wacquant (ur. Taja Kramberger in Drago B. Rotar), 87–124. Koper: Založba Annales.
10. Boyle, Raymond in Richard Haynes. 2000. *Power play: sport, the media, and popular culture*. Harlow, Essex: Longman, Pearson Education.
11. Burr, Vivien. 1998. *Introduction to social constructionism*. London, New York: Routledge.
12. Chepko, Stevie in Lynn Couturier. 2001. From intersection to collision: women's sports from 1920 to 1980. V *Women in sport: issues and controversies*, ur. Greta Cohen, 79–109. Newbury Park, London, New Delhi: Sage.
13. Coakley, Jay in Eric Dunning. 2002. General introduction. V *Handbook of sports studies*, ur. Jay Coakley in Eric Dunning, xxi–xxxviii. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
14. Conell, R. W. 2005. *Masculinities*. Cambridge: Polity.

15. Cooky, Cheryl, Michael A. Messner in Michaela Musto. 2015. 'It's dude time!': A quarter century of excluding women's sports in televised news and highlight shows. *Communication and Sport*. 3 (3): 1–27.
16. Cramer, Judith. 1994. Conversations with women sports journalists. V *Women, media and sport: challenging gender values*, ur. Pamela J. Creedon, 159–180. Thousand Oaks, London, New Dehli: Sage.
17. Creedon, Pamela J. 1994a. Women in toyland: a look at women in American newspaper sports journalism. V *Women, media and sport: challenging gender values*, ur. Pamela J. Creedon, 67–107. Thousand Oaks, London, New Dehli: Sage.
18. --- 1994b. Women, media and sport: creating and reflecting gender values. V *Women, media and sport: challenging gender values*, ur. Pamela J. Creedon, 3–27. Thousand Oaks, London, New Dehli: Sage.
19. Creedon, Pamela J., Judith A. Cramer in Elizabeth H. Granitz. 1994. Pandering or empowering? Economics and promotion of women's sports. V *Women, media and sport: challenging gender values*, ur. Pamela J. Creedon (1994): 181–203. Thousand Oaks, London, New Dehli: Sage.
20. Cutlip, Scott M., Allen H. Center in Glen M. Broom. 1994. *Effective public relations*, 7th edition. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Prentice Hall.
21. Cycling news. 2015. Marianne Vos writes off 2015 goals. *Cycling news*. Dostopno prek: <http://www.cyclingnews.com/news/marianne-vos-writes-off-2015-goals/> (9. marec 2016).
22. D & AD. -- *Case Study: Always #LikeAGirl*. Dostopno prek: <http://www.dandad.org/en/case-study-always-likeagirl/> (2. april 2016).
23. Davis, Aeron. 2003. Public relations and news sources. V *News, public relations and power*, ur. Simon Cottle, 27–42. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
24. de Saussure, Ferdinand. 1997. *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*. Ljubljana: ISH Fakulteta za podiplomski humanistični študij.
25. Deacon, David, Michael Pickering, Peter Golding in Graham Murdock. 1999. *Researching communications: a practical guide to methods in media and cultural analysis*. New York: Hodder Arnold.
26. Dearing, James W. in Everett M. Rogers. 1996. *Agenda-setting*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.

27. Delo. 2015. *Priložnosti 2015*. Dostopno prek: http://www.slovenskenovice.si/sites/slovenskenovice.si/files/article_attachments/delo_cenik_2015_email.pdf (12. december 2015).
28. Delo. 2016. *Zgodovina*. Dostopno prek: <http://dd.delo.si/zgodovina> (11. februar 2016).
29. Delo.si. 2016. *Časnika družbe Delo – najbolj brana*. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/slovenija/casnika-druzbe-delo-ndash-najbolj-brana.html> (29. januar 2016).
30. Delorme, Nicolas. 2014. Were women really underrepresented in media coverage of summer Olympic Games (1984-2008)? An invitation to open a methodological discussion regarding sex equity in sports media. *Mass Communication and Society*. 17 (1): 121–147.
31. DeLorme, Denise E. in Fred Fedler. 2003. Journalists' hostility toward public relations: an historical analysis. *Public Relations Review*. 29 (2003): 99–124.
32. Deuze, Mark. 2005. What is journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered. *Journalism*. 6 (4): 442–464.
33. Doupona, Mojca. 1995. The construction of gender differences in sport. *Kinesiologia Slovenica*. 2 (1): 11–16.
34. Doupona Topič, Mojca in Frane Erčulj. 2008. The quantity and quality of the media coverage of women's and men's basketball in Slovenia. *Kinesiologica slovenica*. 14 (2): 64–74.
35. Doupona Topič, Mojca in Tina Lavrinc. 2009. Media coverage of male and female athletes in the Slovenian press (The case of the 2008 Olympic Games). In *Sports and Media*, ur. Amitabha Ghose. Hyderabad: ICFAI University Press.
36. Doupona Topič, Mojca. 2004. *Ženske in šport*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
37. Doupona, Mojca in Krešimir Petrović. 2000. *Šport in družba: sociološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
38. Drame, Ines. 1994. Kdo je sporočevalec? Raziskava o odnosih med novinarji in viri informacij. *Teorija in praksa*. 31 (3–4): 298–309.
39. Duncan, Margaret Carlisle in Michael A. Messner. 1991. *Gender stereotyping in televised sports: a follow-up to the 1989 study*. Amateur Athletic Foundation of Los Angeles. Dostopno prek: <http://www.la84.org/gender-stereotyping-in-televised-sports-a-follow-up-to-the-1989-study/> (10. september 2015).

40. Duncan, Margaret Carlisle in Michael A. Messner. 1998. The media image of sport and gender. V *Mediasport*, ur. Lawrence Wenner, 170–185. London, New York: Routledge.
41. Duncan, Margaret Carlisle, Michael A. Messner in Linda Williams. 1991. *Coverage of women's sports in four daily newspapers*. Amateur Athletic Foundation of Los Angeles. Dostopno prek: <http://www.la84.org/coverage-of-womens-sports-in-four-daily-newspapers/> (13. april 2015).
42. Duncan, Margaret Carlisle, Michael A. Messner in Cheryl Cooky. 2000. *Gender in televised sports: 1989, 1993 and 1999*. Amateur Athletic Foundation of Los Angeles. Dostopno prek: <http://library.la84.org/9arr/ResearchReports/tv2000.pdf> (10. september 2015).
43. Duncan, Margaret Carlisle, Michael A. Messner in Nicole Willms. 2005. *Gender in televised sports: news and highlights shows, 1989–2004*. Amateur Athletic Foundation of Los Angeles. Dostopno prek: <http://library.la84.org/9arr/ResearchReports/tv2004.pdf> (10. september 2015).
44. Entman, Robert M. 1991. Framing U.S. coverage of international news: contrasts in narratives of the KAL and Iran Air incidents. *Journal of communication* 41 (4): 6–27.
45. Epstein, Cynthia Fuchs. 1978. The women's movement and the women's pages. V *Hearth and home: images of women in the mass media*, ur. Gaye Tuchman, Arlene Kaplan Daniels in James Benét, 216–221. New York: Oxford University Press.
46. Erjavec, Karmen in Melita Poler Kovačič. 2007. *Kritična diskurzivna analiza novinarskih prispevkov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
47. Fairclough, Norman. 1995. *Media discourse*. London: Arnold.
48. FDV. 2016. *Specializirano novinarstvo*. Dostopno prek: <http://www.fdv.uni-lj.si/obvestila-in-informacije/predmeti/5917> (3. maj 2016).
49. Fifa. 2016a. *FIFA/Coca-Cola World Ranking, Men's Ranking, 5 May 2016*. Dostopno prek: <http://www.fifa.com/fifa-world-ranking/ranking-table/men/index.html> (22. maj 2016).
50. --- 2016b. *FIFA/Coca-Cola World Ranking, Women's Ranking, 25 March 2016*. Dostopno prek: <http://www.fifa.com/fifa-world-ranking/ranking-table/women/index.html> (22. maj 2016).
51. Fiske, John. 1987/2004. Televizijska kultura: branja poročil, bralci poročil. V *Medijska kultura: kako brati medijske tekste*, ur. Breda Luthar, Vida Zei in Hanno Hardt, 147–178. Ljubljana: Študentska založba.

52. --- 2005. *Uvod v komunikacijske študije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
53. Franklin, Bob, Martin Hammer, Mark Hanna, Marie Kinsey in John E. Richardson. 2005. *Key concepts in journalism studies*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
54. Galtung, Johan in Mari Holmboe Ruge. 1965/1999. The structure of foreign news. V *News: a reader*, Howard Tumber, 21–31. Oxford: Oxford University Press.
55. Gandy, Oscar H. 1980. Information in Health: Subsidised News. *Media, Culture & Society* 2 (2): 103–115.
56. Gans, Herbert J. 1980/1999. Deciding what's news. V *News: a reader*, ur. Howard Tumber, 235–248. New York: Oxford university press.
57. Garrison, Bruce in Mark Sabljak. 1993. *Sports reporting*. Ames: Iowa State University Press.
58. Gerbner, George in Larry Gross. 1976. Living with television: the violence profile. *Journal of communication*. 26 (2): 173–199. Dostopno prek: <http://www.asc.upenn.edu/gerbner/Asset.aspx?assetID=276> (28. Oktober 2013).
59. Gerbner, George in Nancy Signorielli. 1979. *Women and minorities in television drama: A research report*. Philadelphia: The Annenberg School of Communications, University of Pennsylvania. Dostopno prek: <http://www.asc.upenn.edu/gerbner/archive.aspx?sectionID=188&packageID=638> (21. julij 2013).
60. Gerbner, George. 1998. Cultivation analysis: an overview. *Mass Communication and Society*. 1 (3–4): 175–194.
61. Gordy, Laurie L. 2003. The gendered world of sports: an analysis of *Sports Illustrated for women* and *Sports Illustrated*. Referat predstavljen na letnem srečanju American Sociological Association, Atlanta, 16. avgust 2003. Dostopno prek: <http://web.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/detail?vid=1&hid=108&sid=ac5dab1a-a298-484c-b755-b41bbf56d76e%40sessionmgr107> (16. januar 2008).
62. Grossberg, Lawrence, Ellen Wartela in Charles D. Whitney. 1998. *Media making: mass media in a popular culture*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.
63. Grunig, James E. in Todd Hunt. 1984. *Managing public relations*. Philadelphia (etc.): Harcourt Brace Jovanovich College.
64. Gustkey, Earl. 1990. *80 years ago, the truth hurt: Johnson's victory over Jeffries taught lesson to white America*. Los Angeles Times. Dostopno prek: http://articles.ts/sp-462_1_jack-johnson (17. november 2015).

65. Hall, Stuart, Chas Critcher, Tony Jefferson, John Clarke in Brian Roberts. 1978/1999. Policing the crisis. V *News: a reader*, ur. Howard Tumber, 249–256. New York: Oxford university press.
66. Hall, Stuart. 1972/2004. Lastnosti novičarskih fotografij. V *Medijska kultura: kako brati medijske tekste*, ur. Breda Luthar, Vida Zei in Hanno Hardt, 193–210. Ljubljana: Študentska založba.
67. --- 1996/2004. Delo reprezentacije. V *Medijska kultura: kako brati medijske tekste*, ur. Breda Luthar, Vida Zei in Hanno Hardt, 33–96. Ljubljana: Študentska založba.
68. --- 1999. Encoding, decoding. V *The Cultural Studies Reader*, ur. Simon During, 507–518. London, New York: Routledge.
69. Harcup, Tony. 2004. *Journalism: principles and practice*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
70. Hardin, Marie. 2005. Stopped at the gate: Women's sports, »reader interest«, and decision making by editors. *Journalism and Mass Communication Quarterly*. 82 (1): 62–77.
71. Hardt, Hanno. 2004. Zgodovinski kontekst. V *Medijska kultura: kako brati tekste*, ur. Breda Luthar, Vida Zei in Hanno Hardt, 12–32. Ljubljana: Študentska založba.
72. Hargreaves, Jennifer in Ian McDonald. 2002. Cultural studies and the sociology of sport. V *Handbook of sports studies*, ur. Jay Coakley in Eric Dunning, 48–60. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
73. Harris, John in Ben Clayton. 2002. Femininity, masculinity, physicality and the English tabloid press: the case of Anna Kournikova. *International review for sociology of sport*. 37 (3–4): 397–413.
74. Hartley, John. 1992/2004. Novinarstvo in vizualizacija resnice. V *Medijska kultura: kako brati medijske tekste*, ur. Breda Luthar, Vida Zei in Hanno Hardt, 179–192. Ljubljana: Študentska založba.
75. Horky, Thomas in Jörg-Uwe Nieland. 2013a. Comparing sports reporting from around the world – numbers and facts on sports in daily newspapers. V *International sports press survey 2011 – quantity and quality of sports reporting*, ur. Thomas Horky in Jörg-Uwe Nieland, 22–41. Nordstedt: Books on Demand.
76. --- 2013b. Introduction. V *International sports press survey 2011 – quantity and quality of sports reporting*, ur. Thomas Horky in Jörg-Uwe Nieland, 11–21. Nordstedt: Books on Demand.

77. IOC, International Olympic Committee. 2016. *Factsheet: Women in the Olympic movement, update – January 2016*. Dostopno prek: http://www.olympic.org/Documents/Reference_documents_Factsheets/Women_in_Olympic_Movement.pdf (1. april 2016).
78. Jefkins, Frank. 1998. *Public relations*. London: Pitman Publishing.
79. Jhally, Sut. 1989. Cultural studies and the sports/media complex. V *Media, sports & society*, ur. Lawrence A. Wenner, 70–93. Newbury Park, London, New Delhi: Sage.
80. Kane, Mary Jo in Helen Jefferson Lenskyj. 1998. Media treatment of female athletes: issues of gender and sexualities. V *Mediasport*, ur. Lawrence Wenner, 186–201. London, New York: Routledge.
81. Kane, Mary Jo in Susan L. Greendorfer. 1994. The media's role in accommodating and resisting stereotyped images of women in sport. V *Women, media and sport: challenging gender values*, ur. Pamela J. Creedon, 28–44. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.
82. Kaufman, Michelle. 2003. Covering women's sports: fair play? V *Real sports reporting*, ur. Abraham Aamidor, 233–243. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.
83. Kinkema, Kathleen M. in Janet C. Harris. 1998. MediaSport studies: key research and emerging issues. V *MediaSport*, ur. Lawrence Wenner, 27–54. London, New York: Routledge.
84. Knoppers, Annelies in Agnes Elling. 2004. »We do not engage in promotional journalism«: discursive strategies used by sports journalists to describe the selection process. *International review for the sociology of sport*. 39 (1): 57–73.
85. Koivula, Natalie. 1999. Gender stereotyping in televised media sport coverage. *Sex roles*. 41 (7/8): 589–604.
86. Korošec, Tomo. 1998. *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.
87. Korošec, Tomo. 2005. K stilu športnega poročevalstva. V *Uvod v novinarske študije*, ur. Melita Poler Kovačič in Karmen Erjavec, 257–272. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
88. Košir, Manca. 1988. *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

89. Kotnik, Vlado. 2009. Smučanje kot spektakel nacije: od bloškega smukanja do paradnega televizijskega športa. V *Kalejdoskop športa*, ur. Mitja Velikonja, Peter Stanković in Gregor Starc, 187–209. Maribor: Aristej.
90. Laswell, Harold. D. 1949/1999. Struktura in funkcija sporočanja v družbi. V *Komunikološka hrestomatija 2: razvoj empirične komunikologije v ZDA*, ur. Slavko Splichal, 11–22. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
91. Lavrinc, Tina in Mojca Doupona Topič. 2006. Analysis of newspaper reports on sporting events from the aspect of gender inequality. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Gymnica*. 36 (3): 7–12.
92. Lazarsfeld, Paul F. in Robert K. Merton. 1972/1999. Množično sporočanje, popularni okus in organizirano družbeno delovanje. V *Komunikološka hrestomatija 2: razvoj empirične komunikologije v ZDA*, ur. Slavko Splichal, 23–40. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
93. Lewin, Kurt. 1943/1999. Psihološka ekologija. V *Komunikološka hrestomatija 2: razvoj empirične komunikologije v ZDA*, ur. Slavko Splichal, 93–108. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
94. Ličen, Simon in Andrew C. Billings. 2012. Two perspectives on one competition: Slovenian coverage of artistic gymnastics at the 2008 Summer Olympics. *Science of Gymnastics Journal*. 4 (3): 49–59.
95. --- 2013. Cheering for 'our' champs by watching 'sexy' female throwers: Representations of nationality and gender in Slovenian 2008 Summer Olympic television coverage. *European Journal of Communication*. 28 (4): 379–396.
96. Ličen, Simon. 2009. (Ne)pristranskost in subjektivnost v diskurzu športnega novinarstva. V *Kalejdoskop športa*, ur. Mitja Velikonja, Peter Stanković in Gregor Starc, 233–247. Maribor: Aristej.
97. --- 2011. Televizijsko športno komentatorstvo: športni prenosi na slovenski javni televiziji (Telecasting sports: sports broadcasts on Slovenian public television). Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
98. --- 2013. Slovenia. V *International sports press survey 2011*, ur. Thomas Horkey in Jörg-Uwe Nieland, 148–162. Nordstedt: Books on Demand.
99. --- 2014. The eternal talent, the French Senegalese and the coach's troop: broadcasting soccer on Slovenian public television. *Soccer and Society*. DOI: 10.1080/14660970.2014.963312, 1–17.

100. Ličen, Simon, Mateja Lončar, Nicolas Delorme, Thomas Horky in Honorata Jakubowska. 2016. International newspaper coverage of the 2013 EuroBasket for men. *Communication & Sport*. February 28, 2016. DOI: 10.1177/2167479516628271, 1–23.
101. Loy, John W. in Douglas Booth. 2002. Functionalism, sport and society. V *Handbook of sports studies*, ur. Jay Coakley in Eric Dunning, 8–27. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
102. McChesney, Robert W. 1989. Media made sports: a history of sports coverage in the United States. V *Media, sports and society*, ur. Lawrence A. Wenner, 49–69. Newbury Park, London, New Delhi: Sage.
103. McCombs, Maxwell E. in Donald L. Shaw. 1972/1996. The agenda setting function of mass media. V *Approaches to media: a reader*, ur. Oliver Boyd-Barett in Chris Newbold, 153–163. London, New York, Sidney, Auckland: Arnold.
104. McCombs, Maxwell. 2005. A look at agenda-setting: past, present and future. *Journalism Studies*. 6 (4): 543–557.
105. McNair, Brian. 1998. *The sociology of journalism*. London: Arnold.
106. McQuail, Denis. 2006. *McQuail's mass communication theory*, fifth edition. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
107. Means Coleman, Robin R. in Emily Chivers Yochim. 2008. Symbolic annihilation. V Wolfgang Donsbach, ur. *The International Encyclopedia of Communication*. Blackwell Publishing. Dostopno prek: http://www.communicationencyclopedia.com/public/tocnode?id=g9781405131995_yr2013_chunk_g978140513199524_ss129-1 (25. oktober 2013).
108. Messner, Michael A. 1992. *Power at play: Sports and the problem of masculinity*. Boston: Beacon Press.
109. --- 2002. *Taking the field: women, men and sports*. Minneapolis: University of Minnesota.
110. Milosavljević, Marko. 2014. Poučevanje in raziskovanje novinarskih žanrov na Slovenskem. V *50 let študija novinarstva na Slovenskem*, ur. Karmen Erjavec in Melita Poler Kovačič, 183–210. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
111. New York Times. 2014. Looking ahead to 2015 in sports, *New York Times*, 25. december. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/interactive/2014/12/17/sports/sports-look-ahead-2015.html?_r=0 (6. marec 2016).

112. Nicholson, Matthew. 2007. *Sport and the media: Managing the nexus*. Amsterdam et al.: Elsevier.
113. Pincus, J. David, Tony Rimmer, Robert E. Rayfield in Fritz Cropp. 1993. Newspaper editors' perceptions of public relations: how business, news and sports editors differ. *Journal of public relations research*. 5 (1): 27–45.
114. Poler Kovačič, Melita in Karmen Erjavec. 2005. Spremnna beseda. V *Uvod v novinarske študije*, Melita Poler Kovačič in Karmen Erjavec, 11–13. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
115. --- 2011. *Uvod v novinarstvo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
116. Poler Kovačič, Melita. 2004. *Novinarska (iz)virnost: novinarji in njihovi viri v sodobni slovenski družbi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
117. Powell, Jeff. 2015. Jeff Powell's greatest fights: Jack Johnson v James Jeffries on July 4, 1910, in Reno, Nevada, was the first 'fight of the century'. *Daily Mail*, objavljeno: 19. april 2015 ob 21.59, dopolnjeno: 20. april 2015 ob 06.54. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/sport/boxing/article-3046166/Jeff-Powell-s-Greatest-Fights-Jack-Johnson-v-James-Jeffries-July-4-1910.html> (12. november 2015).
118. Pušnik, Maruša. 2004. *Trčenje pomenov: komunikacija in kulturna konstrukcija mej*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
119. Real, Michael R. 1989. Super Bowl football versus World Cup soccer. V *Media, sports, and society*, ur. Lawrence A. Wenner, 180–203. Newbury Park, London, New Delhi: Sage.
120. --- 1998. MediaSport: technology and the commodification of postmodern sport. V *Mediasport*, ur. Lawrence Wenner, 14–26. London, New York: Routledge.
121. Reuters. 2008. *Handbook of journalism*. Dostopno prek: <http://handbook.reuters.com/extensions/docs/pdf/handbookofjournalism.pdf> (7. maj 2016).
122. Richardson, John E. 2007. *Analysing newspapers: an approach from critical discourse analysis*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
123. Rigauer, Bero. 2002. Marxist theories. V *Handbook of sports studies*, ur. Jay Coakley in Eric Dunning, 28–47. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
124. Robinson, Roger. 2012. »Eleven wretched women«: What really happened in the first Olympic women's 800m. *Runner's World*. Dostopno prek: <http://www.runnersworld.com/running-times-info/eleven-wretched-women> (1. april 2016).

125. Rowe, David. 1992. Modes of sports writing. V *Journalism and popular culture*, ur. Peter Dahlgren in Colin Sparks, 96–112. London, Newbury Park, New Delhi: Sage.
126. --- 2007. Sports journalism: Still the 'toy department' of the news media?. *Journalism*. 8 (4): 385–405.
127. Rudin, Richard in Trevor Ibbotson. 2005. *An introduction to journalism: essential techniques and background knowledge*. Oxford: Focal.
128. Sandomir, Richard. 2015. Women's World Cup final was most-watched soccer game in United States history. *The New York Times*. 6. julij 2015. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/2015/07/07/sports/soccer/womens-world-cup-final-was-most-watched-soccer-game-in-united-states-history.html?_r=1 (3. maj 2016).
129. Schudson, Michael. 1978/1999. Discovering the news: a social history of American newspapers. V *News: a reader*, ur. Howard Tumber, 291–296. Oxford: Oxford University Press.
130. Schultz-Jørgensen, Søren. 2005. *The worlds best advertising agency: the sports press*. International Sports Press Survey 2005. Copenhagen: House of Monday Morning: Play the game. Dostopno prek: http://www.playthegame.org/upload/sport_press_survey_english.pdf (12. avgust 2007).
131. Sheridan Burns, Lynette. 2002. *Understanding journalism*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
132. Shoemaker, Pamela J. 1991/1999. Gatekeeping. V *News: a reader*, ur. Howard Tumber, 73–78. New York: Oxford University Press.
133. Sigal, Leon V. 1973. *Reporters and officials: the organization and politics of newsmaking*. Lexington, Massachusetts in Toronto: D. C. Heath and Company.
134. Slovenska oglaševalska zbornica. 2015a. *Definicija naklad*. Dostopno prek: http://www.soz.si/projekti_soz/rpn_revidiranje_prodanih_naklad/definicija_naklad (6. junij 2016).
135. --- 2015b. *Preglednica revidiranih prodanih naklad (2015)*. Dostopno prek: [http://www.soz.si/projekti_soz/rpn_revidiranje_prodanih_naklad/preglednica_revidiranih_prodanih_naklad?field_distribucija\[\]=1&field_perioda_izhajanja\[\]=2&field_zaloznik\[\]=39&field_zaloznik\[\]=41&field_obdobje\[\]=01-12-2015&edition_type\[\]=field_tiskana_naklada&edition_type\[\]=field_prodana_naklada&edition_type\[\]=field_distribuirana_naklada#results](http://www.soz.si/projekti_soz/rpn_revidiranje_prodanih_naklad/preglednica_revidiranih_prodanih_naklad?field_distribucija[]=1&field_perioda_izhajanja[]=2&field_zaloznik[]=39&field_zaloznik[]=41&field_obdobje[]=01-12-2015&edition_type[]=field_tiskana_naklada&edition_type[]=field_prodana_naklada&edition_type[]=field_distribuirana_naklada#results) (6. junij 2016).

136. --- 2016. *Nacionalna raziskava branosti – valutni podatki NRB 2015*. Sporočilo za medije. Dostopno prek: http://www.soz.si/projekti_soz/nrb_nacionalna_raziskava_branosti/valutni_podatki_nrb_2015 (5. maj 2016).
137. Soloski, John. 1989/1999. News reporting and professionalizem: some constraints on the reporting of the news. V *News: a reader*, ur. Howard Tumber, 308–319. New York: Oxford University Press.
138. Splichal, Slavko in Colin Sparks. 1994. *Journalists for the 21st century: tendencies of professionalization among first-year students in 22 countries*. Norwood: Ablex.
139. Splichal, Slavko. 1990. *Analiza besedil: statistična obravnava jezikovnih podatkov v družboslovnih raziskavah*. Ljubljana: Raziskovalni inštitut FSPN.
140. ---. 2000. Novinarji in novinarstvo. V *Vregov zbornik*, ur. Slavko Splichal, 47–56. Ljubljana: Evropski inštitut za komuniciranje in kulturo, FDV.
141. Stanković, Peter. 2002. Sport and nationalism – the shifting meaning of soccer in Slovenia. *Bal canis*, 2 (04): 66–73. Dostopno prek: <http://www.eurozine.com/pdf/2003-03-12-stankovic-en.pdf> (16. avgust 2012).
142. --- 2006. *Politike popa: uvod v kulturne študije*. Ljubljana: FDV.
143. Starc, Gregor. 2003. *Discipliniranje teles v športu*. Ljubljana : Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.
144. ---. 2009. Uredniški uvodnik. V *Kalejdoskop športa*, ur. Mitja Velikonja, Peter Stanković in Gregor Starc, 9–10. Maribor: Aristej.
145. Steen, Rob. 2008. *Sports journalism: a multimedia primer*. London, New York: Routledge.
146. Stokes, Jane. 2003. *How to do media and cultural studies*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
147. Šaver, Boštjan. 2009. Družbena invencija in idelološka konstrukcija športa. V *Kalejdoskop športa*, ur. Mitja Velikonja, Peter Stanković in Gregor Starc, 13–130. Maribor: Aristej.
148. Theberge, Nancy in Alan Cronk. 1986. Work routines in newspaper sports departments and the coverage of women's sports. *Sociology of sport journal*. 1986 (3): 195–203.
149. Theberge, Nancy. 2002. Gender and sport. V *Handbook of sports studies*, ur. Jay Coakley in Eric Dunning, 322–333. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
150. TimeWarner. 2002. *Time Inc. to cease publication of Sports Illustrated for Women Magazine*. Objavljeno: 16. oktober 2002. Dostopno prek: <http://www.timewarner.com/>

- newsroom/press-releases/2002/10/16/time-inc-to-cess-publication-of-sports-illustrated-women (3. maj 2016).
151. Tomanić Trivundža, Ilija. 2010. *Fotografija in konstrukcija kolektivnih identite: prikazovanje »drugega« v slovenski novinarski fotografiji/Photography and the construction of collective identities of the »other« in Slovene photojournalism*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: http://dk.fdv.uni-lj.si/doktorska_dela/pdfs/dr_tomanic-trivundza-ilija.PDF (9. december 2015).
 152. Tuchman, Gaye. 1972. Objectivity as strategic ritual: an examination of newsmen's notions of objectivity. *American Journal of Sociology*. 77 (4): 660–679.
 153. --- 1978a. *Making News: A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press.
 154. --- 1978b. Introduction: the symbolic annihilation of women by the mass media. V *Hearth and home: images of women in the mass media*, ur. Gaye Tuchman, Arlene Kaplan Daniels in James Benét, 3–38. New York: Oxford University Press.
 155. --- 1978c. The newspaper as a social movement's resource. V *Hearth and home: images of women in the mass media*, ur. Gaye Tuchman, Arlene Kaplan Davies in James Benét, 186–215. New York: Oxford University Press.
 156. Tuck, Lauren. 2016. Hope Solo on equal pay suit: 'We're not being greedy, we're just fighting for what's right'. *Yahoo News*. Objavljeno 5. maj 2016. Dostopno prek: <https://www.yahoo.com/style/hope-solo-on-equal-pay-suit-were-not-being-greedy-were-fust-fighting-for-whats-right-180827874.html> (13. maj 2016).
 157. Turk, Judy VanSlyke. 1986. Public relations' influence on the news. *Newspaper Research Journal*. 7 (4): 15–27.
 158. van Dijk, Teun A. 1988. *News as discourse*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
 159. --- 1995. The mass media today: discourses of domination or diversity? *Javnost/Public*. 2 (2): 27-45.
 160. --- 1998. *Ideology: a multidisciplinary approach*. London: Sage.
 161. Vande Berg, Leah R. in Nick Trujillo. 1989. The rhetoric of the winning and losing: the American Dream and America's team. V *Media, sports, and society*, ur. Lawrence A. Wenner, 204–224. Newbury Park, London, New Delhi: Sage.

162. Velikonja, Mitja, Peter Stanković in Gregor Starc. 2009. *Kalejdoskop športa*. Maribor: Aristej.
163. Vezovnik, Andreja. 2008. Kritična diskurzivna analiza v kontekstu sodobnih diskurzivnih teorij. *Družboslovne razprave*. 24 (57): 79–96.
164. Vobič, Igor. 2008. Mitologija novinarske objektivnosti: revizija Barthesovega koncepta mita. *Družboslovne razprave*. 24 (58): 107–125.
165. Wenner, Lawrence A. 1989a. Media, sports, and society: the research agenda. V *Media, sports, and society*, ur. Lawrence A. Wenner, 13–48. Newbury Park, London, New Delhi: Sage.
166. --- 1989b. Preface. V *Media, sports, and society*, ur. Lawrence A. Wenner, 7–10. Newbury Park, London, New Delhi: Sage.
167. --- 1998. Playing the MediaSport game. V *MediaSport*, ur. Lawrence Wenner, 3–13. London, New York: Routledge.
168. White, David Manning. 1950/1999. The »Gatekeeper«: a case study in the selection of news. V *News: a reader*, ur. Howard Tumber, 66–72. New York: Oxford University Press.
169. Williamson, Judith. 1978/2003. Meaning and ideology. V *McQuail's reader in mass communication theory*, ur. Denis McQuail, 298-301. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
170. Wright, Charles R. 1959/1999. Družba kot simbolna interakcija. V *Komunikološka hrestomatija 2: razvoj empirične komunikologije v ZDA*, ur. Slavko Splichal, 75–91. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

PRILOGE

Priloga A: Definicije in operacionalizacije pomožnih spremenljivk v analizi besedil

Višina novinarskega prispevka (v cm): Spremenljivka »višina novinarskega prispevka (v cm)«, v kodirnem listu označena z »višina prispevka (cm)«, je razdalja med skrajnim zgornjim in skrajnim spodnjim robom najvišjega/najdaljšega stolpca v novinarskem prispevku. Izražena je v centimetrih in zaokrožena na 0,5 cm natančno.

Širina novinarskega prispevka (v stolpcih): Spremenljivka »širina novinarskega prispevka (v stolpcih)«, v kodirnem listu označena s »širina prispevka (stolpci)«, je razdalja med skrajnim levim in skrajnim desnim robom novinarskega prispevka, izražena v številu stolpcev, v katerih je novinarski prispevek postavljen.

Časopisna stran v *Delu* je postavljena v sedmih enako širokih stolpcih, kar je razvidno tudi iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.*, ki izdaja oba analizirana časopisa (glej *Delo* 2015, 8–9). Novinarski prispevki v *Delu* tako lahko zavzamejo vrednosti od 1 do 7.

Časopisna stran v *Slovenskih novicah* ima možnih več postavitev: standardno, ki je razvidna v ceniku oglaševanja družbe *Delo d.o.o.* (*Delo* 2015, 31), in nestandardno. V splošnem za *Slovenske novice* velja, da sta na posamezni strani objavljena eden ali dva daljša novinarska prispevka ter sklop vesti ob zunanjem robu strani.

Standardna časopisna stran v *Slovenskih novicah*, postavljena v šestih enako širokih stolpcih, je značilna za ponedeljkovo športno prilogo *Finale*, v kateri so novinarski prispevki na posamezni strani široki od dva do šest stolpcev – odvisno od tega, ali je ob robu strani sklop vesti, ki so široke za dva standardna stolpca, ter od velikosti in položaja oglasov na strani. Novinarski prispevki v ponedeljkovih izdajah *Slovenskih novic* na standardni postavitvi strani tako lahko zavzamejo vrednosti od 2 do 6; izjema je sredinska stran, na katerih se postavitev prelije čez notranji rob, tako da so novinarski prispevki (lahko) dolgi do 10,5 standardno širokih stolpcev.

Nestandardna časopisna stran v *Slovenskih novicah* je postavljena v petih stolpcih. Zanja je značilen sklop vesti ob robu strani, postavljenih v enem stolpcu, ki je širok za 1,5 standardnega stolpca; preostali prostor, širok za 4,5 standardnega stolpca, pa je največkrat postavljen v štirih standardno širokih stolpcih z dodanim praznim polstolpcem (t.i.

nestandardna postavitev A (1+4,5)) ali v štirih enako širokih stolpcih (t.i. nestandardna postavitev B (1+4)). V nekaterih primerih je bil vodilni novinarski prispevek na strani postavljen v treh ali dveh enako širokih stolpcih, pri čemer pa se je ta širina ujema z eno od zgoraj predstavljenih nestandardnih predstavitev strani.

Novinarski prispevki v *Slovenskih novicah*, postavljeni v nestandardni postavitvi tako lahko zavzamejo vrednosti od 1 do 4,5 za nestandardno postavitev A (1+4,5) oziroma vrednosti od 1 do 4 za nestandardno postavitev B (1+4).

Širina novinarskega prispevka (v cm): Spremenljivka »širina novinarskega prispevka (v cm)«, v kodirnem listu označena s »širina prispevka (cm)«, je razdalja med skrajnim levim in skrajnim desnim robom novinarskega prispevka. Izražena je v centimetrih in operacionalizirana s pomočjo tabel za rekodiranje spremenljivke »Širina prispevka (število stolpcev)«, predstavljenih v nadaljevanju.

Standardna sedemstolpčna postavitev strani v *Delu* omogoča poenostavljeno merjenje in vnašanje vrednosti v kodirni list z uporabo spustnih seznamov v programu Excel. Vrednosti spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v cm)« smo dobili z rekodiranjem vrednosti spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v stolpcih)« s pomočjo podatkov o širini stolpcev v ceniku oglaševanja družbe Delo d.o.o. (Delo 2015, 8–9). Operacionalizacija spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v stolpcih)« za novinarske prispevke, objavljene v *Delu*, je razvidna iz Tabele A.1.

Tabela A.1: Širina časopisnih stolpcev v *Delu*

DELO		
število stolpcev	v mm ¹¹⁰	v cm
1	46,5	4,7
2	97	9,7
3	147,5	14,8
4	198	19,8
5	248,5	24,9
6	299	29,9
7	349,5	35

Operacionalizacija spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v cm)« za novinarske prispevke, objavljene v *Slovenskih novicah*, je zaradi različnih možnosti postavitve strani kompleksnejša.

Vrednosti spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v cm)« za standardno šeststolpčno postavitev strani (šest enako širokih stolpcev), značilno za ponedeljkovo izdajo

¹¹⁰ Podatek o širini stolpcev je pridobljen iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.* (Delo 2015, 8).

Slovenskih novic, smo dobili z rekodiranjem vrednosti spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v stolpcih)« s pomočjo podatkov o širini stolpcev v ceniku oglaševanja družbe Delo d.o.o. (Delo 2015, 31). Operacionalizacija spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v cm)« za novinarske prispevke, postavljene v standardni postavitvi, je razvidna iz Tabele A.2 pod *Slovenske novice* – standardna postavitvev.

Vrednosti spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v cm)« za nestandardno šeststolpčno postavitev A (1+4,5) smo dobili z dopolnitvijo operacionalizacije za standardno postavitev, ki smo ji dodali še vrednosti za polovične stolpce (vrednostim širine polnega stolpca se je prištelo vrednost širine polstolpca, tj. 2,2 cm). Operacionalizacija spremenljivke »širina novinarskega prispevka (v cm)« za novinarske prispevke, postavljene v nestandardni postavitvi A, je razvidna iz Tabele A.2 pod *Slovenske novice* – nestandardna postavitvev A (1+4,5).

Vrednosti spremenljivke »širina prispevka (v cm)« za nestandardno šeststolpčno postavitev B (1+4) smo dobili z merjenjem širine posameznih stolpcev. Operacionalizacija spremenljivke »širina prispevka (v cm)« za novinarske prispevke, postavljene v nestandardni postavitvi B, je razvidna iz Tabele A.2 pod *Slovenske novice* – nestandardna postavitvev B (1+4).

Tabela A.2: Širina časopisnih stolpcev v *Slovenskih novicah*

standardna postavitvev			nestandardna postavitvev A (1 +4,5)			nestandardna postavitvev B (1 + 4)		
število stolpcev	v mm ¹¹¹	v cm	število stolpcev	v mm ¹¹²	v cm	število stolpcev	v mm	v cm
1	40	4	0,5		2,2	1	62	6,2
2	84	8,4	1	40	4			
3	128	12,8	1,5		6,2	1	45	4,5
4	172	17,2	2	84	8,4	2	95	9,5
5	216	21,6	2,5		10,6	3	145	14,5
6	260	26	3	128	12,8	4	195	9,5
			3,5		15			
			4	172	17,2			
			4,5		19,4			
			5	216	21,6			
			5,5		23,8			
			6	260	26			

Višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm): Spremenljivka »višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)«, v kodirnem listu označena z »višina fotografije (cm)«, je razdalja med zgornjim in spodnjim robom fotografije (vključno s podpisom k sliki),

¹¹¹ Podatek o širini stolpcev je pridobljen iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.* (Delo 2015, 31).

¹¹² Podatek o širini stolpcev je pridobljen iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.* (Delo 2015, 31).

objavljene v posameznem novinarskem prispevku. Izražena je v centimetrih in zaokrožena na 0,5 cm natančno. Ko je bil novinarski prispevek opremljen z več kot eno fotografijo, je bila vrednost spremenljivke »višina novinarske fotografije (v cm)« izmerjena za vsako fotografijo posebej.

Pri obrezanih fotografijah, ki niso bile postavljene v standardni pravokotni obliki, je bila vrednost spremenljivke »višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« ocenjena tako, da je omogočala enostaven, a še vedno dovolj točen izračun vrednosti spremenljivke »velikost fotografije v novinarskem prispevku (v cm²)« po formuli »višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« x »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)«.

Širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm): Spremenljivka »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)«, v kodirnem listu označena s »širina fotografije (cm)«, je razdalja med skrajnim levim in skrajnim desnim robom fotografije, objavljene v novinarskem prispevku. Izražena je v centimetrih in operacionalizirana s pomočjo v nadaljevanju predstavljenih tabel za rekodiranje vrednosti širine, izražene v številu stolpcev, v katerih je postavljena v fotografija, v vrednost širine fotografije, izraženo v centimetrih. Ko je bil novinarski prispevek opremljen z več kot eno fotografijo, je bila vrednost spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« izmerjena za vsako fotografijo posebej.

Pri obrezanih fotografijah, ki niso bile postavljene v standardni pravokotni obliki, je bila vrednost spremenljivke »višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« ocenjena tako, da je omogočala enostaven, a še vedno dovolj točen izračun vrednosti spremenljivke »velikost fotografije v novinarskem prispevku (v cm²)« po formuli »višina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« x »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)«.

Tabela A.3: Širina časopisnih stolpcev v *Delu*

Delo		
število stolpcev	v mm ¹¹³	v cm
1	46,5	4,7
2	97	9,7
3	147,5	14,8
4	198	19,8
5	248,5	24,9
6	299	29,9
7	349,5	35

Standardna sedemstolpčna postavitev strani v *Delu* omogoča poenostavljeno merjenje in vnašanje vrednosti v kodirni list z uporabo spustnih seznamov v programu Excel. Vrednosti

¹¹³ Podatek o širini stolpcev je pridobljen iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.* (Delo 2015, 8–9).

spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« smo dobili z rekodiranjem širine fotografije, izražene v številu stolpcev, v katerih je fotografija postavljena. Operacionalizacija spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« za fotografije, objavljene v novinarskih prispevkih v *Delu*, je razvidna iz Tabele A.3.

Operacionalizacija spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« za fotografije, objavljene v novinarskih prispevkih v *Slovenskih novicah*, je zaradi različnih možnosti postavitve strani kompleksnejša.

Vrednosti spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« za standardno šeststolpčno postavitev strani (šest enako širokih stolpcev), značilno za ponedeljkovo izdajo *Slovenskih novic*, smo dobili z rekodiranjem vrednosti širine fotografije, izražene v številu stolpcev, v katerih je postavljena, v vrednost širine fotografije, izražene v centimetrih. Operacionalizacija spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« za fotografije, objavljene v *Slovenskih novicah* v standardni postavitvi, je razvidna v Tabeli A.4 pod »standardna postavitev«.

Vrednosti spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« za nestandardno šeststolpčno postavitev A (1+4,5) smo dobili z rekodiranjem vrednosti širine fotografije, izražene v številu stolpcev, v katerih je postavljena, v vrednost širine fotografije, izražene v centimetrih, pri čemer smo vrednosti za standardno postavitev dopolnili z vrednostmi za polovične stolpce (vrednostim širine polnega stolpca se je prištelo vrednost širine polstolpca, tj. 2,2 cm). Operacionalizacija spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« za fotografije, objavljene v novinarskih prispevkih v *Slovenskih novicah* v nestandardni postavitvi A, je razvidna iz Tabele A.4 pod »nestandardna postavitev A (1+4,5)«.

Vrednosti spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« za nestandardno šeststolpčno postavitev B (1+4) smo dobili z merjenjem širine posameznih stolpcev. Operacionalizacija spremenljivke »širina fotografije v novinarskem prispevku (v cm)« za fotografije, objavljene v novinarskih prispevkih v *Slovenskih novicah* v nestandardni postavitvi B, je razvidna iz Tabele A.4 pod »nestandardna postavitev B (1+4)«.

V primerih drugačne postavitve fotografije na strani, ki jih ta operacionalizacija ne predvideva, je bila širina fotografije izmerjena kot razdalja med skrajnim levim in skrajnim desnim robom fotografije.

Tabela A.4: Širina časopisnih stolpcev v *Slovenskih novicah*

SLOVENSKE NOVICE								
standardna postavitev			nestandardna postavitev A (1 +4,5)			nestandardna postavitev B (1 + 4)		
število stolpcev	v mm ¹¹⁴	v cm	število stolpcev	v mm ¹¹⁵	v cm	število stolpcev	v mm	v cm
1	40	4	0,5		2,2	1	62	6,2
2	84	8,4	1	40	4			
3	128	12,8	1,5		6,2	1	45	4,5
4	172	17,2	2	84	8,4	2	95	9,5
5	216	21,6	2,5		10,6	3	145	14,5
6	260	26	3	128	12,8	4	195	9,5
			3,5		15			
			4	172	17,2			
			4,5		19,4			
			5	216	21,6			
			5,5		23,8			
			6	260	26			

¹¹⁴ Podatek o širini stolpcev je pridobljen iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.* (Delo 2015, 31).

¹¹⁵ Podatek o širini stolpcev je pridobljen iz cenika oglaševanja družbe *Delo d.o.o.* (Delo 2015, 31).

Priloga B: Kodirni list

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
No.	Časopis	Datum objave	Dan objave	Stran objave	Naslov prispevka	Avtor prispevka	Oblika podpisa avtorja prispevka	Spol avtorja prispevka	Višina prispevka (cm)	Širina prispevka (stolpci)	Širina prispevka (cm)	Velikost prispevka (cm ²)	Popravljen a velikost (cm ²)
Vpiši zaporedno številko	Vpiši ime časopisa	Vpiši datum objave	Vpiši dan objave	Vpiši stran objave	Prepiši cel naslov	Prepiši podpis avtorja	Vnesi kodo za obliko podpisa	Vpiši spol avtorja prispevka	Izmeri višino v cm	Preštej število stolpcev	Preračunaj širino glede na mere stolpcev	Izračunaj velikost prispevka: višina x širina (v cm)	Izračunaj pravo velikost prispevka, ko ta ni pravi pravokotnik
	D		pon				polno ime	moški = m					
	SN		tor				začetnice	ženski = ž					
			sre				agencija	moški in ženski = m+ž					
			čet				brez podpisa	nedoločljivi = nn					
			pet				Polno ime + agencija	moški in nedoločljivi = m+nn					
			sob				začetnice + agencija	ženski in nedoločljivi = ž+nn					

O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
Šport	Tema	Spol akterja v prispevku	Žanr prispevka	Položaj prispevka	Število fotografij	Spol subjekta fotografije	Višina fotografije (cm)	Širina fotografije (cm)	Velikost fotografije (cm ²)	Velikost vseh fotografij (cm ²)	Dopolnitveni elementi - skupaj
Vpiši šport, o katerem se poroča	Vpiši temo prispevka	Vpiši spol akterjev v prispevku	Vnesi žanr prispevka	Vnesi kodo za položaj prispevka	Preštej število vseh fotografij v prispevku	Vpiši spol subjekta fotografije	Izmeri višino v cm	Preračunaj širino glede na mere stolpcev	Izračunaj velikost prispevka: višina x širina (v cm)	Vsota izračunanih velikosti vseh fotografij	Seštej število fotografij in število grafik
	rezultati in poročila	moški = m	vest	cela stran		moški = m					
	drugo poročanje, povezano s športnim nastopom	ženski = ž	poročilo	zgoraj		ženski = ž					
	napovedi	moški in ženski = m+ž	novinarska zgodba	spodaj		moški in ženski = m+ž					
	športno financiranje	nedoločljiv = nn	pogovor			nedoločljiv = nn					
	amaterski šport		komentar			moški in nedoločljiv = m+nn					
	športna politika		članek			ženski in nedoločljiv = ž+nn					
	doping in antidoping										
	športne stave										
	vprašanje spola v športu										
	gledalci in navijaška kultura										

	druge teme										
--	------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Priloga C: Analiza besedil (dodatne tabele) v *Delu* in *Slovenskih novicah*

Tabela C.1: Frekvenčna porazdelitev vrednosti »*spol osrednjega subjekta fotografije*« v novinarskih prispevkih v *Slovenskih novicah*

Spol osrednjega subjekta fotografije

		Frekvenca	Delež (%)	Dejanski delež (%)
Valid	moški spol	420	30,1	81,6
	ženski spol	38	2,7	7,4
	oba spola	30	2,2	5,8
	nedoločljiv spol	13	,9	2,5
	moški in nedoločljiv spol	11	,8	2,1
	moški, ženski in nedoločljiv spol	2	,1	,4
	ženski in nedoločljiv spol	1	,1	,2
	Total	515	36,9	100,0
Missing	99	880	63,1	
Total		1395	100,0	

Tabela C.2: Povezanost spremenljivk »*število fotografij v novinarskem prispevku*« in »*spol osrednjega akterja novinarskega prispevka*« v *Delu*

Število fotografij v novinarskem prispevku * Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka Crosstabulation

		Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
		moški	ženski	oba	nedoločljiv	total
Število fotografij 0 v novinarskem prispevku	Count	448	88	85	40	661
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	67,8%	13,3%	12,9%	6,1%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	34,0%	40,0%	51,8%	69,0%	37,6%
	% of Total	25,5%	5,0%	4,8%	2,3%	37,6%
1	Count	841	131	78	17	1067
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	78,8%	12,3%	7,3%	1,6%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	63,8%	59,5%	47,6%	29,3%	60,6%
	% of Total	47,8%	7,4%	4,4%	1,0%	60,6%
2	Count	19	0	1	1	21
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	90,5%	,0%	4,8%	4,8%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	1,4%	,0%	,6%	1,7%	1,2%
	% of Total	1,1%	,0%	,1%	,1%	1,2%

		Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka				
		moški	ženski	oba	nedoločljiv	total
3	Count	2	1	0	0	3
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	66,7%	33,3%	,0%	,0%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,2%	,5%	,0%	,0%	,2%
	% of Total	,1%	,1%	,0%	,0%	,2%
4	Count	2	0	0	0	2
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,2%	,0%	,0%	,0%	,1%
	% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
5	Count	2	0	0	0	2
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,2%	,0%	,0%	,0%	,1%
	% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
6	Count	3	0	0	0	3
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,2%	,0%	,0%	,0%	,2%
	% of Total	,2%	,0%	,0%	,0%	,2%
9	Count	1	0	0	0	1
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
	% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,1%
Total	Count	1318	220	164	58	1760
	% within Število fotografij v novinarskem prispevku	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%
	% within Spol osrednjega akterja novinarskega prispevka	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	74,9%	12,5%	9,3%	3,3%	100,0%

Tabela C.3: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem novinarski prispevek poroča« za novinarske prispevke v *Delu*

Šport, o katerem novinarski prispevek poroča

	Frekvenca	Delež (%)	Dejanski delež (%)	Kumulativni delež (%)
Valid nogomet	334	19,0	19,0	19,0
košarka	224	12,7	12,7	31,7
rokomet	141	8,0	8,0	39,7
alpsko smučanje	128	7,3	7,3	47,0
hokej na ledu	110	6,3	6,3	53,2
tenis	94	5,3	5,3	58,6
smučarski skoki	84	4,8	4,8	63,4
kolesarstvo	81	4,6	4,6	68,0
odbojka	66	3,8	3,8	71,7
atletika	44	2,5	2,5	74,2
biatlon	34	1,9	1,9	76,1
formula 1	33	1,9	1,9	78,0
kajakaštvo	26	1,5	1,5	79,5
boks	24	1,4	1,4	80,9
judo	24	1,4	1,4	82,2
motociklizem	24	1,4	1,4	83,6
plavanje	24	1,4	1,4	84,9
smučarski tek	24	1,4	1,4	86,3
smučanje prostega sloga	23	1,3	1,3	87,6
šah	19	1,1	1,1	88,7
reli	18	1,0	1,0	89,7
gimnastika	17	1,0	1,0	90,7
jadranje	17	1,0	1,0	91,6
motokros	14	,8	,8	92,4
veslanje	14	,8	,8	93,2
strelstvo	12	,7	,7	93,9
šport splošno	11	,6	,6	94,5
športnik leta	11	,6	,6	95,2
gorsko kolesarstvo	9	,5	,5	95,7
dvoranski nogomet	6	,3	,3	96,0
golf	6	,3	,3	96,4
namizni tenis	6	,3	,3	96,7
spidvej	6	,3	,3	97,0
mešane borilne veščine	5	,3	,3	97,3
nordijska kombinacija	5	,3	,3	97,6
evropske igre	4	,2	,2	97,8
padalstvo	4	,2	,2	98,1

	Frekvenca	Delež (%)	Dejanski delež (%)	Kumulativni delež (%)
plezanje	4	,2	,2	98,3
alpsko smučanje, smučarski skoki	3	,2	,2	98,5
šport invalidov	3	,2	,2	98,6
tekvondo	3	,2	,2	98,8
umetnostno drsanje	3	,2	,2	99,0
ameriški nogomet	2	,1	,1	99,1
lokostrelstvo	2	,1	,1	99,2
ragbi	2	,1	,1	99,3
športno plezanje	2	,1	,1	99,4
badminton	1	,1	,1	99,5
curling	1	,1	,1	99,5
indycar	1	,1	,1	99,6
košarka, nogomet	1	,1	,1	99,7
olimpizem	1	,1	,1	99,7
sabljanje	1	,1	,1	99,8
superbike	1	,1	,1	99,8
štirikros	1	,1	,1	99,9
telemark smučanje	1	,1	,1	99,9
vaterpolo	1	,1	,1	100,0
Total	1760	100,0	100,0	

Tabela C.4: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih moškega spola« za novinarske prispevke v Delu

Šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih moškega spola

	Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
Valid nogomet	327	18,6	24,8	24,8
košarka	214	12,2	16,2	41,0
rokomet	118	6,7	9,0	50,0
hokej na ledu	109	6,2	8,3	58,3
kolesarstvo	67	3,8	5,1	63,4
smučarski skoki	65	3,7	4,9	68,3
tenis	53	3,0	4,0	72,3
alpsko smučanje	50	2,8	3,8	76,1
odbojka	44	2,5	3,3	79,4
formula 1	33	1,9	2,5	81,9
boks	24	1,4	1,8	83,8
motociklizem	24	1,4	1,8	85,6
smučanje prostega sloga	19	1,1	1,4	87,0
reli	17	1,0	1,3	88,3

	Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
atletika	15	,9	1,1	89,5
kajakaštvo	15	,9	1,1	90,6
motokros	14	,8	1,1	91,7
veslanje	14	,8	1,1	92,7
biatlon	11	,6	,8	93,6
plavanje	9	,5	,7	94,2
judo	8	,5	,6	94,8
šah	8	,5	,6	95,4
golf	6	,3	,5	95,9
jadranje	6	,3	,5	96,4
spidvej	6	,3	,5	96,8
dvoranski nogomet	5	,3	,4	97,2
nordijska kombinacija	5	,3	,4	97,6
gimnastika	4	,2	,3	97,9
mešane borilne veščine	4	,2	,3	98,2
padalstvo	4	,2	,3	98,5
namizni tenis	3	,2	,2	98,7
šport splošno	3	,2	,2	98,9
ragbi	2	,1	,2	99,1
športnik leta	2	,1	,2	99,2
ameriški nogomet	1	,1	,1	99,3
curling	1	,1	,1	99,4
gorsko kolesarstvo	1	,1	,1	99,5
indycar	1	,1	,1	99,5
košarka, nogomet	1	,1	,1	99,6
smučarski tek	1	,1	,1	99,7
strelstvo	1	,1	,1	99,8
superbike	1	,1	,1	99,8
tekvondo	1	,1	,1	99,9
vaterpolo	1	,1	,1	100,0
Total	1318	74,9	100,0	
Missing	99	442	25,1	
Total	1760	100,0		

Tabela C.5: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih ženskega spola« za novinarske prispevke v Delu

Šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih ženskega spola

		Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
Valid	alpsko smučanje	50	2,8	22,7	22,7
	tenis	28	1,6	12,7	35,5
	rokomet	22	1,3	10,0	45,5
	odbojka	21	1,2	9,5	55,0
	smučarski tek	14	,8	6,4	61,4
	kolesarstvo	12	,7	5,5	66,8
	atletika	8	,5	3,6	70,5
	gorsko kolesarstvo	8	,5	3,6	74,1
	jadranje	8	,5	3,6	77,7
	košarka	7	,4	3,2	80,9
	smučarski skoki	7	,4	3,2	84,1
	judo	5	,3	2,3	86,4
	gimnastika	4	,2	1,8	88,2
	plavanje	4	,2	1,8	90,0
	biatlon	3	,2	1,4	91,4
	plezanje	3	,2	1,4	92,7
	strelstvo	2	,1	,9	93,6
	šport invalidov	2	,1	,9	94,5
	tekvondo	2	,1	,9	95,5
	umetnostno drsanje	2	,1	,9	96,4
	badminton	1	,1	,5	96,8
	hokej na ledu	1	,1	,5	97,3
	kajakaštvo	1	,1	,5	97,7
	lokostrelstvo	1	,1	,5	98,2
	mešane borilne veščine	1	,1	,5	98,6
	šah	1	,1	,5	99,1
	športnik leta	1	,1	,5	99,5
	športno plezanje	1	,1	,5	100,0
	Total	220	12,5	100,0	
Missing	99	1540	87,5		
Total		1760	100,0		

Tabela C.6: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih obeh spolov« za novinarske prispevke v Delu

Šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih obeh spolov

	Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
Valid alpsko smučanje	23	1,3	14,0	14,0
biatlon	19	1,1	11,6	25,6
atletika	15	,9	9,1	34,8
tenis	12	,7	7,3	42,1
judo	11	,6	6,7	48,8
kajakastvo	10	,6	6,1	54,9
gimnastika	9	,5	5,5	60,4
strelstvo	9	,5	5,5	65,9
plavanje	8	,5	4,9	70,7
športnik leta	8	,5	4,9	75,6
smučarski tek	7	,4	4,3	79,9
alpsko smučanje, smučarski skoki	3	,2	1,8	81,7
evropske igre	3	,2	1,8	83,5
jadranje	3	,2	1,8	85,4
namizni tenis	3	,2	1,8	87,2
smučanje prostega sloga	3	,2	1,8	89,0
smučarski skoki	3	,2	1,8	90,9
šah	2	,1	1,2	92,1
košarka	1	,1	,6	92,7
lokostrelstvo	1	,1	,6	93,3
odbojka	1	,1	,6	93,9
plezanje	1	,1	,6	94,5
reli	1	,1	,6	95,1
rokomet	1	,1	,6	95,7
sabljanje	1	,1	,6	96,3
šport invalidov	1	,1	,6	97,0
šport splošno	1	,1	,6	97,6
športno plezanje	1	,1	,6	98,2
štirikros	1	,1	,6	98,8
telemark smučanje	1	,1	,6	99,4
umetnostno drsanje	1	,1	,6	100,0
Total	164	9,3	100,0	
Missi ng	1596	90,7		
Total	1760	100,0		

Tabela C.7: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem novinarski prispevek poroča« za novinarske prispevke v *Slovenskih novicah*

Šport, o katerem novinarski prispevek poroča

	Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
Valid nogomet	456	32,7	32,7	32,7
košarka	194	13,9	13,9	46,6
tenis	99	7,1	7,1	53,7
hokej na ledu	95	6,8	6,8	60,5
rokomet	68	4,9	4,9	65,4
alpsko smučanje	67	4,8	4,8	70,2
kolesarstvo	40	2,9	2,9	73,0
atletika	37	2,7	2,7	75,7
formula 1	33	2,4	2,4	78,1
smučarski skoki	33	2,4	2,4	80,4
odbojka	32	2,3	2,3	82,7
biatlon	19	1,4	1,4	84,1
reli	16	1,1	1,1	85,2
boks	15	1,1	1,1	86,3
jadranje	11	,8	,8	87,1
smučanje prostega sloga	11	,8	,8	87,9
motociklizem	10	,7	,7	88,6
smučarski tek	10	,7	,7	89,3
gimnastika	9	,6	,6	90,0
plavanje	9	,6	,6	90,6
šport splošno	9	,6	,6	91,3
spidvej	8	,6	,6	91,8
dvoranski nogomet	7	,5	,5	92,3
motokros	7	,5	,5	92,8
šport invalidov	7	,5	,5	93,3
avtomobilsko dirkanje	6	,4	,4	93,8
OKS - olimpijski komite	6	,4	,4	94,2
miss športa	5	,4	,4	94,6
namizni tenis	5	,4	,4	94,9
ragbi	5	,4	,4	95,3
judo	4	,3	,3	95,6
olimpijske igre	4	,3	,3	95,8
Smučarska zveza Slovenije	4	,3	,3	96,1
športne igre	4	,3	,3	96,4
vaterpolo	4	,3	,3	96,7
veslanje	4	,3	,3	97,0
alpsko smučanje, smučarski skoki	3	,2	,2	97,2

	Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
gorsko kolesarstvo	3	,2	,2	97,4
športnik leta	3	,2	,2	97,6
triatlon	3	,2	,2	97,8
umetnostno drsanje	3	,2	,2	98,1
ameriški nogomet	2	,1	,1	98,2
formula E	2	,1	,1	98,4
golf	2	,1	,1	98,5
kegljanje	2	,1	,1	98,6
letalstvo/padalstvo	2	,1	,1	98,8
MOK-mednarodni olimpijski komite	2	,1	,1	98,9
oviratlon	2	,1	,1	99,1
alpsko smučanje, smučarski skoki, deskanje na snegu	1	,1	,1	99,1
balinanje	1	,1	,1	99,2
bejzbol	1	,1	,1	99,3
inline hokej	1	,1	,1	99,4
kajakaštvo	1	,1	,1	99,4
konjenišтво	1	,1	,1	99,5
košarka, nogomet	1	,1	,1	99,6
kotalkanje	1	,1	,1	99,6
odbojka na snegu	1	,1	,1	99,7
plezanje	1	,1	,1	99,8
potapljanje na vdih	1	,1	,1	99,9
strelstvo	1	,1	,1	99,9
šah	1	,1	,1	100,0
Total	1395	100,0	100,0	

Tabela C.8: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih moškega spola« za novinarske prispevke v Slovenskih novicah

Šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih moškega spola

	Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
Valid				
nogomet	442	31,7	39,9	39,9
košarka	188	13,5	17,0	56,9
hokej na ledu	94	6,7	8,5	65,3
rokomet	51	3,7	4,6	69,9
kolesarstvo	37	2,7	3,3	73,3
tenis	35	2,5	3,2	76,4
formula 1	32	2,3	2,9	79,3
alpsko smučanje	27	1,9	2,4	81,8
smučarski skoki	25	1,8	2,3	84,0

	Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
odbojka	23	1,6	2,1	86,1
boks	15	1,1	1,4	87,5
atletika	14	1,0	1,3	88,7
reli	14	1,0	1,3	90,0
motociklizem	10	,7	,9	90,9
smučanje prostega sloga	9	,6	,8	91,7
spidvej	8	,6	,7	92,4
dvoranski nogomet	7	,5	,6	93,1
motokros	7	,5	,6	93,7
avtomobilsko dirkanje	6	,4	,5	94,2
biatlon	5	,4	,5	94,7
jadranje	5	,4	,5	95,1
plavanje	5	,4	,5	95,6
gimnastika	4	,3	,4	95,9
namizni tenis	4	,3	,4	96,3
ragbi	4	,3	,4	96,7
vaterpolo	4	,3	,4	97,0
veslanje	4	,3	,4	97,4
OKS - olimpijski komite	3	,2	,3	97,7
Smučarska zveza Slovenije	3	,2	,3	97,9
šport splošno	3	,2	,3	98,2
ameriški nogomet	2	,1	,2	98,4
formula E	2	,1	,2	98,6
golf	2	,1	,2	98,7
letalstvo/padalstvo	2	,1	,2	98,9
balinanje	1	,1	,1	99,0
bejzbol	1	,1	,1	99,1
inline hokej	1	,1	,1	99,2
judo	1	,1	,1	99,3
kajakaštvo	1	,1	,1	99,4
kegljanje	1	,1	,1	99,5
košarka, nogomet	1	,1	,1	99,5
MOK-mednarodni olimpijski komite	1	,1	,1	99,6
olimpijske igre	1	,1	,1	99,7
potapljanje na vdih	1	,1	,1	99,8
smučarski tek	1	,1	,1	99,9
šport invalidov	1	,1	,1	100,0
Total	1108	79,4	100,0	
Missing	99	20,6		
Total	1395	100,0		

Tabela C.9: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih ženskega spola« za novinarske prispevke v Slovenskih novicah

Šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih ženskega spola

		Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
Valid	tenis	45	3,2	31,0	31,0
	alpsko smučanje	29	2,1	20,0	51,0
	rokomet	12	,9	8,3	59,3
	odbojka	7	,5	4,8	64,1
	nogomet	6	,4	4,1	68,3
	atletika	5	,4	3,4	71,7
	miss športa	5	,4	3,4	75,2
	biatlon	4	,3	2,8	77,9
	košarka	4	,3	2,8	80,7
	smučarski tek	4	,3	2,8	83,4
	gorsko kolesarstvo	3	,2	2,1	85,5
	šport invalidov	3	,2	2,1	87,6
	umetnostno drsanje	3	,2	2,1	89,7
	jadranje	2	,1	1,4	91,0
	judo	2	,1	1,4	92,4
	plavanje	2	,1	1,4	93,8
	smučarski skoki	2	,1	1,4	95,2
	formula 1	1	,1	,7	95,9
	hokej na ledu	1	,1	,7	96,6
	kegljanje	1	,1	,7	97,2
	kotalkanje	1	,1	,7	97,9
	strelstvo	1	,1	,7	98,6
	šport splošno	1	,1	,7	99,3
	triatlon	1	,1	,7	100,0
	Total	145	10,4	100,0	
Missing	99	1250	89,6		
Total		1395	100,0		

Tabela C.10: Frekvenčna porazdelitev spremenljivke »šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih obeh spolov« za novinarske prispevke v Slovenskih novicah

Šport, o katerem poročajo novinarski prispevki o akterjih obeh spolov

		Frekvenca	Delež (%)	Veljavni delež (%)	Kumulativni delež (%)
Valid	tenis	19	1,4	20,2	20,2
	atletika	10	,7	10,6	30,9
	alpsko smučanje	9	,6	9,6	40,4
	biatlon	6	,4	6,4	46,8
	smučarski tek	5	,4	5,3	52,1
	gimnastika	4	,3	4,3	56,4
	rokomet	4	,3	4,3	60,6
	smučarski skoki	3	,2	3,2	63,8
	šport invalidov	3	,2	3,2	67,0
	športne igre	3	,2	3,2	70,2
	športnik leta	3	,2	3,2	73,4
	alpsko smučanje, smučarski skoki	2	,1	2,1	75,5
	jadranje	2	,1	2,1	77,7
	kolesarstvo	2	,1	2,1	79,8
	nogomet	2	,1	2,1	81,9
	odbojka	2	,1	2,1	84,0
	plavanje	2	,1	2,1	86,2
	smučanje prostega sloga	2	,1	2,1	88,3
	triatlon	2	,1	2,1	90,4
	alpsko smučanje, smučarski skoki, deskanje na snegu	1	,1	1,1	91,5
	judo	1	,1	1,1	92,6
	konjenišтво	1	,1	1,1	93,6
	košarka	1	,1	1,1	94,7
	namizni tenis	1	,1	1,1	95,7
	oviratlon	1	,1	1,1	96,8
	plezanje	1	,1	1,1	97,9
	šah	1	,1	1,1	98,9
	šport splošno	1	,1	1,1	100,0
	Total	94	6,7	100,0	
Missing	99	1301	93,3		
Total		1395	100,0		

Priloga Č: Seznam analiziranih novinarskih prispevkov (KDA)

- **Divac**, Vito. 2015a. Fantje v senci princes na dveh kolesih. *Delo*, 19 (3. julij).
- **Divac**, Vito. 2015b. Kolesarke v boju za enakopravnost in enake možnosti. *Delo*, 22 (6. julij).
- **Divac**, Vito. 2015c. Ljubljana na zemljevidu kolesarskega sveta. *Delo*, 21 (6. julij).
- **Divac**, Vito. 2015d. Veličino bodo dala dekleta. *Delo*, 24 (6. julij).
- **Divac**, Vito. 2015e. Ženski giro: lepota in eleganca. *Delo*, 20 (1. julij).
- **Finc**, Mojca. 2015a. Ko te preseneti le bližina cilja. *Delo*, 23 (6. julij).
- **Finc**, Mojca. 2015b. Lani je bila utrujena kot Jasmin Stavros. *Delo*, 23 (6. julij).
- **Finc**, Mojca. 2015c. Z navijaško podporo preletele klanec. *Delo*, 24 (6. julij).
- **Hočevnar**, Miha. 2015. Šprintali bi nazaj v Ljubljano. *Delo*, 25 (6. julij).
- **V. D.** 2015. Ljubljana v znamenju kolesarskih princes. *Delo*, 1 (3. julij).
- **Volarič**, Tanja. 2015a. Odlične ocene kar deževale. *Delo*, 25 (6. julij).
- **Volarič**, Tanja. 2015b. S kolesarsko elito bi si kdaj želel še na Vršič. *Delo*, 25 (6. julij).

Priloga D: Intervjuji

Seznam intervjuvancev:

- Drago Perko, športni novinar *Slovenskih novic*. Osebna komunikacija. Ljubljana, 23. marec 2016.
- Miha Hočevar, urednik športa in športni novinar *Dela*. Osebna komunikacija. Ljubljana, 23. marec 2016.
- Mojca Finc, športna novinarka *Dela*. Osebna komunikacija. Ljubljana, 23. marec 2016 in dodatna komunikacija po e-pošti, 13. maj 2016.
- Rok Tamše, urednik športa in športni novinar *Slovenskih novic*. Osebna komunikacija. Ljubljana, 21. marec 2016.
- Tanja Volarič, športna novinarka *Dela*. Osebna komunikacija. Ljubljana, 25. marec 2016.
- Vito Divac, športni novinar *Dela*. Osebna komunikacija. Ljubljana, 23. marec 2016.

Seznam vprašanj:

- Kdaj in zakaj ste se odločili za delo športnega novinarja/športne novinarke?
- Kaj za vas pomeni biti športni novinar/športna novinarka? Kaj je za vas športno novinarstvo?
- Kako se odločate, o čem se bo posamezni dan poročalo?
- Katerim športom oziroma športnicam in športnikom dajete prednost pri vsakodnevnem poročanju?
- Kako pristopate k poročanju o športnicah in poročanju o športnikih?
- Kako bi ocenili delež poročanja o športnikih in delež poročanja o športnicah v vašem časopisu?
- V raziskavi se je pokazalo, da prevladuje poročanje o športnikih (75 % v *Delu* oziroma 79,4 % v *Slovenskih novicah*), o športnicah se poroča precej manj (12,5 % v *Delu* oziroma 10,4 % v *Slovenskih novicah*). Zakaj je po vašem mnenju tako?
- Pa se po vašem mnenju o športu žensk poroča dovolj, preveč, premalo?
- Kakšna je hierarhija poročanja v uredništvu: kako posameznik/posameznica napreduje od študenta na prakso do urednika? O čem poroča?
- Kako imate razdeljena področja poročanja: kdo poroča o katerem športu?
- Kaj pa poročanje o športu žensk – spada zraven v te specializacije ali je kdo posebej specializiran za pokrivanje športa žensk?
- Ali novinarke bolj pogosto poročajo o športnicah kot novinarji?
- Kakšna je praksa podpisovanja novinarskih prispevkov v časopisu: kdaj se novinar podpiše s polnim imenom, kdaj z začetnicami imena in kdaj prispevek ostane nepodpisan? V *Delu* je bilo nepodpisanih 10 % (n=1760) prispevkov./ V *Slovenskih novicah* je bilo 70 % (n=1395) nepodpisanih prispevkov.
- Kako se podpisuje prispevke, ki so v celoti ali delno agencijski? Kdo jih pripravi za objavo?
- Časopis *Delo* je bil eden od pokroviteljev kolesarske dirke *Giro Rosa*. Zakaj ste se/se je vodstvo odločilo za to?
- Kakšne so bile obveznosti/dolžnosti športnega uredništva *Dela* pri poročanju o tej dirki?

- Časopis *Delo* je bil eden od pokroviteljev kolesarske dirke *Giro Rosa*. Kakšno pomembnost ste tej dirki pripisali v *Slovenskih novicah*? V analiziranem vzorcu ni bilo nobenega prispevka o kolesarkah.